

**ข้อกำหนดวินัย และการดำเนินการทางวินัย
การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์
ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา**

**สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ**

ข้อกำหนดวินัย และการดำเนินการทางวินัย
การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์
ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อหนังสือ	ข้อกำหนดวินัย และการดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา
ที่ปรึกษา	เลขาธิการ ก.ค.ศ. (นางสาวอุษณีย์ ธโนศวรรย์) รองเลขาธิการ ก.ค.ศ. (นายยศพล เวณุโกเศศ) รองเลขาธิการ ก.ค.ศ. (นายชาย มะลิลา) ที่ปรึกษาสำนักงาน ก.ค.ศ. (นายสามารถ ชำวดี) ที่ปรึกษาสำนักงาน ก.ค.ศ. (นางปราณี ศิวารมณ)
เรียบเรียง	รักษาการในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านกฎหมาย (นางจිරนนท์ เพ่งพินิจ)
เจ้าของ	สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ
ผู้พิมพ์	นางสาวสุกัลยา นรจีน
พิมพ์	มีนาคม ๒๕๖๒ จำนวน ๑๕๐ เล่ม

คำนำ

สำนักงาน ก.ค.ศ. เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานในหน้าที่ของ ก.ค.ศ. ซึ่งเป็นองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีอำนาจและหน้าที่ประการหนึ่งในการกำหนดมาตรฐาน พิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตลอดจนวินิจฉัย ตีความปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากการใช้บังคับพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว หนังสือ “ข้อกำหนดวินัย และการดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา” สำนักงาน ก.ค.ศ. ได้จัดพิมพ์ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องใช้เป็นคู่มือในการศึกษา ค้นคว้า อ้างอิงในการปฏิบัติงานด้านวินัย การดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ถูกต้อง โปร่งใส และเป็นธรรม ประกอบด้วยข้อกำหนดในเรื่องวินัย หลักเกณฑ์และวิธีการ การดำเนินการทางวินัย การสั่งลงโทษ การรายงานการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ พร้อมด้วยกรณีศึกษาตามมติของ ก.ค.ศ. และตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด

สำนักงาน ก.ค.ศ. หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือข้อกำหนดวินัย และการดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานในส่วนราชการ กศจ. สำนักงานศึกษาธิการภาค สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ และผู้ที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น

สำนักงาน ก.ค.ศ.

มีนาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ บททั่วไป	
-การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	๑
-บทบาทและอำนาจหน้าที่ของ ก.ค.ศ.	๒
-การดำเนินงานของ ก.ค.ศ.	๔
-บทบาทและอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ก.ค.ศ.	๙
-บทบาทและอำนาจหน้าที่ของ กศจ.	๑๐
บทที่ ๒ วินัย และการรักษาวินัย	
-ความหมายของวินัย	๑๔
-การรักษาวินัย	๑๔
-บทบาทของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการรักษาวินัย	๑๔
-วัตถุประสงค์ของการรักษาวินัย	๑๔
-ลักษณะของวินัย	๑๕
มาตรา ๘๒	๑๕
มาตรา ๘๓	๑๕
มาตรา ๘๔	๑๖
มาตรา ๘๕	๒๑
มาตรา ๘๖	๒๔
มาตรา ๘๗	๒๖
มาตรา ๘๘	๓๐
มาตรา ๘๙	๓๒
มาตรา ๙๐	๓๓
มาตรา ๙๑	๓๔
มาตรา ๙๒	๓๖
มาตรา ๙๓	๓๖
มาตรา ๙๔	๓๗
มาตรา ๙๕	๔๑
มาตรา ๙๖	๔๓
มาตรา ๙๗	๔๓

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๓ การดำเนินการทางวินัย	
-การดำเนินการทางวินัย	๔๕
-ขั้นตอนการดำเนินการทางวินัย	๔๖
-การตั้งเรื่องกล่าวหา	๔๖
-การสืบสวน	๔๖
-วิธีการสืบสวน	๔๖
-การสอบสวน	๕๐
-หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวน	๕๒
-ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน	๕๒
-องค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการสอบสวน	๕๓
-รูปแบบของคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน	๕๕
-การแจ้งคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาและคณะกรรมการสอบสวนทราบ	๕๕
-การเปลี่ยนแปลง หรือลดจำนวนกรรมการสอบสวน	๕๖
-สิทธิของผู้ถูกกล่าวหา	๕๗
-การคัดค้านกรรมการสอบสวนและผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน	๕๘
-การคัดค้านผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน	๖๐
-อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวน	๖๒
-การรายงานต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน	๖๓
-การประชุมคณะกรรมการสอบสวน	๖๔
-องค์คณะในการประชุม	๖๔
-ลำดับขั้นตอนการสอบสวน	๖๕
-การแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหา	๖๕
-กรณีผู้ถูกกล่าวหาไม่มารับทราบข้อกล่าวหา	๖๗
-การสอบสวนผู้ถูกกล่าวหา	๖๗
-การสอบสวนพยานบุคคล	๗๑
-สิทธิของพยาน/ผู้เสียหาย	๗๒
-หน้าที่ของพยาน	๗๒
-ข้อห้ามในการสอบสวน	๗๒
-การสอบสวนกรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุด	๗๓
-การสอบสวนกรณีผู้ถูกกล่าวหาโอน/ย้าย	๗๔
-การสอบสวนกรณีเกี่ยวข้องกับคดีอาญา	๗๔
-การสอบสวนผู้ซึ่งออกจากราชการไปแล้ว	๗๕

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
-การรวบรวมพยานหลักฐาน	๗๗
-ระยะเวลาการสอบสวนและการขอขยายเวลาการสอบสวน	๗๘
-การขอขยายเวลาสอบสวน	๗๙
-การทำรายงานการสอบสวน	๗๙
-สาระสำคัญของรายงานการสอบสวน	๘๑
-การสอบสวนเพิ่มเติม	๘๒
-การตรวจสอบความถูกต้องของการสอบสวน	๘๒
-การพิจารณาสั่งการของผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน	๘๓
-การพิจารณาความผิดและการกำหนดโทษ	๘๔
-ผู้มีอำนาจพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ	๘๔
-หลักการพิจารณาความผิดและการกำหนดโทษ	๘๕
-การลงโทษทางวินัย	๘๖
-ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ	๘๗
-แนวทางการลงโทษทางวินัยตามมติคณะรัฐมนตรี	๘๘
-ข้อควรคำนึงในการสั่งลงโทษ	๙๐
-การดำเนินการระหว่างดำเนินการทางวินัย	๙๒
-การให้พักราชการ	๙๒
-หลักเกณฑ์และวิธีการสั่งพักราชการ	๙๓
-เหตุที่จะสั่งพักราชการ	๙๓
-ระยะเวลาการสั่งพักราชการ	๙๓
-ผู้มีอำนาจสั่งพักราชการ	๙๔
-ผลของการถูกสั่งพักราชการ	๙๔
-การให้ออกจากราชการไว้ก่อน	๙๔
-หลักเกณฑ์และวิธีการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน	๙๕
-ผลของการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน	๙๕
-การสั่งให้ผู้ถูกพักราชการหรือผู้ถูกให้ออกจากราชการไว้ก่อนกลับเข้ารับราชการ	๙๕
-มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการ	๙๗

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ การออกจากราชการ	
-การออกจากราชการ	๑๐๑
-การออกจากราชการเพราะตาย	๑๐๑
-การพ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จ บำนาญข้าราชการ	๑๐๑
-การลาออกจากราชการ	๑๐๒
-การออกจากราชการเพราะถูกสั่งให้ออกจากราชการ	๑๐๒
-ถูกสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ	๑๐๕
-ถูกสั่งให้ออกกรณีถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ตามมาตรา ๑๐๙	๑๐๖
บทที่ ๕ การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการ	
-การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการ	๑๐๗
-การรายงาน	๑๐๙
-การรายงานการดำเนินการทางวินัย	๑๑๐
-การรายงานการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรง	๑๑๐
-การรายงานการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง	๑๑๒
-การรายงานการสั่งให้ออกจากราชการ	๑๑๓
-ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสถานศึกษาที่สอนระดับปริญญา	๑๑๕
บทที่ ๖ การอุทธรณ์	
-การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ	๑๑๖
-ความหมายและวัตถุประสงค์	๑๑๖
-ผู้มีสิทธิอุทธรณ์	๑๑๖
-การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรง	๑๑๖
-หลักเกณฑ์การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรง	๑๑๗
-การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง	๑๑๗
-หลักเกณฑ์การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง	๑๑๘
-หลักการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ	๑๑๘
-การพิจารณาตรวจสอบหนังสืออุทธรณ์	๑๑๘
-การพิจารณาอุทธรณ์	
-การแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์และการแจ้งสิทธิแก่ผู้อุทธรณ์	๑๒๔
-การขอถอนอุทธรณ์	๑๒๕

บทที่ ๑ บททั่วไป

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องให้เป็นปูชนียบุคคลและวิชาชีพครูถือเป็นวิชาชีพชั้นสูง มีบทบาทหน้าที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การสร้างเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญต่ออนาคตของประเทศชาติให้มีความเจริญเติบโตทั้งทางด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถและทัศนคติที่ดีงาม ไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพของชาติ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงถือเป็นกลไกที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาของประเทศ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติต่อไป จากบทบาทหน้าที่และความสำคัญดังกล่าว ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งครู ซึ่งเป็นแม่พิมพ์ของชาติ นอกจากจะเป็นผู้ให้ความรู้แล้วยังต้องเป็นตัวอย่างที่ดีต่อเด็กและเยาวชน ในการประพฤติปฏิบัติตนด้านคุณธรรมและจริยธรรมอีกด้วย ซึ่งปัจจุบันมีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวนเกือบ ๕ แสนคน การที่จะให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้มีวินัย จึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้น การดำเนินการทางวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงเป็นมาตรการหนึ่งที่สำคัญในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ อำนวยความยุติธรรม รักษาและเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นคนดีมีวินัยและมีคุณภาพ และไม่ต้องการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีลักษณะไม่พึงประสงค์อยู่ในวงการศึกษาวิชาชีพครู

การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๔ ได้กำหนดให้มีองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งของหน่วยงานการศึกษาในระดับสถานศึกษาของรัฐ และระดับเขตพื้นที่การศึกษาเป็นข้าราชการในสังกัดองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา และตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดให้มีองค์กรซึ่งทำหน้าที่บริหารงานบุคคลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เรียกว่า “คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา” เรียกโดยย่อว่า “ก.ค.ศ.” โดยมีสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือ “สำนักงาน ก.ค.ศ.” เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของ ก.ค.ศ.

ต่อมาได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๖/๒๕๖๐ เรื่อง การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๐ ปรับปรุงองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยให้ ก.ค.ศ. ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการ ก.พ. เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และเลขาธิการคุรุสภา

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูงในด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ด้านการศึกษา และด้านกฎหมายด้านละหนึ่งคน

ให้เลขาธิการ ก.ค.ศ. เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้เลขาธิการ ก.ค.ศ. แต่งตั้งข้าราชการในสำนักงาน ก.ค.ศ. จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

นอกจากนี้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ยังกำหนดให้มีองค์กรรองรับการกระจายอำนาจ โดยให้มีคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เรียกโดยย่อว่า “อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา” และคณะอนุกรรมการประจำเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เรียกโดยย่อว่า “อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา” รวมถึง อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง ในส่วนราชการ ดูแลงานบริหารงานบุคคลในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาที่สังกัดตามกรอบแนวทางและนโยบายของส่วนกลาง ซึ่งต่อมาได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/๒๕๕๙ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๙ กำหนดให้มีคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “กศจ.” และให้ยุบเลิก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งให้โอนอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ไปเป็นของ กศจ. ของจังหวัดนั้น ๆ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๖๐ เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐ ได้ยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/๒๕๕๙ และให้โอนอำนาจหน้าที่ของ กศจ. ตามคำสั่งดังกล่าวไปเป็นอำนาจหน้าที่ของ กศจ. ตามคำสั่งนี้

บทบาทและอำนาจหน้าที่ของ ก.ค.ศ.

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๙ กำหนดให้ ก.ค.ศ. มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายการผลิตและการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) กำหนดนโยบาย วางแผน และกำหนดเกณฑ์อัตรากำลังของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งให้ความเห็นชอบจำนวนและอัตราตำแหน่งของหน่วยงานการศึกษา

(๓) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีในกรณีที่ค่าครองชีพเปลี่ยนแปลงไปมาก หรือการจัดสวัสดิการหรือประโยชน์เกื้อกูลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษายังไม่เหมาะสม เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาในอันที่จะปรับปรุงเงินเดือน เงินวิทยฐานะ เงินประจำตำแหน่ง เงินเพิ่มค่าครองชีพ สวัสดิการ หรือประโยชน์เกื้อกูลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสม

(๔) ออกกฎ ก.ค.ศ. ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการบริหารงานบุคคลของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กฎ ก.ค.ศ. เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีและประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

(๕) พิจารณาวินิจฉัยยุติความปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากการใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ เมื่อ ก.ค.ศ. มีมติเป็นประการใดแล้วให้หน่วยงานการศึกษาปฏิบัติตามนั้น

(๖) พัฒนาหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรฐานการบริหารงานบุคคล รวมทั้งการพิทักษ์ระบบคุณธรรม ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(๗) กำหนดวิธีการและเงื่อนไขการจ้างเพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ ในตำแหน่งครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษา รวมทั้งกำหนดอัตราเงินเดือนหรือค่าตอบแทน

(๘) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนา การเสริมสร้างขวัญกำลังใจ และการยกย่องเชิดชูเกียรติ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(๙) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์เกื้อกูลอื่นแก่ข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา

(๑๐) พิจารณาตั้ง อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา และคณะอนุกรรมการอื่นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ ตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย

(๑๑) ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน ให้คำปรึกษา แนะนำและชี้แจงด้านการบริหารงานบุคคล แก่หน่วยงานการศึกษา

(๑๒) กำหนดมาตรฐาน พิจารณา และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(๑๓) กำกับ ดูแล ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา เพื่อรักษาความเป็นธรรมและมาตรฐานด้านการบริหารงานบุคคล ตรวจสอบ และ ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้ให้มีอำนาจเรียกเอกสารและหลักฐานจากหน่วยงานการศึกษา ให้ผู้แทนของหน่วยงานการศึกษา ข้าราชการ หรือบุคคลใดมาชี้แจงข้อเท็จจริง และให้มีอำนาจออกระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งให้ส่วนราชการ หน่วยงานการศึกษา ข้าราชการ หรือบุคคลใดรายงานเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ไปยัง ก.ค.ศ.

(๑๔) ในกรณีที่ปรากฏว่าส่วนราชการหรือหน่วยงานการศึกษา อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา คณะอนุกรรมการหรือผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือปฏิบัติการ โดยไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม หรือปฏิบัติการโดยขัดหรือแย้งกับกฎหมาย กฎ ก.ค.ศ. ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด ให้ ก.ค.ศ. มีอำนาจยับยั้งการปฏิบัติการดังกล่าวไว้ เป็นการชั่วคราว เมื่อ ก.ค.ศ. มีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ส่วนราชการ หน่วยงานการศึกษา อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา คณะอนุกรรมการหรือผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ปฏิบัติไปตามนั้น

(๑๕) พิจารณารับรองคุณสมบัติของผู้ได้รับปริญญา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือคุณวุฒิอย่างอื่น เพื่อประโยชน์ในการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และการกำหนดอัตรา เงินเดือนหรือค่าตอบแทนที่ควรได้รับ

(๑๖) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในเรื่องการปฏิบัติการต่าง ๆ ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

(๑๗) พิจารณาจัดระบบทะเบียนประวัติและแก้ไขทะเบียนประวัติเกี่ยวกับวัน เดือน ปีเกิด และควบคุมการเกษียณอายุของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(๑๘) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่น

การดำเนินงานของ ก.ค.ศ.

เนื่องจากลักษณะโครงสร้างของ ก.ค.ศ. เป็นไปในรูปของคณะกรรมการ ฉะนั้น การดำเนินงานต่าง ๆ ของ ก.ค.ศ. เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงจำเป็นต้องมี หน่วยงานสำนักงาน ก.ค.ศ. เป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการ และมีอนุกรรมการวิสามัญคณะต่าง ๆ ซึ่ง ก.ค.ศ. ตั้งขึ้น ตามมาตรา ๑๗ เรียกโดยย่อว่า “อ.ก.ค.ศ.วิสามัญ” ทำหน้าที่พิจารณาถ่วงดุลความเห็นและวินิจฉัย เรื่องต่าง ๆ แทน ก.ค.ศ.

อ.ก.ค.ศ.วิสามัญคณะต่าง ๆ ที่ ก.ค.ศ. ตั้งขึ้น เพื่อทำการแทน ก.ค.ศ. นั้น มีบทบาทอย่างมาก ในการเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยถ่วงดุลเรื่องต่าง ๆ และพิจารณาเสนอความเห็นต่อ ก.ค.ศ. จึงต้องพิจารณา แต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารงานบุคคลอย่างแท้จริง เพื่อให้การบริหารงานบุคคลของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๖/๒๕๖๐ เรื่อง การบริหารงานบุคคลของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๐ กำหนดให้ ก.ค.ศ. มีอำนาจแต่งตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ เพื่อทำการใด ๆ แทน ก.ค.ศ. ดังต่อไปนี้

(๑) อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์

(๒) อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ

(๓) อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

นอกจาก อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ ทั้ง ๓ คณะดังกล่าวแล้ว ก.ค.ศ. อาจแต่งตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญอื่น เพื่อทำการใด ๆ แทน ก.ค.ศ. หรือทำหน้าที่เช่นเดียวกับคณะอนุกรรมการอื่นที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วย ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก็ได้ ทั้งนี้ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ แต่ละคณะมีจำนวนไม่เกิน สิบห้าคน ประกอบด้วย

(๑) ประธานอนุกรรมการ ซึ่งแต่งตั้งจากกรรมการใน ก.ค.ศ. เว้นแต่มีเหตุผลความจำเป็น อาจแต่งตั้งบุคคลอื่นที่ไม่เป็นกรรมการใน ก.ค.ศ. เป็นประธานอนุกรรมการก็ได้

(๒) อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินสิบเอ็ดคน ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูงในด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ด้านการศึกษา ด้านกฎหมาย และด้านอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญคณะนั้น

(๓) อนุกรรมการซึ่งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวนสองคน

ให้เลขาธิการ ก.ค.ศ. แต่งตั้งข้าราชการในสำนักงาน ก.ค.ศ. เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และอาจแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงาน ก.ค.ศ. จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ในปัจจุบัน ก.ค.ศ. มีมติตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ รวม ๑๑ คณะ ดังนี้

๑. อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการพัฒนานโยบายและระบบบริหารงานบุคคล มีอำนาจและหน้าที่ทำการแทน ก.ค.ศ. เกี่ยวกับการเสนอแนะและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับนโยบายการผลิตและการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เสนอแนะนโยบาย วางแผน และกำหนดเกณฑ์อัตรากำลังของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษารวมทั้งให้ความเห็นชอบจำนวนและอัตราตำแหน่งในหน่วยงานการศึกษา พิจารณา จัดทำ และพัฒนาร่างกฎ ก.ค.ศ. ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข และพัฒนาหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรฐานการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดวิธีการและเงื่อนไขการจ้างเพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษารวมทั้งกำหนดอัตราเงินเดือนและค่าตอบแทน พิจารณารับรองคุณวุฒิของผู้ได้รับปริญญา ประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือคุณวุฒิอย่างอื่น เพื่อประโยชน์ในการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และการกำหนดอัตราเงินเดือนหรือค่าตอบแทนที่ควรได้รับรวมทั้งพิจารณาเกี่ยวกับการสรรหาบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในเรื่องการปฏิบัติการต่าง ๆ ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พิจารณาดำเนินการตามมาตรการบริหารและพัฒนากำลังคนภาครัฐ รวมทั้งตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ เฉพาะกิจเพื่อดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. นี้ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย

๒. อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ มีอำนาจและหน้าที่ทำการแทน ก.ค.ศ. เกี่ยวกับการเสนอแนะ และให้คำปรึกษาต่อ ก.ค.ศ. เกี่ยวกับนโยบายการวางระบบ กลไก และการอกระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการและมาตรการในการพัฒนาและการเสริมสร้างวินัย คุณธรรม และจรรยาบรรณข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะกรณีที่ว่าครองชีพเปลี่ยนแปลงไปมาก หรือการจัดสวัสดิการ หรือประโยชน์เกื้อกูลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ยังไม่เหมาะสม เพื่อให้ ก.ค.ศ. พิจารณาเรื่องปรับปรุงเงินเดือน เงินวิทยฐานะ เงินประจำตำแหน่ง เงินเพิ่มค่าครองชีพ สวัสดิการหรือประโยชน์เกื้อกูลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสมต่อไป พิจารณาจัดทำและพัฒนาร่างกฎ ก.ค.ศ. ระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการ และดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงาน การประเมินเลื่อนขั้นเงินเดือนประสิทธิภาพ การให้ค่าตอบแทน การให้ได้รับเงินวิทยพัฒนา เงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ และสิทธิประโยชน์เกื้อกูลอื่นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พิจารณาจัดทำและพัฒนา ร่างนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการ กลไก และมาตรการในการพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี เสริมสร้างวินัย

คุณธรรม และจริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพ ขวัญกำลังใจ และการยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการพัฒนาเงินเดือน เงินวิทยฐานะ เงินประจำตำแหน่ง ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวเนื่อง ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนา การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ และการยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวเนื่องแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้ง ตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเฉพาะกิจเพื่อดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. นี้ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย

๓. อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอำนาจและหน้าที่ทำการแทน ก.ค.ศ. ในส่วนของการบริหารงานบุคคลเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เกี่ยวกับการเสนอแนะและให้คำปรึกษาต่อ ก.ค.ศ. เกี่ยวกับนโยบายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ พิจารณา จัดทำ และพัฒนาร่างกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการบริหารงานบุคคลนอกเหนือจากเกณฑ์ปกติ ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนา การเสริมสร้างขวัญกำลังใจ การยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเป็นกำลังใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และพิจารณาเกี่ยวกับการบรรจุ และแต่งตั้งบุคคล เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นการเฉพาะราย ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวเนื่องแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษานอกเหนือจากเกณฑ์ปกติ รวมทั้งตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเฉพาะกิจเพื่อดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. นี้ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย

๔. อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีอำนาจและหน้าที่ทำการแทน ก.ค.ศ. เกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบายและให้คำปรึกษาแก่ ก.ค.ศ. เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พิจารณาการกำหนดกรอบอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่ง การบรรจุและแต่งตั้ง การโอน การย้าย การเปลี่ยนตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่งและระดับตำแหน่ง การบรรจุผู้ออกจากราชการหรือออกจากงานเข้ารับราชการ การตัดโอนตำแหน่งและอัตราเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การเลื่อนขึ้นเงินเดือน และวินิจฉัยปัญหาในเรื่องดังกล่าวและเสนอ ก.ค.ศ. พิจารณา ตรวจสอบ กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดกรอบอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่ง การบรรจุและแต่งตั้ง การโอน การย้าย การเปลี่ยนตำแหน่ง การแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่ง และระดับตำแหน่ง การบรรจุผู้ออกจากราชการหรือออกจากงานเข้ารับราชการ การตัดโอนตำแหน่งและอัตราเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การเลื่อนขึ้นเงินเดือน รวมทั้งการดำเนินการให้เป็นไปตามมติ รวมทั้ง ตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเฉพาะกิจเพื่อดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. นี้ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย

๕. อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีอำนาจและหน้าที่ทำการแทน ก.ค.ศ. เกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบายและให้คำปรึกษาแก่ ก.ค.ศ. เกี่ยวกับระบบวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พิจารณาการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะและวินิจฉัยปัญหาในเรื่องดังกล่าว และเสนอ ก.ค.ศ. พิจารณา

จัดทำ และพัฒนา กฎ ก.ค.ศ. ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการประเมินข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีและเลื่อนวิทยฐานะ รวมทั้งการประเมินเพื่อดำรงไว้ซึ่งวิทยฐานะ ตรวจสอบ กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เกี่ยวกับ วิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้ง ตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเฉพาะกิจเพื่อดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. นี้ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย

๖. อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามมาตรา ๓๘ ค. (๒)

มีอำนาจและหน้าที่ทำการแทน ก.ค.ศ. เกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบายและให้คำปรึกษาแก่ ก.ค.ศ. เกี่ยวกับระบบตำแหน่ง และการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรา ๓๘ ค. (๒) พิจารณาก่อนรองการจัดทำ และพัฒนา กฎ ก.ค.ศ. ระเบียบ ข้อบังคับ มาตรฐาน หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่น ตามมาตรา ๓๘ ค. (๒) พิจารณาดำเนินการคำขออนุมัติ กำหนดตำแหน่ง การบรรจุและแต่งตั้ง การโอน การแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่ง การบรรจุกลับเข้ารับราชการ การตัดโอน ตำแหน่งและอัตราเงินเดือน การเลื่อนขึ้นเงินเดือน การกำหนดกรอบอัตรากำลังของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามมาตรา ๓๘ ค.(๒) และเสนอ ก.ค.ศ. พิจารณา กำกับ ดูแล ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามมาตรา ๓๘ ค. (๒) รวมทั้ง ตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเฉพาะกิจเพื่อดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. นี้ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย

๗. อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

มีอำนาจหน้าที่ทำการแทน ก.ค.ศ. เกี่ยวกับการเสนอแนะและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและการแก้ไข ปรับปรุง กฎหมาย กฎ ก.ค.ศ. ระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พิจารณาจัดทำ และพัฒนาร่างกฎหมาย กฎ ก.ค.ศ. และระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอ ก.ค.ศ. พิจารณา พิจารณาการขอให้ตรวจสอบ ความถูกต้องและความชอบด้วยกฎหมายของร่างกฎหมาย กฎ ก.ค.ศ. ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาแก่สำนักงาน ก.ค.ศ. หรือตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย พิจารณาวินิจฉัยและตีความปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากการใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งให้คำปรึกษาและพิจารณาตอบข้อหารือในประเด็นปัญหาข้อกฎหมายแก่สำนักงาน ก.ค.ศ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาเรื่องการขอแก้ไขทะเบียนประวัติเกี่ยวกับวัน เดือน ปีเกิด ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเฉพาะกิจหรือคณะทำงานเพื่อดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. นี้ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย

๘. อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ มีอำนาจและหน้าที่ทำการแทน ก.ค.ศ. เกี่ยวกับการเสนอแนะให้ข้อคิดเห็นต่อ ก.ค.ศ. เกี่ยวกับปัญหาในการใช้บังคับและการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พิจารณาเรื่อง การดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการ และการรายงานการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พิจารณา ข้อกฎหมาย หรือข้อหารือเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา เสนอแนะแก่ ก.ค.ศ. เกี่ยวกับมาตรฐานโทษและแนวทางการลงโทษ พิจารณาเรื่องคำร้องเรียนกล่าวโทษ ที่เกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้ง ตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ เฉพาะกิจเพื่อดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. นี้ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย

๙. อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ มีอำนาจและหน้าที่ทำการแทน ก.ค.ศ. เกี่ยวกับการเสนอแนะแก่ ก.ค.ศ. ในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาการใช้บังคับและการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ รวมทั้ง การวางระบบและกลไก เกี่ยวกับเรื่องการอุทธรณ์และร้องทุกข์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พิจารณา เรื่องการอุทธรณ์และการร้องทุกข์เกี่ยวกับการลงโทษทางวินัยและการออกจากราชการของข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ที่ยื่นต่อ ก.ค.ศ. ในกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใด เห็นว่า อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา กศจ. เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง กระทำการหรือมีมติขัดหรือแย้งกับกฎหมาย กฎ ก.ค.ศ. ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด หรือมีมติโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย พิจารณา เรื่องการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการที่เป็นงานเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ และเรื่อง การดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีได้ใช้สิทธิ อุทธรณ์และร้องทุกข์ ซึ่งได้กระทำความผิดร่วมกับผู้ให้สิทธิอุทธรณ์และร้องทุกข์ด้วย รวมทั้ง ตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ เฉพาะกิจเพื่อดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. นี้ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย

๑๐. อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการร้องทุกข์ และการร้องเรียนขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีอำนาจและหน้าที่ทำการแทน ก.ค.ศ. เกี่ยวกับการพิจารณาตรวจสอบข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงในเรื่องการร้องทุกข์ และเรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรม เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ยื่นต่อ ก.ค.ศ. หรือที่ตรวจพบเอง ในกรณีที่ปรากฏว่าส่วนราชการหรือหน่วยงานการศึกษา คณะอนุกรรมการหรือผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา กศจ. เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง ปฏิบัติการหรือมีมติโดยไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมหรือปฏิบัติการโดยขัดหรือแย้งกับ กฎหมาย กฎ ก.ค.ศ. ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด ยกเว้นกรณีร้องทุกข์ เกี่ยวกับการลงโทษทางวินัย การพักราชการ และการออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

โดยให้มีอำนาจสืบสวน สอบสวน และสรุปข้อเท็จจริง พร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อ ก.ค.ศ. เพื่อพิจารณาภายใน สามสิบวันทำการ พิจารณาและมีมติยับยั้งการปฏิบัติหรือการปฏิบัติตามมติเป็นการชั่วคราวในกรณีที่ส่วนราชการ หน่วยงานการศึกษา กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง คณะอนุกรรมการหรือผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติโดยขัดหรือแย้ง หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้ หรือปฏิบัติหรือ ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม และหากปล่อยเน้นเข้าไปจะเกิดความเสียหาย แก่ราชการ ดำเนินการสืบสวน สอบสวนในกรณีที่มีการร้องเรียนกล่าวหาว่าอนุกรรมการ ใน กศจ. หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหรือ ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา และเสนอต่อ ก.ค.ศ. เพื่อพิจารณา รายงานและดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับการพิทักษ์ระบบคุณธรรม รวมทั้งตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญ เฉพาะกิจเพื่อดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. นี้ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย

๑๑. อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารงานบุคคล
มีอำนาจและหน้าที่ทำการแทน ก.ค.ศ. เกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับการวางระบบและกลไก การตรวจติดตาม และประเมินผลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำกับ ดูแล ติดตาม ตรวจสอบ เพื่อให้ส่วนราชการ หน่วยงานการศึกษา กศจ. เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง และองค์คณะบุคคลที่มีหน้าที่ปฏิบัติตาม กฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ปฏิบัติตามมติของ ก.ค.ศ. และกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และประเมินผล เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ออกระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการ รายงานการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบ ทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งตั้ง อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเฉพาะกิจเพื่อดำเนินการ ตามอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. นี้ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย

การดำเนินงานของ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญ ทั้ง ๑๑ คณะดังกล่าว นับว่าเป็นการแบ่งเบาภาระ ในการดำเนินงานของ ก.ค.ศ. เป็นอย่างมาก และทำให้การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทบาทและอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ก.ค.ศ.

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๐ บัญญัติว่า “ให้มีสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ก.ค.ศ.” โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เรียกโดยย่อว่า “เลขาธิการ ก.ค.ศ.” ซึ่งมีฐานะเป็นอธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและบริหารราชการของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา

สำนักงาน ก.ค.ศ. มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานในหน้าที่ของ ก.ค.ศ.
- (๒) วิเคราะห์และวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และการจัดระบบบริหารราชการในหน่วยงานการศึกษา
- (๓) ศึกษา วิเคราะห์เกี่ยวกับมาตรฐาน หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา
- (๔) พัฒนาระบบข้อมูล และจัดทำแผนกำลังคนสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- (๕) ศึกษา วิเคราะห์ เสนอแนะนโยบาย ประสานงานและดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา
- (๖) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และบริหารเงินทุน ตลอดจนสวัสดิการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- (๗) กำกับ ติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ของหน่วยงานการศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษา
- (๘) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เสนอ ก.ค.ศ.
- (๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่น หรือตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย”

บทบาทและอำนาจหน้าที่ของ กศจ.

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๖๐ เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาค ของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐ ให้ยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/๒๕๕๙ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๙ และให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่และการดำเนินการใด ๆ ตามอำนาจหน้าที่ของ กศจ. ตามคำสั่งดังกล่าว ไปเป็นของ กศจ. ตามคำสั่งนี้ โดยกำหนดให้ในแต่ละจังหวัด ให้มีคณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “กศจ.” ประกอบด้วย

- (๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ
- (๒) ศึกษาธิการภาคในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เป็นรองประธานกรรมการ
- (๓) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และผู้แทนสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นกรรมการ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินหกคน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ แต่งตั้งโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการขับเคลื่อนตามข้อ ๒ โดยอย่างน้อยต้องมีผู้แทนองค์กรภาคเอกชน ผู้แทนองค์กรวิชาชีพ และผู้แทนภาคประชาชน ด้านละหนึ่งคน

(๕) ศึกษาธิการจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๖) รองศึกษาธิการจังหวัด เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

โดยที่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๗/๒๕๖๐ เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐ ดังกล่าว ให้ กศจ. มีอำนาจหน้าที่ในเขตจังหวัด ดังต่อไปนี้

(๑) อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

(๒) กำหนดยุทธศาสตร์ แนวทางการจัดการศึกษา และการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท ประสานและส่งเสริมการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย

(๓) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาการศึกษา

(๔) พิจารณาและให้ความเห็นชอบกรอบการประเมินผลการปฏิบัติงานและตัวชี้วัดในการดำเนินงานในลักษณะตัวชี้วัดร่วมของส่วนราชการหรือหน่วยงาน และสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

(๕) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนตามข้อ ๒

(๖) กำกับ เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการหรือหน่วยงาน และสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

(๗) วางแผนการจัดการศึกษาและพิจารณาเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษา

(๘) เสนอคณะกรรมการขับเคลื่อนตามข้อ ๒ เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด ตามข้อ ๙

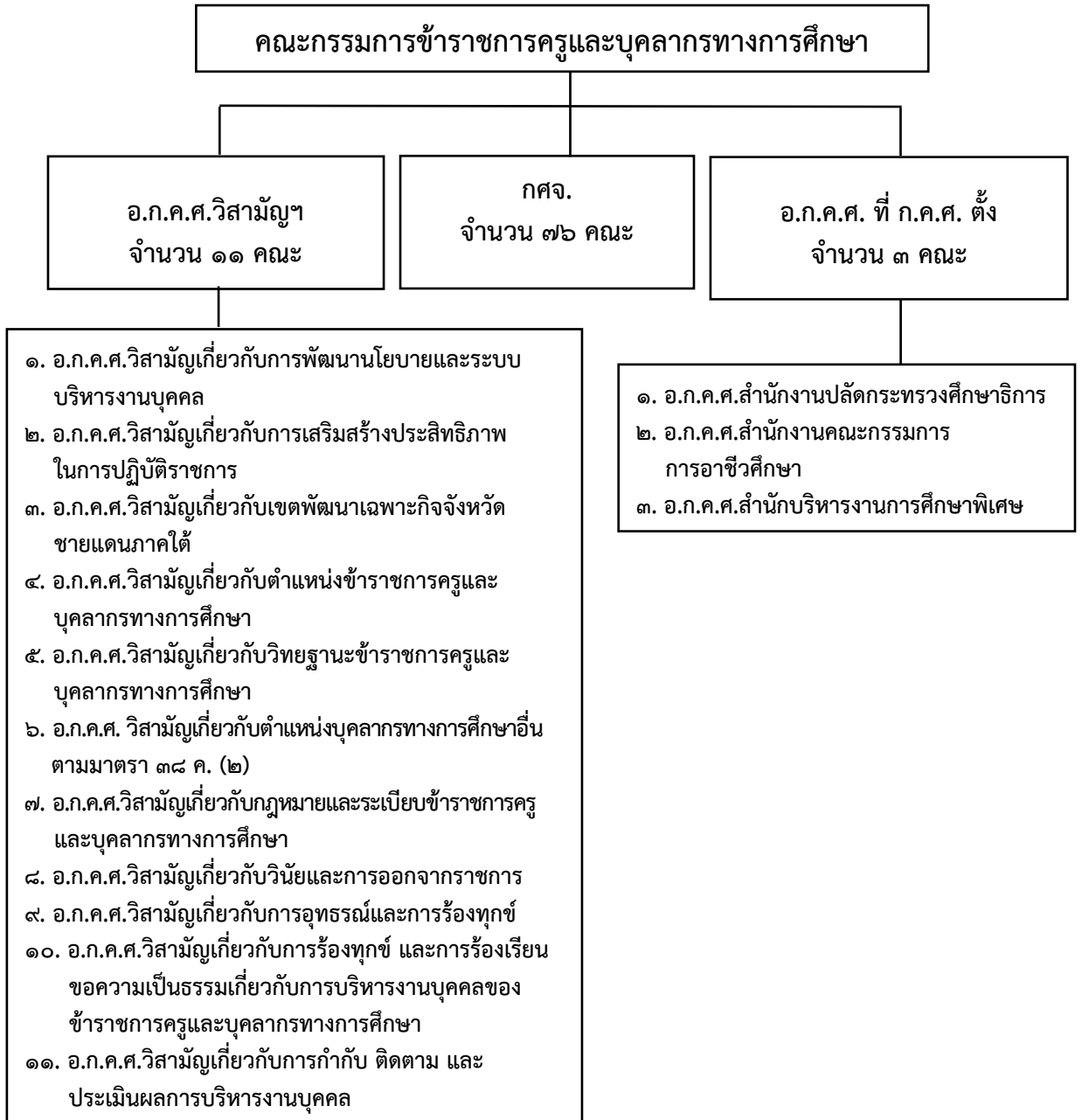
(๙) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานตามความจำเป็นเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของ กศจ. ซึ่งอย่างน้อยต้องมีคณะอนุกรรมการบริหารราชการเชิงยุทธศาสตร์ และคณะอนุกรรมการเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา โดยให้นำองค์ประกอบของ อ.ก.ค.ศ. มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการเสนอและการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานตามวรรคหนึ่ง ต้องคำนึงถึงวงเงินงบประมาณที่ได้รับ ความคุ้มค่า ความประหยัด ความรวดเร็วและไม่เป็นการเพิ่มขึ้นตอนในการปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่จำเป็น

(๑๐) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด หรือตามที่คณะกรรมการขับเคลื่อนตามข้อ ๒ มอบหมาย

รวมทั้งในคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๖๐ เรื่อง การปฏิรูปการศึกษา ในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้มีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และให้ ศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด โดยให้ศึกษาธิการจังหวัด รองศึกษาธิการจังหวัด และข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และให้มีสำนักงานศึกษาธิการภาค และให้ศึกษาธิการภาค เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างในสำนักงานศึกษาธิการภาค รวมทั้ง ก.ค.ศ. ยังได้ กำหนดให้สำนักงานศึกษาธิการภาค และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นหน่วยงานการศึกษา ซึ่ง ก.ค.ศ. สามารถกำหนดกรอบอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีในหน่วยงานดังกล่าวได้

นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้ศึกษาธิการจังหวัด โดยความเห็นชอบของ กศจ. เป็นผู้ที่มีอำนาจ สั่งบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร ตามมาตรา ๕๓ (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งมีผลเป็นการเปลี่ยนอำนาจการสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา ๕๓ (๓) ซึ่งเดิม เป็นของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และตามมาตรา ๕๓ (๔) ซึ่งเดิมเป็นของผู้อำนวยการสถานศึกษามาเป็นของศึกษาธิการจังหวัด และเปลี่ยนองค์การ บริหารงานบุคคลในระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยยุบเลิก อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา มาเป็น การบริหารงานบุคคล ในเขตจังหวัด โดยคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) ซึ่งในส่วนของ การดำเนินการทางวินัยข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาจึงเปลี่ยนผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่ศึกษามาเป็นของศึกษาธิการจังหวัด และถ่ายโอนอำนาจการพิจารณา ดำเนินการทางวินัยและการพิจารณารายงานการดำเนินการทางวินัย จาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา มาเป็นของ กศจ. สำหรับการดำเนินการทางวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ที่มีได้สังกัดเขตพื้นที่ศึกษาอำนาจการแต่งตั้งกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง เป็นปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของส่วนราชการนั้น

หมายเหตุ : สำหรับกรุงเทพมหานครให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษา
 ในภูมิภาคทำหน้าที่เป็น กศจ.

บทที่ ๒ วินัย และการรักษาวินัย

ความหมายของวินัย

คำว่า “วินัย” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ หมายถึง ระเบียบ แบบแผน และข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ

ในทางการบริหารนั้น “วินัย” มีความหมายไปในหลายลักษณะ เช่น ลักษณะที่เป็นการควบคุมตนเอง (Self Control) โดยมุ่งพิจารณาวินัยในแง่การพัฒนาตนเอง เพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการ ซึ่งเรียกว่า อัตวินัย (Self Discipline)

วินัยข้าราชการอาจแยกพิจารณาได้เป็น ๒ ความหมายคือ

๑. หมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ แบบแผนความประพฤติที่ทางราชการกำหนดให้ข้าราชการยึดถือและปฏิบัติ

๒. หมายถึง ลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ข้าราชการแสดงออกมาในทางที่ถูกที่ควร เป็นการควบคุมตนเองให้แสดงพฤติกรรมที่ถูกระเบียบ หลักเกณฑ์ หรือแบบแผนที่ทางราชการกำหนดไว้

ดังนั้น วินัยจึงหมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ หรือแบบแผนความประพฤติที่ควบคุมพฤติกรรมของคนในองค์กรให้เป็นไปในแนวทางที่ถูกที่ควรที่ราชการพึงประสงค์

การรักษาวินัย

การรักษาวินัย หมายถึง การที่ข้าราชการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางวินัย ตามที่กฎหมายบัญญัติอย่างเคร่งครัด ระมัดระวัง ดูแล ป้องกัน ไม่ฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยง หากพบว่ามีกรกระทำผิดผู้บังคับบัญชาต้องดำเนินการทางวินัยทันที เพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้อื่น การรักษาวินัยที่ดีนั้น นอกจากเกิดจากตัวข้าราชการเองที่จะต้องเรียนรู้ สำนึก และตระหนักในหน้าที่แล้ว ผู้บังคับบัญชาก็จะต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ดูแล ส่งเสริม และพัฒนาให้ข้าราชการมีวินัยด้วย

บทบาทของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการรักษาวินัย

- (๑) เสริมสร้างและพัฒนาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้มีวินัย
- (๒) ป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย
- (๓) ดำเนินการทางวินัยผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย

วัตถุประสงค์ของการรักษาวินัย

- (๑) เพื่อส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพของข้าราชการ และรักษาประโยชน์ของราชการ
- (๒) เพื่อธำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีของข้าราชการด้วยลักษณะของวินัย

ลักษณะของวินัย

วินัยมีลักษณะเป็นข้อบัญญัติ เพื่อควบคุมและส่งเสริมให้ข้าราชการอยู่ในกรอบแห่งความประพฤติ อันดีงาม ระเบียบวินัยโดยทั่วไปมิได้เพื่อให้บุคคลในสังคมปฏิบัติร่วมกันในทิศทางและแนวทางเดียวกัน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบ สันติ เคารพในสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน

วินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ข้อบัญญัติที่กำหนดเป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติตามหมวด ๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๘๒ ถึงมาตรา ๘๗ ซึ่งอาจแยกได้ดังนี้

มาตรา ๘๒ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องรักษาวินัยที่บัญญัติเป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติไว้ในหมวดนี้โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ

มาตรานี้กำหนดให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติที่เป็นข้อห้ามและถือปฏิบัติในเรื่องวินัยอย่างเคร่งครัดอยู่เสมอ ทั้งในและนอกเวลาราชการ แต่ทั้งนี้ การกระทำผิดวินัยตามบทบัญญัติดังกล่าวต้องเป็นความผิดที่ได้ทำในขณะที่มีสถานภาพเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา แต่หากผู้ใดได้กระทำความผิดก่อนมีสถานภาพเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือก่อนบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ย่อมไม่อาจถือเป็นความผิดวินัยและนำมาสั่งลงโทษทางวินัยได้ แต่อาจจะถือว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติทั่วไปในการรับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ หากเข้าเหตุตามที่กฎหมายกำหนด และหากปรากฏภายหลังเข้ารับราชการก็อาจต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการโดยพลัน เพราะเหตุขาดคุณสมบัติได้

กรณีตัวอย่าง

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเมื่อครั้งเป็นพนักงานราชการ กระทำการทุจริตสอบคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และต่อมาหลังจากได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูก ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๒๔ (๘) และมีมูลความผิดอาญาฐานเป็นเจ้าพนักงานกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๕๗ มาตรา ๑๖๑ และมาตรา ๑๖๒ (๑) และ (๔) ประกอบมาตรา ๘๖ การกระทำดังกล่าวจึงถือเป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดีสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู ซึ่งเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๓๐ (๗) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ จึงต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการ (มติ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒)

มาตรา ๘๓ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ด้วยความบริสุทธิ์ใจ และมีหน้าที่วางรากฐานให้เกิดระบอบการปกครองเช่นว่านั้น

มาตรานี้มีความมุ่งหมายให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีหน้าที่ต้องปฏิบัติใน ๒ ประการคือ

๑. สนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

๒. วางรากฐานให้เกิดระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ด้วยความบริสุทธิ์ใจอาจแสดงออกมาได้ทั้งกายและวาจา การกระทำที่ไม่สนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น ถือเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง เว้นแต่การกระทำผิดดังกล่าวจะเป็นความผิดทางอาญา และผู้นั้นได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรืออาจตกเป็นผู้ขาดคุณสมบัติทั่วไปในการเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งจะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการ หากมีพฤติการณ์ไม่เลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการฐานประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งต้องปรับบทให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงเป็นกรณีไป

นอกจากนี้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษายังมีหน้าที่ต้องวางรากฐานให้เกิดระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เช่น ให้นักเรียนได้รับความรู้หรือจัดกิจกรรมในโรงเรียนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จัดให้มีสถานักเรียน หรืออาจมีการจัดให้มีการเลือกตั้งประธานนักเรียน เป็นต้น

มาตรา ๘๔ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสมอภาคและเที่ยงธรรม มีความวิริยะ อุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร ดูแลเอาใจใส่รักษาประโยชน์ของทางราชการ และต้องปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด

ห้ามมิให้อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจและหน้าที่ราชการของตน ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม หาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรานี้กำหนดให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ดูแลเอาใจใส่ รักษาผลประโยชน์ของทางราชการ และปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด มิให้อาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการหาผลประโยชน์โดยมิชอบ รวมทั้งไม่ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

มาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ซึ่งพิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. มีหน้าที่ราชการ
๒. ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยไม่ซื่อสัตย์สุจริต เสมอภาคและเที่ยงธรรม
๓. ไม่มีความวิริยะ อุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร
๔. ไม่ดูแลเอาใจใส่รักษาผลประโยชน์ของทางราชการ
๕. ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด

หน้าที่ราชการ หมายถึง งานที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรง ได้แก่ หน้าที่ที่เกิดขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และกฎหมายที่กำหนดให้อำนาจไว้เป็นการเฉพาะ และหมายความรวมถึงการไปปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ไม่ใช่ราชการโดยตรง โดยให้ถือว่าการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับแต่งตั้ง หรือตามที่ได้รับมอบหมายนั้นเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วย ถ้าข้าราชการผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามย่อมถือเป็นการกระทำผิดวินัยในหน้าที่

การพิจารณาว่า ข้าราชการมีหน้าที่ราชการในเรื่องใด พิจารณาได้ดังนี้

๑. กฎหมาย หรือระเบียบ กำหนดให้ตำแหน่งใดมีหน้าที่ในเรื่องใดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ระเบียบว่าด้วยการพัสดุ

๒. มาตรฐานตำแหน่ง ได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งต่าง ๆ ตลอดจนลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติไว้

๓. คำสั่งหรือการมอบหมายงานของผู้บังคับบัญชา ที่ให้ปฏิบัติงานอื่นนอกเหนือจากมาตรฐานตำแหน่ง ถ้าผู้บังคับบัญชาสั่งหรือมอบหมายให้ข้าราชการผู้ใดปฏิบัติภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา ก็ย่อมเป็นหน้าที่ราชการของผู้ที่ได้รับคำสั่งหรือได้รับมอบหมาย การมอบหมายอาจทำเป็นลายลักษณ์อักษร หรือมอบหมายด้วยวาจา หรือมอบหมายโดยพฤตินัยอย่างอื่นก็ได้

๔. โดยพฤตินัย พิจารณาจากการที่ข้าราชการสมัครใจเข้าผูกพันตนเองยอมรับว่าเป็นหน้าที่ราชการของตน โดยพิจารณาข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่ปรากฏว่าเพียงพอที่จะถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้นั้นหรือไม่

ข้อสัถย์ หมายถึง การปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ไม่คดโกง หรือไม่หลอกลวง

สุจริต หมายถึง การปฏิบัติด้วยความมุ่งหมายด้วยความตั้งใจที่ดี ชอบด้วยทำนองคลองธรรม

ข้อสัถย์ หมายถึง การปฏิบัติโดยไม่ลำเอียง (เลือกปฏิบัติแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นการเฉพาะ)

การปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพนั้น เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ยกย่องให้ครูเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงต้องปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพที่คุรุสภากำหนดไว้เป็นข้อบังคับอย่างเคร่งครัดด้วย

กรณีตัวอย่าง

๑. การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในฐานะกรรมการในสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ถ้ากระทำการใดให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์ออมทรัพย์ครู หน่วยงานต้นสังกัดก็สามารถดำเนินการทางวินัยได้ ดังที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยวินิจฉัยไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๓๒๒/๒๕๔๙ ว่าการจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ มีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้แก่ข้าราชการเพื่อประโยชน์แก่การดำรงชีพ นอกเหนือจากสวัสดิการที่ทางราชการจัดให้แก่ข้าราชการเป็นกรณีปกติหรือเพื่อประโยชน์แก่การสนับสนุนการปฏิบัติราชการ ทั้งนี้ ตามบทนิยามคำว่า “สวัสดิการภายในส่วนราชการ” ในข้อ ๔ โดยเป็นหน้าที่ของหัวหน้าส่วนราชการในการริเริ่ม ดำเนินการ หรือสนับสนุนให้มีการดำเนินการจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการ ตามข้อ ๖ วรรคหนึ่ง นอกจากนี้ ในกรณีที่มีการจัดสวัสดิการในส่วนราชการตามกฎหมายใดเป็นการเฉพาะ การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการก็ยังคงต้องอยู่ในบังคับของระเบียบนี้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายเฉพาะนั้นด้วย ตามข้อ ๖ วรรคสอง ดังนั้น การจัดสวัสดิการของข้าราชการไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นตามหลักเกณฑ์ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ หรือตามกฎหมายเฉพาะให้ถือว่าเป็นการจัดสวัสดิการข้าราชการเช่นเดียวกันและย่อมได้รับการสนับสนุนหรือการอำนวยความสะดวกจากส่วนราชการด้วยกันทั้งสิ้น เช่น การให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการปฏิบัติหน้าที่ให้สวัสดิการภายในส่วนราชการโดยถือเป็นการปฏิบัติราชการตามข้อ ๑๖ ซึ่งอาจได้รับการพิจารณาความดีความชอบหรือมีความรับผิดชอบทางวินัย หรือการอนุมัติให้ใช้ที่ดิน ทรัพย์สิน อาคาร สถานที่ การใช้น้ำ กระแสไฟฟ้า หรือสิ่งสาธารณูปโภคอื่นของ

ส่วนราชการตามข้อ ๑๗ รวมทั้งการสนับสนุนการดำเนินการจากส่วนราชการในกรณีอื่นไม่ว่าจะเป็นการรับรองให้ข้าราชการหรือลูกจ้างเป็นสมาชิกสหกรณ์ หรือการหักเงินเดือนของข้าราชการหรือลูกจ้างเพื่อชำระค่าหุ้นสหกรณ์ ด้วยเหตุนี้การจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ของข้าราชการครู แม้ว่าจะจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่ก็เป็นการจัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือข้าราชการและลูกจ้างของส่วนราชการในการดำรงชีพนั่นเอง จึงอยู่ในความหมายของการจัดสวัสดิการข้าราชการ ตามข้อ ๖ วรรคสอง และข้าราชการผู้ปฏิบัติงานเป็นกรรมการของสหกรณ์ออมทรัพย์ย่อมเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามข้อ ๑๖ ด้วย

๒. กรณีข้าราชการตำรวจที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงในเรื่องที่เป็นคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจปลอมแปลงเอกสารสัญญากู้เงินสหกรณ์ และใช้เอกสารปลอมยื่นกู้ยืมต่อสหกรณ์ เป็นเหตุให้สหกรณ์และสมาชิกที่ถูกปลอมลายมือชื่อเสียหาย จนศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาว่าการที่ผู้ฟ้องคดีดำรงตำแหน่งกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจพังงา จำกัด มีหน้าที่ตรวจสอบเอกสารคำขอกู้เงินของสมาชิกแต่กลับอาศัยอำนาจหน้าที่ของตนปลอมแปลงเอกสารกู้เงินสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจพังงา จำกัด ในนามบุคคลอื่นและรับเงินจำนวนดังกล่าวไปเป็นของตน การกระทำของผู้ฟ้องคดีเป็นการไม่รักษาชื่อเสียงและไม่รักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ของตน ประกอบกับสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจพังงา จำกัด เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสวัสดิการให้แก่ข้าราชการตำรวจพังงา การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีในสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจพังงา จำกัด จึงเป็นการปฏิบัติราชการ (ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๑๓๕/๒๕๕๔)

๓. กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ และได้รับเลือกเป็นประธานกรรมการ รองประธาน คณะกรรมการ ผู้ตรวจกิจการสหกรณ์ หรือผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในสหกรณ์ออมทรัพย์ครู หากไปดำเนินการใด ๆ โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก่อให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์ ถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่จนก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่สหกรณ์ออมทรัพย์ครูและสมาชิกสหกรณ์ฯ แล้ว พฤติการณ์ถือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กรณีกระทำการอื่นได้อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง (อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในคราวประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗)

มาตรา ๘๔ วรรคสอง เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง พิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. มีอำนาจหน้าที่ราชการ

๒. อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการที่ตนดำรงอยู่

๓. หาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น ประโยชน์ หมายถึง สิ่งที่เป็นผลดีหรือเป็นคุณกับผู้รับอาจเป็นทรัพย์สินเงินทอง หรือการอื่นใดที่เป็นผลได้ตามต้องการ แม้ประโยชน์จะได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบก็ตามก็อาจเป็นความผิดได้ เช่น การให้การอำนวยความสะดวกในการมาติดต่อราชการเป็นพิเศษแก่ผู้ที่มีนำสิ่งของหรือเงินทองมาให้เป็นค่าตอบแทน

มาตรา ๘๔ วรรคสาม เป็นการกำหนดลักษณะความผิดวินัยที่ร้ายแรง ในกรณีทุจริต ต่อหน้าที่ราชการ การที่จะพิจารณาว่าการกระทำผิดวินัยเช่นใดจะเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือไม่นั้น ต้องเข้าองค์ประกอบดังนี้

๑. ต้องมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ
๒. ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ
๓. เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มีควรได้
๔. โดยมีเจตนาทุจริต

หน้าที่ราชการ มีความหมายเช่นเดียวกับความใน มาตรา ๘๔ วรรคหนึ่งที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ

การปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นลักษณะของการกระทำที่ข้าราชการมีหน้าที่ต้องปฏิบัติโดยได้ ปฏิบัติหน้าที่ราชการไปแล้วหรือได้มีการกระทำการตามหน้าที่ไปแล้ว แต่การปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้นไม่หมาย รวมถึงการปฏิบัติในการใช้สิทธิเบิกจ่ายเงินที่ทางราชการให้สิทธิเบิกได้ เช่นค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางไปราชการ ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น

ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หมายถึงมีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ แต่ไม่ปฏิบัติหรือ ด่วนไม่กระทำการตามหน้าที่ โดยจงใจหรือเจตนาไม่ปฏิบัติ ไม่ใช่เป็นการพลั้งเผลอหรือเข้าใจผิด

การที่ไม่ปฏิบัติหรือด่วนไม่กระทำการตามหน้าที่ จะเป็นความผิดกรณีทุจริตต่อหน้าที่ ราชการก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเป็นการจงใจที่จะไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ โดยปราศจากอำนาจที่จะอ้างได้ ตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ และจะต้องเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วย

มิชอบ หมายความว่า ไม่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา มติคณะรัฐมนตรี แบบธรรมเนียมของทางราชการ หรือทำนองคลองธรรม ซึ่งแยกพิจารณาได้ ดังนี้

๑) มิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา หรือมติคณะรัฐมนตรี หมายถึง ปฏิบัติโดยไม่เป็นไปตามกฎหมาย หรือระเบียบของทางราชการ หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชา หรือมติ คณะรัฐมนตรี หรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กฎหมาย หรือระเบียบของทางราชการ หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชา หรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดไว้

๒) มิชอบด้วยแบบธรรมเนียมของทางราชการ หมายถึง ปฏิบัติโดยไม่เป็นไปตามแบบธรรมเนียม ของทางราชการ หรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามแบบธรรมเนียมของทางราชการ

๓) มิชอบด้วยทำนองคลองธรรม หมายถึง กระทำในทางที่ไม่ถูกไม่ควร หรือไม่กระทำในทาง ที่ถูกที่ควร

ส่วนการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยถูกต้องตามกฎหมาย และตามทำนองคลองธรรมทุกประการแล้ว ต่อมาภายหลังได้รับประโยชน์ส่วนตัว เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่นั้นในลักษณะ “ของขวัญ” หรือที่เรียกกันว่า “กินตามน้ำ” ไม่เข้าลักษณะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ จึงไม่เป็นความผิดกรณีทุจริตต่อหน้าที่ ราชการตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม แต่อาจเป็นความผิด กรณีอื่น เช่น ประพฤติชั่วได้

มีเจตนาพิเศษเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มีควรได้ การปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือการละเว้น การปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบที่จะเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการได้นั้น ต้องเป็นการกระทำเพื่อให้ตนเอง หรือผู้อื่นได้ประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดด้วย

ผู้อื่น หมายถึง ใครก็ได้ไม่ว่าจะเป็นประชาชนหรือข้าราชการด้วยกันที่จะได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของข้าราชการผู้นั้น

ประโยชน์ หมายถึง สิ่งที่เป็นผลดี หรือผลที่เป็นคุณแก่ผู้รับ หรือผลที่ได้ตามความต้องการ ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สินเงินทองหรือประโยชน์อย่างอื่นที่มีใช้ทรัพย์สิน เช่น การได้รับบริการ ความสะดวกสบายหรือสิทธิพิเศษต่าง ๆ เป็นต้น

มิควรได้ หมายถึง ไม่มีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะได้รับประโยชน์ใด ๆ ตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น ในกรณีที่มีกฎหมาย มาตรฐานทั่วไป กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใดกำหนดให้ข้าราชการได้รับประโยชน์ ตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่นั้นก็ประโยชน์อันควรได้โดยชอบธรรม หรือโดยชอบด้วยเหตุผล แต่ต้องมีใช้เรียกร้องเอาเกินกว่าที่ควรจะได้ ถ้าเป็นการเรียกร้องเอาเกินกว่าที่จะพึงได้แล้ว ก็เป็นการได้รับประโยชน์ที่มีควรได้ด้วยเช่นเดียวกัน

โดยมีเจตนาทุจริต คือการแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

ทั้งนี้ ในการพิจารณาความผิดในกรณีเช่นนี้ จะต้องพิจารณาโดยรอบคอบให้ได้ความหรือปรากฏหลักฐานแน่ชัด เพราะความผิดกรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการเป็นความผิดที่ร้ายแรงมาก ซึ่งทางราชการไม่พึงประสงค์ที่จะให้บุคคลผู้ประพฤติเช่นนี้อยู่ในราชการ ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ควรลงโทษไล่ออกจากราชการ การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืนหรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใดไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษลงเป็นปลดออกจากราชการ ตามมติคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖

ความผิดกรณีใช้สิทธิขอเบิกเงินจากทางราชการเป็นเท็จ โดยเจตนาทุจริต ฉ้อโกงเงินของทางราชการอย่างแน่ชัด เช่น การเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะเดินทาง และเงินอื่นในทำนองเดียวกันอันเป็นเท็จเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานประพฤติชั่ว ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ว ๘ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๖ ไม่เป็นความผิดตามมาตรา นี้ เนื่องจากไม่มีหน้าที่เกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงิน

กรณีทุจริตในการสอบให้ลงโทษสถานหนัก มติคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๔๐๑/ว ๕๐ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๑๑ จะเข้ากรณีทุจริตตามมาตรา นี้หรือไม่ ต้องดูว่าผู้กระทำความผิดที่ราชการหรือไม่ หากเป็นผู้เข้าสอบกระทำการทุจริตในการสอบเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

กรณีตัวอย่าง

๑. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อาศัยโอกาสที่ตนมีตำแหน่งหน้าที่ ทำการเบิกถอนเงินงบประมาณโครงการอาหารกลางวันและโครงการอาหารเสริม (นม) ของทางโรงเรียนมาเก็บไว้รักษาไว้กับตัวเอง เพื่อแสวงหาประโยชน์ให้กับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ ย่อมเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการและจงใจไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง การที่ผู้บังคับบัญชา มีคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการจึงชอบแล้ว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๘๑๔/๒๕๕๘)

๒. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ยืมเงินงบประมาณ ออกมาใช้จำนวน ๒๔ สัญญา รวมเป็นเงินทั้งสิ้นจำนวน ๘๔๐,๒๖๑ บาท โดยไม่ระบுவัตถุประสงค์ในการยืม และไม่มีการส่งใช้เงินยืม ทั้งที่เจ้าหน้าที่การเงินได้บันทึกแจ้งแล้วว่า ไม่สามารถยืมได้เนื่องจากยังไม่ได้ส่งใช้เงินยืมครั้งก่อน และควรให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการเป็นผู้ยืม แต่ก็ยังคงสั่งการให้เจ้าหน้าที่การเงินดำเนินการเบิกเงินยืมมาให้ และเมื่อได้รับเงินยืมไปแล้วไม่ปรากฏว่าได้นำเงินยืมไปใช้จ่ายในราชการ พฤติการณ์เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ และกรณีปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการและหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม และมาตรา ๘๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

มาตรา ๘๕ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการและหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล โดยถือประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน และไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ

การปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการและหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของรัฐบาล ประมาทเลินเล่อ หรือขาดการเอาใจใส่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรานี้กำหนดเพื่อให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผนของทางราชการและหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของรัฐ โดยถือประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน และระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการไม่ให้เกิดความเสียหาย เป็นวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพหรือความก้าวหน้าแก่ราชการ หากข้าราชการปฏิบัติหน้าที่โดยฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาลแล้ว ย่อมทำให้ราชการเกิดความเสียหาย ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ราชการหมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยตรง และการปฏิบัติหน้าที่ราชการทั่วไป หรือการปฏิบัติหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ข้าราชการต้องปฏิบัติด้วย

มาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรงพิจารณาซึ่งพิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. มีหน้าที่ราชการ

๒. ไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผนของทางราชการ และหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล โดยถือประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน

๓. เกิดความเสียหายแก่ราชการ

หน้าที่ราชการ นอกจากความหมายเช่นเดียวกับ มาตรา ๘๔ คือ หน้าที่ราชการตามตำแหน่ง และหน้าที่ราชการที่ได้รับมอบหมายแล้ว ยังหมายถึงหน้าที่ราชการทั่วไปที่กฎหมายกำหนดให้ข้าราชการทุกคนต้องปฏิบัติ เช่น ข้าราชการมีสิทธิขอลากิจ ลาป่วย หรือลาพักผ่อนได้ ตามระเบียบว่าด้วยการลา ในขณะที่เดียวกันก็มีหน้าที่ต้องยื่นใบลาตามระเบียบของทางราชการด้วย การหยุดราชการเพราะป่วย แต่ไม่ส่งใบลาตามระเบียบการลา ถือเป็นความผิดตามมาตรา

นโยบายของรัฐบาล หมายถึง

๑. นโยบายที่รัฐบาลแถลงต่อรัฐสภา
๒. นโยบายที่ได้กำหนดหรือสั่งการเป็นการเฉพาะเรื่อง
๓. นโยบายพิเศษหรือนโยบายเฉพาะกิจที่รัฐบาลมอบหมายเป็นกรณีพิเศษ

นโยบายของรัฐบาลในลักษณะดังกล่าว ข้าราชการจะต้องทราบและตอบสนองเพื่อให้นโยบายบรรลุผลตามวัตถุประสงค์

กรณีตัวอย่าง

๑. คณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หน่วยงานทางปกครองก็ต้องปฏิบัติตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี การกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องใดที่ไม่เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีย่อมถือว่าเป็นการกระทำ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๘๘/๒๕๔๙)

๒. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ลงโทษนักเรียนที่หนีเรียน โดยการใช้โซ่ล่ามนักเรียนไว้กับต้นไม้ภายในโรงเรียน และจัดให้มีการประกาศทางเครื่องขยายเสียงเพื่อให้นักเรียนคนอื่นๆ ไปดูนักเรียนที่ถูกล่ามโซ่ว่าเป็นตัวประหลาด เป็นกรณีกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ตามมาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

๓. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในฐานะประธานคณะกรรมการเปิดซองสอบราคา ไม่ได้กำกับดูแลให้การดำเนินการเปิดซองสอบราคาเป็นไปโดยถูกต้องตามระเบียบ เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง กรณีไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการและหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของรัฐบาล ตามมาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ แต่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ รวมทั้งต้องปฏิบัติตามขั้นตอน และวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความระมัดระวัง เอาใจใส่ระมัดระวัง รักษาประโยชน์ของทางราชการ และในประการสำคัญต้องไม่ประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ (อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ครั้งที่ ๔/๒๕๖๑ วันศุกร์ที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๑)

มาตรา ๘๕ วรรคสอง กำหนดถึงการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผนของทางราชการ และหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล ประมาทเลินเล่อ ขาดการเอาใจใส่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งพิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. มีหน้าที่ราชการ

๒. จงใจไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผนของทางราชการ และหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของรัฐบาล

๓. ประมาทเลินเล่อ หรือขาดการเอาใจใส่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ

๔. เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

จงใจ หมายความว่าตั้งใจ หมายถึง เจตนา

จงใจ ตามความในวรรคสองนี้ แม้การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี และนโยบายรัฐบาลนั้น จะไม่ได้มุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ หรือไม่อาจ เล็งเห็นผลของการกระทำนั้นว่าจะเสียหายแก่ราชการได้ก็ตาม ถ้าการกระทำโดยรู้สำนึกในการกระทำนั้น ได้ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแล้ว ก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา

ประมาท และเลินเล่อ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ประมาท หมายความว่า ขาดความรอบคอบ ขาดความระมัดระวัง

เลินเล่อ หมายความว่า ขาดความระวัง หรือไม่รอบคอบในสิ่งที่ควรกระทำ

ดังนั้น **ประมาทเลินเล่อ** จึงหมายความว่า ขาดความระมัดระวัง ไม่รอบคอบในสิ่งที่ควรกระทำ
พลั้งเผลอ หลงลืม

ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือในเรื่องที่มีหน้าที่ราชการจะต้องปฏิบัติโดยไม่มีเจตนาจะให้เกิดความเสียหาย การประมาทเลินเล่อซึ่งเป็นความผิดทางวินัยจะต้องเป็นการประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ การประมาทเลินเล่อมีได้ทั้ง “กระทำ” และ “ละเว้นการกระทำ”

สำหรับความเสียหายที่ทางราชการได้รับอาจเป็นความเสียหายที่สามารถคำนวณเป็นราคา หรือเป็นความเสียหายที่เกิดกับภาพพจน์ชื่อเสียงของทางราชการก็ได้

กรณีตัวอย่าง

๑. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ยืมเงินงบประมาณออกมาใช้จำนวน ๒๔ สัญญา โดยไม่ระบุวัตถุประสงค์ในการยืม และไม่มีการส่งใช้เงินยืม ทั้งที่เจ้าหน้าที่การเงินได้บันทึกแจ้งแล้วว่า ไม่สามารถยืมได้เนื่องจากยังไม่ได้ส่งใช้เงินยืมครั้งก่อน และควรให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการเป็นผู้ยืม แต่ก็ยังคงสั่งการให้เจ้าหน้าที่การเงินดำเนินการเบิกเงินยืมมาให้ และเมื่อได้รับเงินยืมไปแล้ว ไม่ปรากฏว่าได้นำเงินยืมไปใช้จ่ายในราชการ พฤติการณ์เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการ และกรณีปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการและหน่วยงานการศึกษา มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม และมาตรา ๘๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

๒. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ได้ปลอมลายมือชื่อ ข้าราชการครูในโรงเรียน และดำเนินการซ่อมแซมระบบไฟฟ้า เปลี่ยนแปลงวัสดุอุปกรณ์หลายรายการ โดยดำเนินการไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมกับราคา วัสดุอุปกรณ์ไม่ได้คุณภาพตามสัญญาจ้าง ส่อไปในทางทุจริตหาประโยชน์อันมิควรได้ พฤติการณ์เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม และมาตรา ๘๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กรณีปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ และกรณีจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบแบบแผนของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง การที่ผู้บังคับบัญชาสั่งเพิ่มโทษจากโทษลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น เป็นโทษไล่ออกจากการชำนั้น เหมาะสมกับกรณีความผิดแล้ว (อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ (ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) ในคราวประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐)

มาตรา ๘๖ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ จะเสนอความเห็นเป็นหนังสือภายในเจ็ดวัน เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้นก็ได้ และเมื่อเสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันเป็นหนังสือให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาจะต้องปฏิบัติตาม

การขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการ โดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรานี้กำหนดให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งการในหน้าที่โดยชอบ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถเสนอให้ผู้บังคับบัญชา ทบทวนคำสั่งนั้นได้ ถ้าเห็นว่าการปฏิบัตินั้นจะทำให้เสียหายหรือไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ โดยต้องเสนอความเห็นเป็นหนังสือให้ทบทวนคำสั่งภายใน ๗ วัน หากผู้บังคับบัญชายืนยันตามคำสั่งเดิมก็ต้องปฏิบัติตาม

การที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัยตามมาตรา ๘๖ วรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง พิจารณาองค์ประกอบได้ดังนี้

๑. มีคำสั่งของผู้บังคับบัญชา
๒. ผู้สั่งเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย
๓. สั่งในหน้าที่ราชการ
๔. เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ
๕. มีเจตนาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง

สำหรับการกระทำที่ขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ และเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง มาตรา ๘๖ วรรคสอง กำหนดให้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มีคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

คำสั่ง หมายถึง การบอกกล่าวให้กระทำหรือให้ปฏิบัติ ซึ่งคำสั่งของผู้บังคับบัญชาไม่จำเป็นต้องสั่งตามรูปแบบของทางราชการ เป็นหนังสือหรือเป็นลายลักษณ์อักษร อาจเป็นการสั่งด้วยวาจาก็ได้

๒. ผู้สั่งเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย

ผู้บังคับบัญชาหมายถึงผู้ดำรงตำแหน่งที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นผู้บังคับบัญชา เช่น ผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการ เป็นต้น หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายหรือมอบอำนาจจากผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ให้เป็นผู้บังคับบัญชา ข้าราชการในส่วนราชการหรือหน่วยงาน หรือสถานศึกษา ทั้งนี้ จะต้องเป็นการมอบหมายหรือมอบอำนาจตามที่กฎหมายบัญญัติให้มอบได้

กฎหมายที่กำหนดการบังคับบัญชา มีดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งได้กำหนดตำแหน่งผู้บังคับบัญชาทั้งในราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยกำหนดให้นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล มีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารทุกตำแหน่งซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม

(๒) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ (มาตรา ๑๒) ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวง ให้เลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาของส่วนราชการ และให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือในสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา ๓๐) ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา ๓๗) ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ (มาตรา ๓๙)

(๓) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งกำหนดให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา ๒๔) ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา (มาตรา ๒๗) ให้ผู้บริหารหน่วยงานการศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ค.ศ. กำหนดเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานที่ ก.ค.ศ. กำหนด (มาตรา ๒๘)

(๔) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๖๐ เรื่องการปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐ ให้ศึกษาธิการจังหวัด เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (ข้อ๑๒) และให้ศึกษาธิการจังหวัด โดยความเห็นชอบของ กศจ. เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดหรือในกรุงเทพมหานคร ตามมาตรา ๕๓ (๓) และมาตรา (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ข้อ ๑๓)

(๕) มาตรฐานตำแหน่ง เช่น มาตรฐานตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาบังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

๓. สั่งในหน้าที่ราชการ มีความหมาย ๒ ประการ คือ

๓.๑ ผู้สั่งมีหน้าที่ราชการในเรื่องที่สั่งนั้น หมายถึง เรื่องที่สั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่ราชการที่มีในงานในหน้าที่ของผู้รับคำสั่งโดยตรง

๓.๒ สั่งให้ปฏิบัติราชการ หมายถึง ถ้าไม่ใช่เรื่องสั่งให้ปฏิบัติราชการก็ไม่มีคุณสมบัติฐานขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา

๔. เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ หมายความว่า ผู้บังคับบัญชานั้นต้องเป็นผู้อยู่ในฐานะที่จะสั่งให้ทำได้ตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ และต้องสั่งภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน ถ้าผู้บังคับบัญชาสั่งการโดยไม่อยู่ในฐานะที่จะสั่งได้หรือสั่งการนอกเหนืออำนาจหน้าที่ของตนหรือฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบของทางราชการแล้ว คำสั่งของผู้บังคับบัญชาก็ไม่มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตาม และถ้าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาไม่ปฏิบัติตามก็ไม่ผิดฐานขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา

ทั้งนี้หากผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและการกระทำก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ ย่อมเป็นการกระทำผิดวินัย

๕. มีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง คือ ต้องมีการขัดขึ้นไม่ทำตามคำสั่งหรือทำไม่ตรงตามที่สั่ง หรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง

กรณีตัวอย่าง

๑. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีส่วนเกี่ยวข้องกับสมาคมผู้ปกครองในการดำเนินการให้ผู้ปกครองบริจาคเงินแก่โรงเรียน เพื่อนำไปใช้จ่ายตามโครงการพัฒนาการศึกษาสู่โรงเรียนดีใกล้บ้าน (โรงเรียนในฝัน) ปีการศึกษา ๒๕๕๑ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายและมาตรการมิให้รับบริจาคเงินในช่วงระยะเวลาที่มีการรับนักเรียนเข้าศึกษาในสถานศึกษา ทำให้ผู้ปกครองได้รับความเดือดร้อน เป็นการฝ่าฝืนประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและมาตรการในการรับนักเรียน นักศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๑ พฤติการณ์เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ตามมาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๘๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กรณีไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ และกรณีไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาการที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่ง ลงโทษภาคทัณฑ์เหมาะสมกับกรณีความผิดแล้ว

๒. เป็นกรณีของข้าราชการตำรวจ โดยข้อเท็จจริงในคดีนี้รับฟังได้ว่าขณะที่มีการนำตัวผู้ต้องหาและของกลางเข้ามาในห้องพนักงานสอบสวนนั้น ข้าราชการตำรวจผู้นั้นอยู่ในห้องดังกล่าว และได้มีการนำของกลางซึ่งเป็นยาบ้าจำนวน ๒๑๓ เม็ด เข้ามาวางไว้บนโต๊ะ ย่อมประมาณการได้ว่าของกลางยาบ้ามีจำนวนมากกว่า ๘ เม็ด ซึ่งมีความแตกต่างในเชิงปริมาณอยู่มาก การที่ลงบันทึกประจำวันรับคดี โดยระบุว่า มีของกลางจำนวน ๘ เม็ด ซึ่งไม่ตรงกับข้อเท็จจริงและตนเองก็ทราบอยู่ก่อนแล้ว แม้จะกล่าวอ้างว่าในการลงบันทึกประจำวันรับคดีตามหน้าที่นั้น ตนไม่มีอำนาจลงบันทึกประจำวันโดยลำพังหรือโดยพลการ ต้องเขียนตามคำสั่งพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในแต่ละคดี แต่เมื่อรู้อยู่แล้วว่าคำสั่งของพนักงานสอบสวนเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ และการปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวย่อมทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการหรือจะเป็นการไม่รักษามลประโยชน์ของทางราชการ แต่แทนที่จะทักท้วงหรือเสนอความเห็นเพื่อให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีทบทวนคำสั่ง แต่กลับปฏิบัติตามคำสั่งโดยดุษฎี พฤติการณ์เป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ และฐานกระทำการอันได้เป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๕๔๘/๒๕๕๔)

มาตรา ๘๗ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องตรงต่อเวลาอุทิศเวลาของตนให้แก่ทางราชการและผู้เรียนจะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรมิได้

การละทิ้งหน้าที่หรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง หรือการละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือโดยมีพฤติการณ์ อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรานี้กำหนดให้ข้าราชการต้องตรงต่อเวลา และการอุทิศเวลาให้แก่ราชการ เนื่องจากข้าราชการเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะแทนรัฐ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนซึ่งต้องมีความต่อเนื่อง ข้าราชการจึงไม่ใช่ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามเวลาปกติเท่านั้น แต่ต้องพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ตลอดเวลาทุกสถานการณ์

มาตรา ๘๗ วรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรงพิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. มีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ
๒. ไม่อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ
๓. มีเจตนาละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

อุทิศเวลาของตน หมายถึง การอุทิศเวลาหรือสละเวลาส่วนตนให้แก่ราชการในกรณีทางราชการมีงานเร่งด่วนที่จะต้องให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานนอกเวลาราชการปกติได้ เช่น ในเวลาหยุดพักรับประทานอาหารกลางวันหรือหลังจากเลิกเรียน หรือในวันหยุดราชการ ผู้บังคับบัญชาที่ย่อมจะสั่งให้มาทำงานในวันหรือเวลานั้น ๆ ได้ ผู้รับคำสั่งจะต้องปฏิบัติตาม จะอ้างว่าเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบเพราะให้ทำงานนอกเวลาราชการหาได้ไม่ หากข้าราชการครูผู้ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติราชการดังกล่าวหลีกเลี่ยง ขัดขืน หรือไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ เป็นความผิดกรณีขัดคำสั่งของผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๘๖ แล้ว ยังเป็นความผิดกรณีไม่อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ ตามมาตรา ๘๗ วรรคหนึ่งด้วย แต่ไม่เป็นการขาดราชการและไม่ต้องลาหยุดราชการวันดังกล่าว

สำหรับวันปิดภาคเรียน ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดเวลาทำงานและวันหยุดราชการของสถานศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๖ ให้ถือว่าเป็นวันพักผ่อนของนักเรียน ซึ่งสถานศึกษาอาจอนุญาตให้ข้าราชการหยุดพักผ่อนด้วยก็ได้ แต่ถ้ามีราชการจำเป็นให้ข้าราชการมาปฏิบัติราชการเหมือนการมาปฏิบัติราชการตามปกติ ดังนั้น วันปิดภาคเรียน จึงไม่ใช่วันหยุดของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

ละทิ้งหน้าที่ราชการ หมายความว่า ไม่อยู่ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ซึ่งอาจไม่มาปฏิบัติหน้าที่ราชการในสถานที่ที่ต้องปฏิบัติ หรือไม่มาให้ผู้บังคับบัญชามอบหมายงานในหน้าที่ หรือมาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วออกไปนอกสถานศึกษาโดยไม่ขออนุญาต หรือไม่อยู่ในสถานที่ที่ควรอยู่

ทอดทิ้งหน้าที่ราชการ หมายความว่า มาปฏิบัติหน้าที่ราชการแต่ไม่สนใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย ตัวอยู่แต่ไม่ทำงาน ไม่เอาใจใส่ ไม่เอาเป็นธุระ ไม่นำพา เช่น มาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วแต่ไม่สนใจทำงานในหน้าที่ของตนให้เรียบร้อยหรือแล้วเสร็จตามเวลา ปล่อยให้งานค้างค้ำ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี การที่จะพิจารณาว่าผู้ใดทอดทิ้งหรือละทิ้งหน้าที่ราชการตามมาตรานี้ ผู้นั้นจะต้องมีหน้าที่ราชการหรือมีงานที่จะต้องปฏิบัติด้วย เช่น ผู้ที่อยู่ในระหว่างการลาศึกษาต่อ แต่ไม่ไปเรียนไม่เป็นความผิดกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการ เพราะไม่มีหน้าที่ราชการต้องปฏิบัติ

มาตรา ๘๗ วรรคสอง ได้บัญญัติเกี่ยวกับความผิดวินัยอย่างร้ายแรงในกรณี ละทิ้งหน้าที่หรือทอดทิ้งราชการไว้ ๒ กรณี ดังนี้

กรณีที่ ๑

๑. มีหน้าที่ราชการ
๒. ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
๓. เป็นเหตุให้ราชการเสียหายอย่างร้ายแรง

กรณีที ๒

๑. มีหน้าที่ราชการ

๒. ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน

๓. โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติ

ตามระเบียบของทางราชการ

คำว่า “หน้าที่ราชการ” มีความหมายเช่นเดียวกับมาตรา ๘๔

ตามกรณีที ๑ ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่จำกัดเงื่อนไขเวลา

ไม่มีเหตุผลอันสมควร ซึ่งต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไปว่าพฤติการณ์แห่งการละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการนั้นมีสาเหตุอย่างไร และมีเหตุผลความจำเป็นถึงขนาดที่จะต้องกระทำผิดหรือไม่สมควร ถ้ามีเจตนาละทิ้งไปทำธุระในเรื่องส่วนตัว ถือว่า เป็นกรณีไม่มีเหตุผลอันสมควร แต่ถ้าเป็นกรณีที่เจ็บป่วยมากในทันทีทันใดต้องละทิ้งหน้าที่ไปหาแพทย์ทันที ถือว่ายังมีเหตุผลอันสมควรยังไม่ถึงกับเป็นความผิดร้ายแรง

เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงนั้น ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ราชการอย่างร้ายแรงเป็นผลโดยตรงจากเหตุที่ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการนั้น เช่น ละทิ้งหน้าที่เวรยามรักษาความปลอดภัยสถานที่ราชการไปเพียงครึ่งชั่วโมง เป็นเหตุให้มีผู้ลอบวางเพลิงเผาอาคารสถานที่ราชการได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก ถือได้ว่าอยู่ในความหมายของความผิดกรณีนี้แล้ว

ตามกรณีที ๒ กรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน นั้นเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการต่อเนื่องในคราวเดียวกันโดยไม่มา หรืออยู่ปฏิบัติหน้าที่เลยเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วันขึ้นไป

การนับวันสำหรับการกระทำผิดวินัยกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการนั้น จะต้องนับวันละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันทุกวัน โดยนับรวมวันหยุดราชการซึ่งอยู่ระหว่างวันละทิ้งหน้าที่ราชการด้วย (สำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๒๘ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕)

กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันมาแล้ว ๑๕ วัน วันที่ ๑๖ มาลงชื่อปฏิบัติงานแล้วออกไปนอกสถานศึกษาโดยไม่ขออนุญาตและไม่ได้กลับมาปฏิบัติงานในวันนั้น ผู้บังคับบัญชาได้ทำบันทึกรายงานไว้เป็นหลักฐาน ก.ค.ศ. เคยวินิจฉัยว่า เป็นกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเกินกว่า ๑๕ วัน (มติ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ซึ่งทำการแทน ก.ค.ศ.) ในคราวประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๑)

ไม่มีเหตุผลอันสมควร มีความหมายเช่นเดียวกับวรรคหนึ่ง

มีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ เป็นกรณีที่ต้องพิจารณาจากพฤติการณ์ประกอบกับเจตนาของผู้กระทำผิดเป็นเรื่อง ๆ ไป ในการละทิ้งว่ามีเจตนา หรือจงใจฝ่าฝืนระเบียบหรือไม่

กรณีข้าราชการถูกจับกุมคุมขังไม่เป็นเจตนาละทิ้งหน้าที่ราชการ ไม่ต้องยื่นใบลาแต่จะต้องรายงานหรือแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบ และเมื่อได้รับการประกันตัวต้องรีบกลับไปปฏิบัติงานทันที

กรณีข้าราชการหายไปเฉย ๆ โดยไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าหายไปเพราะเหตุใด ต้องถือว่าเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หากภายหลังปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้นั้น ถูกลักพาตัว หรือประสบเหตุที่ทำให้ถึงแก่ความตาย ผู้บังคับบัญชาย่อมเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้ตรงกับข้อเท็จจริงได้

กรณีหลบหนีเข้าหนี หรือหลบหนีคดีอาญา เป็นเหตุผลส่วนตัว ไม่อาจรับฟังได้ว่ามีเหตุผลอันสมควร

กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาป่วยหนักไม่มาปฏิบัติราชการเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่ยื่นใบลาหรือแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ทั้ง ๆ ที่ในระหว่างเจ็บป่วยอยู่นั้นสามารถแจ้งและลงชื่อในใบลาได้ แต่เมื่อหายป่วยแล้วก็มาทำงานและยื่นใบลาป่วย กรณีนี้การหยุดราชการไปนั้นก็มีเหตุผลอันสมควร และตามพฤติการณ์ก็ยังไม่แสดงถึงเจตนาหรือใจที่จะไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ จึงไม่เป็นความผิดร้ายแรงตามวรรคสองนี้ แต่อาจเป็นความผิดกรณีไม่ปฏิบัติตามระเบียบการลา หรือแบบธรรมเนียมของทางราชการ ตามมาตรา ๘๕ ซึ่งมีโทษความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ในทางกลับกันหากเจ็บป่วยเล็กน้อยแต่หยุดราชการไปนานโดยไม่ลาและไม่แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ทั้งที่สามารถมาปฏิบัติราชการได้และไม่มีใบรับรองแพทย์ เป็นความผิดวินัยร้ายแรง โทษไล่ออกจากราชการ

สำหรับกรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับอนุญาตให้ลาไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ เมื่อครบกำหนดวันเวลาที่ได้รับอนุมัติแล้ว ยังคงศึกษาต่อโดยไม่ยอมเดินทางกลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการ กรณีนี้ถ้าปรากฏว่ามีเจตนาละทิ้งหน้าที่ราชการโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ถ้าเกินกว่า ๑๕ วัน มีโทษสถานหนักเช่นเดียวกับกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

กรณีข้าราชการยื่นหนังสือขอลาออกจากราชการในวันเดียวกับวันที่ขอลาออก ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสามารถอนุญาตให้ลาออกจากราชการตั้งแต่วันที่ขอลาออกได้ และเมื่อผู้บังคับบัญชาได้อนุญาตให้ข้าราชการผู้นั้นลาออกจากราชการไปแล้ว ย่อมไม่อาจดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการผู้นั้นในกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการอีกได้ (สำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ป ๖๗๓ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑)

การที่จะพิจารณาว่าข้าราชการที่ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน จะมีเหตุผลอันสมควรหรือไม่นั้น ผู้บังคับบัญชาต้องสืบสวนดูให้เป็นที่แน่ชัดเสียก่อน กรณีดังกล่าวเข้าลักษณะเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ตามกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๒ (๒) ซึ่งกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาต้องสืบสวนก่อน และสามารถลงโทษได้โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนพิจารณา การละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรได้มีมติคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือ ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ ว่าความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกเลย เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งควรลงโทษเป็นไล่ออกจากราชการ การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืน หรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใด ไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษลงเป็นปลดออกจากราชการ

กรณีตัวอย่าง

๑. ข้าราชการได้รับมอบหมายงานจากผู้บังคับบัญชาให้รับผิดชอบงานคดี โดยกำหนดให้รายงานความคืบหน้าทุกเดือนแต่ไม่รายงาน จึงให้ส่งมอบงานคืน และตรวจสอบพบว่ามาลงลายมือชื่อในสมุดลงเวลาปฏิบัติราชการในตอนเช้าและในเวลากลับ แต่ไม่อยู่ที่โต๊ะทำงาน โดยในตอนเช้ามักจะมานั่งพูดคุยกับผู้อำนวยการ ตอนสายไปคุยกับพนักงานขับรถยนต์บ้าง ไปห้องสมุดบ้าง พฤติการณ์จึงเป็นกรณีที่ผู้บังคับบัญชา

ได้มอบหมายงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้รับผิดชอบ แต่กลับละเลยไม่เอาใจใส่งานดังกล่าว และมาลงชื่อปฏิบัติราชการ แต่ไม่ปฏิบัติงาน เป็นเหตุให้งานที่ได้รับมอบหมายไม่สำเร็จลุ่ล่งตามวัตถุประสงค์ ถือเป็นการขัดคำสั่งและหลีกเลี่ยง ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาที่สั่งการในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมาย และเป็นการละทิ้งหรือทอดทิ้ง หน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นการกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๗๘๙/๒๕๕๘)

๒. ผู้อำนวยการสถานศึกษาถูกสั่งให้มาประจำที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่ได้มาปฏิบัติหน้าที่ราชการที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตั้งแต่วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ โดยมิได้มีการลงเวลาปฏิบัติหน้าที่ราชการ และไม่ได้มีการยื่นขอลาตามระเบียบของทางราชการ พฤติการณ์เป็นความผิดวินัย อย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรและโดยมีพฤติการณ์ อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ และกรณีต้องด้วยความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ตามข้อ ๒ (๒) แห่งกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ. ๒๕๔๙ การที่ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษปลดออกจากราชการนั้น เหมาะสมกับกรณีความผิดแล้ว

มาตรา ๘๘ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ผู้เรียน ชุมชน สังคม มีความสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อผู้เรียนและระหว่าง ข้าราชการด้วยกันหรือผู้ร่วมปฏิบัติราชการ ต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เรียนและประชาชน ผู้มาติดต่อราชการ

การกลั่นแกล้ง ดูหมิ่นเหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงผู้เรียน หรือประชาชนผู้มาติดต่อราชการ อย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรานี้มุ่งหมายให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งถือเป็นแม่พิมพ์ของชาติ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้เรียน ชุมชน สังคม รวมทั้งเพื่อให้การปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลอันดี ข้าราชการต้องรักษาความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อผู้เรียนและข้าราชการด้วยกันและ ประชาชนผู้มาติดต่อราชการ ด้วยความสำนึกรับผิดชอบหรือความมีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อส่วนรวม ให้บริการแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ และยังคงไม่การกลั่นแกล้ง ดูหมิ่นเหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหง ผู้เรียน หรือประชาชนผู้มาติดต่อราชการอีกด้วย

มาตรา ๘๘ วรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง พิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. มีความประพฤติอันไม่เหมาะสม ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี
๒. กระทำการใด ๆ โดยไม่มีความสุภาพเรียบร้อย
๓. ไม่รักษาความสามัคคี
๔. ไม่ช่วยเหลือเกื้อกูล
๕. ไม่ต้อนรับ ไม่ให้ความสะดวก ไม่ให้ความเป็นธรรม
๖. กระทำต่อผู้เรียน เพื่อนข้าราชการ ประชาชนผู้มาติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

แบบอย่าง หมายถึง เยี่ยงอย่างที่ควรประพฤติตาม หรือควรถือเป็นบรรทัดฐาน การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีนั้น ต้องดูที่ความประพฤติส่วนตัวโดยต้องดูตำแหน่งหน้าที่ประกอบด้วย

สุภาพเรียบร้อย หมายถึง การแสดงออกทางกิริยาหรือวาจาในลักษณะอ่อนโยน ละมุนละม่อม รวมทั้งกิริยาวาจาที่ไม่หยาบคายและเหมาะสมแก่บุคคลและสถานที่

การไม่สุภาพเรียบร้อย อาจเป็นการแสดงออกทางกิริยา วาจาไม่เหมาะสม ใช้ถ้อยคำหยาบคาย คำทอ เสียดสีหรือแสดงออกโดยการกระทำทางกาย เช่น เกะกะละลาน เป็นอันธพาล เป็นต้น

รักษาความสามัคคี หมายถึง ความสมัครสมานมีไมตรีที่ดีต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูล มีน้ำหนึ่งใจเดียว ในการปฏิบัติราชการ

การไม่รักษาความสามัคคี อาจเป็นการใช้วาจาโต้เถียง ทะเลาะวิวาท ใช้กำลังประทุษร้าย ไม่ปรองดองกัน

ช่วยเหลือเกื้อกูล หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ เพื่อปลดปล่อยทุกข์หรือให้บริการภายในขอบเขตงานที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ รวมถึงการเผื่อแผ่ เจือจาน อุดหนุน การช่วยเหลือผู้เรียนหรือศิษย์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียนรู้หรือเรื่องส่วนตัว

การต้อนรับให้ความสะดวก ได้แก่การดูแลเอาใจใส่ เต็มใจที่จะปฏิบัติงาน ให้การต้อนรับด้วยการมีน้ำใจ อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน หรือประชาชนที่มาติดต่อราชการ

ให้ความเป็นธรรม หมายถึงการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรม ให้บริการแก่ผู้เรียนและประชาชน ผู้มาติดต่อราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน โดยให้บริการ ให้การสงเคราะห์แก่ผู้เรียนและประชาชนทุกคนที่มาติดต่ออย่างเสมอหน้า เป็นกลาง

มาตรา ๘๘ วรรคสอง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง พิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. มีความประพฤติอันไม่เหมาะสม
๒. กระทำการก่อกวน ก่อความไม่สงบเรียบร้อย ก่อความเสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติยศอย่างร้ายแรง
๓. เป็นการกระทำต่อผู้เรียน หรือประชาชนผู้มาติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

ก่อกวน หมายถึง การกระทำทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนเสียหายด้วยเจตนาร้าย หากความไม่ดีให้ หาอุบายให้ร้ายด้วยวิธีการต่างๆ

ก่อกวน หมายถึง การสบประมาท ก่อกวน ก่อกวนที่ไม่ดีจริง หรือไม่เก่งจริง ตามประมวลกฎหมายอาญา หมายถึง การแสดงออกทางกิริยาหรือวาจาหรือเขียนเป็นหนังสือหรือภาพอันเป็นการสบประมาท หรือดูถูกผู้หนึ่งผู้ใดซึ่งทำให้เขาเสียหาย

เหยียดหยาม หมายถึง การกล่าวถ้อยคำหรือการแสดงกิริยาอาการดูถูกหรือรังเกียจโดยกตให้ต่ำลง

ก่อกวน หมายถึง การข่มให้อยู่ในอำนาจของตน ใช้อำนาจบังคับเอา แสดงอำนาจเอา

ข่มเหง หมายถึง ใช้กำลังรังแก แกล้ง ทำให้เดือดร้อน

การที่จะพิจารณาว่าการกระทำอย่างไรใดเป็นความผิดกรณีดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหง ผู้เรียนหรือประชาชนนั้น มีแนวทางวินิจฉัย คือ

๑. เป็นการกระทำในฐานะที่เป็นข้าราชการ คือ ผู้กระทำการกลั่นแกล้ง ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหงผู้เรียนหรือประชาชนนั้น ต้องกระทำโดยแสดงออกว่าตนเป็นข้าราชการ

๒. ผู้ถูกกลั่นแกล้ง ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหง ต้องอยู่ในฐานะผู้เรียนหรือประชาชน คือ มีฐานะเป็นพลเมืองของประเทศไทย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับข้าราชการในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนผู้เรียนและประชาชนเป็นผู้อยู่ในปกครองของรัฐและรับบริการจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๓. เจตนา หรือจงใจ คือ ผู้กระทำได้กระทำโดยเจตนาหรือจงใจที่จะกลั่นแกล้ง ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหงผู้เรียนหรือประชาชนโดยตรง ถ้าหากการกระทำนั้นเป็นไปโดยข้าราชการผู้นั้นไม่ได้มีเจตนาหรือจงใจที่จะกระทำต่อผู้นั้นโดยตรง ก็ไม่เป็นความผิดตามวรรคสองนี้ ทั้งนี้ ต้องพิจารณาจากพฤติการณ์แห่งการกระทำนั้นเป็นเรื่อง ๆ ไป

กรณีตัวอย่าง

๑. ดูหมิ่น เหยียดหยามผู้เรียนว่าโง่งเป็นควาย โง่งทั้งตระกูล ก.ค.ศ. เห็นว่าเป็นการดูหมิ่นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และปิดกั้นพัฒนาการของผู้เรียน (และกระทำผิดกรณีอื่นร่วมด้วย: ปลดออก)

มาตรา ๘๘ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่กลั่นแกล้ง กล่าวหา หรือร้องเรียนผู้อื่นโดยปราศจากความจริง

การกระทำตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรานี้กำหนดให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่กลั่นแกล้ง ร้องเรียน กล่าวหาผู้อื่นโดยไม่เป็นความจริง เช่น ร้องเรียนว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำผิดวินัยหรือกระทำความผิดอาญา ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือสร้างหลักฐานอันเป็นเท็จ เนื่องจากการถูกร้องเรียนทำให้หน่วยงานเสียหายพจน์และขาดความน่าเชื่อถือ ทั้งยังทำให้เจ้าหน้าที่เสียกำลังใจในการปฏิบัติงาน ไม่กล้าตัดสินใจในเรื่องสำคัญ เพราะเกรงจะถูกร้องเรียน เมื่อมีการร้องเรียนต้องเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ ส่งผลให้ผู้นั้นได้รับความเดือดร้อนเสียหาย และทางราชการต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและเสียกำลังใจเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการหาข้อเท็จจริง

มาตรา ๘๘ วรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง พิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. กระทำการที่มีลักษณะเป็นการกลั่นแกล้ง กล่าวหา หรือร้องเรียนผู้อื่นในเรื่องที่ไม่เป็นจริง

๒. มีเจตนา โดยรู้อยู่แล้วว่าเรื่องที่กล่าวหาหรือร้องเรียนไม่เป็นความจริง

สำหรับ การกลั่นแกล้งกล่าวหาหรือร้องเรียนผู้อื่นโดยปราศจากความจริง เป็นเหตุให้ผู้อื่นเสียหายอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๘ วรรคสองกำหนดให้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

กรณีตัวอย่าง

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหญิง ตำแหน่งเจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน จงใจ เจตนา กระทำการกล่าวหาใส่ความผู้บังคับบัญชาและผู้อื่นโดยข้อความอันเป็นเท็จ กลั่นแกล้งเขียนหนังสือร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่ไม่เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยไม่ใช่สิทธิตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย เป็นการสร้างปัญหาและสร้างความยุ่งยากให้แก่หน่วยงานและผู้อื่นสร้างความแตกแยกในหมู่คณะและใส่ความทั้งที่ไม่มีพยานหลักฐาน

เป็นการใส่ความเท็จทำให้ผู้อื่นหลงเชื่อตาม กลั่นแกล้งให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับความเสียหาย พฤติการณ์เป็นความผิดวินัย ไม่ร้ายแรง และกรณีเป็นความผิดเล็กน้อยตามมาตรา ๘๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบกับมีเหตุอันควรลดหย่อน ซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษ ตัดเงินเดือน ระดับโทษภาคทัณฑ์

มาตรา ๙๐ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่กระทำการ หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการ หาประโยชน์อันอาจทำให้เสื่อมเสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ในตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

การกระทำตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกระทำโดยมีความมุ่งหมายจะให้เป็นการซื้อขาย หรือ ให้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหรือวิทยฐานะใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะ เป็นการให้หรือได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือสิทธิประโยชน์อื่น เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับการบรรจุและแต่งตั้ง โดยมีชอบ หรือเสื่อมเสียความเที่ยงธรรม เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรานี้มีความมุ่งหมายที่จะไม่ให้มีการวิ่งเต้นเพื่อให้ได้ตำแหน่งหรือวิทยฐานะสูงขึ้น รวมถึง การมีผลประโยชน์จากเรื่องดังกล่าว

มาตรา ๙๐ วรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง พิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. มีตำแหน่งหน้าที่ราชการ
๒. กระทำการ หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ ให้แก่ตนเอง หรือผู้อื่น
๓. การกระทำนั้นอาจทำให้เสื่อมเสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ในตำแหน่ง หน้าที่ราชการของตน

ประโยชน์ หมายถึง สิ่งที่เป็นคุณแก่ผู้รับ ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สิน เงินทอง หรือประโยชน์อย่างอื่น ที่มีใช้ทรัพย์สิน เช่น การได้รับความสะดวก ได้รับบริการเป็นพิเศษ ได้รับตำแหน่ง เป็นต้น และการหาประโยชน์ ตามมาตรานี้อาจจะเป็นการกระทำของตัวข้าราชการเอง หรือเป็นการที่ข้าราชการยอมให้ผู้อื่นกระทำก็ได้

การหาประโยชน์ดังกล่าวจะมีผลกระทบอันเป็นการเสื่อมต่อความเที่ยงธรรม หรือเกียรติศักดิ์ ในตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน แยกได้ ๒ กรณี คือ

๑. อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม การที่จะพิจารณาว่าการกระทำอย่างไรเป็นการหาประโยชน์อัน อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่ง หน้าที่ราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นดำรงอยู่ว่าจะมีกรณีอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมได้หรือไม่ กรณีกระทำการหาประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมนี้ อาจกระทำโดยไม่ได้อาศัยอำนาจหน้าที่ราชการ ของตนก็เป็นความผิดตามมาตรา ๙๐ เพียงมาตราเดียว แต่ถ้ากระทำโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตน นอกจากจะเป็นความผิดตามมาตรา ๙๐ แล้วยังเป็นความผิดตามมาตรา ๘๔ วรรคสอง ด้วย

๒. อาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ในตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

เกียรติศักดิ์ หมายความว่า ฐานะอันควรได้รับการสรรเสริญ

ดังนั้น การที่จะพิจารณาว่าการกระทำอย่างไรเป็นการหาประโยชน์อันอาจทำให้เสื่อมเสีย เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาจากตำแหน่งหน้าที่ราชการของผู้นั้น ประกอบกับพฤติการณ์ในการกระทำของข้าราชการผู้นั้น โดยพิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำ ที่ผิดแบบธรรมเนียมของข้าราชการที่ดี อันบุคคลที่อยู่ในฐานะและตำแหน่งเช่นนั้นควรประพฤติปฏิบัติเพียงใด หรือไม่ โดยคำนึงถึงตำแหน่งหน้าที่ที่ผู้นั้นดำรงอยู่ว่าอยู่ในฐานะที่ควรได้รับการยกย่องสรรเสริญ หรือเป็นที่นับถือ ของประชาชนเพียงใด

ทั้งนี้ การกระทำตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกระทำโดยมุ่งหวังให้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหรือวิทยฐานะใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๙๐ วรรคสอง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง พิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. มีตำแหน่งหน้าที่ราชการ

๒. กระทำการหาประโยชน์ด้วยตนเองหรือยอมให้ผู้อื่นหาประโยชน์โดยอาศัยชื่อของตนเอง

โดยมิชอบ

๓. การหาประโยชน์จะมีผลกระทบเป็นการเสื่อมเสียต่อความเที่ยงธรรม หรือเกียรติศักดิ์ในตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

๔. การกระทำเพื่อหาประโยชน์อันมีจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๔.๑ เป็นการซื้อขาย เพื่อให้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหรือวิทยฐานะใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๔.๒ เป็นการให้ หรือได้มาซึ่งทรัพย์สิน หรือสิทธิประโยชน์อื่น เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับการบรรจุและแต่งตั้งโดยมิชอบ หรือเสื่อมเสียความเที่ยงธรรม

กรณีตัวอย่าง

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นกรรมการอ่านผลงานทางวิชาการ ได้แสดงตัวว่าเป็นผู้อ่านผลงานทางวิชาการติดต่อผู้ส่งผลงานทางวิชาการ เรียกรับเงินจากผู้ส่งผลงานทางวิชาการที่ต้องการให้ผลงานได้รับการอนุมัติโดยขอให้ช่วยค่าลงทะเบียนที่กำลังศึกษาต่อหรือขอค่าน้ำร้อน น้ำชา จำนวนหลักหมื่นบาท ผู้ส่งผลงานเกรงว่า ผลงานของตนจะไม่ได้รับการอนุมัติ จึงโอนเงินเข้าบัญชีของผู้รับตามจำนวนดังกล่าว พฤติการณ์เป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง กรณีปฏิบัติหรือ ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้ตนเอง หรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม กรณีปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการอันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๕ วรรคสอง กรณีกระทำการโดยมีความมุ่งหมายจะให้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหรือวิทยฐานะใด โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะเป็นการให้หรือได้มา ซึ่งทรัพย์สินหรือสิทธิประโยชน์อื่น เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับการบรรจุและแต่งตั้งโดยมิชอบ ตามมาตรา ๙๐ วรรคสอง และกรณีกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และกรณีต้องด้วยตามมติคณะรัฐมนตรีแจ้งตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ โทษไล่ออกจากราชการ

มาตรา ๙๑ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่คัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือนำเอาผลงานทางวิชาการของผู้อื่น หรือจ้าง วาน ใช้ผู้อื่นทำผลงานทางวิชาการเพื่อไปใช้ในการเสนอขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนวิทยฐานะ หรือการให้ได้รับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้น การฝ่าฝืนหลักการดังกล่าวนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ร่วมดำเนินการคัดลอกหรือ ลอกเลียนผลงานของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือรับจัดทำผลงานทางวิชาการไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ เพื่อให้ผู้อื่นนำผลงานนั้นไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรานี้ ประสงค์ที่จะไม่ให้มีการคัดลอกหรือลอกเลียนหรือนำผลงานทางวิชาการของผู้อื่นไปใช้หรือจ้าง วาน ใช้ให้ผู้อื่นทำผลงานทางวิชาการ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงทั้งผู้กระทำและร่วมดำเนินการ ไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่

มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง พิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

๑.๑ คัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ อันมีเจตนาให้บุคคลอื่นเข้าใจว่าผลงานนั้นตนกระทำขึ้นด้วยตนเอง ดังมีลักษณะพฤติกรรม ดังต่อไปนี้

- เป็นการคัดลอกหรือลอกเลียนเพื่อนำมาใช้ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญของผลงานตนเอง
- เป็นการคัดลอกหรือลอกเลียนโดยมิสัดส่วนเกินกว่าร้อยละ ๕๐ ของผลงานตนเอง
- เป็นการคัดลอกหรือลอกเลียนโดยมิได้มีการอ้างอิงตามวิธีการหรือแบบแผน ซึ่งยอมรับกันทั่วไป

๑.๒ นำเอาผลงานทางวิชาการของผู้อื่นมาอ้างเป็นของตนเอง หรือนำไปใช้ในนามของตนเอง

๑.๓ จำงหรือวาน หรือใช้ผู้อื่นจัดทำผลงานทางวิชาการ

๒. เป็นการกระทำโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำผลงานมาเสนอขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะ การเลื่อนตำแหน่ง หรือการได้รับเงินเดือนสูงขึ้น

คัดลอก หมายถึง ถ่ายทอด หรือดำเนินการลอก หรือนำเอาผลงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นคำต่อคำ หรือโดยถ่ายสำเนาด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ นำเอาผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

ลอกเลียน หมายถึง การนำข้อความ คำพูด ข้อเขียน ผลการคิดค้นที่มีอยู่แล้วมาทำขึ้นใหม่

จำง หมายถึง การตกลงให้บุคคลอีกคนหนึ่งรับทำของ หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้ โดยมีค่าตอบแทน

วาน หมายถึง ขอให้ช่วยทำ

ใช้ หมายถึง มอบหมาย หรือออกคำสั่งให้กระทำการ

มาตรา ๙๑ วรรคสอง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง พิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. ร่วมกระทำการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยมิชอบ

๒. รับจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อผู้อื่น ไม่ว่าจะมียกค่าตอบแทนหรือไม่

๓. เพื่อให้ผู้อื่นนำผลงานที่ลอกเลียนหรือคัดลอก หรือรับจัดทำนั้นไปใช้ตามความมุ่งหมายที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง

กรณีตัวอย่าง

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษารับจ้างทำผลงานทางวิชาการ และผู้แอบอ้างว่า ผู้บังคับบัญชา ระดับสูงอนุญาตให้ติดต่อกับคณะกรรมการอ่านผลงานทางวิชาการเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยเหลือในการอ่าน ผลงานทางวิชาการให้ผ่านการประเมิน เพื่อขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะ โดยมีค่าใช้จ่าย พฤติการณ์ดังกล่าว เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๑ วรรคสอง และมาตรา ๙๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กรณีรับทำผลงานทางวิชาการไม่จะมีค่าตอบแทนหรือไม่เพื่อให้ผู้อื่นนำผลงานนั้นไปใช้ประโยชน์ในการเลื่อนวิทยฐานะ และกรณีกระทำการอื่นใด อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง โทษไล่ออกจากราชการ

มาตรา ๙๒ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่เป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

มาตรานี้มุ่งเน้นให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการ เอาใจใส่ รักษาผลประโยชน์ของทางราชการ ห่วงเทในการปฏิบัติงานมิให้เป็นตัวกระทำการในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใด ๆ เป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อให้ข้าราชการยึดการรับราชการเป็นอาชีพ โดยไม่มัวกังวลด้วยการแสวงหาประโยชน์ในทางอื่น การไปเป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ก็จะทำให้ไปทุ่มเทกับกิจการของเอกชนอื่น และปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่เต็มที่

ตามมาตรา ๙๒ เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง พิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. เป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท
๒. ดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท
๓. มีส่วนในการกระทำ หรือตัดสินใจในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

การพิจารณาว่าตำแหน่งใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันกับ ตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท นั้นเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นเรื่องๆไป

ตัวกระทำการในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ในที่นี้หมายถึง กรรมการผู้จัดการหรือผู้จัดการ ส่วนคำว่า **ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกัน** นั้น หมายถึง กรรมการอำนวยการหรือผู้อำนวยการ เป็นต้น

ตามมาตรา ๙๒ นี้ไม่ต้องห้าม การเป็นกรรมการบริหาร หรือเป็นประธานกรรมการ หุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น หรือที่ปรึกษาในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เว้นแต่จะปรากฏข้อเท็จจริงว่าข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งได้เข้าไป “จัดการ” หรือเป็น “ตัวกระทำ” ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทโดยตรงจึงจะต้องห้าม ซึ่งทั้งนี้ จะต้องพิจารณาจากหลักฐานการจดทะเบียนและหนังสือบริคณห์สนธิห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท แล้วแต่กรณี อันเป็นข้อเท็จจริงที่จะต้องพิจารณาเป็นราย ๆ ไป อนึ่ง การเป็นผู้จัดการมูลนิธิไม่เข้าข้อห้ามตามมาตรา ๙๒ นี้

กรณีตัวอย่าง

ข้าราชการ ได้จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด โดยเป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อผูกพันบริษัท และเป็นตัวแทนของบริษัททำนิติกรรมในการซื้อขาย กับอีกบริษัทหนึ่ง เป็นความผิดวินัย โทษภาคทัณฑ์

มาตรา ๙๓ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ และในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับประชาชน โดยต้องไม่อาศัยอำนาจและหน้าที่ราชการของตนแสดงการฝักใฝ่ ส่งเสริม เกื้อกูล สนับสนุนบุคคล กลุ่มบุคคล หรือพรรคการเมืองใด

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินการใดๆ อันมีลักษณะเป็นการทุจริตโดยการซื้อสิทธิหรือขายเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือการเลือกตั้งอื่นที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งจะต้องไม่ให้การส่งเสริม สนับสนุน หรือชักจูงให้ผู้อื่นกระทำการในลักษณะเดียวกัน การดำเนินการที่ฝ่าฝืนหลักการดังกล่าวนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรานี้มีประสงค์ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาวางตนเป็นกลางทางการเมือง เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการประจำต่อเนื่องไปได้ ไม่ว่าพรรคการเมืองใดจะเข้ามาเป็นรัฐบาลบริหารประเทศ

การวางตนเป็นกลางทางการเมืองนั้น หมายถึง เฉพาะในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนเท่านั้น ที่ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาวางตนเป็นกลางดังนั้น ในการปฏิบัติราชการที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ข้าราชการจะอำนวยความสะดวก แก่พรรคการเมือง พรรคหนึ่งพรรคใดเป็นพิเศษไม่ได้ หรือจะชักจูงให้ประชาชนสนับสนุนพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง

โดยเฉพาะก็ทำไม่ได้ แต่ในทางส่วนตัวข้าราชการจะนิยมชมชอบหรือเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดก็ได้ แต่ห้ามการเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง และเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง นอกจากนี้ มาตรานี้ยังห้ามมิให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้งที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอีกด้วย

ตามมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง พิจารณางค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. ไม่วางตัวเป็นกลางในการปฏิบัติราชการตามหน้าที่
๒. ไม่วางตัวเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยเฉพาะเจาะจงเป็นพิเศษ และเป็นการปฏิบัติงานที่มีความเกี่ยวข้องกับประชาชน
๓. ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ของตนอันมีลักษณะของการกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้

๓.๑ แสดงออกให้เห็นถึงการที่ตนเองมีความฝักใฝ่ทางการเมืองในบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองหรือพรรคการเมืองใด

๓.๒ ให้การส่งเสริม เกื้อกูล สนับสนุนแก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองหรือพรรคการเมือง

ตามมาตรา ๙๓ วรรคสอง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง พิจารณางค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. ดำเนินการหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระทำการอันมีลักษณะเป็นการทุจริตในการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือการเลือกตั้งอื่นที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

๒. ดำเนินการใด ๆ ที่เป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนหรือชักจูงให้ผู้อื่นทุจริตในการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือการเลือกตั้งอื่นที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

๓. กระทำการทุจริตในการเลือกตั้งโดยการซื้อสิทธิหรือการขายเสียง

กรณีตัวอย่าง

๑. การยินยอมให้ใช้สถานที่ราชการเพื่อหาเสียงในการเลือกตั้ง หรือดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเฉพาะแก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดโดยเฉพาะเจาะจงโทษภาคทัณฑ์

๒. การรับประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งที่ได้มีการเสนอให้เพื่อตอบแทนการลงคะแนนในการเลือกตั้งแก่ผู้สมัครรายใดรายหนึ่ง โทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ

มาตรา ๙๔ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยไม่กระทำการใดๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว การกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือให้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เสพยาเสพติดหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด เล่นการพนันเป็นอาชญากรรม หรือกระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา ไม่ว่าจะอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของตนหรือไม่ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรานี้มุ่งควบคุมความประพฤติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้อยู่ในแนวทางที่ดี ต้องรักษาชื่อเสียงของตนและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยไม่กระทำการใด ๆ ที่เป็นการประพฤติน่าตำหนิ เมื่อข้าราชการมีความประพฤติที่ดี เป็นที่ยกย่องของประชาชน ประชาชนก็จะศรัทธาต่อหน่วยงาน และราชการโดยรวม

ประพฤติน่าตำหนิ หมายถึง การกระทำการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงของตนเอง หรือเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์แห่งตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนเอง

เรื่องการประพฤติน่าตำหนิเป็นการพิจารณาถึงพฤติการณ์การกระทำและความรู้สึกของสังคมที่จะต้องพิจารณารายละเอียด ข้อเท็จจริง และพฤติการณ์เป็นเรื่อง ๆ ไปว่า มีผลกระทบต่อเกียรติศักดิ์ของตำแหน่ง ความรู้สึกของสังคมหรือไม่ โดยไม่จำกัดว่าจะทำในตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือกระทำในฐานะส่วนตัว หากกระทบมาก ก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง พิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. ไม่รักษาชื่อเสียงของตน
๒. ไม่รักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน
๓. กระทำการใด ๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติน่าตำหนิ

คำว่าประพฤติน่าตำหนิ มีความหมายกว้าง ในการพิจารณาว่าการกระทำใดจะเป็นการประพฤติน่าตำหนิหรือไม่ ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แห่งการกระทำเป็นรายกรณีไป เรื่องการประพฤติน่าตำหนิมีองค์ประกอบ ๓ ประการ คือ

๑. เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ
๒. ความรู้สึกของสังคม
๓. เจตนาที่กระทำ

๑. เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ หมายถึง ฐานะที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญตามตำแหน่งหน้าที่หรือเป็นที่นับถือของประชาชน

โดยพิจารณาจากตำแหน่งหน้าที่ราชการของผู้กระทำประกอบกับพฤติการณ์ในการกระทำของข้าราชการผู้นั้น โดยพิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ผิดแบบธรรมเนียมของข้าราชการที่ดี อันบุคคลที่อยู่ในฐานะและตำแหน่งเช่นนั้นควรประพฤติปฏิบัติเพียงใดหรือไม่ โดยคำนึงถึงตำแหน่งหน้าที่ที่ผู้นั้นดำรงอยู่ว่าอยู่ในฐานะที่ควรได้รับการยกย่องสรรเสริญ หรือเป็นที่นับถือของประชาชนเพียงใด

๒. ความรู้สึกของสังคม เป็นการกระทำที่สังคมรังเกียจ หรือเป็นที่รังเกียจของสังคม โดยพิจารณาจากความรู้สึกของประชาชนทั่วไปหรือของทางราชการว่ามีความรังเกียจต่อการกระทำนั้น ๆ หรือไม่เพียงใด ซึ่งความรู้สึกรังเกียจของสังคมอาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาได้

๓. เป็นการกระทำโดยเจตนา โดยพิจารณาจากเจตนาที่แท้จริงว่าผู้กระทำรู้สำนึกในการกระทำ และประสงค์ต่อผล หรือย่อมนึกเห็นผลของการกระทำนั้นหรือไม่ หากไม่มีเจตนา ก็ไม่เป็นการประพฤติน่าตำหนิ ตัวอย่างเช่น ขับรถชนคนโดยประมาท ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุก ๑ ปี ปรับ ๕,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๒ ปี กรณีเช่นนี้จะถือว่าเป็นการประพฤติน่าตำหนิหรือไม่นั้น คงไม่ได้พิจารณาที่ผลคือได้รับโทษสถานใดเพียงประการเดียว แต่ต้องพิจารณาที่เหตุของการกระทำผิดเป็นสำคัญ หากไม่ปรากฏว่าเหตุเกิดจาก

ความมีนเมาในขณะที่ขับรถหรือเกิดจากการฝ่าฝืนกฎจราจร ก็ไม่เป็นการประพฤตชั่วเพราะกระทำไปโดยไม่มีเจตนามุ่งร้ายต่อส่วนตัว ตามแนวคำวินิจฉัยของ ก.ค. แต่ถ้าปรากฏข้อเท็จจริงว่าได้กระทำผิดฐานขับรถโดยประมาทเป็นอาชญา อันเป็นการทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ ก็อาจปรับเป็นความผิดฐานประพฤตชั่วได้

มาตรา ๙๔ วรรคสอง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง โดยแยกความผิดไว้ ๒ ฐาน

๑. กรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุก ซึ่งไม่ใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือลหุโทษ

๒. กรณีกระทำความผิด อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง

กรณีแรก พิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุก (โทษประหารชีวิต) ซึ่งต้องถูกจำคุกจริง ๆ กรณีศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่ให้รอการลงโทษ ไม่เข้าลักษณะความผิดตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง

๒. ต้องเป็นคำพิพากษาถึงที่สุด ซึ่งหมายความว่า คำพิพากษาที่ไม่อาจอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไปได้อีก หรือไม่ได้อุทธรณ์หรือฎีกาภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือคำพิพากษาศาลฎีกา

๓. ที่ไม่ใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

กรณีต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ ซึ่งความผิดยังไม่ถึงกับต้องถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ผู้บังคับบัญชาอาจสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน ตามมาตรา ๑๑๓ ได้

อนึ่ง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกจำคุกตามคำสั่งศาลกรณีละเมิดอำนาจศาล ไม่เข้าลักษณะความผิดตามมาตรา ๙๔ ที่ผู้บังคับบัญชาจะต้องลงโทษปลดออกหรือ ไล่ออกจากราชการ เพราะไม่ใช่กรณีกระทำความผิดอาญา แต่อาจเป็นการสั่งให้ออกตามมาตรา ๑๑๓

กรณีที่สอง พิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ เช่นเดียวกับวรรคหนึ่ง ที่กล่าวมาข้างต้นดังนี้

๑) เกียรติของตำแหน่งข้าราชการ (ดูจากตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ)

๒) ความรู้สึกของสังคม และ

๓) เจตนาในการกระทำ

สำหรับกรณีกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤตชั่วอย่างร้ายแรงนั้น ต้องพิจารณาเป็นรายกรณี โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษานั้นว่าได้กระทำการอันทำให้ราชการได้รับความเสียหายกระทบต่อภาพจนถึงขั้นทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการอย่างร้ายแรงหรือไม่ นั้น โดยพิจารณาจากความรู้สึกของวิญญูชนโดยทั่วไป หรือความรู้สึกของสังคมว่ารู้สึกรังเกียจต่อการกระทำนั้น

มาตรา ๙๔ วรรคสาม เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง พิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. เสพยาเสพติด หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด

๒. เล่นการพนันเป็นอาชญา

๓. กระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา

เสพยาเสพติด หมายถึงการเสพ รับประทานเข้าสู่ร่างกายซึ่งของมีนเมาหรือสิ่งเสพติด ซึ่งต้องห้ามตามกฎหมาย เช่น เสพเฮโรอีน ฝิ่น กัญชา เมตแอมเฟตามีนหรือยาบ้า ยาไอซ์ เป็นต้น

ความผิดในมาตรานี้รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุน รวมถึงชักชวน จำหน่ายให้ผู้อื่นเสพด้วย ซึ่งการกระทำ ดังกล่าวเป็นความผิดในคดีอาญาด้วย

เล่นการพนัน หมายถึง เล่นการพนันเอาทรัพย์สินกัน การพนันมีทั้งประเภทที่กฎหมายห้ามขาด และประเภทที่จะเล่นได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากทางการ อย่างไรก็ตาม กรณีจะเป็นความผิดตามวรรคสามต่อเมื่อเป็นการเล่นเป็นอาจณ กล่าวคือ เล่นอย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัยเท่านั้น

ล่วงละเมิดทางเพศ หมายถึงพฤติกรรมที่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นในเรื่องเพศ ไม่ว่าจะเป็นการล่วงละเมิดทางกาย การกระทำทางวาจา เช่นคำพูดเกี้ยวพาราสี ใช้สายตาดูจ้องมอง และการใช้ท่าทีในทางเพศที่ไม่เหมาะสม รวมไปถึงการบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ หรือการข่มขืน

การกระทำล่วงละเมิดทางเพศนี้มีได้จำกัดว่าต้องกระทำต่อบุคคลต่างเพศกัน หรือกระทำต่อบุคคลเพศเดียวกันเท่านั้น อย่างไรก็ตาม การพิจารณาพฤติกรรมใด ๆ ว่าเป็นการล่วงละเมิดทางเพศหรือไม่จะต้องดูจากเจตนาของผู้กระทำเป็นสำคัญว่ามีความคิดเจตนาที่เป็นอกุศลจิตทางเพศหรือไม่ เช่น การโอบกอดนักเรียนด้วยความเอ็นดูในเวลา สถานที่ และโอกาสอันควร ย่อมแตกต่างกับการโอบกอดนักเรียนในที่ลับตาผู้คนหรือในผ้าในบาร์ หรือร้านอาหารที่จำหน่ายสุรา หรือในขณะที่ดื่มสุรา เหล่านี้ต้องดูเจตนาของผู้กระทำและพฤติกรรมแวดล้อมประกอบด้วย

การล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้อื่น โดยเฉพาะกระทำต่อศิษย์ ผู้เรียนหรือนักศึกษาไม่ว่าจะอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของตน ถือเป็นกรกระทำที่อันตรายร้ายแรงแก่ร่างกายหรือจิตใจของผู้เรียนและเป็นการเสื่อมเสียหรือเสียหายร้ายแรงแก่ความเป็นครู โดยครูนอกจากจะมีหน้าที่อบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดีคนเก่งแล้ว ยังจะต้องเป็นผู้ที่พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์และชุมชนตามความคาดหวังของสังคมด้วย

กรณีตัวอย่าง

๑. ข้าราชการครูชายลงโทษเด็กชายและเด็กหญิงด้วยการตี ปีบคอ ตบปาก และตบหน้า ใช้เด็กนักเรียนทำงานอื่นที่ไม่ใช่เป็นงานของนักเรียน (กรอกข้อมูลคอมพิวเตอร์) และให้เด็กนักเรียนชั้น ป.๕ - ป.๖ ประมาณ ๑๔ คน ตักน้ำจากแทงก์น้ำของโรงเรียนไปใส่โถงที่บ้านพักครูของตนและกระทำการล่วงละเมิดทางเพศด้วยการจับแก้มและอมอวัยวะเพศเด็กนักเรียนชาย จำนวน ๘ คน โทษปลดออกจากราชการ

๒. ข้าราชการครูชายกระทำชำเราเด็กหญิง ซึ่งเป็นศิษย์ที่อยู่ในความดูแลของตน พฤติการณ์เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีกระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษาไม่ว่าจะอยู่ในความดูแลรับผิดชอบหรือไม่ตามมาตรา ๙๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และกรณีกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว โทษไล่ออกจากราชการ

๓. ข้าราชการครูชายมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวถึงขั้นได้เสียกับภรรยาของผู้อื่น ทั้งที่มีภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว และมีพฤติกรรมเมาสุราและวิ่งไล่กอดผู้เสียหาย ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พฤติการณ์ดังกล่าวจึงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กรณีกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง โทษปลดออกจากราชการ

๔. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๒ ราย ได้ออกไปดื่มสุราในเวลาราชการ และมีอาการเมามากกลับเข้ามาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าการเมาสุราของ ข้าราชการทั้ง ๒ ราย ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการ หรือเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ กรณีจึงไม่ต้องด้วยมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือกรมเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ที่ นว ๒๐๘/๒๔๙๖ ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๔๙๖ เรื่อง แนวทางลงโทษข้าราชการเล่นการพนันและเสพสุรา พฤติการณ์เป็นความผิดวินัย ตามมาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องรักษาชื่อเสียงของตนและรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยไม่กระทำการใด ๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว โทษตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๓ เดือน

๕. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเสพยาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๑ (ยาบ้า) โดยผิดกฎหมาย และเป็นผู้ขี้เสพหรือรับเข้าร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ ซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๑ (ยาบ้า) พฤติการณ์ เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ โทษปลดออกจากราชการ

มาตรา ๙๕ ให้ผู้บังคับบัญชาที่มีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย ป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย และดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัย

การเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย ให้กระทำโดยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การฝึกอบรม การสร้างขวัญและกำลังใจ การจูงใจ หรือการอื่นใดในอันที่จะเสริมสร้างและพัฒนาเจตคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปในทางที่มีวินัย

การป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย ให้กระทำโดยการเอาใจใส่ สังเกตการณ์ และขจัดเหตุที่อาจก่อให้เกิดการกระทำความผิดวินัยในเรื่องอันอยู่ในวิสัยที่จะดำเนินการป้องกันตามควรแก่กรณีได้

เมื่อปรากฏกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัย โดยมีพยานหลักฐานในเบื้องต้นอยู่แล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยทันที

เมื่อมีการกล่าวหาโดยปรากฏตัวผู้กล่าวหาหรือกรณีเป็นที่สงสัยว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัยโดยยังไม่มีพยานหลักฐาน ให้ผู้บังคับบัญชาสืบดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่ ถ้าเห็นว่ากรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยจึงจะยุติเรื่องได้ ถ้าเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัย ก็ให้ดำเนินการทางวินัยทันที

การดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัย ให้ดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๗

ผู้บังคับบัญชาผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรานี้และตามหมวด ๗ หรือมีพฤติกรรมปกป้อง ช่วยเหลือเพื่อมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาถูกลงโทษทางวินัย หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว โดยไม่สุจริตให้ถือว่า ผู้นั้นกระทำความผิดวินัย

มาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง กำหนดหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาในการบริหารงานบุคคลด้านวินัยไว้ ๓ ประการ ดังนี้

๑. เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย
๒. ป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย
๓. ดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่กระทำความผิดวินัย

ทั้งนี้ ถ้าผู้บังคับบัญชาผู้ใดไม่ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว หรือปฏิบัติโดยไม่สุจริต ผู้บังคับบัญชา ผู้นั้น จะมีความผิดทางวินัย

มาตรา ๙๕ วรรคสอง กำหนดวิธีเสริมสร้างและพัฒนา ให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยนั้น มีแนวทาง ดังนี้

๑. ผู้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในการรักษาวินัย
๒. ฝึกอบรมผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้มีวินัย
๓. สร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย
๔. จูงใจให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย
๕. ดำเนินการอย่างอื่นใดที่จะเสริมสร้างและพัฒนา ทศนคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปในทางที่มีวินัย

มาตรา ๙๕ วรรคสาม การป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัยนั้น มีแนวทาง ดังนี้

๑. เอาใจใส่สังเกตการณ์ว่าจะมีเหตุอันอาจก่อให้เกิดการกระทำความผิดวินัยอย่างใดขึ้นบ้างหรือไม่
๒. ขจัดเหตุที่อาจก่อให้เกิดการกระทำความผิดวินัย

มาตรา ๙๕ วรรคสี่ และวรรคห้า กำหนด วิธีดำเนินการก่อนดำเนินการทางวินัยไว้ ดังนี้

๑. ถ้ามีมูลว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาผู้ใดกระทำความผิดวินัย โดยมีพยานหลักฐานในเบื้องต้นอยู่แล้ว ก็ให้ดำเนินการทางวินัยทันที (วรรคสี่)

๒. ถ้ามีผู้กล่าวหาโดยต้องปรากฏตัวผู้กล่าวหา หรือผู้บังคับบัญชาสงสัยว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาผู้ใดกระทำความผิดวินัย โดยยังไม่มีพยานหลักฐาน ผู้บังคับบัญชาต้องสืบสวนหรือพิจารณาว่ากรณีนี้มีมูลที่ควรกล่าวหาหรือไม่ ถ้าไม่มีมูลก็ยุติเรื่องได้ ถ้ามีมูลก็ให้ดำเนินการทางวินัยทันที (วรรคห้า)

สำหรับการดำเนินการทางวินัย ถ้ามีการกล่าวหาว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย ผู้บังคับบัญชาจะต้องสืบสวนหรือพิจารณาว่ากรณีนี้มีมูลที่ควรกล่าวหาหรือไม่ ถ้าสืบสวนหรือพิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีไม่มีมูล จึงจะยุติเรื่องได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้ข้าราชการเสียชื่อเสียงหรือเสียสิทธิประโยชน์ไปโดยไม่สมควร อยากรู้คดีกรณีที่มีผู้กล่าวหาซึ่งผู้บังคับบัญชาจะต้องสืบสวนหรือพิจารณาดังกล่าวนั้น หมายถึง การกล่าวหาโดยปรากฏตัวผู้กล่าวหาเท่านั้น ถ้าเป็นบัตรสนเท่ห์ก็ไม่จำเป็นต้องดำเนินการดังกล่าว

มาตรา ๙๕ วรรคหก การดำเนินการทางวินัย กรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัย กฎหมายกำหนดวิธีดำเนินการไว้ตามหมวด ๗ (มาตรา ๙๘-มาตรา ๑๐๖)

กรณีมีมูล หมายความว่า มีหลักฐาน หรือที่มาหรือมีต้นเหตุอันเป็นที่มาของเรื่องนั้น ๆ

มาตรา ๙๕ วรรคเจ็ด กำหนดเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง กรณีผู้บังคับบัญชาละเลยไม่ปฏิบัติตามมาตรานี้ หรือหมวด ๗ หรือมีเจตนาปกป้อง ช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชามีให้ถูกลงโทษ ซึ่งพิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. เป็นผู้บังคับบัญชา
๒. ไม่ดำเนินการทางวินัยทันทีเมื่อมีพยานหลักฐานเบื้องต้นอันมีมูลว่าผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย

๓. ปกป้องช่วยเหลือผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา
๔. ดำเนินการโดยไม่สุจริต

มาตรา ๙๖ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามหรือไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติทางวินัยตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ ผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิดวินัยจึงต้องได้รับโทษทางวินัย เว้นแต่มีเหตุอันควรงดโทษตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๗

โทษทางวินัยมี ๕ สถาน คือ

- (๑) ภาคทัณฑ์
- (๒) ตัดเงินเดือน
- (๓) ลดขั้นเงินเดือน
- (๔) ปลดออก
- (๕) ไล่ออก

ผู้ถูกลงโทษปลดออกให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนว่าเป็นผู้ลาออกจากราชการ

โดยที่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๖/๒๕๖๐ เรื่อง การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๐ ข้อ ๗ ให้แก้ไขคำว่า “ขั้นเงินเดือน” ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นคำว่า “เงินเดือน” ทุกแห่ง ดังนั้น โทษลดขั้นเงินเดือนจึงเปลี่ยนเป็น โทษลดเงินเดือน

โทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดเงินเดือน ใช้สำหรับกรณีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง

โทษปลด และโทษไล่ออกจากราชการ ใช้สำหรับกรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ผู้ถูกลงโทษปลดออกจากราชการ มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จ บำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เสมือนว่าผู้นั้นลาออกจากราชการ

มาตรา ๙๗ การลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ทำเป็นคำสั่ง วิธีการออกคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษให้เป็นไปตามระเบียบของ ก.ค.ศ. ผู้สั่งลงโทษต้องสั่งลงโทษให้เหมาะสมกับความผิด และมีให้เป็นไปโดยพยาบาท โดยอคติหรือโดยโทสะจริต หรือลงโทษผู้ที่ไม่มีความผิดในคำสั่งลงโทษให้แสดงว่าผู้ถูกลงโทษกระทำผิดวินัยในกรณีใด ตามมาตราใด และมีเหตุผลอย่างไรในการกำหนดสถานโทษเช่นนั้น

มาตรานี้กำหนดวิธีการลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ทำเป็นคำสั่ง
๒. วิธีการออกคำสั่งเป็นไปตามระเบียบ ก.ค.ศ. ว่าด้วยวิธีการออกคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษทางวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๘

๓. ต้องสั่งลงโทษให้เหมาะสมกับความผิด

๔. ต้องไม่เป็นการลงโทษโดยพยาบาท อคติ หรือโดยโทสะจริต หรือลงโทษผู้ที่ไม่มีความผิด

๕. คำสั่งลงโทษให้ระบุงรณีกระทำผิดว่ากระทำความผิดตามกรณีใด เป็นความผิดตามมาตราใด การกระทำต้องครบองค์ประกอบที่นำมาปรับบทความผิด

๖. เหตุผลในการกำหนดสถานโทษ โดยเหตุผลอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง ข้อพิจารณาและสนับสนุนการใช้ดุลยพินิจ

นอกจากนี้คำสั่งลงโทษทางวินัย ต้องแจ้งกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์และสิทธิในการอุทธรณ์ ไว้ด้วย

บทที่ ๓ การดำเนินการทางวินัย

การดำเนินการทางวินัย

การดำเนินการทางวินัย หมายถึง กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการในการลงโทษข้าราชการ ซึ่งเป็นกระบวนการตามกฎหมายที่จะต้องกระทำเมื่อข้าราชการมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย ได้แก่

๑. การตั้งเรื่องกล่าวหา
๒. การสืบสวนหรือการสอบสวน
๓. การพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ
๔. การลงโทษหรืองดโทษ

๕. การดำเนินการในระหว่างดำเนินการทางวินัย เช่น ให้พักราชการ หรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน โดยที่คำสั่งลงโทษทางวินัยเป็นคำสั่งทางปกครอง ขั้นตอนการดำเนินการและการใช้ดุลพินิจ กำหนดโทษทางวินัย จึงต้องเป็นไปตามหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง

มาตรา ๙๕ วรรคสี่ เมื่อปรากฏกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำผิดวินัย โดยมีพยานหลักฐานในเบื้องต้นอยู่แล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยทันที

วรรคห้า เมื่อมีการกล่าวหาโดยปรากฏตัวผู้กล่าวหา หรือกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำผิดวินัยโดยยังไม่มีพยานหลักฐาน ให้ผู้บังคับบัญชารีบดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่า กรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยหรือไม่ ถ้าเห็นว่ากรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยจึงจะยุติเรื่องได้ ถ้าเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยก็ให้ดำเนินการทางวินัยทันที

มาตรา ๙๘ วรรคหนึ่ง การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เพื่อดำเนินการสอบสวนให้ได้ความจริงและความยุติธรรมโดยมิชักช้า และในการสอบสวนจะต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหามีโอกาสชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา

จากบทบัญญัติทั้ง ๒ มาตราดังกล่าว อาจเห็นได้ว่า ในการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ นั้น เมื่อมีการกล่าวหาโดยปรากฏตัวผู้กล่าวหา หรือกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำผิดวินัยโดยยังไม่มีพยานหลักฐาน ผู้บังคับบัญชาต้องดำเนินการ สืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นก่อนว่า กรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยหรือไม่ ถ้าผลของการสืบสวนปรากฏว่าเป็นกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นกระทำผิดวินัย ผู้บังคับบัญชาจึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ทางวินัยต่อไปได้

ขั้นตอนการดำเนินการทางวินัย

การตั้งเรื่องกล่าวหา

การตั้งเรื่องกล่าวหา เป็นการตั้งเรื่องดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการ เมื่อปรากฏกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย มาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เพื่อดำเนินการสอบสวนให้ได้ความจริงและความยุติธรรม โดยไม่ชักช้า

ผู้ตั้งเรื่องกล่าวหาคือผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา กรณีที่เป็นการกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง มาตรา ๙๘ วรรคสอง ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนสำหรับกรณีที่เป็นกรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาขั้นต้น คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สามารถแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนได้ทุกคนในฐานะ ผู้บังคับบัญชา เว้นแต่กรณีที่เป็นกรช่วยปฏิบัติราชการจะมีเพียงอำนาจการบังคับบัญชา แต่ไม่มีอำนาจดำเนินการทางวินัยหรือสั่งลงโทษกรณีเช่นนี้ จะต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดเป็นผู้ดำเนินการ

เรื่องที่ถูกกล่าวหา หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมแห่งการกระทำที่กล่าวอ้างว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัย

การตั้งเรื่องกล่าวหา หมายถึงการตั้งเรื่องดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เมื่อมีการร้องเรียนกล่าวหา และผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสืบสวนพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัย

ข้อกล่าวหา หมายถึง รายละเอียดแห่งการกระทำหรือพฤติกรรมแห่งการกระทำที่กล่าวอ้างว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัย โดยอธิบายว่าผู้ถูกกล่าวหาทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำอย่างไร เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหา รู้ตัวและมีโอกาสชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาได้

ในการตั้งเรื่องกล่าวหาผู้นั้นมิใช่ฐานความผิด แต่เป็นเรื่องราวหรือการกระทำที่กล่าวอ้างว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิด ฉะนั้นการตั้งเรื่องกล่าวหาควรตั้งให้กว้างไว้ เพียงเพื่อให้รู้ว่าผู้ถูกกล่าวหาทำอะไรที่เป็นความผิด และไม่ควรถือเอากรณีความผิดหรือฐานความผิด หรือมาตราความผิดไปเป็นเรื่องกล่าวหา เพราะจะทำให้เรื่องที่ถูกกล่าวหาถูกจำกัดไว้ในวงแคบ

การสืบสวน

การสืบสวน หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเบื้องต้นในมูลกรณีที่มีการกล่าวหาหรือสงสัยว่าข้าราชการผู้ใดอาจกระทำความผิดจริงหรือไม่ เพียงใด เพื่อจะได้ดำเนินการทางวินัยต่อไป

วิธีการสืบสวน

วิธีการสืบสวนไม่มีกฎหมายหรือระเบียบใดกำหนดรูปแบบของการดำเนินการไว้ ดังนั้น การสืบสวนอาจดำเนินการโดยวิธีการใดก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาพของเรื่องที่จะทำการสืบสวนว่าควรจะใช้วิธีอย่างไรจึงจะเหมาะสม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงของเรื่องที่สืบสวนอาจทำได้โดย

๑. ผู้บังคับบัญชาดำเนินการเอง
๒. ตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง
๓. มอบหมายให้ผู้ใดไปดำเนินการ เช่น ผู้บังคับบัญชาลำดับรองลงมา หรือเจ้าหน้าที่ที่ไว้วางใจ
๔. ส่งประเด็นหรือข้อสำคัญไปให้หน่วยงานหรือผู้ที่เชื่อถือได้สืบสวนให้ก็ได้ เช่น ตำรวจ การสืบสวน

อาจกระทำได้ทั้งโดยทางลับและโดยเปิดเผย

การสืบสวนโดยทางลับ ได้แก่ การสืบสวนที่ดำเนินการไปโดยมิให้ผู้กระทำผิดหรือผู้ถูกสงสัยว่าเป็นผู้กระทำผิดรู้ตัวถึงเรื่องที่จะทำการสืบสวน โดยใช้กลวิธีที่เหมาะสม

การสืบสวนโดยเปิดเผย ได้แก่ การหาข้อเท็จจริงโดยวิธีแจ้งหรือแสดงให้ผู้ถูกสงสัยหรือผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงประเด็นแห่งความผิด และขอให้เข้าชี้แจงแสดงเหตุผลแก่ข้อกล่าวหาโดยปกติผู้สืบสวนจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่มีอยู่หรือข้อมูลต่าง ๆ ไว้ก่อน เพื่อสะดวกในการที่จะชี้หรือยืนยันถึงข้อกล่าวหา

กรณีใดจะสมควรสืบสวนโดยเปิดเผยหรือโดยทางลับนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับเรื่องที่จะสืบสวน ความร้ายแรงแห่งกรณี ตลอดจนความเสียหายหรือเสียชื่อเสียงเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง

การสืบสวนทางวินัยแบ่งเป็น ๒ กรณี คือ

๑. การสืบสวนก่อนการดำเนินการทางวินัย (ไม่เป็นการดำเนินการทางวินัย)
๒. การสืบสวนซึ่งเป็นการดำเนินการทางวินัย

๑. การสืบสวนก่อนการดำเนินการทางวินัย ได้แก่ การสืบสวนเมื่อมีกรณีสงสัยว่าข้าราชการอาจกระทำผิดวินัย เป็นการสืบสวนเพื่อพิจารณาว่า กรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยหรือไม่ ตามมาตรา ๙๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ หากข้อเท็จจริงฟังได้ว่า กรณีมีมูลก็ต้องดำเนินการทางวินัยต่อไป แต่ถ้าผลการสืบสวนปรากฏว่ากรณีไม่มีมูลก็ต้องยุติ

กรณีที่มีการกล่าวหาหรือเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำผิดวินัย ซึ่งการกล่าวหาหรือกรณีเป็นที่สงสัยนั้นอาจมีที่มาอันเป็นมูลกรณีแห่งเรื่องที่กล่าวหาปรากฏขึ้นได้หลายทาง เช่น

๑) ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาพบว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาผู้ใดกระทำผิดวินัย โดยมีพยานหลักฐานในเบื้องต้นอยู่แล้ว ให้ผู้บังคับบัญชานำดำเนินการทางวินัยทันที

๒) กรณีที่มีการร้องเรียนด้วยวาจา ให้จดปากคำและให้ผู้ร้องเรียนลงลายมือชื่อ และวัน เดือน ปี พร้อมรวบรวมพยานหลักฐานอื่น ๆ ประกอบการพิจารณา แล้วดำเนินการให้มีการสืบสวนข้อเท็จจริงโดยอาจตั้งกรรมการสืบสวน หรือส่งให้บุคคลใดไปสืบสวน หรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาสอบถามก็ได้ หากเห็นว่ากรณีมีมูลก็ต้องสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต่อไป

๓) สำหรับกรณีที่มีการร้องเรียนเป็นหนังสือ ผู้บังคับบัญชาต้องสืบสวนในเบื้องต้นก่อน หากเห็นว่า ไม่มีมูลก็สั่งยุติเรื่อง ถ้าเห็นว่า มีมูลก็สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

๔) ส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นแจ้งมาให้ทราบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากระทำผิดวินัยหรือสงสัยว่ากระทำผิดวินัย

๒. การสืบสวนซึ่งเป็นการดำเนินการทางวินัย ได้แก่ การสืบสวนกรณีเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง โดยที่มาตรา ๙๘ วรรคเจ็ด แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ บัญญัติว่า “ในกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. จะดำเนินการทางวินัยโดยไม่สอบสวนก็ได้”

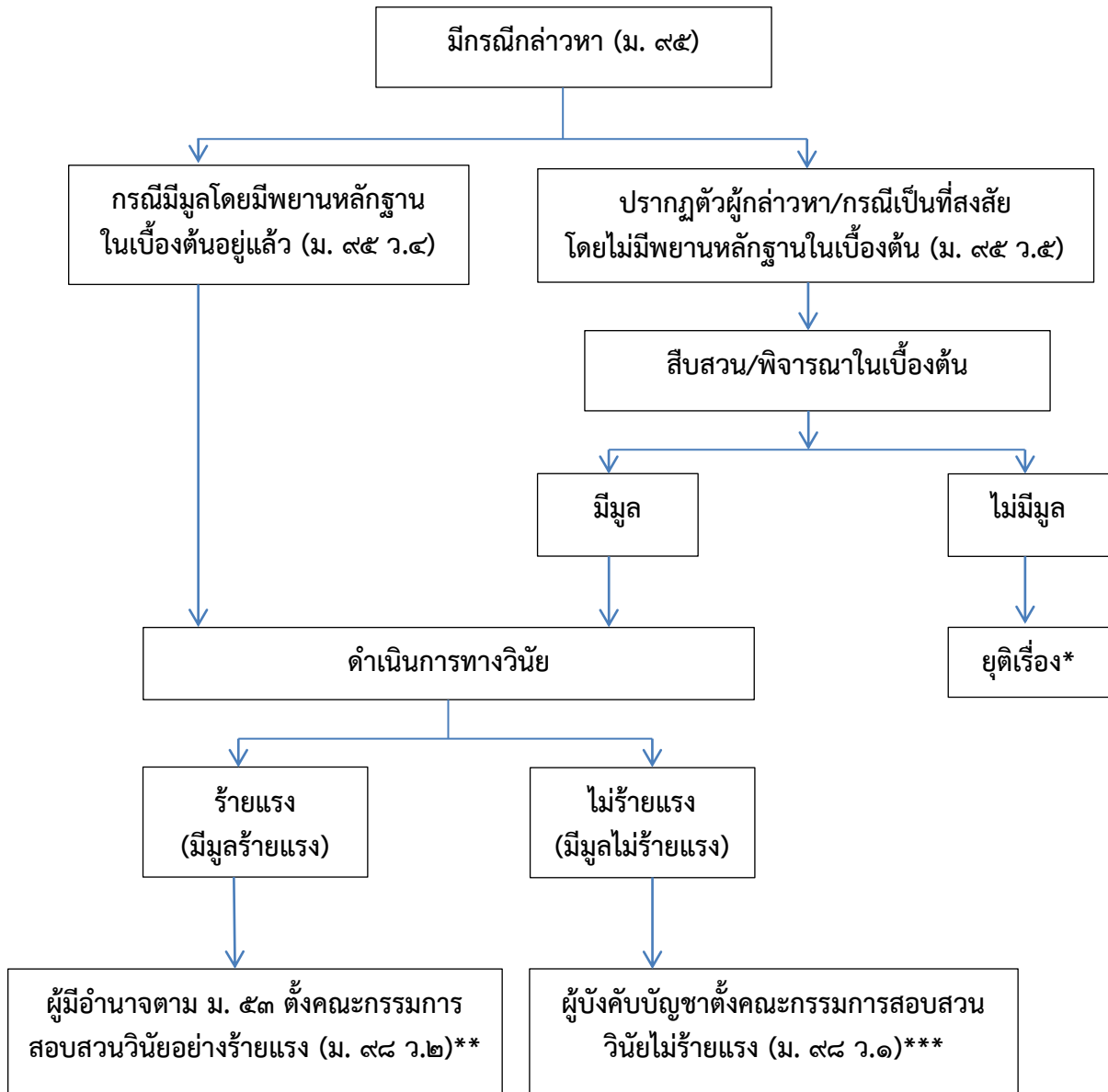
และตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๒ (๒) กำหนดกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน ผู้บังคับบัญชาต้องดำเนินการสืบสวนก่อน หากปรากฏว่าเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ซึ่งเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และกรณีเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง จึงต้องเสนอเรื่องให้ กศจ. หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง แล้วแต่กรณี พิจารณาโดยไม่สอบสวนก็ได้

กรณีศึกษา

๑. กรณีที่ สตง. แจ้งผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงและเห็นควรให้ดำเนินการทางวินัยและในกรณีมีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าเป็นการทุจริตหรือมีการใช้อำนาจโดยมิชอบ (คณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๙๔๔/๒๕๖๑) ได้มีคำวินิจฉัยว่า การดำเนินการทางวินัยไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดให้หน่วยรับตรวจต้องดำเนินการทางวินัยโดยผูกพันข้อเท็จจริงตามผลการตรวจสอบของ สตง. จึงต้องเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องของประเภทข้าราชการนั้น ๆ ประกอบกับข้อ ๖ วรรคหนึ่งแห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเร่งรัดติดตามเกี่ยวกับกรณีเงินขาดบัญชีหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดว่า กรณี สตง. ตรวจสอบพบว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตและได้ชี้มูลความผิดแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัยแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนหาข้อเท็จจริงอีก ดังนั้น กรณีปรากฏผลการตรวจสอบมีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าการทุจริต และระบุถึงตัวเจ้าหน้าที่ที่กระทำผิดว่าได้แก่ผู้ใดพร้อมหลักฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับการกระทำผิดจึงต้องดำเนินการทางวินัยตามกฎหมายและระเบียบ โดยมีต้องตั้งคณะกรรมการสืบสวนหาข้อเท็จจริง สำหรับกรณีปรากฏผลการตรวจสอบมีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าการทุจริต แต่ไม่ได้มีการระบุถึงตัวเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิด หน่วยรับตรวจก็ย่อมมีดุลพินิจที่จะตั้งคณะกรรมการสืบสวนหาข้อเท็จจริง หรือคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒. กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดว่าข้าราชการกระทำการทุจริต ผู้มีอำนาจต้องดำเนินการตามมาตรา ๘๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก โดยในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถือว่าสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ

แผนภูมิก่อนการดำเนินการทางวินัย

*ไม่ต้องรายงานการดำเนินการทางวินัยตามระเบียบ ก.ค.ศ. เพราะถือว่ายังไม่เป็นการดำเนินการทางวินัย

**เว้นแต่กรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง/กรณีที่เป็นข. ซึ่งมูลความผิดทางวินัย ตามมาตรา ๙๘ ไม่ต้องตั้ง
กรรมการสอบสวน

*** เว้นแต่กรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง

การสอบสวน

การสอบสวน คือ การรวบรวมพยานหลักฐาน และการดำเนินการทั้งหลายอื่นเพื่อจะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ หรือพิสูจน์เกี่ยวกับเรื่องที่กำลังกล่าวหาเพื่อให้ได้ความจริงและความยุติธรรมและเพื่อที่จะพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยจริงหรือไม่ ถ้ากระทำความผิดจริงก็จะได้ลงโทษผู้กระทำความผิดวินัยนั้น

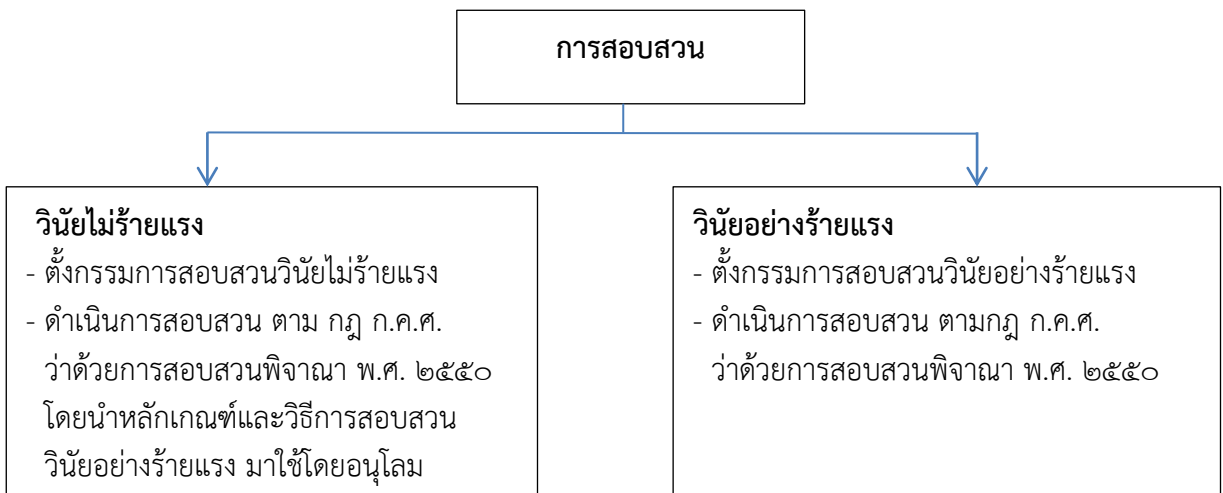
การสอบสวนทางวินัยเป็นการดำเนินการเพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองที่มีผลกระทบต่อสภาพของสิทธิและหน้าที่ของบุคคล จึงต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด

การสอบสวนทางวินัยแบ่งเป็น ๒ กรณี คือ

- ๑) การสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรง
- ๒) การสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง

๑) การสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตามมาตรา ๙๘ และกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาต้องมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยแต่งตั้งจากราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือข้าราชการฝ่ายพลเรือนจำนวนอย่างน้อย ๓ คน ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการสอบสวนอย่างน้อยอีก ๒ คน ให้กรรมการสอบสวนคนหนึ่งเป็นเลขานุการในกรณีจำเป็นให้มีผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้ สำหรับวิธีการสอบสวนให้นำขั้นตอนการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงมาใช้โดยอนุโลมกำหนดระยะเวลาดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วัน อาจขอขยายระยะเวลาดำเนินการได้ตามความจำเป็น แต่ไม่เกิน ๓๐ วัน

๒) การสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ จะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง สำหรับการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ประธานกรรมการต้องดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา สำหรับตำแหน่งที่มีวิทยฐานะประธานต้องมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา โดยกรรมการสอบสวนต้องมีผู้ดำรงตำแหน่งนิติกรหรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมายหรือผู้ได้รับการศึกษาอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัย หรือผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัยอย่างน้อย ๑ คน และแม้ภายหลังประธานจะดำรงตำแหน่งหรือมีวิทยฐานะต่ำกว่าหรือเทียบได้ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหาก็ไม่กระทบถึงการได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการ และต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วันและอาจขอขยายระยะเวลาดำเนินการได้ตามความจำเป็น ครั้งละไม่เกิน ๖๐ วัน และถ้าไม่แล้วเสร็จภายใน ๒๔๐ วัน ต้องรายงาน กศจ./อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งเพื่อติดตามเร่งรัดการดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

กรณีที่ไม่อาจไม่ต้องตั้งกรรมการสอบสวนก็ได้

กรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามกฎหมาย ก.ศ.ว่าด้วยกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ. ๒๕๔๙ จะดำเนินการทางวินัยโดยไม่สอบสวนก็ได้ ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้

ก. การกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงที่เป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ได้แก่

(๑) กระทำความผิดอาญาจนต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่า ผู้นั้นกระทำความผิดและผู้บังคับบัญชาเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษานั้นได้ความประจักษ์ชัดแล้ว

(๒) กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงและได้รับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชา หรือ ให้ถ้อยคำรับสารภาพต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนหรือคณะกรรมการสอบสวน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และได้มีการบันทึกถ้อยคำรับสารภาพเป็นหนังสือ

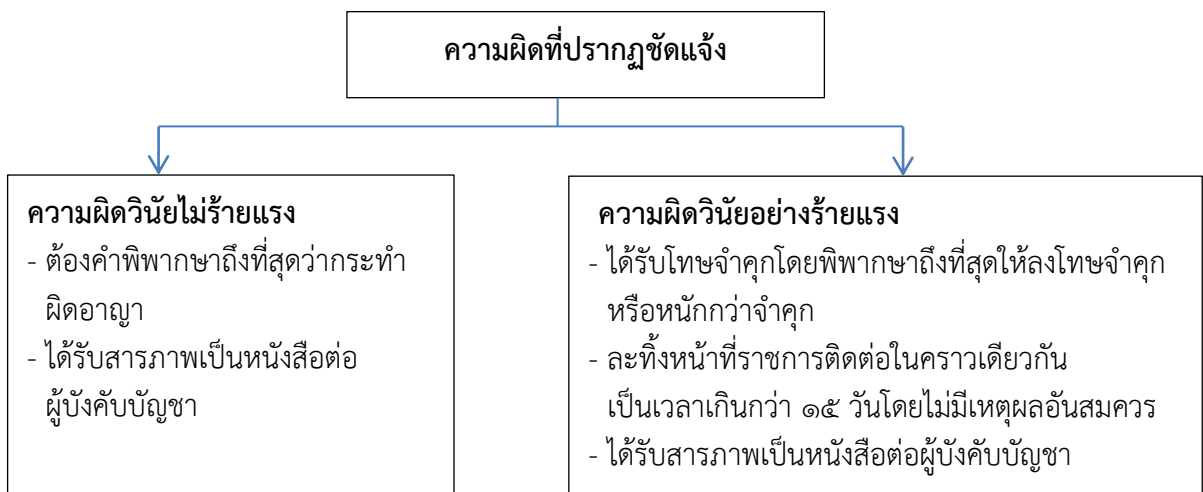
ข. การกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงที่เป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ได้แก่

(๑) กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือให้ลงโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๒) ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลายาวนานเกินกว่า ๑๕ วัน และผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสืบสวนแล้วเห็นว่าไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

(๓) กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและได้รับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาหรือให้ถ้อยคำรับสารภาพต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนหรือคณะกรรมการสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และได้มีการบันทึกถ้อยคำรับสารภาพเป็นหนังสือ

กรณีศึกษา กรณีที่จะเป็นความผิดฐานละทิ้งหน้าที่ราชการ ต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มาปฏิบัติหน้าที่ราชการและไม่สามารถติดตามตัวได้นับแต่วันแรกที่ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ราชการและต้องเป็นเวลาดังกล่าวติดต่อกันเกินกว่า ๑๕ วัน และผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยสอบถามจากผู้บังคับบัญชาชั้นต้น เพื่อนร่วมงานไปถึงญาติหรือผู้ใกล้ชิดของผู้ถูกกล่าวหาเพื่อหาสาเหตุการละทิ้งหน้าที่ราชการว่ามีเหตุอันสมควรหรือไม่ และหากภายหลังผู้ถูกกล่าวหาได้ปรากฏตัวและแสดงตัวให้สามารถทำการสอบสวนได้แล้ว ผู้บังคับบัญชาจะต้องดำเนินการสอบสวนจากตัวผู้ถูกกล่าวหาเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหามีโอกาสชี้แจงแสดงพยานหลักฐานเพื่อต่อสู้แก้ข้อกล่าวหา เพื่อให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายรับฟังความสองฝ่าย และสอดคล้องกับมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๒๐๗/๒๕๕๗)

หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวน

การสอบสวนเป็นกระบวนการที่ต้องทำตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด ตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนดังนี้

ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

- ก) กรณีวินัยไม่ร้ายแรง คือ ผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ได้แก่
- (๑) ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้กระทำผิดวินัย
 - (๒) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้กระทำผิดวินัย
 - (๓) ศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดผู้กระทำผิดวินัย
 - (๔) นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง เลขาธิการ อธิบดี หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า หรืออธิการบดี หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้กระทำผิดวินัย

ข) กรณีวินัยอย่างร้ายแรง ได้แก่

- (๑) ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา ๕๓ โดยที่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๖๐ เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาค ของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐ ข้อ ๑๓ ได้กำหนดให้ศึกษาธิการจังหวัด โดยความเห็นชอบของ กศจ. เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา ๕๓ (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งมีผลเป็นการเปลี่ยนอำนาจการสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา ๕๓ (๓) ซึ่งเดิม เป็นของผู้ว่าราชการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และตามมาตรา ๕๓ (๔) ซึ่งเดิมเป็นผู้ว่าราชการสถานศึกษา มาเป็นของศึกษาธิการจังหวัด

(๒) ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา ๕๓ ในลำดับชั้นสูงกว่าของผู้ถูกกล่าวหาคนหนึ่งคนใด ในกรณีที่กระทำผิดวินัยร่วมกันหลายคน (มาตรา ๘๘ วรรคสอง)

(๓) ผู้บังคับบัญชาของผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา ๕๓ ระดับเหนือขึ้นไป (มาตรา ๑๐๐ วรรคหก)

(๔) ผู้บังคับบัญชาผู้ได้รับรายงานการดำเนินการทางวินัย (มาตรา ๑๐๔ (๑))

(๕) รัฐมนตรีเจ้าสังกัด นายกรัฐมนตรี (มาตรา ๘๘ วรรคห้า)

(๖) ก.ค.ศ. (มาตรา ๑๐๕)

กรณีศึกษา

ผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวน กรณีผู้ว่าราชการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดร่วมกันกับบุคลากรทางการศึกษาอื่น ในเขตพื้นที่การศึกษาในสังกัด (คำวินิจฉัย คณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๐๕๘/๒๕๖๑) ตามมาตรา ๘๘ วรรคสอง กำหนด กรณีข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษากระทำผิดร่วมกัน และในจำนวนผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าวมีผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓

ของผู้ถูกกล่าวหา รายใดมีลำดับชั้นสูงกว่าผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ของผู้ถูกกล่าวหา รายอื่น ก็ให้ผู้บังคับบัญชาในลำดับชั้นสูงกว่าดังกล่าว เป็นผู้สั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาทั้งหมด ดังนั้น เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และเป็นผู้มีลำดับชั้นสูงกว่าศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ของบุคลากรทางการศึกษาอื่นในเขตพื้นที่การศึกษา จึงเป็นผู้มีอำนาจผู้สั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาทั้งหมดทุกราย

องค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการสอบสวน

ตามกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๕๐ ข้อ ๓ กำหนดให้คณะกรรมการสอบสวนประกอบด้วย ประธานกรรมการซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา สำหรับตำแหน่งที่มีวิทยฐานะ ประธานต้องดำรงตำแหน่งและมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา และกรรมการอย่างน้อยอีก ๒ คน โดยให้กรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ ในกรณีจำเป็นจะให้มีผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้ และต้องมีผู้ดำรงตำแหน่งนิติกร หรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมาย หรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัย หรือผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัย อย่างน้อยหนึ่งคนเป็นกรรมการสอบสวน สรุปคือ

การสอบสวน	องค์ประกอบ	คุณสมบัติกรรมการ
วินัยไม่ร้ายแรง	๑. ประธานกรรมการ ๒. กรรมการสอบสวน (อย่างน้อยอีก ๒ คน) ๓. กรรมการและเลขานุการ ๔. ผู้ช่วยเลขานุการ (ถ้ามี)	ผู้บังคับบัญชาตั้งจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือข้าราชการฝ่ายพลเรือน
วินัยอย่างร้ายแรง	๑. ประธานกรรมการ ๒. กรรมการสอบสวน (อย่างน้อยอีก ๒ คน) ๓. กรรมการและเลขานุการ ๔. ผู้ช่วยเลขานุการ (ถ้ามี)	๑. ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ เป็นผู้สั่งแต่งตั้งจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือข้าราชการฝ่ายพลเรือน ๒. ประธานกรรมการต้องดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา สำหรับตำแหน่งที่มีวิทยฐานะประธานกรรมการต้องดำรงตำแหน่งและมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา ๓. กรรมการสอบสวนต้องมีผู้ดำรงตำแหน่งนิติกร หรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมาย หรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัยตามที่ ก.ค.ศ. กำหนดหรือรับรอง หรือผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัย อย่างน้อย ๑ คน

คำว่า “ผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัย” หมายถึง ผู้ที่เคยเป็นกรรมการสอบสวนหรือเป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย

กรณีศึกษา

๑. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๑๑๘/๒๕๕๑ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยต้องกระทำโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ กรณีที่คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรงกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งไม่มีอำนาจตามกฎหมายย่อมเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และมีผลทำให้การดำเนินกระบวนการทางวินัยโดยอาศัยผลการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนดังกล่าว เช่น การมีมติและมีคำสั่งลงโทษผู้ที่ถูกสอบสวนเป็นการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายไปด้วย

๒. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๒๘/๒๕๔๗ (ประชุมใหญ่) พิพากษาว่า กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการสอบสวนจะต้องมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด

๓. กรณีเลขธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีคำสั่งที่ ๑๖๗/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงผู้อุทธรณ์ และผู้ถูกดำเนินการทางวินัย ซึ่งดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต ๑ (เดิม) วิทยฐานะรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชำนาญการพิเศษ โดยมีนายป. ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นประธานกรรมการสอบสวน ซึ่งตำแหน่งดังกล่าว ก.ค.ศ. ก็มีได้เทียบให้มีวิทยฐานะ ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ ๐๒๐๖.๒/ว ๒ ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงผู้อุทธรณ์และผู้ถูกดำเนินการทางวินัย จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วย กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๓ วรรคสอง เป็นเหตุให้การสอบสวนทั้งหมดเสียไปตาม ข้อ ๔๓ ของกฎ ก.ค.ศ. ฉบับเดียวกัน เมื่อคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงไม่ชอบด้วยกฎหมาย การดำเนินการพิจารณาโทษและสั่งลงโทษผู้อุทธรณ์ ซึ่งมีผลมาจากการสอบสวนที่มีชอบด้วยกฎหมายเสียไปทั้งหมด ต้องเพิกถอนคำสั่งลงโทษดังกล่าวแล้วให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนใหม่ให้ถูกต้องตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้คณะกรรมการสอบสวนชุดใหม่ดำเนินการตามกระบวนการของกฎหมายต่อไป (มติ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ครั้งที่ ๙/๒๕๕๖ วันพุธที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖)

ทั้งนี้ ต่อมา ก.ค.ศ. ได้มีมติเทียบให้บุคลากรทางการศึกษาอื่นตามมาตรา ๓๘ ค. (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้าราชการพลเรือนสามัญตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และข้าราชการพลเรือนสามัญในสถาบันอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อประโยชน์แก่การดำเนินการทางวินัย ตามตารางเทียบ ดังนี้

ตารางเทียบตำแหน่งและวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
กับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามมาตรา ๓๘ ค (๒) ตามพระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ
ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และข้าราชการพลเรือนสามัญ
ในสถาบันอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗
มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อประโยชน์แก่การดำเนินการทางวินัย

วิทยฐานะ	ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ตามมาตรา ๓๘ ค (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และข้าราชการพลเรือนสามัญ ตามพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑			ข้าราชการพลเรือนสามัญ ในสถาบันอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการพลเรือน ในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗	
	ระดับตำแหน่ง ประเภท วิชาการ	ตำแหน่ง อำนวยการ	ตำแหน่งบริหาร	ตำแหน่ง ทางวิชาการ	ตำแหน่ง บริหาร
เชี่ยวชาญพิเศษ	ทรงคุณวุฒิ	-	ระดับสูง	ศาสตราจารย์	อธิการบดี
เชี่ยวชาญ	เชี่ยวชาญ	ระดับสูง	ระดับต้น	รองศาสตราจารย์	รองอธิการบดี
ชำนาญการ พิเศษ	ชำนาญการ พิเศษ	ระดับต้น	-	ผู้ช่วย ศาสตราจารย์	-
ชำนาญการ	ชำนาญการ	-	-		-

รูปแบบของคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ต้องระบุ

- (๑) เป็นคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรง/อย่างร้ายแรง
- (๒) ชื่อและตำแหน่ง/วิทยฐานะของผู้ถูกกล่าวหา
- (๓) เรื่องที่กล่าวหา
- (๔) ชื่อและตำแหน่ง/วิทยฐานะของผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสอบสวน

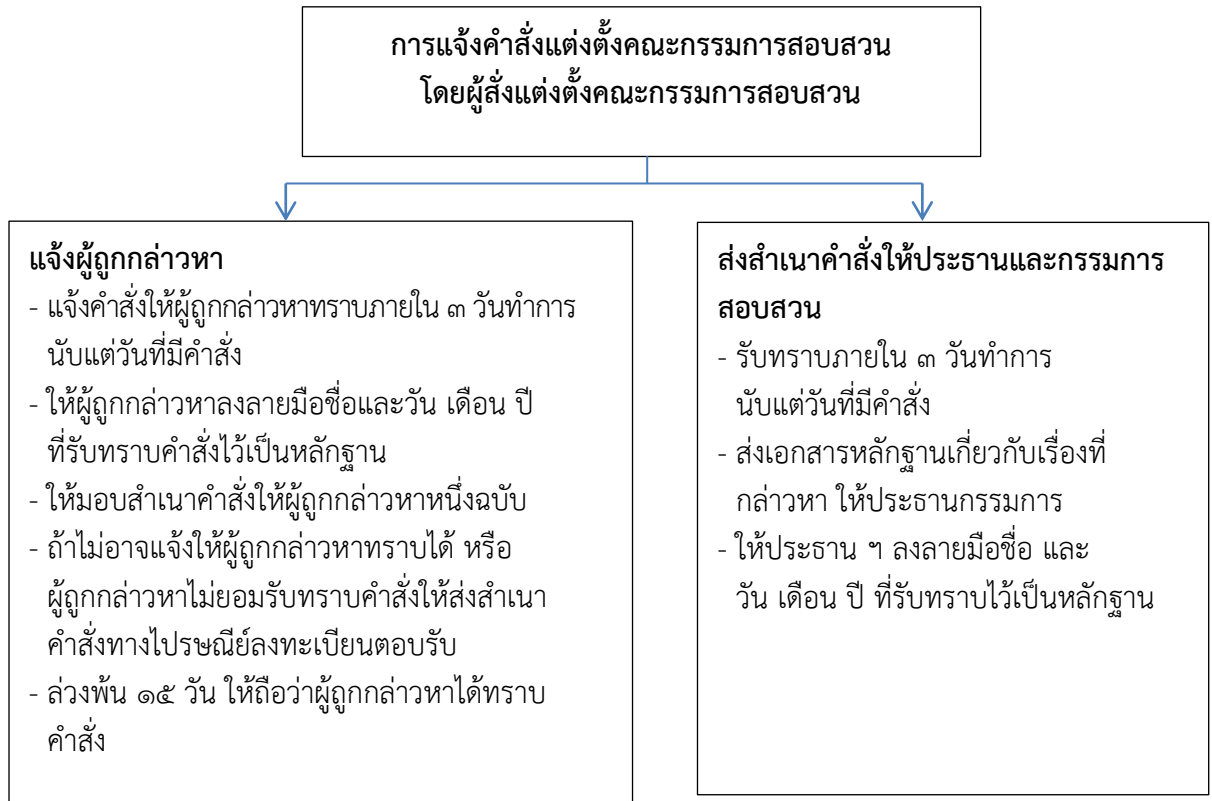
การตั้งกรรมการสอบสวน กรรมการสอบสวนอาจเป็นบุคคลที่อยู่ในหน่วยงานอื่นหรือสังกัดอื่นก็ได้
โดยอาจมีหนังสือขอตัวข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือข้าราชการฝ่ายพลเรือนจากสถานศึกษา
หรือหน่วยงานอื่นมาเป็นกรรมการก็ได้

การแจ้งคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาและคณะกรรมการสอบสวนทราบ

เมื่อผู้บังคับบัญชาได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

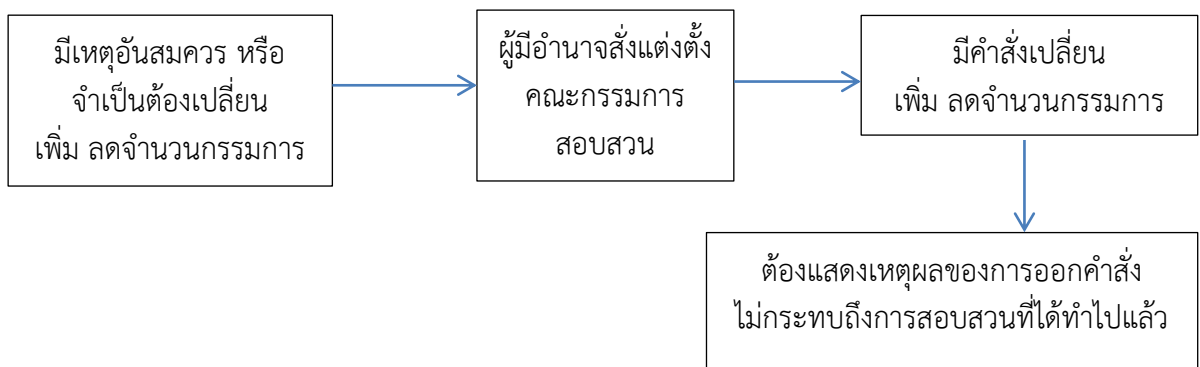
- (๑) แจ้งคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบภายใน ๓ วันทำการ นับแต่วันที่มิคำสั่ง โดยให้ผู้ถูกกล่าวหา
ลงลายมือชื่อและวัน เดือน ปีที่รับทราบไว้เป็นหลักฐาน ในการนี้ให้มอบสำเนาคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับด้วย
ถ้าไม่อาจแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบได้ หรือผู้ถูกกล่าวหาไม่ยอมรับทราบคำสั่ง ให้ส่งสำเนา คำสั่งทางไปรษณีย์
ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหาตามที่อยู่ปรากฏหลักฐานของทางราชการ เมื่อล่วงพ้น ๑๕ วัน นับแต่วันที่
ดำเนินการดังกล่าวให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้ทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้ว

(๒) ส่งสำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้ประธานและกรรมการรับทราบภายใน ๓ วันทำการ นับแต่วันที่มีคำสั่ง พร้อมทั้งส่งเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังกล่าวหาให้ประธานกรรมการและให้ลงลายมือชื่อ และวัน เดือน ปี ที่รับทราบไว้เป็นหลักฐานด้วย

การเปลี่ยน เพิ่ม หรือลดจำนวนกรรมการสอบสวน

เมื่อได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้ว ผู้สั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนอาจเปลี่ยน เพิ่ม หรือลดจำนวนผู้ได้รับแต่งตั้งได้ ถ้าเห็นว่ามีเหตุสมควรหรือจำเป็น โดยแสดงเหตุผลไว้ แต่ทั้งนี้ ไม่กระทบถึงการสอบสวน ที่ได้ดำเนินการไปแล้ว เช่น กรรมการสอบสวนเกษียณอายุราชการ เป็นเหตุให้กรรมการที่เหลือไม่ครบองค์ประกอบ กรรมการถูกคัดค้าน เป็นต้น

สิทธิของผู้ถูกกล่าวหา ถูกกล่าวหา มีสิทธิ ดังนี้

๑. มีสิทธินำพยานหลักฐานหรือที่ปรึกษาของตนเข้าร่วมฟังการสอบสวนได้
 ๒. จะนำเหตุแห่งการถูกสอบสวนมาเป็นข้ออ้างในการดำเนินการใดให้กระทบต่อสิทธิของผู้ถูกสอบสวนไม่ได้ ยกเว้นการถูกสั่งพักราชการหรือให้ออกจากราชการ ไว้ก่อน
 ๓. มีสิทธิคัดค้านผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหรือกรรมการสอบสวน
 ๔. มีสิทธิขอทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ
 - ๔.๑ มีสิทธิที่จะได้รับโอกาสในการโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนต่อคณะกรรมการสอบสวน
 - ๔.๒ มีสิทธิขอตรวจดูเอกสารที่จำเป็นต้องรู้เพื่อการโต้แย้ง ชี้แจง หรือป้องกันสิทธิของตน
 - ๔.๓ มีสิทธินำพยานหลักฐานมาเองหรืออ้างพยานหลักฐาน แล้วขอให้คณะกรรมการสอบสวนเรียกพยานหลักฐานนั้นมาก็ได้
 ๕. มีสิทธิที่จะได้รับการแจ้งสิทธิและหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหา ก่อนการสอบปากคำจากคณะกรรมการสอบสวน
 ๖. มีสิทธิที่จะได้รับคำแนะนำจากคณะกรรมการสอบสวนที่คำขอ/คำชี้แจงมีข้อบกพร่อง อ่านไม่เข้าใจ หรือผิดพลาด
 ๗. มีสิทธิขอตรวจดูต้นฉบับหรือพยานหลักฐาน และถ้าต้องการสำเนา มีสิทธิได้รับสำเนาตามที่คณะกรรมการฯ เห็นสมควร
 ๘. มีสิทธิได้รับการแจ้งข้อกล่าวหาและพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา
 ๙. มีสิทธิที่จะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือภายในเวลา ๑๕ วัน และให้ถ้อยคำเพิ่มเติมรวมทั้งนำสืบแก้ข้อกล่าวหาต่อคณะกรรมการสอบสวน
 ๑๐. มีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองไม่ให้ถูกขู่เข็ญ หลอกลวง ให้คำมั่นสัญญา จูงใจ หรือกระทำการโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ หรือกระทำให้อับอาย หรือใช้กลอุบาย
 ๑๑. มีสิทธิที่จะกล่าวอ้างมิให้รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
- ความเป็นกลาง** ของคณะกรรมการสอบสวนเพื่อให้กระบวนการสอบสวนวินัยถูกต้อง โปร่งใสและเป็นธรรม กรรมการสอบสวนต้องอยู่ในฐานะเป็นกลาง ดังนี้
- (๑) **ความเป็นกลางโดยสภาพภายนอก** กฎ ก.ค.ศ.ได้กำหนดความเป็นกลางของคณะกรรมการสอบสวนไว้ตามข้อ ๘ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๑๓ ที่กำหนดว่าเจ้าหน้าที่จะทำการพิจารณาทางปกครองไม่ได้ถ้ามีเหตุตามที่กฎหมายกำหนด เช่น กรรมการสอบสวนต้องไม่เป็นคู่กรณี ไม่เป็นบิดา มารดา ผู้สืบสันดาน ญาติพี่น้อง เจ้าหนี้ ลูกหนี้ นายจ้าง ลูกจ้าง ต้องไม่รู้เห็นเหตุการณ์ในขณะกระทำการในเรื่องที่กล่าวหา ไม่มีประโยชน์ได้เสีย ไม่มีสาเหตุโกรธเคืองกันมาก่อน เป็นต้น
 - (๒) **ความเป็นกลางโดยสภาพภายใน** ได้แก่ความไม่เป็นกลางที่อยู่ภายในจิตใจอันอาจทำให้การพิจารณาไม่เป็นกลาง ที่เป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดความคิดในการใช้ดุลพินิจ และการกระทำที่ไม่ธรรม กรรมการผู้นั้นจะทำหน้าที่ไม่ได้

กรณีศึกษา

คณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรงจำนวน ๒ คน เคยเป็นกรรมการสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมต่อมาผู้บังคับบัญชามีคำสั่งแต่งตั้งให้ทั้ง ๒ คนมาเป็นกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงอีก จึงทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่มีความเป็นกลางตามนัยมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กล่าวคือ ในการสอบข้อเท็จจริงบุคคลทั้งสองได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงอีก และคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรงมีเพียง ๓ คน บุคคลทั้งสองจึงเป็นเสียงข้างมาก จึงทำให้ผลการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง ย่อมคาดหมายได้อยู่แล้วว่าไม่อาจแตกต่างไปจากผลการสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ประกอบกับการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงผู้ฟ้องคดีไม่มีความจำเป็นถึงขนาดหากปล่อยให้ล่าช้าไปจะเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะหรือบุคคลจะเสียหายโดยไม่มีทางแก้ไข อีกทั้งไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแต่งตั้งทั้งสองเป็นกรรมการสอบสวนผู้ฟ้องคดีอีก เพราะมีบุคคลที่สามารถจะแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสอบสวนได้อยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้น กระบวนการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรงผู้ฟ้องคดี จึงมิได้กระทำโดยถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น เมื่อการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงผู้ฟ้องคดี ซึ่งเป็นการพิจารณาทางปกครองไม่ชอบด้วยกฎหมาย การที่นำผลการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงผู้ฟ้องคดีมาใช้ในการพิจารณาโทษทางวินัย จึงไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดในคดีหมายเลขแดงที่ พ. ๓๕/๒๕๖๐)

การคัดค้านกรรมการสอบสวน และ ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

การคัดค้านกรรมการสอบสวน และ ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต้องมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (๑) รู้เห็นเหตุการณ์ในขณะที่กระทำการในเรื่องที่กล่าวหา
- (๒) มีประโยชน์ได้เสียในเรื่องที่สอบสวน
- (๓) มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ถูกกล่าวหา
- (๔) เป็นผู้กล่าวหา หรือเป็นคู่หมั้น คู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดา เป็นลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายใน ๓ ชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพัน ทางแต่งงานนับได้เพียง ๒ ชั้น ของผู้ถูกกล่าวหา

(๕) เป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ของผู้กล่าวหา

(๖) มีเหตุอื่นซึ่งอาจทำให้การสอบสวนเสียความเป็นธรรม

วิธีการคัดค้าน

(๑) ทำเป็นหนังสือแสดงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านว่า จะทำให้การสอบสวนไม่ได้ความจริง และความยุติธรรมอย่างไร

(๒) ยื่นต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

(๓) ให้ยื่นภายใน ๗ วัน นับแต่วันทราบคำสั่งหรือวันทราบเหตุแห่งการคัดค้าน

การส่งคำคัดค้าน

ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต้องพิจารณาสั่งการ ดังนี้

(๑) ต้องส่งคำคัดค้านให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือคัดค้าน

(๒) รีบแจ้งให้ผู้ถูกคัดค้านทราบและให้หยุดการสอบสวนไว้ก่อน แล้วส่งเรื่องให้ประธาน

กรรมการสอบสวนรวมไว้ในสำนวน

(๓) ถ้าเห็นว่าการคัดค้านนั้นไม่มีเหตุผลอันควรรับฟัง ให้ส่งยกคำคัดค้าน การส่งยกคำคัดค้าน

ให้เป็นที่สุด

(๔) ถ้าเห็นว่าการคัดค้านนั้นมีเหตุอันควรรับฟัง ก็ให้สั่งให้ผู้ที่ถูกคัดค้านพ้นจากการเป็นกรรมการ

สอบสวน และสั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนขึ้นใหม่ แทน

(๕) เมื่อส่งคำคัดค้านแล้วต้องรีบแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และส่งเรื่องให้ประธานกรรมการ

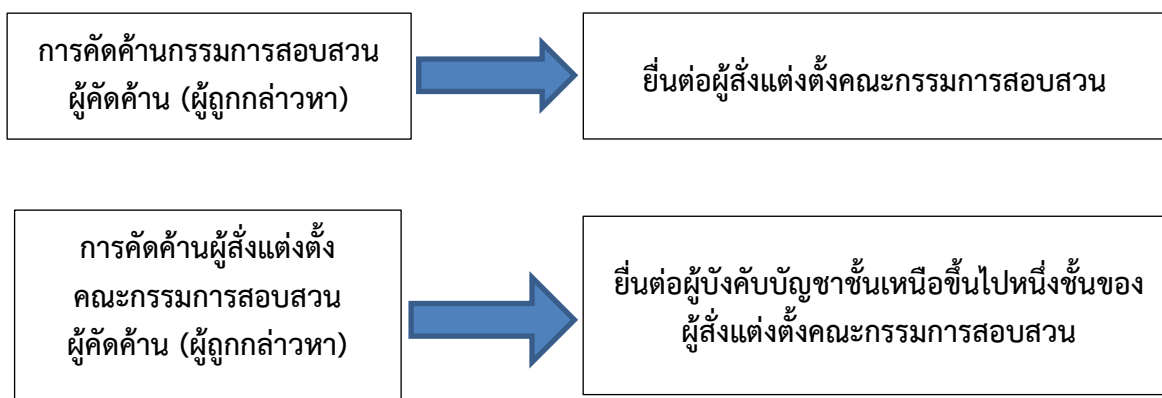
สอบสวนรวมไว้ในสำนวน

(๖) ถ้าไม่ได้ส่งคำคัดค้านภายในกำหนดเวลา ให้ถือว่ากรรมการผู้ที่ถูกคัดค้านพ้นจากการ

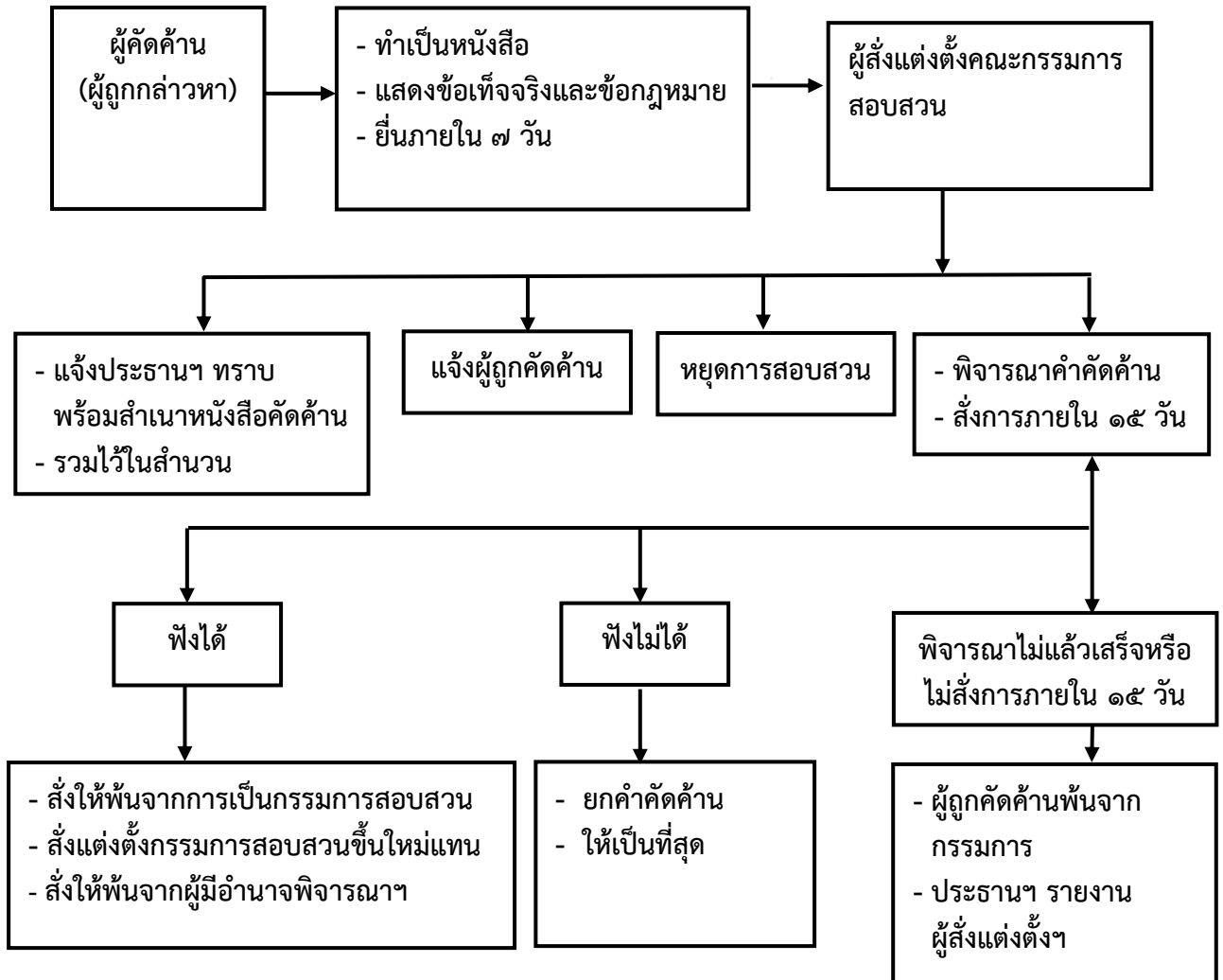
เป็นกรรมการสอบสวน และให้ประธานกรรมการรายงานผู้สั่งตั้งเพื่อสั่งตั้งกรรมการใหม่แทน

การที่ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนสั่งให้ผู้ที่ถูกคัดค้านพ้นจากการเป็นคณะกรรมการ

สอบสวนไม่กระทบกระเทือนถึงการสอบสวนที่ผู้นั้นได้ร่วมดำเนินการไปแล้ว

การคัดค้านกรรมการสอบสวน

การคัดค้านผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิคัดค้านผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน (ข้อ ๙) ดังนี้

- (๑) มีเหตุคัดค้านตามข้อ ๘
- (๒) คัดค้านภายใน ๗ วัน นับแต่วันทราบคำสั่ง
- (๓) ยื่นต่อผู้บังคับบัญชาเหนือผู้สั่งขึ้นไป ๑ ชั้น
- (๔) ผู้บังคับบัญชาเหนือผู้สั่งต้องพิจารณาสั่งการภายใน ๑๕ วัน
- (๕) ถ้าเห็นว่าการคัดค้านมีเหตุผลรับฟังได้ ให้ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน พ้นจากการเป็น

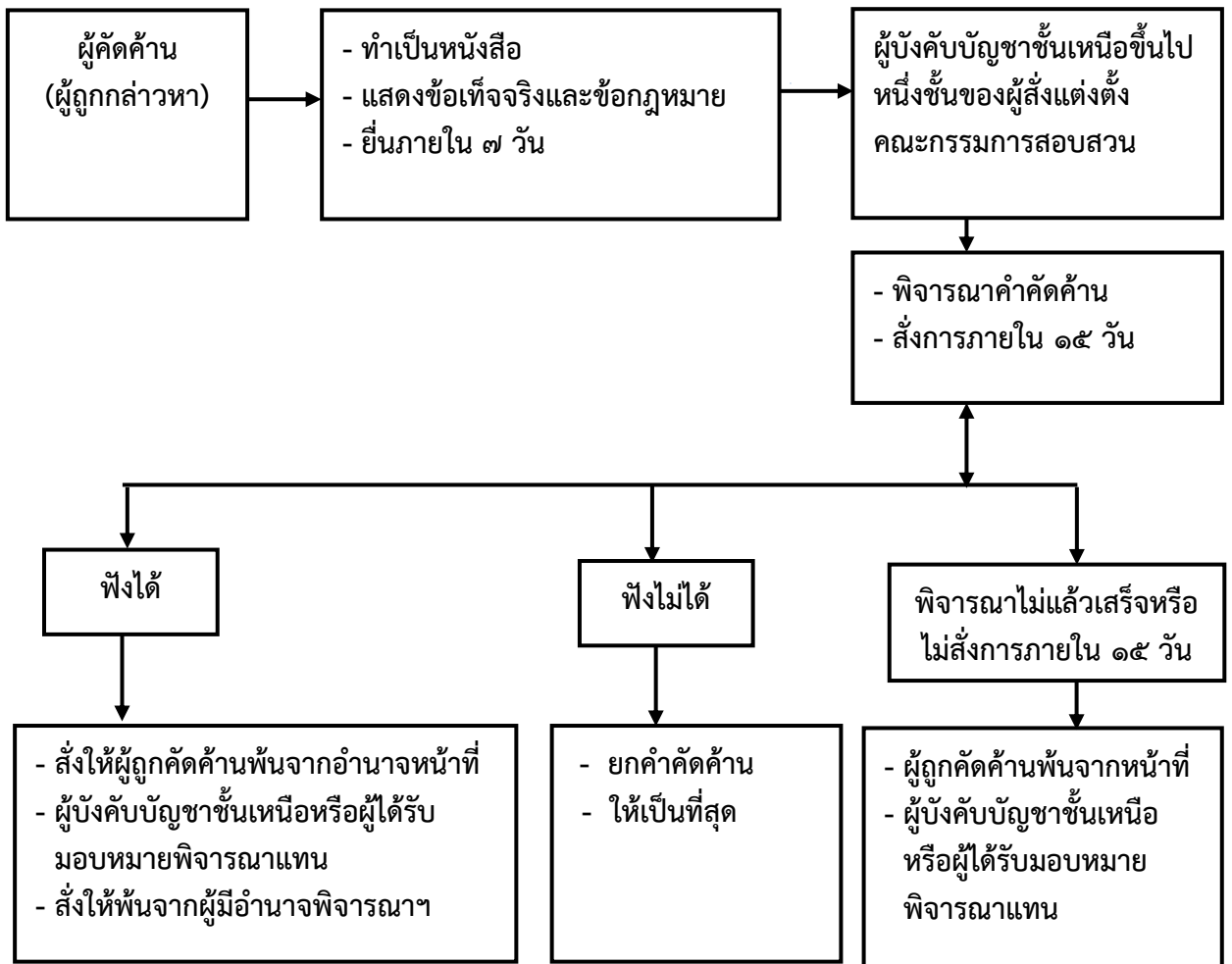
ผู้มีอำนาจพิจารณาสำนวนการสอบสวน ตามข้อ ๔๐ และข้อ ๔๑ รวมทั้งการพิจารณาสั่งการตามผลการสอบสวน ที่เสร็จสิ้นแล้ว และให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้น หรือผู้ได้รับมอบหมายมีอำนาจพิจารณาสั่งการแทน

- (๖) ถ้าเห็นว่าการคัดค้านไม่มีเหตุผลพอที่จะรับฟังได้ ให้ยกการคัดค้านนั้น ทั้งนี้ การสั่งยกการคัดค้านให้เป็นที่สุด

(๗) ในกรณีที่ผู้พิจารณาการคัดค้านไม่พิจารณาสั่งการภายใน ๑๕ วัน ให้ถือว่าผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนพ้นจากการเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาสำนวน ตามข้อ ๔๐ และข้อ ๔๑ รวมทั้งการพิจารณาสั่งการตามผลการสอบสวนที่เสร็จสิ้นแล้ว

(๘) เมื่อวินิจฉัยสั่งการอย่างใดแล้วให้แจ้งผู้ถูกกล่าวหาทราบ และส่งเรื่องให้ประธานกรรมการรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน

การคัดค้านผู้สั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวน

□ **กรณีศึกษา** ข้าราชการครูในเขตพื้นที่การศึกษาถูกศึกษาธิการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ได้ยื่นคำร้องต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ คัดค้านผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยอ้างว่าเป็นคู่กรณี ในคดีอาญามีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลาง หากปลัดกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปหนึ่งชั้นของศึกษาธิการจังหวัด พิจารณาแล้วเห็นว่า การคัดค้านมีเหตุผลรับฟังได้ จะต้องสั่งให้ศึกษาธิการจังหวัดนั้นพ้นจากการเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาสำนวนการสอบสวนและสั่งการตามผลการสอบสวน และในกรณีเช่นนี้ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปหนึ่งชั้นของศึกษาธิการจังหวัด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้พิจารณา หรือสั่งการแทน ตามนัย กฎ ก.ศ.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๙

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวน

กรรมการสอบสวนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพียงเท่าที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของกรรมการสอบสวน และโดยเฉพาะให้มีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) เรียกให้กระทรวง ทบวง กรม หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือห้างหุ้นส่วนบริษัท ชี้แจงข้อเท็จจริง ส่งเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ส่งผู้แทนหรือบุคคลในสังกัดมาชี้แจง หรือให้ถ้อยคำเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

(๒) เรียกผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลใด ๆ มาชี้แจง หรือให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารและหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

คณะกรรมการสอบสวนมีหน้าที่ทำการสอบสวนเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงโดยทำการสอบสวน บันทึกปากคำผู้ถูกกล่าวหาและพยานบุคคล รายละเอียดของพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับเรื่องที่กล่าวหา แสวงหารวบรวมพยานเอกสารหลักฐาน ให้ได้ข้อยุติว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ และให้คณะกรรมการสอบสวนจัดทำบันทึกประจำวันที่มีการสอบสวนไว้ทุกครั้งด้วย

อำนาจหน้าที่คณะกรรมการสอบสวน
๑. สอบสวนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. ๒. แสวงหาความจริง และรวบรวมพยานหลักฐานทุกอย่างในเรื่องที่กล่าวหา ๓. ดำเนินกระบวนการพิจารณาให้เป็นไปโดยรวดเร็วต่อเนื่องและเป็นธรรม ๔. ใช้ดุลพินิจอย่างอิสระ เป็นกลางและไม่มีอคติอย่างใด ๆ ๕. เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ๖. ใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยข้อเท็จจริง/มีความเห็นในการลงโทษ ๗. รวบรวมประวัติความประพฤติของผู้ถูกกล่าวหา ๘. จัดทำบันทึกประจำวัน ๙. แจ้งสิทธิและหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหา ๑๐. ให้คำแนะนำผู้ถูกกล่าวหา ผู้กล่าวหาหรือพยานที่ยื่นคำขอ หรือคำชี้แจงกรณีมีข้อบกพร่องหรือผิดพลาด ๑๑. เรียกให้กระทรวง ทบวง กรม หน่วยราชการ ฯลฯ ส่งเอกสารหลักฐาน/ผู้แทนมาชี้แจง ๑๒. เรียกผู้ถูกกล่าวหา/บุคคลใด ๆ มาชี้แจง ให้ถ้อยคำ ส่งเอกสารหลักฐาน ๑๓. รับฟังพยานหลักฐาน คำชี้แจง หรือความเห็นของผู้ถูกกล่าวหา พยานบุคคล พยานผู้เชี่ยวชาญ ๑๔. ขอข้อเท็จจริงหรือความเห็นจากคู่กรณี พยานบุคคล พยานผู้เชี่ยวชาญ ทั้งที่เป็นคุณและเป็นโทษ แก่ผู้ถูกกล่าวหา ๑๕. ขอให้ผู้ครอบครองเอกสารส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง ๑๖. ออกไปตรวจสถานที่ ๑๗. ดำเนินการประชุม และจัดทำรายงานการประชุม

การรายงานต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เมื่อมีกรณีดังนี้

๑. ในกรณีที่ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบสวนคนใดเห็นว่าตนเองมีเหตุอันอาจถูกคัดค้านตามข้อ ๘ วรรคหนึ่ง ต้องดำเนินการดังนี้ (ข้อ ๑๙)

(๑) รายงานต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

(๒) ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนพิจารณาว่าจะให้ผู้นั้นเป็นกรรมการสอบสวนต่อไปหรือไม่

๒. กรณีที่จะต้องสอบสวน หรือรวบรวมพยานหลักฐานซึ่งอยู่ต่างท้องที่ (ข้อ ๓๒)

(๑) ประธานกรรมการสอบสวนจะรายงานต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อมอบหมายให้หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารการศึกษา หรือผู้บริหารสถานศึกษาในท้องที่นั้นสอบสวนหรือรวบรวมพยานหลักฐานแทนก็ได้

(๒) กำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญที่ต้องสอบสวนไปให้

(๓) ให้หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารการศึกษา หรือผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมายเลือกข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือข้าราชการฝ่ายพลเรือน อย่างน้อยอีก ๒ คน ร่วมเป็นกรรมการสอบสวน

๓. การสอบสวนปรากฏกรณีกระทำผิดในเรื่องอื่น (ข้อ ๓๓)

(๑) ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่า กรณีมีมูลว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงหรืออย่างร้ายแรง หรืออ่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการในเรื่องอื่น นอกจากที่ระบุไว้ในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

(๒) ประธานกรรมการสอบสวนต้องรายงานไปยังผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยเร็ว

(๓) ถ้าผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่ากรณีมีมูลตามที่รายงาน ให้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนในมูลกรณีใหม่ที่พบใหม่นั้น โดยจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนคณะเดิมเป็นผู้ทำการสอบสวน หรือจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนใหม่ก็ได้

๔. การสอบสวนพาดพิงไปถึงผู้อื่น (ข้อ ๓๔)

ในกรณีที่การสอบสวนพาดพิงไปถึงข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้อื่น

(๑) ให้คณะกรรมการสอบสวนพิจารณาในเบื้องต้นว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นมีส่วนร่วมกระทำการในเรื่องที่สอบสวนนั้นด้วยหรือไม่ ถ้าเห็นว่าผู้นั้นมีส่วนร่วมกระทำการ ในเรื่องที่สอบสวนนั้นอยู่ด้วย ประธานกรรมการสอบสวนต้องรายงานไปยังผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เพื่อพิจารณาดำเนินการตามควรแก่กรณีโดยเร็ว

(๒) ในกรณีที่ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่า กรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือเป็นความผิดกรณีอื่นตามที่รายงาน ก็ให้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน โดยจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนคณะเดิมเป็นผู้สอบสวน หรือจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนใหม่ก็ได้

๕. การสอบสวนด้วยเหตุอื่นแล้วพบมูลความผิดวินัยอย่างร้ายแรง (ข้อ ๓๕)

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อสอบสวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดในเรื่องที่ผู้นั้นอ่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๑๑๑ และผู้บังคับบัญชาเห็นว่า การสอบสวนเรื่องนั้นมีมูลว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งผู้บังคับบัญชาเห็นควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทำการสอบสวนผู้นั้น

ตามมาตรา ๙๘ ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. นี้ ในกรณีเช่นนี้ คณะกรรมการสอบสวน
ตามมาตรา ๙๘ จะนำสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวน ตามมาตรา ๑๑๑ มาประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้

๖. กรณีที่คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด (ข้อ ๒๐)

การประชุมคณะกรรมการสอบสวน

เรื่องที่ต้องประชุมคณะกรรมการสอบสวน คือ

๑. พิจารณาเรื่องที่กำลังหาและวางแนวทางการสอบสวน (ข้อ ๑๖)

๒. พิจารณามีพยานหลักฐานใดสนับสนุนข้อกล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหา ได้กระทำการใด
เมื่อใด อย่างไร เป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามมาตราใด หรือไม่ อย่างไร (ข้อ ๒๔)

๓. พิจารณาลงมติว่า (ข้อ ๓๘)

๑) ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยหรือไม่ ถ้าไม่ผิดให้มีความเห็นยุติเรื่อง ถ้าผิดเป็นความผิดวินัย
กรณีใด ตามมาตราใด และควรได้รับโทษสถานใด

๒) หย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตน
ไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๑๑๑ หรือไม่ อย่างไร

๓) มีเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่การสอบสวนไม่ได้
ความแน่ชัดพอที่จะรับฟังลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ
ตามมาตรา ๑๑๒ หรือไม่ อย่างไร

องค์คณะในการประชุม

องค์ประชุมของคณะกรรมการสอบสวนมี ๒ ลักษณะ

๑. การประชุมทั่วไปที่กฎหมายมิได้กำหนดเฉพาะองค์ประชุม

๑.๑ ต้องมีประธานอยู่ร่วมประชุมด้วย ถ้าประธานไม่สามารถเข้าประชุมได้ ให้กรรมการ
ที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานแทน

๑.๒ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด

๒. การประชุมโดยมีมติพิเศษ ซึ่งกฎหมายกำหนดองค์ประชุมไว้ว่าต้องมีกรรมการมาประชุม
ไม่น้อยกว่าสามคน และไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด มี ๒ กรณี (ข้อ ๑๗) คือ

๒.๑ การประชุมตามข้อ ๒๔ เพื่อพิจารณาว่ามีพยานหลักฐานใดสนับสนุนข้อกล่าวหาว่า
ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร และเป็นความผิดในกรณีใด หรือหย่อนความสามารถ ในอันที่จะ
ปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ
ตามมาตรา ๑๑๑ หรือไม่ อย่างไร

๒.๒ การประชุมปรึกษาหลังจากรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เสร็จ (ข้อ ๓๘) เพื่อพิจารณามีมติว่า
ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยหรือไม่ หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่อง
ในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๑๑๑ หรือไม่ อย่างไร
หรือมีเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงแต่การสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัด
พอที่จะรับฟังลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ
ตามมาตรา ๑๑๒ หรือไม่ อย่างไร

การลงมติ การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันก็ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในการสอบสวนคณะกรรมการสอบสวนต้องทำบันทึกรายงานการประชุมไว้ด้วยทุกครั้งรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันว่าคณะกรรมการสอบสวนได้ประชุมตามข้อ ๑๖, ๒๔ และข้อ ๓๘ จริง และเพื่อให้มีหลักฐานไว้ใช้ยืนยันอ้างอิงได้ถ้ามีการตรวจสอบ

ลำดับขั้นตอนการสอบสวน มีขั้นตอนสำคัญดังนี้

ขั้นตอนการสอบสวน
๑. กำหนดแนวทางการสอบสวน ๒. การแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหา และสอบถามผู้ถูกกล่าวหาว่ารับสารภาพหรือปฏิเสธ ๓. การรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กล่าวหา ๔. การแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ๕. การสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานของผู้ถูกกล่าวหา ๖. การประชุมพิจารณาลงมติ ๗. การทำรายงานการสอบสวน

การแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหา

ข้อกล่าวหา หมายถึง รายละเอียดแห่งการกระทำหรือพฤติกรรมแห่งการกระทำที่กล่าวอ้างว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัย ข้อกล่าวหาจะต้องอยู่ในกรอบของเรื่องที่กล่าวหา โดยอธิบายเรื่องที่กล่าวหาให้ชัดเจนขึ้นว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการใด ที่ไหน เมื่อใด และอย่างไร

การแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหา เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวนที่จะต้องดำเนินการหลังจากพิจารณาเรื่องที่กล่าวหา และวางแผนแนวทางการสอบสวนแล้ว โดยเรียกผู้ถูกกล่าวหา มาแจ้งและอธิบายรายละเอียดของข้อกล่าวหาที่ปรากฏตามเรื่องที่กล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร รวมทั้งแจ้งให้ทราบด้วยว่าในการสอบสวนนี้ ผู้ถูกกล่าวหามีสิทธิที่จะได้รับแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา และมีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาตลอดจนอ้างพยานหลักฐาน หรือนำพยานหลักฐานมาสู้แก้ข้อกล่าวหาได้ โดยทำเป็นบันทึกที่มีสาระสำคัญ ตามแบบ สว.๒ รวม ๒ ฉบับ เก็บไว้ในสำนวนการสอบสวน ๑ ฉบับ อีก ๑ ฉบับ มอบให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาและให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อรับทราบไว้เป็นหลักฐานด้วย โดยจะต้องดำเนินการภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

เมื่อแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาแล้ว คณะกรรมการสอบสวนจะต้องสอบถามผู้ถูกกล่าวหาว่า ได้กระทำการตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ อย่างไร หากผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำรับสารภาพว่า ได้กระทำการตามที่ถูกกล่าวหา คณะกรรมการสอบสวนต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่า การกระทำตามที่ถูกกล่าวหาเป็นความผิดวินัยกรณีใด หรือเป็นเหตุให้ออกจากราชการ เพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน ตามมาตรา ๑๑๑ หรือไม่ หากผู้ถูกกล่าวหายังคงยืนยันตามที่รับสารภาพให้บันทึกถ้อยคำรับสารภาพ รวมทั้งเหตุผลในการรับสารภาพ และสาเหตุแห่งการกระทำไว้ด้วย รวมทั้งพิจารณาว่าจะสอบสวนต่อไปหรือไม่ ตามควรแก่กรณี

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้ให้อัยการรับสารภาพ คณะกรรมการสอบสวนต้องดำเนินการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่แจ้งและอธิบายข้อกล่าวหา (ข้อ ๒๐ และข้อ ๒๓)

กรณีศึกษา

๑. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๓/๒๕๕๕ พิพากษารณคดีที่ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด นำข้อกล่าวหาเรื่องผู้ฟ้องคดีทำโทษนักเรียนด้วยการตีซึ่งผิดระเบียบกระทรวงศึกษาธิการเข้ามาเป็นเหตุลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรงแก่ผู้ฟ้องคดี ซึ่งเป็นกรณีนอกเหนือข้อกล่าวหาที่ได้ตั้งกรรมการสืบสวนผู้ฟ้องคดีกรณีไม่ให้เกียรติเพื่อนครูด้วยกัน ใช้วาจาหยาบคายต่อหน้านักเรียนและเพื่อนครู ไม่เคารพสิทธิซึ่งกันและกันทำให้ได้รับการอภัยต่อหน้านักเรียน โดยไม่ได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาเพื่อให้ผู้ฟ้องคดีได้มีโอกาสดำเนินการและแสดงพยานหลักฐานของตน ตามนัยมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ทั้งยังได้นำเรื่องผู้ฟ้องคดีเคยถูกลงโทษในกรณีอื่นมาเป็นเหตุลงโทษภาคทัณฑ์ จึงเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ คำสั่งลงโทษจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ถึงแม้ว่าในชั้นการพิจารณาของ อ.ก.ค.ฯ มีมติให้ลงโทษผู้ฟ้องคดีโดยตัดประเด็นการลงโทษเรื่องอื่นออกไปแล้ว ก็ไม่มีผลทำให้คำสั่งดังกล่าว กลายเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายไปได้

๒. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๑๙๗/๒๕๔๘ และที่ อ.๒๑/๒๕๕๐ (สั่งลงโทษในข้อกล่าวหาที่มีได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาที่นานมาก่อน) พิพากษาว่า การที่ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ ออกคำสั่งลงโทษในข้อกล่าวหาที่มีได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาที่นานมาก่อน ย่อมเป็นคำสั่งลงโทษที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๓. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๑๕๓/๒๕๔๗ พิพากษาว่า การสั่งลงโทษในข้อกล่าวหาที่คณะกรรมการสอบสวนมิได้แจ้งข้อกล่าวหาใน “พฤติการณ์และการกระทำ” นั้น มาก่อน หรือการสั่งลงโทษ โดยเปลี่ยนแปลงข้อกล่าวหาใน “พฤติการณ์และการกระทำ” ใหม่ ไม่สามารถกระทำได้ เพราะเป็นการสั่งลงโทษในข้อกล่าวหาที่ไม่เคยมีการสอบสวนมาก่อน หรือเป็นการไม่ให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ทราบข้อเท็จจริงในข้อกล่าวหา อันนำไปสู่การลงโทษได้เพียงพอ และไม่มีโอกาสโต้แย้งหรือแสดงพยานหลักฐานของตน แล้วแต่กรณี ส่วนการสั่งลงโทษในข้อกล่าวหาที่ “พฤติการณ์และการกระทำ” นั้น มีการแจ้งข้อกล่าวหาและสอบสวนแล้วแต่ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษหรือผู้พิจารณาความผิดและกำหนดโทษ หรือผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์เห็นว่าคณะกรรมการสอบสวนแจ้ง “ฐานความผิด” ไม่ถูกต้อง ผู้มีอำนาจดังกล่าวย่อมสามารถแก้ไข “ฐานความผิด” หรือ “ปรับบทกฎหมาย” ให้ถูกต้องได้

๔. มติ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ครั้งที่ ๗/๒๕๕๖ วันพุธที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๖ การที่มีได้ดำเนินการแจ้ง สว.๓ ของคณะกรรมการสอบสวนเพิ่มเติมเสียก่อนที่จะมีคำสั่งลงโทษผู้อุทธรณ์ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนและวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้ในการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งบุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยข้อเท็จจริงใด บุคคลนั้นจะต้องได้รู้ข้อเท็จจริงนั้น จึงเป็นกรณีที่มีได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น การดำเนินการพิจารณาโทษและการสั่งลงโทษผู้อุทธรณ์ ซึ่งอาศัยผลจากการสอบสวนเพิ่มเติมที่มีได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด จึงเป็นการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามไปด้วยการที่ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ ได้พิจารณาจากพยานหลักฐานที่ได้มาจากการสอบสวนเพิ่มเติมที่มีได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด แล้วมีมติให้ลงโทษไล่ผู้อุทธรณ์ออกจากราชการ และการที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาได้มีคำสั่งลงโทษไล่ผู้อุทธรณ์ออกจากราชการ ตามนัยมติ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย อุทธรณ์ฟังขึ้นในข้อกฎหมาย

จึงมีมติให้ผู้บังคับบัญชาเพิกถอนคำที่ส่งลงโทษไล่ผู้อุทธรณ์ออกจากราชการ และสั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ แล้วส่งเรื่องการดำเนินการทางวินัยมายังสำนักงาน ก.ค.ศ. เพื่อพิจารณาตั้งแต่ขั้นตอนการอธิบายข้อกล่าวหา และแจ้งข้อกล่าวหา และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา (สว.๓) ในฐานความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๔๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่นำมาใช้บังคับ โดยอนุโลม และต้องให้โอกาสผู้อุทธรณ์ที่จะชี้แจงให้ถ้อยคำ และนำสืบแก้ข้อกล่าวหาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบกับ ข้อ ๒๔ ของ กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อพิสูจน์ให้เห็นความผิด หรือความบริสุทธิ์ของผู้อุทธรณ์ให้แจ้งชัด โดยสิ้นกระแสความเสียใหม่ แล้วดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายต่อไป

กรณีผู้ถูกกล่าวหาไม่มารับทราบข้อกล่าวหา

ถ้าผู้ถูกกล่าวหาไม่มารับทราบข้อกล่าวหา หรือมาแล้วแต่ไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบข้อกล่าวหา คณะกรรมการสอบสวนต้องส่งบันทึกตามแบบ สว.๒ ทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ไปยังที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการพร้อมทั้งมีหนังสือสอบถามผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำผิดวินัยหรือไม่ การแจ้งข้อกล่าวหาโดยวิธีนี้ต้องทำบันทึกตามแบบ สว.๒ เป็น ๓ ฉบับ เก็บไว้ในสำนวนการสอบสวน ๑ ฉบับ ส่งให้ผู้ถูกกล่าวหา ๒ ฉบับ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาเก็บไว้ ๑ ฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบส่งคืนมา ๑ ฉบับ ในกรณีเช่นนี้เมื่อล่วงพ้น ๑๕ วัน นับแต่วันดำเนินการดังกล่าว แม้ไม่ได้รับแบบ สว.๒ คืนมาก็ถือว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบแล้ว และคณะกรรมการสอบสวนต้องดำเนินการสอบสวนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหา แล้วประชุมพิจารณาว่ามีพยานหลักฐานใดสนับสนุนข้อกล่าวหาว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร ถ้ายังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการตามที่ผู้ถูกกล่าวหาที่มีความเห็นให้ยุติเรื่อง

ในกรณีที่เป็นความผิดตามมาตราใด ก็ต้องแจ้งและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา พร้อมทั้งมีหนังสือขอให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงนัดมาให้ถ้อยคำและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา มีสาระสำคัญตามแบบ สว.๓ โดยแจ้งในลักษณะเดียวกันกับการแจ้ง สว.๒ เมื่อล่วงพ้น ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้ดำเนินการดังกล่าว หากไม่ได้รับแบบ สว.๓ คืน หรือไม่ได้รับคำชี้แจงจากผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหาไม่มาให้ถ้อยคำตามนัดให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้ทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาแล้ว และไม่ประสงค์ที่จะแก้ข้อกล่าวหา ในกรณีเช่นนี้คณะกรรมการสอบสวนจะไม่สอบสวนต่อไปก็ได้ หรือถ้าเห็นเป็นการสมควรที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจะสอบสวนต่อไปตามควรแก่กรณีก็ได้ แล้วพิจารณาลงมติว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดหรือไม่ผิดอย่างไร แล้วทำรายงานการสอบสวนเสนอผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต่อไป แต่ถ้าผู้ถูกกล่าวหาขอให้อภัยคำหรือยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรือขอให้นำสืบแก้ข้อกล่าวหา ก่อนที่คณะกรรมการสอบสวนจะเสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน โดยมีเหตุผลอันสมควร คณะกรรมการสอบสวนต้องให้โอกาสแก่ผู้ถูกกล่าวหาตามที่ผู้ถูกกล่าวหาร้องขอ

การสอบสวนผู้ถูกกล่าวหา

การสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาเพื่อที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน และเป็นการให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา กระบวนการสอบสวนเริ่มกระทำเมื่อ มีการแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหา การที่ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับหรือปฏิเสธข้อเท็จจริงใด หรือมีข้ออ้างข้อเถียงอย่างไร ย่อมนำไปสู่การกำหนดประเด็นการสอบสวนต่อไป

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้ให้อัยการรับสารภาพ คณะกรรมการสอบสวนจะต้องทำการสอบสวนต่อไป โดยสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้หมดเสียก่อน เสร็จแล้วคณะกรรมการสอบสวน จะต้องแจ้งและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้

คณะกรรมการสอบสวนจะต้องประชุมเพื่อพิจารณาว่ามีพยานหลักฐานใดสนับสนุนข้อกล่าวหาว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำการใด เมื่อใด อย่างไร และถ้าเห็นว่ายังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการตามที่ผู้ถูกกล่าวหา ก็ให้มีความเห็นยุติเรื่อง แล้วทำรายงานการสอบสวนตามแบบ สว.๖ ที่ ก.ค.ศ. กำหนด เสนอต่อผู้สั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบสวน หากกรรมการสอบสวนผู้ใดมีความเห็นแย้งให้ทำความเห็นแย้งแนบไว้กับรายงานการสอบสวน โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการสอบสวนด้วย

ถ้าเห็นว่าเป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามมาตราใด คณะกรรมการสอบสวนต้องเรียกผู้ถูกกล่าวหา มาพบเพื่อแจ้งข้อกล่าวหา โดยระบุข้อกล่าวหาที่ปรากฏตามพยานหลักฐานว่า เป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามมาตราใด และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ทราบ โดยระบุวัน เวลา สถานที่และ การกระทำที่มีลักษณะเป็นการสนับสนุนข้อกล่าวหา สำหรับพยานบุคคลจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ โดยคำนึงถึง หลักการคุ้มครองพยาน โดยแจ้งพยานหลักฐานฝ่ายกล่าวหาเท่าที่มีในสำนวนให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ แม้พยานหลักฐาน จะฟังได้เพียงว่าเป็นการกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง การแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ต้องทำบันทึกซึ่งมีสาระสำคัญตามแบบ สว.๓ ที่ ก.ค.ศ. กำหนด โดยทำเป็น ๒ ฉบับ มอบให้ผู้ถูกกล่าวหา ๑ ฉบับ และเก็บไว้ในสำนวนการสอบสวน ๑ ฉบับ โดยให้ผู้ถูกกล่าวหา ลงลายมือชื่อและวัน เดือน ปีที่รับทราบไว้เป็นหลักฐานด้วย

การแจ้ง สว.๓ คณะกรรมการสอบสวนต้องถามผู้ถูกกล่าวหาว่าจะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เป็นหนังสือหรือไม่ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาประสงค์จะยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือ ก็ให้ยื่นได้ภายในเวลาอันสมควร แต่อย่างช้าไม่เกิน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และต้องให้ออกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะให้อัยการเพิ่มเติม รวมทั้ง นำสืบแก้ข้อกล่าวหาด้วย ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ประสงค์จะยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือ คณะกรรมการสอบสวน ต้องจัดให้ผู้ถูกกล่าวหาให้อัยการและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาโดยเร็ว

ก่อนการสอบสวนเสร็จ ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งได้ยื่นคำชี้แจงหรือให้อัยการแก้ข้อกล่าวหาไว้แล้ว มีสิทธิยื่นคำชี้แจงเพิ่มเติม หรือขอให้อัยการ หรือนำสืบแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติมต่อคณะกรรมการสอบสวนอีกได้

ทั้งนี้ ในการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาหรือพยาน ต้องมีกรรมการสอบสวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ จำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะสอบสวนได้ และในการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาที่คณะกรรมการสอบสวนต้องทำการ สอบสวนเอง จะแต่งตั้งอนุกรรมการหรือมอบหมายให้กรรมการสอบสวนบางคนทำการสอบสวนไม่ได้ และห้ามมิให้ บุคคลอื่นเข้าร่วมทำการสอบสวน ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและการให้ปากคำของผู้ถูกกล่าวหา ในข้อ ๑๑ กำหนดว่า การสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธินำทนายความหรือที่ปรึกษาเข้าฟังการชี้แจงหรือ ให้ปากคำของตนได้ และในข้อ ๒๙ กำหนดว่า ในการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาและพยาน ห้ามมิให้กรรมการสอบสวน กระทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือกระทำการโดยมิชอบด้วยประการใดเพื่อจูงใจ ให้บุคคลนั้นให้อัยการอย่างไร ๆ และในการนี้ ให้คณะกรรมการสอบสวนเรียก ผู้ซึ่งจะถูกสอบปากคำเข้ามา ในที่สอบสวนคราวละ ๑ คน ห้ามมิให้บุคคลอื่นอยู่ในที่สอบสวน เว้นแต่ทนายความ หรือที่ปรึกษาของผู้ถูกกล่าวหา หรือบุคคลซึ่งคณะกรรมการสอบสวนอนุญาตให้อยู่ในที่สอบสวน เพื่อประโยชน์แห่งการสอบสวน

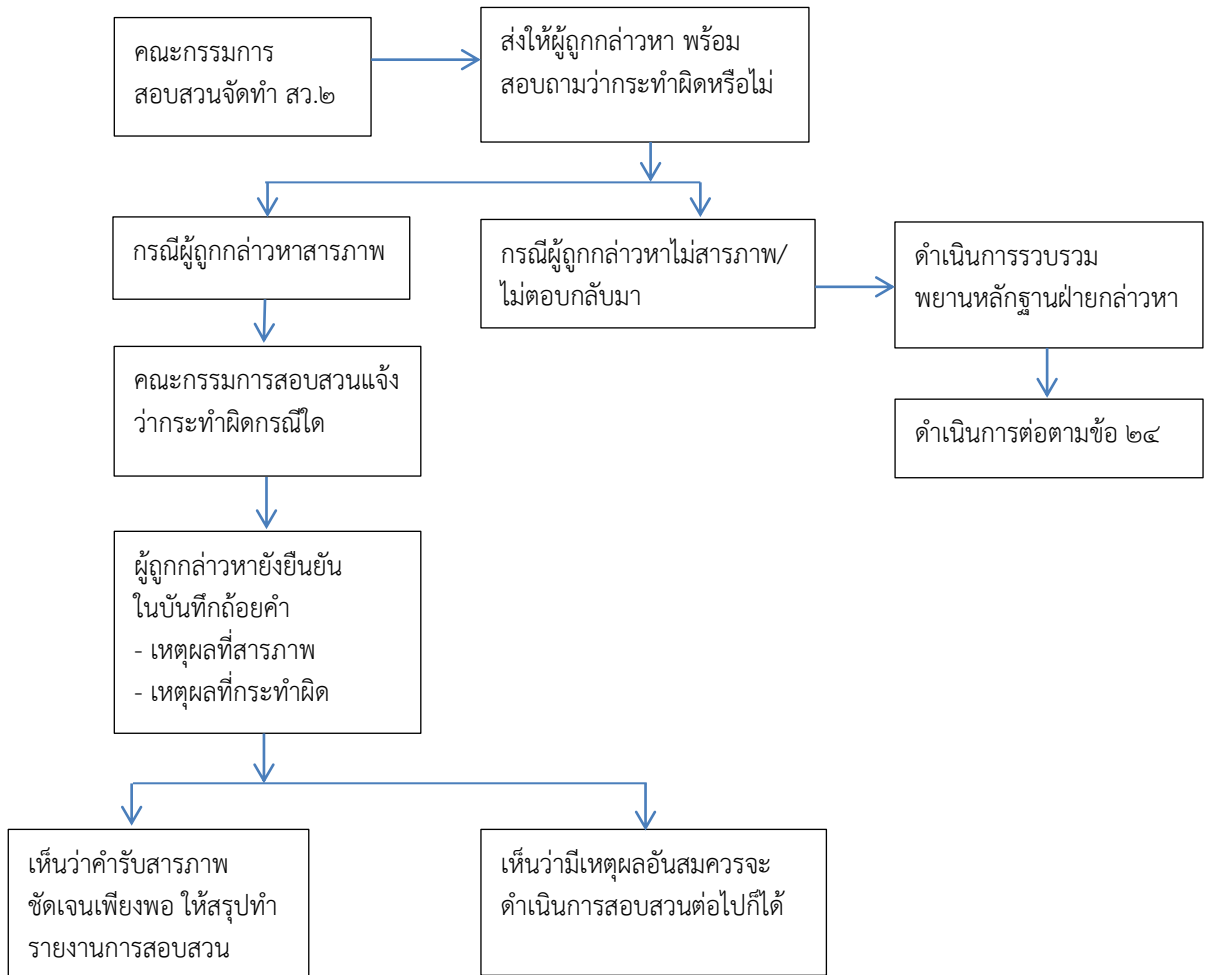
การสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาและพยาน ตามข้อ ๓๐ ให้บันทึกถ้อยคำมีสาระตามแบบ สว.๔ หรือแบบ สว.๕ แล้วแต่กรณี เมื่อได้บันทึกถ้อยคำเสร็จแล้วให้อ่านให้ผู้ให้ถ้อยคำฟัง หรือจะให้ผู้ให้ถ้อยคำอ่านเองก็ได้ เมื่อผู้ให้ถ้อยคำรับว่าถูกต้องแล้วให้ผู้ให้ถ้อยคำและผู้บันทึกถ้อยคำลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน และให้คณะกรรมการสอบสวนทุกคนซึ่งร่วมสอบสวน ลงลายมือชื่อรับรองไว้ในบันทึกถ้อยคำนั้นด้วย ถ้าบันทึกถ้อยคำมีหลายหน้า ให้กรรมการสอบสวนอย่างน้อย ๑ คน กับผู้ให้ถ้อยคำลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกหน้า

ในการบันทึกถ้อยคำห้ามมิให้ขูهدลหรือบันทึกข้อความทับ ถ้าจะต้องแก้ไขข้อความที่ได้บันทึกไว้แล้ว ให้ใช้วิธีขีดฆ่าหรือตอกเติม และให้กรรมการสอบสวนผู้ร่วมสอบสวนอย่างน้อย ๑ คน กับผู้ให้ถ้อยคำลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกแห่งที่ขีดฆ่าหรือตอกเติม

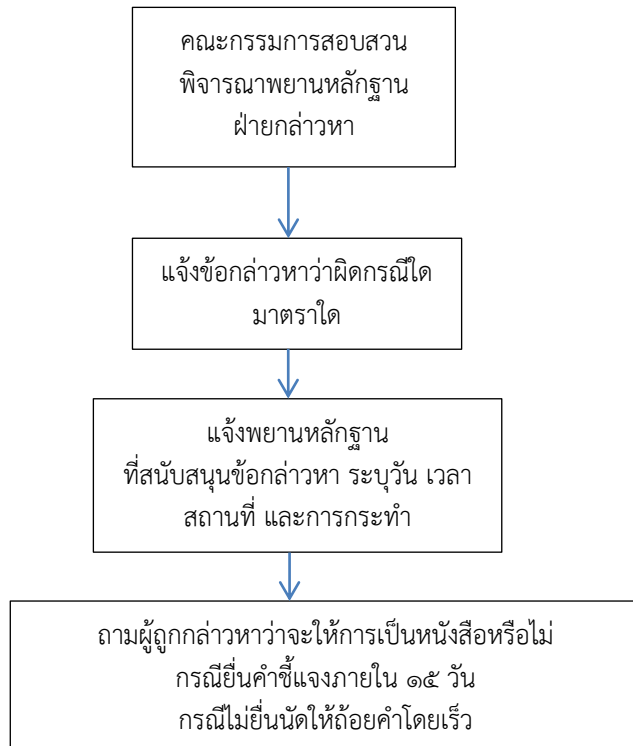
ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้บันทึกเหตุนี้ไว้ในบันทึกถ้อยคำนั้น

ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้นำมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

แผนภูมิการแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหา (สว.๒)

แผนภูมิการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา (สว. ๓)

การกำหนดประเด็นสอบสวน

ประเด็นคือ จุดสำคัญที่ต้องพิสูจน์ หรือวินิจฉัย ซึ่งข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันเป็นสาระสำคัญ ที่ยังโต้เถียงกันอยู่หรือยังไม่ได้ความกระจ่างชัด หากเป็นที่กระจ่างชัดหรือรับกันแล้วก็ไม่เป็น “ประเด็น” ที่จะต้องพิสูจน์หรือวินิจฉัย

การกำหนดประเด็นที่จะต้องสอบสวน จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ยังมีการโต้เถียงกันอยู่ระหว่างฝ่ายกล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหาคือ ผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธไม่รับข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย ประการใดประการหนึ่งหรือหลายประการที่ถูกกล่าวหา หรือ มีข้ออ้างข้อเถียงในเรื่องใด อย่างไร ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ไม่รับกันหรือที่มีข้ออ้างข้อเถียง ย่อมเป็นประเด็นที่กรรมการสอบสวนจะต้องดำเนินการสอบสวนเพื่อให้ได้ความเป็นที่ยุติว่าความจริงเป็นอย่างไร และมีพยานหลักฐานใดที่ยืนยันว่าเป็นเช่นนั้น ส่วนข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ผู้ถูกกล่าวหาได้รับแล้ว หรือมีพยานหลักฐานเป็นที่ประจักษ์อยู่แล้ว ก็ไม่ต้องหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นที่จะต้องสอบสวนอีก

ประเด็นที่ต้องพิสูจน์หรือวินิจฉัยเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย

๑) ประเด็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำในเรื่องที่กล่าวหา จะต้องพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้ทำอะไร ทำที่ไหน ทำเมื่อไร ทำอย่างไร ทำเพราะเหตุใด เพื่อใช้ในการวินิจฉัยว่าได้กระทำผิดวินัยหรือไม่

๒) ประเด็นกฎหมาย เป็นประเด็นข้อสงสัยเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย เจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่ยังมีความเห็นแตกต่าง เพื่อนำมาประกอบการวินิจฉัยในการสั่งลงโทษ

๓) ประเด็นความร้ายแรงแห่งกรณีจะต้องพิสูจน์ว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหา นั้น มีพฤติการณ์ร้ายแรงเพียงใด หรือเสียหายแก่ทางราชการร้ายแรงเพียงใด เพื่อใช้ในการวินิจฉัยกำหนดระดับโทษหนักหรือเบาที่จะลงแก่ผู้ถูกกล่าวหา

๔) ประเด็นเกี่ยวกับกรณีความผิด จะต้องพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดในกรณีใด เพื่อใช้ในการวินิจฉัยปรับบทลงโทษว่าได้กระทำผิดตามมาตราใด

ในการกำหนดประเด็นสอบสวนนั้น มีข้อควรคำนึงเบื้องต้น ดังนี้

๑. ควรพิจารณาเสียก่อนว่า เรื่องที่จะทำการสอบสวนนั้นมีข้อกล่าวหาเกี่ยวกับเรื่องอะไร อย่างไร เป็นความผิดในกรณีใด และตามมาตราใด

๒. ควรพิจารณาว่า ความผิดในกรณีตามที่กล่าวหา นั้นมีองค์ประกอบของความผิดตามที่กฎหมายว่าด้วยวินัยกำหนดไว้อย่างไร เพื่อจะได้สอบสวนข้อเท็จจริงให้ตรงตามประเด็นอันจะพิสูจน์ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหา มีความผิดตามกรณีที่กล่าวหาหรือไม่

๓. ควรคำนึงว่า ข้อเท็จจริงหรือข้อมูลเบื้องต้น รวมทั้งพยานหลักฐานต่าง ๆ ในเบื้องต้นอันเกี่ยวกับข้อกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยนั้น มีอยู่แล้วอย่างไรบ้าง และผู้ถูกกล่าวหาได้ให้การเบื้องต้นรับหรือปฏิเสธในข้อใด มีข้ออ้างหรือข้อเถียงประการใด ซึ่งจะทราบได้จากการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น จากการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และจากการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาในตอนแรก

ทั้งนี้ ประเด็นที่จะสอบสวนนั้นอาจมีเพียงประเด็นเดียวหรือหลายประเด็นก็ได้แล้วแต่ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับหรือปฏิเสธข้อเท็จจริงอันใดบ้าง ประกอบกับความยากง่ายหรือความยุ่งยากซับซ้อนของแต่ละเรื่องด้วย ทั้งในชั้นสอบสวนหลังจากที่ได้แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบแล้ว และการสอบสวนในชั้นที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา คณะกรรมการสอบสวนจะต้องกำหนดประเด็นสอบสวนที่จะกำหนดจุดสำคัญในการหาข้อมูลมาเพื่อใช้พิสูจน์ความจริงให้ปรากฏ โดยวิธีการ

- จะสอบพยานคนใดก่อน
- จะรวบรวมพยานหลักฐานอย่างไร
- ดูประเด็นที่กล่าวหาว่ามีเรื่องอะไรบ้าง
- จะสอบใคร
- จะตัดพยานปากไหน
- สอบสวนให้สิ้นกระแสความ

การสอบสวนพยานบุคคล พยานบุคคล ได้แก่

- (๑) บุคคลที่รู้เห็นเหตุการณ์
- (๒) บุคคลที่ทราบเรื่องที่เกิดกล่าวหา
- (๓) บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกิดกล่าวหา

พยานบุคคล มี ๒ ประเภท คือ

๑. พยานบุคคลที่คณะกรรมการสอบสวนเรียกมาสอบ
๒. พยานบุคคลที่ผู้ถูกกล่าวหาอ้างถึงหรือให้เรียกมาสอบ

การสอบสวนพยานที่อยู่ต่างท้องที่

๑. คณะกรรมการสอบสวนไปสอบสวนพยาน ณ ท้องที่ของพยาน

๒. ขอให้หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานในท้องที่นั้น สอบสวนพยานแทน โดยกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญที่จะต้องสอบสวนไปให้

วิธีปฏิบัติในการสอบสวนพยานบุคคลนั้น ต้องมีกรรมการนั่งสอบสวนอย่างน้อยถึงหนึ่งของจำนวนกรรมการ จึงจะเป็นองค์คณะทำการสอบสวนพยานได้ ในกรณีการส่งประเด็นไปสอบ หัวหน้าหน่วยงานในท้องที่นั้น นั่งสอบร่วมกับคณะอีกอย่างน้อย ๒ คน

สิทธิของพยาน/ผู้เสียหาย

๑. พยานที่เป็นข้าราชการ	ให้ถือว่าไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ มีสิทธิที่จะได้รับความสะดวกและได้รับความคุ้มครองจากการถูกกลั่นแกล้ง หรือการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของพยานจากผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้น ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ช่วยประสานงานกับอัยการสูงสุด เพื่อเป็นทนายแก้ต่างกรณีถูกฟ้องในคดีแพ่งหรือคดีอาญา
๒. ผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็ก*	ทำการสอบสวนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ให้มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือข้าราชการอื่นที่เป็นกลางและเชื่อถือได้ หรือบุคคลที่เด็กร้องขอและไว้วางใจเข้าร่วมในการสอบปากคำ หากผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็กตั้งข้อรังเกียจบุคคลใด ให้เปลี่ยนตัวบุคคลนั้น
๓. ผู้เสียหายหรือพยานเป็นคนหูหนวกหรือเป็นใบ้/หูหนวกและเป็นใบ้/มีความพิการทางกาย/ไม่เข้าใจภาษาไทย	ให้จัดหาล่ามที่เป็นกลางและเชื่อถือได้

*การสอบสวนปากคำผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็ก ก.ค.ศ. มีหนังสือให้แจ้งส่วนราชการ หน่วยงานการศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ถ้อยปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยเคร่งครัด แจ้งตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๒๐๖.๙/ว ๒ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

หน้าที่ของพยาน

๑. ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเรียกบุคคลใดมาเป็นพยาน ให้บุคคลนั้นมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำ ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด

๒. พยานมีเจตนาขัดขืน หลีกเลียงไม่ไปให้ถ้อยคำ ให้ถ้อยคำเป็นเท็จ ให้ถ้อยคำกลับไปกลับมา เพื่อช่วยผู้ถูกกล่าวหาให้พ้นผิดอาจมีความผิดฐานให้การเท็จ

๓. พยานที่เป็นข้าราชการปฏิบัติตามข้อ ๒ ให้รายงานผู้บังคับบัญชา

ข้อห้ามในการสอบสวน

๑. ห้ามมิให้กรรมการสอบสวนผู้ใดกระทำการหรือจัดให้กระทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หรือกระทำการโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ เพื่อจูงใจบุคคลนั้น ให้ถ้อยคำอย่างใด ๆ หรือกระทำให้ท้อใจ หรือใช้กลอุบายอื่นเพื่อป้องกันมิให้บุคคลใดให้ถ้อยคำซึ่งอยากจะให้ด้วยความเต็มใจในเรื่องที่ถูกกล่าวหา (ข้อ ๒๙)

๒. ห้ามมิให้บุคคลอื่นอยู่ในที่สอบสวน เว้นแต่ทนายความหรือที่ปรึกษาของผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลซึ่งคณะกรรมการสอบสวนอนุญาตให้อยู่ เพื่อประโยชน์แห่งการสอบสวน (ข้อ ๓๐)

๓. ในการบันทึกถ้อยคำห้ามมิให้ชุดลบหรือบันทึกข้อความทับ ถ้าจะต้องแก้ไขข้อความที่ได้บันทึกไว้แล้ว ให้ใช้วิธีขีดฆ่าหรือตอกเติม และให้กรรมการสอบสวนผู้ร่วมสอบสวนอย่างน้อยหนึ่งคนกับผู้ที่ให้ถ้อยคำลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกแห่งที่ขีดฆ่าหรือตอกเติม (ข้อ ๓๐)

๔. ในการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวน ห้ามมิให้บุคคลอื่นร่วมทำการสอบสวน

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเรียกบุคคลใดมาเป็นพยานให้บุคคลนั้นมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำตามวัน เวลา และสถานที่ที่คณะกรรมการสอบสวนกำหนด

ในกรณีที่พยานมาแต่ไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่มา หรือคณะกรรมการสอบสวนเรียกพยานไม่ได้ ภายในเวลาอันสมควร หรือการสอบสวนพยานหลักฐานใดจะทำให้การสอบสวนล่าช้าโดยไม่จำเป็น หรือมิใช่พยานหลักฐานในประเด็นสำคัญ คณะกรรมการสอบสวนจะงดไม่สอบสวนพยานนั้นก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุอันไว้ในบันทึกประจำวันที่มีการสอบสวน ตามข้อ ๑๔ และในรายงานการสอบสวน ตามข้อ ๓๙

กรณีศึกษา การสอบปากคำพยานซึ่งเป็นเด็ก จำนวน ๘ ราย เป็นการดำเนินการโดยไม่ชอบด้วยข้อ ๒๘ วรรคสอง ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงทำให้ถ้อยคำให้การของพยาน ซึ่งเป็นเด็กจำนวน ๘ ราย เสียไปทั้งหมด ซึ่งจะเห็นได้ว่าการพิจารณาพยานหลักฐานได้ยึดคำให้การของพยานผู้เสียหาย ซึ่งเป็นเด็กเป็นสำคัญแต่ไม่ปรากฏว่าได้มีมติให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการให้คณะกรรมการสอบสวนทำการสอบสวนพยาน ซึ่งเป็นเด็กใหม่ให้ถูกต้องแต่อย่างใด ดังนั้น การที่มีได้ดำเนินการดังกล่าวข้างต้นนี้เสียก่อนที่จะมีคำสั่งลงโทษไล่ผู้อุทธรณ์ออกจากราชการ จึงเป็นการนำพยานที่ไม่มีอยู่มาใช้ประกอบการพิจารณาสั่งลงโทษ อันเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย และทำให้เสียความเป็นธรรมแก่ผู้อุทธรณ์ อันเป็นเหตุให้คำสั่งลงโทษไล่ผู้อุทธรณ์ออกจากราชการ เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ฉะนั้น เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า การสอบสวนพยานซึ่งเป็นเด็กถือว่าเป็นสาระสำคัญที่จำเป็นจะต้องนำมาประกอบการพิจารณาเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้อุทธรณ์ จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้เพิกถอนคำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่สั่งลงโทษไล่ผู้อุทธรณ์ออกจากราชการ และให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการและสั่งให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบปากคำพยานซึ่งเป็นเด็กใหม่ ให้ถูกต้องตามข้อ ๒๘ วรรคสอง ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้วดำเนินการสอบสวนพิจารณาใหม่ให้ถูกต้องตามกฎหมายต่อไป

(มติ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๕๗ วันพุธที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗)

การสอบสวนกรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุด

ในกรณีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดหรือต้องรับผิดชอบในคดีที่เกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกล่าวหา ถ้าคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษาได้ความประจักษ์ชัดอยู่แล้ว ให้ถือเอาคำพิพากษานั้นเป็นพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา โดยไม่ต้องสอบสวนพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหา แต่ต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบและแจ้งข้อกล่าวหาพร้อมสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาตามที่ปรากฏในคำพิพากษาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ทั้งนี้ ให้นำข้อ ๒๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (ข้อ ๓๖)

การสอบสวนกรณีผู้ถูกกล่าวหาโอน/ย้าย

ในระหว่างการสอบสวน แม้จะมีการสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาไปอยู่นอกบังคับบัญชาของผู้สั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบสวนให้คณะกรรมการสอบสวนทำการสอบสวนต่อไปจนเสร็จ แล้วทำรายงานการสอบสวน และเสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเกี่ยวกับคุณสมบัติ คณะกรรมการสอบสวนขั้นตอนการสอบสวนการแจ้ง สว.๓ และการสอบสวนตอนใดทำไม่ถูกต้องให้ผู้สั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบสวนส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาคนใหม่มีอำนาจตรวจสอบความถูกต้องดังกล่าวด้วย (ข้อ ๓๗)

การสอบสวนกรณีเกี่ยวข้องกับคดีอาญา

กรณีที่มีการกระทำผิดวินัยของข้าราชการเข้าลักษณะความผิดทางอาญาดังนั้น ผลการดำเนินการทางวินัยอาจแตกต่างจากผลการดำเนินคดีอาญาได้ เพราะการดำเนินการทางวินัยกับการดำเนินคดีอาญาเป็นกระบวนการที่แยกต่างหากจากกัน และแม้จะปรากฏว่าผลการดำเนินคดีอาญาแตกต่างออกไป แต่ก็ไม่กระทบต่อการพิจารณา ลงโทษทางวินัยที่ได้ดำเนินการไปโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ดังนั้น ในกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนในความผิดทางวินัยและปรากฏว่า การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเข้าลักษณะเป็นความผิดทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือ ความผิดลหุโทษ คณะกรรมการสอบสวนก็ต้องทำการสอบสวนไปตามคำสั่งนั้น เพราะกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดหน้าที่และวิธีการสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัย ไว้เป็นส่วนหนึ่ง ต่างหากจากการดำเนินคดีอาญา ถ้าผลการสอบสวนพิจารณาทางวินัยฟังได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยก็ควร สั่งลงโทษโดยไม่ชักช้า แต่ถ้าผลการสอบสวนพิจารณาทางวินัยยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยกรณีเช่นนี้ ผู้นั้นก็ยังตกอยู่ในฐานะเป็นผู้ถูกฟ้องคดีอาญา หรือถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดอาญาอยู่ ถ้าไม่ใช่คดีความผิดที่เป็นความผิด ลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาทกฎหมายยังให้อำนาจผู้บังคับบัญชาสั่งพักราชการเพื่อรอฟังผล ทางคดีอาญาได้ ในกรณีเช่นนี้จึงสมควรรอการสั่งเด็ดขาดไว้ก่อน จนกว่าจะทราบผลทางคดีอาญา ทั้งนี้ ตามนัย มติ ก.พ. ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๙๐๕/ว ๔ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๐๙ และที่ สร ๐๙๐๕/ว ๙ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๐๙

กรณีศึกษา

๑. การรอผลคดีอาญานั้น ศาลปกครองสูงสุดได้มีแนววินิจฉัยว่า การดำเนินการทางวินัยไม่ต้อง รอผลคดีอาญา และผลของคดีอาญาจะเป็นประการใดไม่ผูกมัดผู้ดำเนินการทางวินัยที่จะเห็นแตกต่างได้ หากได้กระทำไปโดยสุจริตและเป็นไปตามกฎหมายแล้ว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๑๔๒/๒๕๔๙) และเห็นว่า ผลการลงโทษทางวินัยและผลการลงโทษทางอาญาหาจำต้องมีผลไปทางเดียวกันไม่ เพราะกระบวนการ พิเคราะห์ทางวินัยและทางอาญามีความแตกต่างกัน การรับฟังพยานหลักฐานก็แตกต่างกัน ทั้งการมีอยู่ของพยานหลักฐาน และการให้ถ้อยคำ หรือการเบิกความของพยานอาจมีความแตกต่างกันได้ จึงไม่จำเป็นต้องรอผลการพิจารณาทางอาญาก่อน แต่ประการใด เมื่อมีการดำเนินการทางวินัยจนมีการสั่งลงโทษผู้ฟ้องคดี หากภายหลังปรากฏว่าผู้ฟ้องคดี กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือโทษ ที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ผลของการได้รับโทษจำคุก ดังกล่าว ถือเป็นกรณณ์กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง และเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีลงโทษทางวินัย ผู้ฟ้องคดีในเรื่องดังกล่าว ไม่ถือว่าเป็นการดำเนินการทางวินัยซ้ำซ้อน ถึงแม้มูลกรณณ์การกระทำความผิดเป็นเหตุ เดียวกันกับผลการดำเนินการทางวินัยที่เป็นเหตุแห่งคดีนี้ก็ตาม (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๖๗/๒๕๔๗)

๒. ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๖๗/๒๕๔๗ ได้วางหลักกรณีการลงโทษทางวินัยที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาว่า เมื่อมีการดำเนินการทางวินัยและได้ส่งลงโทษแก่ข้าราชการผู้ใดไปแล้ว หากปรากฏภายหลังว่าข้าราชการผู้นั้นกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก ผลของการได้รับโทษจำคุกเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ผู้บังคับบัญชายังสามารถส่งลงโทษไล่ออกหรือปลดออกได้ โดยไม่ถือว่าเป็นการดำเนินการทางวินัยซ้ำ แม้มูลกรณีการกระทำความผิดจะเป็นเหตุเดียวกัน ซึ่งเป็นการกลับหลักแนววินิจฉัยของ ก.พ. ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๕๖๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๑ ซึ่งเห็นว่าเป็นการดำเนินการซ้ำต้องสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการเพราะขาดคุณสมบัติ

๓. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๔๖๓/๒๕๕๑ เมื่อข้าราชการถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญาด้วย ข้าราชการผู้นั้นย่อมถูกดำเนินการทั้งทางวินัยและทางอาญาไปพร้อมกันได้ แม้ว่าผลคดีอาญายังไม่ถึงที่สุดก็ตาม เนื่องจากการดำเนินคดีอาญานั้น มุ่งประสงค์ควบคุมการกระทำของบุคคลในสังคมมิให้กระทำการที่กฎหมายกำหนดว่าเป็นความผิดอาญา เพื่อคุ้มครองสังคมโดยรวมให้มีความสงบสุข ส่วนการดำเนินการทางวินัยเป็นมาตรการในการรักษาวินัยของข้าราชการที่มุ่งปราบปรามข้าราชการที่กระทำการฝ่าฝืนข้อห้ามตามที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ กำหนดโดยใช้วิธีการลงโทษทางวินัย ซึ่งมีผลเป็นการปรามไม่ให้ข้าราชการอื่นกระทำความผิดวินัยเพราะเกรงกลัวการลงโทษด้วย อีกทั้งการรับฟังพยานหลักฐานเพื่อจะลงโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชา ก็แตกต่างจากการรับฟังพยานหลักฐานเพื่อลงโทษในคดีอาญาของศาล โดยคดีอาญาศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ต่อเมื่อมีพยานหลักฐานปรากฏชัดแจ้งปราศจากข้อสงสัย ส่วนการลงโทษทางวินัยผู้บังคับบัญชาสามารถใช้ดุลพินิจสั่งลงโทษผู้ถูกกล่าวหาได้โดยพิจารณาจากพยานหลักฐานและพฤติการณ์ของผู้ถูกกล่าวหาที่ปรากฏในสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวน ซึ่งรวมถึงสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติโดยไม่จำเป็นต้องปรากฏพยานหลักฐานชัดแจ้งปราศจากข้อสงสัย ดังเช่นคดีอาญา และไม่จำเป็นต้องรอฟังผลคดีอาญาแต่อย่างใด

การสอบสวนผู้ซึ่งออกจากราชการไปแล้ว

การที่ผู้บังคับบัญชาจะดำเนินการทางวินัยและลงโทษแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดได้ ผู้นั้นจะต้องมีสถานะเป็นข้าราชการและกระทำความผิดวินัยตามที่กฎหมายบัญญัติเป็นข้อห้ามหรือข้อปฏิบัตินั้น และกรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดออกจากราชการไปแล้ว ผู้บังคับบัญชาสามารถดำเนินการทางวินัยแก่ผู้นั้นได้เว้นแต่จะออกจากราชการเพราะตาย ต่อเมื่อมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำหรือละเว้นการกระทำการใดที่พึงเห็นได้ว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง เป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นหรือต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนหรือตรวจสอบตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ หรือเป็นการกล่าวหาโดยผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นหรือมีกรณีถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่เป็นความผิดอาญาที่ได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการหรือความผิดลหุโทษอยู่ก่อนออกจากราชการ ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา ๑๐๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ หากกรณีไม่เข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าว ผู้บังคับบัญชาก็ไม่สามารถดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ที่ออกจากราชการไปแล้วได้

กรณีข้าราชการซึ่งถูกแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรงได้ลาออกจากราชการหรือเกษียณอายุราชการไปแล้ว ผู้บังคับบัญชาต้องยุติการสอบสวนเนื่องจากผู้นั้นไม่มีสถานะเป็นข้าราชการ จึงไม่สามารถส่งลงโทษได้ เว้นแต่มีกรณีถูกกล่าวหาหรือถูกสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาอยู่ก่อนออกจากราชการ ซึ่งมาตรา ๑๐๒ ให้อำนาจผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ดำเนินการทางวินัยต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยังมีได้ออกจากราชการ

กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกสอบสวนความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง และถึงแก่ความตายในระหว่างการสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้น ในทางปฏิบัติคณะกรรมการสอบสวนจะงดการสอบสวน เพราะข้าราชการผู้นั้นได้พ้นจากราชการเพราะถึงแก่ความตายไปแล้ว แต่กระทรวงการคลังได้ขอความร่วมมือ ให้ส่วนราชการต้นสังกัดทำการสอบสวนต่อไปจนเสร็จ และสรุปความเห็นเพื่อที่ผู้บังคับบัญชาจะได้นำผลของการสอบสวนไปประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการสั่งจ่ายบำเหน็จบำนาญของข้าราชการผู้นั้น ตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ ทั้งนี้ ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค. ๐๕๐๔/๑๔๕๕๖ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๒๐

ทั้งนี้ การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ออกจากราชการไปแล้ว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในคราวประชุมครั้งที่ ๘๔/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๑ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แล้วมีมติเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป เมื่อร่างพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ก็จะมีผลใช้บังคับได้ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มาตรา ๑๐๒ ที่แก้ไขใหม่นี้ กำหนดให้สามารถดำเนินการทางวินัยต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยังมีได้ออกจากราชการเว้นแต่เหตุตาย โดยมีเงื่อนไขดังนี้

๑. การกระทำที่เป็นมูลเหตุที่นำมากล่าวหาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ออกจากราชการไปแล้ว ว่าได้กระทำหรือละเว้นการกระทำใดอันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือความผิดที่เป็นมูลเหตุให้ถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาคดีอาญาที่มีโทษความผิดอาญาที่ได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการหรือความผิดลหุโทษต้องเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นในขณะที่ผู้นั้นรับราชการ

๒. การกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงต้องทำเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น หรือต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนหรือตรวจสอบตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ หรือเป็นการกล่าวหาของผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น

๓. การกล่าวหาผู้ที่ออกจากราชการไปแล้วว่า กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือการถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาคดีอาญา จะกล่าวหาหรือกระทำก่อนที่ผู้นั้นออกจากราชการหรือหลังจากผู้นั้นออกจากราชการไปแล้วก็ได้

๔. กรณีที่เป็นการกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก่อนที่ผู้นั้นจะออกจากราชการหรือกรณีที่ถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาคดีอาญา ก่อนออกจากราชการให้ดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาดำเนินการทางวินัยต่อไปได้ และต้องสั่งลงโทษภายใน ๓ ปี นับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ

๕. กรณีที่เป็นการกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง หลังจากที่ผู้นั้นออกจากราชการหรือกรณีที่ถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาคดีอาญา หลังออกจากราชการให้ดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาดำเนินการทางวินัย โดยต้องเริ่มดำเนินการสอบสวนภายใน ๑ ปี นับแต่ผู้นั้นออกจากราชการ เว้นแต่เป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ตามมาตรา ๙๘ วรรคเจ็ด และต้องสั่งลงโทษภายใน ๓ ปี นับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ

๖. กรณีที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษหรือองค์การพิจารณาอุทธรณ์ คำสั่งลงโทษ หรือองค์การตรวจสอบรายงานการดำเนินการทางวินัย มีคำวินิจฉัยถึงที่สุดหรือมีมติให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษ เพราะเหตุกระบวนการดำเนินการทางวินัยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้ดำเนินการทางวินัยให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด หรือมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดหรือมีมติแล้วแต่กรณี

๗. ในการดำเนินการทางวินัย ถ้าผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏว่า ผู้นั้นกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ก็ให้งดโทษ

๘. ข้อยกเว้นมิให้บังคับแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ตามมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

๙. กรณีเป็นการดำเนินการทางวินัยตามที่ ป.ป.ช. หรือ ป.ป.ท. ชี้มูลความผิดแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ออกจากราชการไปแล้ว ให้ดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแล้วแต่กรณี

การรวบรวมพยานหลักฐาน

การรวบรวมพยานหลักฐาน เป็นกระบวนการสำคัญของการสอบสวน ซึ่งคณะกรรมการสอบสวนมีหน้าที่ค้นหาข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน ตลอดจนรายละเอียดของพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับเรื่องที่กล่าวหา และองค์ประกอบความผิดตามข้อกล่าวหา เพื่อแสวงหาความจริงในเรื่องที่กล่าวหาและดูแลให้บังเกิดความยุติธรรมตลอดกระบวนการสอบสวน ในการนี้ให้คณะกรรมการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานที่ได้จากการสอบสวนเข้าสำนวนพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่จะรวบรวมนั้น ได้แก่ คำให้การของผู้ถูกกล่าวหา คำให้การของพยานบุคคล พยานเอกสาร รวมทั้งพยานวัตถุ ประวัติและความ ประพฤติของผู้ถูกกล่าวหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กล่าวหาเท่าที่จำเป็นเพื่อประกอบการพิจารณา

การรวบรวมพยานหลักฐาน คณะกรรมการสอบสวนจะต้องกระทำอย่างอิสระและเป็นกลาง โดยปราศจากอคติอย่างใด ๆ ต่อผู้ถูกกล่าวหา โดยกระทำตั้งแต่เริ่มต้นทำการสอบสวนไปจนกว่าจะสอบสวนเสร็จสิ้นกระแสความ เพื่อจะได้สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่าง ๆ ทำรายงานการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นเสนอผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ทั้งนี้ ในการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ดังที่กล่าวนี้ คณะกรรมการสอบสวนควรจะได้ทำสารบาญไว้ด้วย เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบและพิจารณาของผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือผู้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาเรื่องนั้น ๆ

การนำเอกสารหรือวัตถุมาใช้เป็นพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวน ให้กรรมการสอบสวนบันทึกไว้ด้วยว่าได้มาอย่างไร จากผู้ใด และเมื่อใด

เอกสารที่ใช้เป็นพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนให้ใช้ต้นฉบับ แต่ถ้าไม่อาจนำต้นฉบับมาได้ จะใช้สำเนาที่กรรมการสอบสวนหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบรับรองว่าเป็นสำเนาถูกต้องก็ได้

ในกรณีที่หาต้นฉบับเอกสารไม่ได้เพราะสูญหายหรือถูกทำลาย หรือโดยเหตุประการอื่น จะให้นำสำเนาหรือพยานบุคคลมาสืบก็ได้

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานเสร็จแล้ว ก่อนเสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ถ้าคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าจำเป็นต้องรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมก็ให้ดำเนินการได้ ถ้าพยานหลักฐานที่ได้เพิ่มเติมมานั้น เป็นพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการสรุปพยานหลักฐานดังกล่าวให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะให้ถ้อยคำหรือนำสืบแก้เฉพาะพยานหลักฐานเพิ่มเติมที่สนับสนุนข้อกล่าวหา (ข้อ ๒๕)

ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งได้ยื่นคำชี้แจงหรือให้ถ้อยคำแก้ข้อกล่าวหาไว้แล้ว มีสิทธิยื่นคำชี้แจงเพิ่มเติมหรือขอให้ถ้อยคำหรือนำสืบแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติมได้ กรณีอยู่ระหว่างการพิจารณาของผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือผู้บังคับบัญชาคนใหม่ ผู้ถูกกล่าวหาอาจยื่นคำชี้แจงต่อบุคคลดังกล่าวได้ (ข้อ ๒๖)

ระยะเวลาการสอบสวนและการขอขยายเวลาการสอบสวน

ระยะเวลาและขั้นตอนการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง

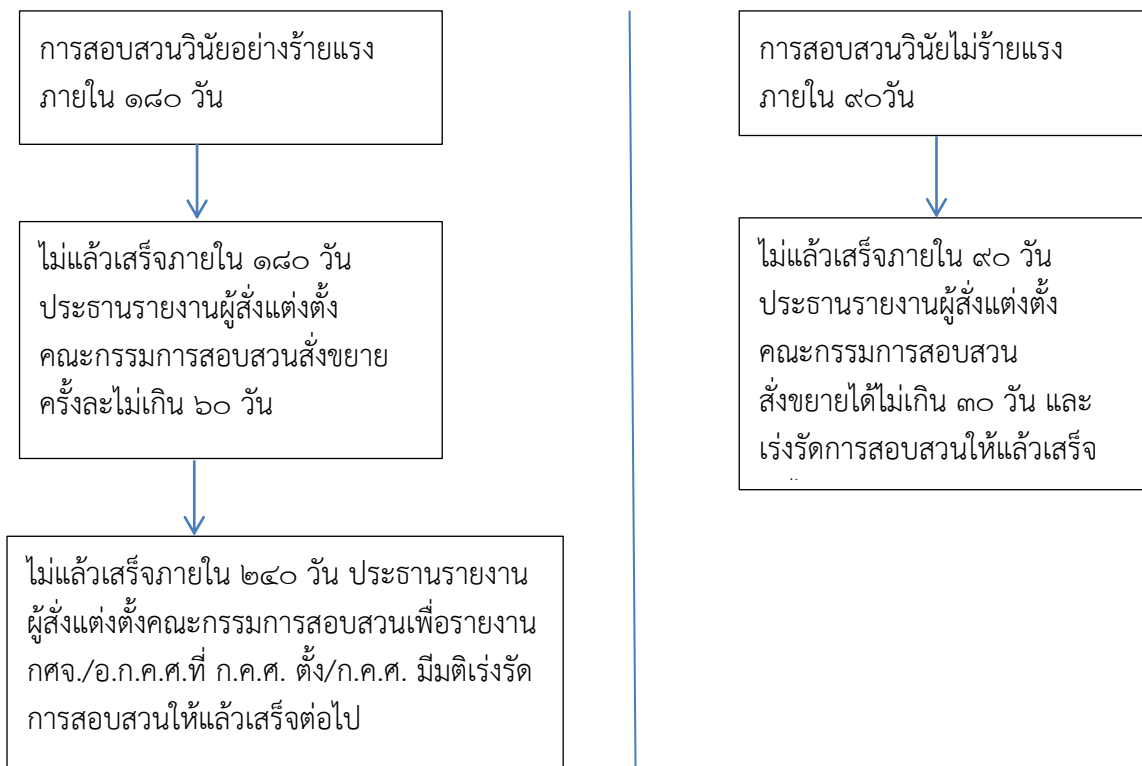
ลำดับที่	การดำเนินการของคณะกรรมการสอบสวน	ระยะเวลา
๑	ประธานคณะกรรมการสอบสวนนัดคณะกรรมการสอบสวนมาประชุมเพื่อวางแนวทางการสอบสวน ตามข้อ ๑๖ แล้วแจ้งผู้ถูกกล่าวหา มาพบเพื่อแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ	ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ประธานคณะกรรมการได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวน
๒	กรณีที่ผู้กล่าวหาไม่รับสารภาพหรือรับสารภาพบางส่วน ให้คณะกรรมการดำเนินการรวบรวมพยานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กล่าวหา	ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ดำเนินการตาม (๑) แล้วเสร็จ
๓	ภายหลังกรรมการสอบสวนประชุมพิจารณาพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่ากรณีมีหลักฐานชัดเจนว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัย ให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหา มาพบเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาพร้อมสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ตามข้อ ๒๔	ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ดำเนินการตาม (๒) แล้วเสร็จ
๔	ดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานฝ่ายที่ผู้ถูกกล่าวหาอ้าง และที่คณะกรรมการสอบสวนเห็นควรรวบรวมพยานหลักฐานจากฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา	ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ดำเนินการตาม (๓) แล้วเสร็จ
๕	- คณะกรรมการสอบสวนประชุมพิจารณาพยานหลักฐานทั้งหมดจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อลงมติว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยหรือเป็นผู้บริสุทธิ์ ถ้าผิดวินัย ผิดกรณีใด มาตราใด ควรรับโทษสถานใดหรือหย่อนความสามารถ ตามมาตรา ๑๑๑ หรือมีมลทินหรือมัวหมอง ตามมาตรา ๑๑๒ - ทำรายงานการสอบสวน - เสนอรายงานการสอบสวนพร้อมสำนวนการสอบสวนต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน	ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ดำเนินการตาม (๔) แล้วเสร็จ
	รวม	๑๘๐ วัน

ระยะเวลาและขั้นตอนการสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรง

ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ประธานได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน โดยนำขั้นตอนการสอบสวน ตามข้อ ๒๐ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาได้ ให้ประธานกรรมการสอบสวนรายงานเหตุที่ทำให้การสอบสวนไม่แล้วเสร็จต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เพื่อขอขยายระยะเวลาการสอบสวน ในกรณีเช่นนี้ให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนสั่งขยายระยะเวลาดำเนินการได้ตามความจำเป็นไม่เกิน ๓๐ วัน กรณีสอบสวนทางวินัยไม่ร้ายแรง และครั้งละไม่เกิน ๖๐ วัน กรณีสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง หากไม่แล้วเสร็จภายใน ๒๔๐ วัน ให้ประธานกรรมการสอบสวนรายงานเหตุที่ทำให้การสอบสวนไม่แล้วเสร็จต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เพื่อรายงานให้ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี เพื่อมีมติเร่งรัดการสอบสวนภายในระยะเวลาที่กำหนด

การขอขยายเวลาสอบสวน

การทำรายงานการสอบสวน

การทำรายงานการสอบสวน คือ การทำบันทึกสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ได้จากการสอบสวน พร้อมทั้งแสดงความเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยตามมาตราใด อย่างไร หรือไม่ โดยอาศัยพยานหลักฐานและเหตุผลใด และควรได้รับโทษสถานใด หรือผู้ถูกกล่าวหาหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือบกพร่องในหน้าที่ราชการด้วยเหตุใด หรือประพฤตินั้นไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือไม่อย่างไร หรือเป็นผู้มีมลทินหรือมีหมองในกรณีที่สอบสวนนั้นหรือไม่อย่างไร (ข้อ ๓๘)

การทำรายงานการสอบสวน คณะกรรมการสอบสวนจะกระทำเมื่อได้ประชุมลงมติแล้ว โดยคณะกรรมการสอบสวนจะทำรายงานการสอบสวน ตามแบบ สว.๖ ท้ายกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวน พิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวน

ในรายงานการสอบสวนให้มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานว่ามีอย่างใดบ้าง กรณีที่ไม่ได้สอบสวนพยานตามข้อ ๓๐ และข้อ ๓๑ ให้รายงานเหตุที่ไม่ได้สอบสวนนั้นให้ปรากฏไว้ด้วย และในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาให้อภัยคำรับสารภาพให้บันทึกเหตุผลในการรับสารภาพ (ถ้ามี) ไว้ด้วย เช่น บันทึกว่าผู้ถูกกล่าวหาให้อภัยคำรับสารภาพเพราะจำนนต่อหลักฐาน หรือเพราะเหตุใด เพื่อประโยชน์อย่างใดของผู้ถูกกล่าวหา

๒. วินิจฉัยเปรียบเทียบพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาและพยานหลักฐานที่หักล้างข้อกล่าวหา (ถ้ามี) ว่าควรรับฟังพยานหลักฐานฝ่ายใด เพียงใด โดยอาศัยเหตุผลใด

๓. ความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยหรือไม่ อย่างไร ถ้ากระทำผิดเป็นความผิดในกรณีใด ตามมาตราใด และควรได้รับโทษสถานใด หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการด้วยเหตุใด หรือประพฤติดนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือไม่ อย่างไร หรือเป็นผู้มีมลทินหรือมัวหมองในกรณีที่สอบสวนนั้นหรือไม่ อย่างไร

๔. เหตุผลพร้อมข้อสนับสนุนการใช้ดุลพินิจของกรรมการสอบสวน หากมีกรรมการสอบสวนผู้ใดมีความเห็นแย้ง ให้บันทึกความเห็นแย้งไว้กับรายงานการสอบสวน

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ทำรายงานการสอบสวนเสร็จแล้วให้เสนอสำนวนการสอบสวน พร้อมทั้งสารบาญต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้เสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้วจึงจะถือว่าการสอบสวนแล้วเสร็จ (ข้อ ๓๙)

อย่างไรก็ดี การทำรายงานการสอบสวนเป็นแต่เพียงการเสนอข้อเท็จจริงและความเห็น มิใช่การชี้ขาดในการรับฟังข้อเท็จจริงและการชี้ขาดความผิดและการกำหนดความผิดรวมทั้งการกำหนดโทษ เป็นเรื่องของผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือผู้บังคับบัญชาหรือองค์คณะผู้มีอำนาจแล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณา

ในการทำรายงานการสอบสวน คณะกรรมการสอบสวนจะต้องดำเนินการในสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) ประชุมปรึกษากัน

(๒) สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน

พยานหลักฐาน คือ สิ่งที่แสดงให้เห็นอย่างมีเหตุผลถึงความถูกต้องหรือไม่ถูกต้องของเหตุการณ์ พยานหลักฐานมี ๓ ประเภท คือ

๑) พยานเอกสาร คือ สิ่งที่จารึกเป็นลายลักษณ์อักษรที่แสดงออกซึ่งความหมาย

๒) พยานวัตถุ คือ สิ่งที่มีรูปร่างทั้งหลายซึ่งมีผลต่อความจริงที่เกิดขึ้น เช่น อาวุธต่าง ๆ ที่ใช้ในการกระทำผิด แถบบันทึกเสียง ฯลฯ เป็นต้น

๓) พยานบุคคล คือ บุคคลที่จะต้องให้อภัยคำเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ตนได้รับรู้โดยสัมผัส ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจของตน

สำหรับพยานผู้เชี่ยวชาญ คือ พยานบุคคลที่จะต้องให้การเกี่ยวกับความเห็นในทางวิชาการ เช่น นายแพทย์ วิศวกร สถาปนิก ฯลฯ เป็นต้น

พยานหลักฐานที่จะนำมาสู่การพิจารณานั้น อาจเป็นพยานเอกสาร พยานวัตถุ พยานบุคคล ใดๆอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง

(๑) การรับฟังข้อเท็จจริง

(๒) การแสดงความเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยอย่างไรหรือไม่

การแสดงความเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยอย่างไรหรือไม่ เป็นการพิจารณาปรับข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวนกับบทมาตราว่าด้วยการกระทำความผิด

การทำความเข้าใจปรับข้อเท็จจริงกับบทมาตราความผิด ควรพิจารณาตามลำดับโครงสร้างของความผิดทางวินัย ซึ่งมีลำดับดังนี้

๑) การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาต้องตามที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดทางวินัยหรือไม่

๒) การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ผู้ถูกกล่าวหาพึงกระทำได้โดยชอบหรือไม่

๓) ผู้ถูกกล่าวหาที่กระทำการนั้นเป็นผู้ที่มีความสามารถรู้ผิดชอบในการกระทำนั้นหรือไม่

(๔) เสนอแนะโทษที่ควรได้รับ

การเสนอแนะโทษและระดับโทษที่จะลงแก่ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องกระทำเมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นความผิดทางวินัย ซึ่งอาจเป็นความผิดกรณีเดียว หรือหลายกรณีหรือหลายกระทงก็ได้ โทษและระดับโทษที่เสนอแนะให้ลงแก่ผู้ถูกกล่าวหาต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลจากพยานหลักฐานที่ได้สอบสวนรวบรวมไว้นั้น และควรคำนึงถึงระดับโทษตามที่กฎหมายกำหนด และที่คณะรัฐมนตรี หรือ ก.ค.ศ. หรือ ก.ค. หรือ ก.พ. ได้มีมติกำหนดเป็นหลักปฏิบัติไว้ รวมทั้งระดับโทษที่เคยลงแก่ผู้กระทำความผิดอย่างเดียวกันมาแล้วด้วย ทั้งนี้ ข้อเสนอนี้ควรรวมทั้งข้อเสนอนั้นในการลดหย่อนผ่อนโทษหรืองดโทษด้วย

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ประชุมปรึกษาสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน และพิจารณาเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยอย่างไรหรือไม่ ควรได้รับโทษในสถานใด หรือผู้ถูกกล่าวหาหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือเป็นผู้มีมลทินหรือมีหมองในกรณีที่ถูกสอบสวนนั้นหรือไม่ อย่างไรแล้ว ก็ทำบันทึกรายงานการสอบสวนตามแบบ สว.๖ ถ้ากรรมการสอบสวนคนใดมีความเห็นแย้ง ก็ให้ทำความเข้าใจติดไปกับรายงานการสอบสวน

การทำรายงานการสอบสวน

จัดทำรายงานการสอบสวน

เสนอผู้สั่งแต่งตั้ง

สาระสำคัญของรายงานการสอบสวน

๑. สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานมีอะไร อย่างไร

๒. วินิจฉัยเปรียบเทียบพยานหลักฐานสนับสนุน/พยานหลักฐานหลักข้าง

๓. ความเห็นคณะกรรมการสอบสวน

ไม่ผิด —————> ยุติเรื่อง

ผิด —————> กรณีใด มาตราใด โทษสถานใด

๔. รวบรวมประวัติ ความประพฤติของผู้ถูกกล่าวหา

๕. จัดทำสารบัญเอกสาร

การสอบสวนเพิ่มเติม

กฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๕ และข้อ ๔๑ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนเพิ่มเติมไว้ ดังนี้

(๑) การสอบสวนเพิ่มเติมก่อนเสนอสำนวนการสอบสวน

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาเสร็จแล้ว และก่อนเสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ถ้าคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าจำเป็นต้องรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมก็ให้ดำเนินการได้ ถ้าพยานหลักฐานที่ได้เพิ่มเติมมานั้นเป็นพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ก็ให้คณะกรรมการสอบสวนสรุปพยานหลักฐานดังกล่าวให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะให้ถ้อยคำหรือนำสืบแก้เฉพาะพยานหลักฐานเพิ่มเติมที่สนับสนุนข้อกล่าวหาที่นั้นด้วย

(๒) การสอบสวนเพิ่มเติมภายหลังเสนอสำนวนการสอบสวนแล้ว

ในกรณีที่ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือผู้มีอำนาจตามมาตรา ๙๘ หรือมาตรา ๑๐๔ (๑) หรือ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา (เปลี่ยนเป็น กศจ. ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๑๙/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐) อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี เห็นสมควรให้สอบสวนเพิ่มเติมประการใด ให้กำหนดประเด็นพร้อมทั้งส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง ไปให้คณะกรรมการสอบสวนคณะเดิม เพื่อดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมได้ตามความจำเป็น

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนคณะเดิมไม่อาจทำการสอบสวนได้ หรือผู้สั่งสอบสวนเพิ่มเติมเห็นเป็นการสมควรจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนคณะใหม่ขึ้นมา ทำการสอบสวนเพิ่มเติมก็ได้

การตรวจสอบความถูกต้องของการสอบสวน

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้เสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้ว ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของการสอบสวนก่อนดำเนินการต่อไป

(๑) ในกรณีที่ปรากฏว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไม่ถูกต้อง ตามข้อ ๓ ซึ่งทำให้การสอบสวนทั้งหมดเสียไป ในกรณีเช่นนี้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต้องสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนใหม่ให้ถูกต้อง

(๒) ในกรณีที่ปรากฏว่าการสอบสวนตอนใดทำไม่ถูกต้อง ซึ่งทำให้การสอบสวนตอนนั้นเสียไป เฉพาะในกรณีดังต่อไปนี้

ก. การประชุมของคณะกรรมการสอบสวน มีกรรมการสอบสวนมาประชุมไม่ครบตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๗ วรรคหนึ่ง

ข. การสอบปากคำบุคคลดำเนินการไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๑ ข้อ ๒๗ ข้อ ๒๘ วรรคสอง ข้อ ๒๙ ข้อ ๓๐ วรรคหนึ่ง หรือข้อ ๓๒ วรรคหนึ่ง

ในกรณีเช่นนี้ ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต้องสั่งให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการตามกรณีดังกล่าวใหม่ให้ถูกต้องโดยเร็ว

(๓) ในกรณีที่ปรากฏว่าคณะกรรมการสอบสวนไม่เรียกผู้ถูกกล่าวหามารับทราบข้อกล่าวหา และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา หรือไม่ส่งบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหา หรือไม่มีหนังสือขอให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง หรือนัดมาให้ถ้อยคำหรือนำสืบแก้ข้อกล่าวหา ตามข้อ ๒๔ ต้องสั่งให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการให้ถูกต้อง โดยเร็ว และต้องให้ออกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะชี้แจง ให้ถ้อยคำและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๒๔ ด้วย

ในกรณีที่การสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนแตกต่างจากข้อกล่าวหาที่คณะกรรมการสอบสวนได้แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ แต่ในการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนนั้น ถ้าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้หลงข้อต่อสู้ โดยได้แก้ข้อกล่าวหาในความผิดนั้นแล้ว ซึ่งไม่ทำให้เสียความเป็นธรรม ให้ถือว่าการสอบสวนและพิจารณาอันนี้ใช้ได้ และให้ลงโทษผู้ถูกกล่าวหาได้ตามบทมาตราหรือกรณีความผิดที่ถูกต้อง

(๔) ในกรณีที่ปรากฏว่าการสอบสวนตอนใดทำไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ก.ค.ศ. นี้ นอกจากที่กำหนดไว้ในข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ ถ้าการสอบสวนตอนนั้นเป็นสาระสำคัญอันจะทำให้เสียความเป็นธรรม ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต้องสั่งให้คณะกรรมการสอบสวนแก้ไขหรือดำเนินการตอนนั้นให้ถูกต้องโดยเร็ว แต่ถ้าการสอบสวนตอนนั้นมีใช้สาระสำคัญอันจะทำให้เสียความเป็นธรรม จะสั่งให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องหรือไม่ก็ได้

การพิจารณาสั่งการของผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

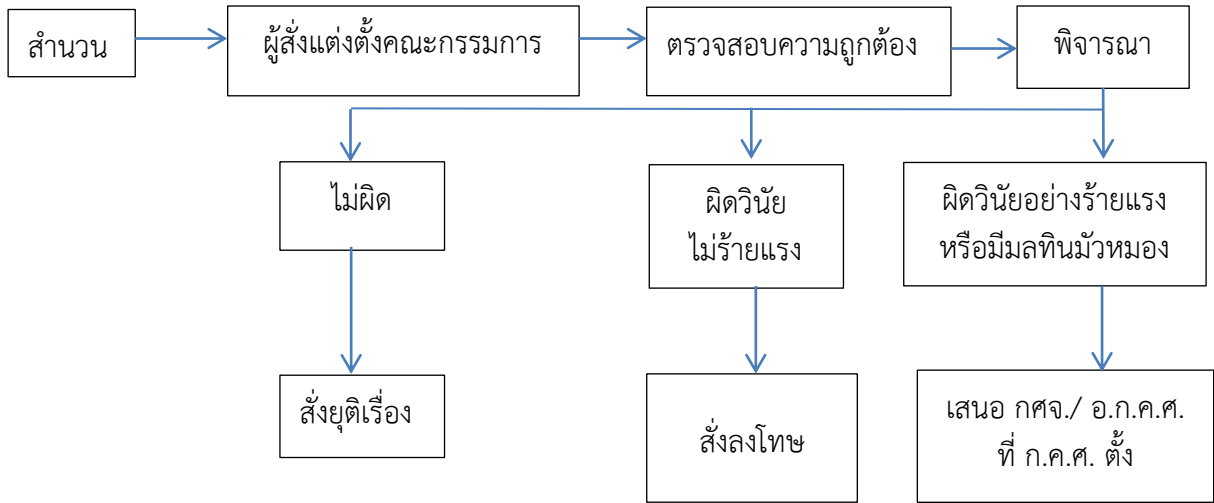
เมื่อคณะกรรมการสอบสวนเสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนได้ตรวจสอบความถูกต้องของการสอบสวนแล้ว ต้องพิจารณาสั่งการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิด หรือไม่มีเหตุที่จะให้ออกจากราชการ ตามมาตรา ๑๑๒ สมควรยกดูเรื่อง หรือกระทำความผิดที่ยังไม่ถึงขั้นเป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควรโดยเร็ว ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันได้รับสำนวนการสอบสวน

(๒) ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๑๑๑ ให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนพิจารณาสำนวนการสอบสวนดังกล่าว หากเห็นว่ามีความเห็นมา ให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนดำเนินการตามมาตรา ๑๑๑

(๓) ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนมีความเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง สมควรลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ซึ่งจะต้องส่งเรื่องให้ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. พิจารณา ตามมาตรา ๑๐๐ วรรคสี่ (๑) หรือ (๒) หรือเป็นกรณีตามมาตรา ๑๑๒ ให้ผู้มีอำนาจตามมาตราดังกล่าวดำเนินการโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันได้รับสำนวนการสอบสวน และให้ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี พิจารณาให้แล้วเสร็จ และมีมติโดยเร็ว และให้ผู้มีอำนาจสั่งการตามมติภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มีมติดังกล่าว (ข้อ ๔๐)

การพิจารณาสั่งการของผู้แต่งตั้งคณะกรรมการ

การพิจารณาความผิดและการกำหนดโทษ

การพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ หมายถึง การพิจารณาวินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยหรือไม่ หากกระทำความผิดเป็นความผิดกรณีใด ตามมาตราใด และควรลงโทษสถานใด การพิจารณาความผิดและกำหนดโทษเป็นกระบวนการที่จะต้องกระทำโดยผู้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด และจะกระทำต่อเมื่อได้ทราบข้อเท็จจริงของเรื่องที่ถูกกล่าวหาโดยกระจ่างชัดเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยความผิดและกำหนดโทษได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการสอบสวน เว้นแต่กรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.

ผู้มีอำนาจพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ

ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้แก่

- ๑) ผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย
 - ๒) อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา (เปลี่ยนเป็น กศจ. ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๘/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐) หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง
 - ๓) ก.ค.ศ.
- ความผิดวินัยมี ๒ กรณี คือ
- ก. ความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ผู้มีอำนาจพิจารณาความผิดและกำหนดโทษคือ ผู้บังคับบัญชาตามที่กฎหมายกำหนด
 - ข. ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้มีอำนาจพิจารณาความผิดและกำหนดโทษมีดังนี้
 - ๑) ก.ค.ศ. : สำหรับตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตำแหน่งศาสตราจารย์ ตำแหน่งซึ่งมีวิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ และผู้ซึ่งกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงร่วมกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว รวมทั้งกรณีที่เป็นกรณื่อดำเนินการของผู้บังคับบัญชาที่มีตำแหน่งเหนือหัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป

๒) กศจ. : สำหรับตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาที่มีวิทยฐานะตั้งแต่เชี่ยวชาญลงมา และตำแหน่งที่ไม่มีวิทยฐานะ

๓) อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง : สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาที่มีวิทยฐานะตั้งแต่เชี่ยวชาญลงมา และตำแหน่งที่ไม่มีวิทยฐานะ

หลักการพิจารณาความผิดและการกำหนดโทษ

ในการพิจารณาความผิด มีหลักที่ควรคำนึง ดังนี้

๑. หลักนิติธรรม ได้แก่ การพิจารณาโดยยึดกฎหมายเป็นหลักการกระทำใดจะเป็นความผิดทางวินัยกรณีใด ต้องมีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดทางวินัย หากไม่มีกฎหมาย บัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดทางวินัยก็ไม่ถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัย ในการพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นความผิดวินัยกรณีใด ต้องพิจารณาให้เข้าองค์ประกอบของการกระทำผิดกรณีนั้นด้วย ถ้าข้อเท็จจริงบ่งชี้ว่าเข้าองค์ประกอบความผิดตามมาตราใด ก็ปรับบทความผิดไปตามมาตรานั้น และลงโทษไปตามความผิดนั้น

๒. หลักมนุษยธรรม ได้แก่ การพิจารณาให้เป็นไปโดยถูกต้องเที่ยงธรรมตามความเป็นจริงและตามเหตุและผลที่ควรจะเป็น หมายถึง การพิจารณาความผิดไม่ควรคำนึงถึงแต่ความถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงความยุติธรรมด้วย โดยจะต้องคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงของเรื่องนั้น ๆ ว่าเป็นอย่างไร แล้วพิจารณาความผิดไปตามสภาพความเป็นจริง

การกำหนดโทษ คือ การกำหนดระดับโทษผู้กระทำผิดวินัยให้เป็นไปตามการปรับบทความผิดว่าเป็นความผิดตามมาตราใดของบทบัญญัติทางวินัย ตามหมวด ๖ ซึ่งมาตรา ๙๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้กำหนดโทษทางวินัยไว้ ๕ สถาน คือ

- (๑) ภาคทัณฑ์
- (๒) ตัดเงินเดือน
- (๓) ลดขั้นเงินเดือน (เปลี่ยนเป็นโทษลดเงินเดือน)
- (๔) ปลดออก
- (๕) ไล่ออก

โดยที่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๖/๒๕๖๐ เรื่อง การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๐ ข้อ ๗ ให้แก้ไขคำว่า “ขั้นเงินเดือน” ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นคำว่า “เงินเดือน” ทุกแห่ง ดังนั้นโทษลดขั้นเงินเดือน จึงเปลี่ยนเป็น โทษลดเงินเดือน

ในการพิจารณากำหนดโทษมีหลักที่ควรคำนึงถึง ดังนี้

๑. หลักนิติธรรม คือ การคำนึงถึงระดับโทษตามที่กฎหมายกำหนด

(๑) ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง : โทษปลดออกหรือไล่ออกตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนอาจลดหย่อนโทษได้แต่ต้องไม่ต่ำกว่าปลดออก (มาตรา ๙๙)

(๒) ความผิดวินัยไม่ร้ายแรง : โทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือน ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้

(๓) กรณีความผิดวินัยเล็กน้อย และมีเหตุอันควรงดโทษ จะงดโทษโดยให้ทำทัณฑ์บน เป็นหนังสือ หรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

ในการลดหย่อนโทษ ผู้บังคับบัญชาต้องวางโทษก่อนว่าควรลงโทษสถานใด แต่มีเหตุอันควรลดหย่อนโทษอย่างไรจึงให้ลงโทษสถานใด หรือให้ลดหย่อนเป็นสถานใด

ทั้งนี้ กรณีทุจริตต่อหน้าที่ราชการซึ่งมติดิศณะรัฐมนตรีเห็นว่าควรไล่ออกจากราชการเท่านั้น โดยเห็นว่าการนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืนไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษ

๒. หลักมโนธรรม คือ การพิจารณากำหนดโทษให้เหมาะสมตามควรแก่กรณี เช่น ความผิดร้ายแรง ก็ต้องกำหนดโทษร้ายแรง ความผิดไม่ร้ายแรงก็ต้องกำหนดโทษไม่ร้ายแรง ให้เหมาะสมกับกรณีความผิด

๓. หลักความเป็นธรรม คือ ต้องพิจารณากำหนดโทษโดยเสมอหน้ากัน ใครทำผิดก็ต้องถูกลงโทษ ไม่มีการยกเว้น ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง กระทำผิดอย่างเดียวกันควรต้องลงโทษเท่ากัน อย่างไรก็ตามแม้จะเป็นความผิดอย่างเดียวกัน แต่พฤติการณ์แห่งการกระทำอาจไม่เหมือนกันโทษจึงอาจแตกต่างกันได้

๔. นโยบายของทางราชการ ผู้บังคับบัญชาควรจะได้รับทราบนโยบายของทางราชการในการปราบปราม กวดขันการกระทำผิดต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นหลักในการใช้ดุลพินิจกำหนดระดับโทษให้ได้มาตรฐานตามนโยบายของทางราชการ

การใช้ดุลพินิจในการพิจารณาความผิดและกำหนดโทษทางวินัยนั้น นอกจากผู้บังคับบัญชา หรือผู้ดำเนินการทางวินัยจะต้องใช้ดุลพินิจภายในกรอบที่กฎหมายบัญญัติไว้แล้ว การใช้ดุลพินิจจะต้องมีเหตุผลที่รับฟังได้ และอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงที่ถูกต้องด้วย ในทางปฏิบัติองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐจึงมีการกำหนดแนวทางการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษภายในองค์กรหรือหน่วยงานของตน เพื่อให้ผู้ดำเนินการทางวินัยใช้ดุลพินิจไปในทิศทางหรือมาตรฐานเดียวกัน

การลงโทษทางวินัย

การลงโทษทางวินัยเป็นมาตรการหนึ่งในการรักษาวินัย นอกเหนือจากการส่งเสริมให้ข้าราชการมีวินัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการป้องปรามมิให้มีการกระทำผิดวินัย และเพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

หลักเกณฑ์และวิธีการลงโทษ

๑. ห้ามลงโทษผู้ที่ไม่มีความผิด
๒. ต้องลงโทษให้เหมาะสมกับความผิด
๓. การลงโทษต้องไม่เป็นไปโดยพยาบาท อคติ โทสะจริต
๔. โดยปกติห้ามลงโทษโดยให้มีผลย้อนหลัง ยกเว้นกรณีที่ระเบียบ ก.ค.ศ. ว่าด้วยวิธีการออกคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษทางวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ ประกอบระเบียบ ก.ค.ศ. ว่าด้วยวันออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ กำหนดให้ย้อนหลังได้ เช่น
 - กรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลานานเกินกว่า ๑๕ วัน และไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกเลย

- การลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการสำหรับผู้ที่ยังไม่ออกจากราชการไปแล้ว
- กรณีที่ได้มีคำสั่งพักราชการหรือคำสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

๕. คำสั่งลงโทษต้องทำเป็นหนังสือตามแบบที่ ก.ค.ศ. กำหนด

๖. ในคำสั่งให้แสดงว่าผู้ถูกลงโทษกระทำผิดวินัยในเรื่องใด ตามมาตราใด มีข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจอย่างไร

๗. ต้องแจ้งคำสั่งให้ผู้ถูกลงโทษทราบภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ออกคำสั่งลงโทษ

ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ

ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษต้องเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย และมีกฎหมายให้อำนาจ ในการสั่งลงโทษไว้ ผู้บังคับบัญชาที่จะมีอำนาจสั่งลงโทษนั้น ต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งที่กฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจสั่งลงโทษ ถ้ากฎหมายไม่ได้บัญญัติให้มีอำนาจสั่งลงโทษไว้ แม้จะเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายก็ไม่มีอำนาจสั่งลงโทษได้ เว้นแต่จะได้รับมอบอำนาจจากผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ หรือเป็นผู้รักษาราชการแทนผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ

ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ ตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยอำนาจการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือน พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดไว้ ดังนี้

๑) ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า มีอำนาจสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ หรือตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษ เป็นเวลา ๑ เดือน ๒ เดือน หรือ ๓ เดือน

๒) นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง เลขาธิการ อธิบดี อธิการบดี ศึกษาธิการภาค ศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า มีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษ เป็นเวลา ๑ เดือน ๒ เดือน หรือ ๓ เดือน หรือลดเงินเดือนได้ครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับ

การสั่งลงโทษวินัยอย่างร้ายแรงหรือการสั่งลงโทษตามมติ กศจ. อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ.ตั้ง หรือ ก.ค.ศ.ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษตามมติคือ ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๓ หรือผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือผู้บังคับบัญชาผู้ได้รับรายงานแล้วแต่กรณี

อำนาจการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา				
ผู้มีอำนาจลงโทษ	ภาคทัณฑ์	ตัดเงินเดือน	ลดเงินเดือน	หมายเหตุ
ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า	√	√ (ครั้งหนึ่งเป็นอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษเป็นเวลา ๑ เดือน ๒ เดือน หรือ ๓ เดือน)	-	การสั่งลงโทษ ตัดเงินเดือนหรือลดเงินเดือน ถ้าจำนวนเงินเดือนที่จะต้องตัดหรือลดมีเศษไม่ถึง ๑๐ บาทให้ปัดเศษทิ้ง

อำนาจการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา				
ผู้มีอำนาจลงโทษ	ภาคทัณฑ์	ตัดเงินเดือน	ลดเงินเดือน	หมายเหตุ
นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี เจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง เลขาธิการ อธิบดีหรือ ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น ที่มีฐานะเทียบเท่าอธิบดี หรือตำแหน่งที่เรียกชื่อ อย่างอื่นที่มีฐานะ เทียบเท่า ศึกษาธิการภาค ศึกษาธิการจังหวัดหรือ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่ การศึกษา	✓	✓ (ครั้งหนึ่งเป็นอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือน ที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่ง ลงโทษเป็นเวลา ๑ เดือน ๒ เดือน หรือ ๓ เดือน)	✓ (ครั้งหนึ่ง ในอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือน ที่ผู้นั้นได้รับ ในวันที่มีคำสั่ง ลงโทษ)	การสั่งลงโทษ ตัดเงินเดือนหรือ ลดเงินเดือน ถ้าจำนวนเงินเดือน ที่จะต้องตัดหรือลด มีเศษไม่ถึง ๑๐ บาท ให้ปัดเศษทิ้ง

แนวทางการลงโทษทางวินัยตามมติคณะรัฐมนตรี

ในเรื่องของการปฏิบัติให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีนั้น ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาว่า เมื่อคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หน่วยงานทางปกครองก็ต้องปฏิบัติตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี การกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องใดที่ไม่เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีย่อมถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๘๙/๒๕๔๙)

เรื่องการเสพสุรา มติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นว. ๒๐๘/๒๕๙๖ ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๙๖ ได้วางแนวทางการลงโทษไว้ว่า ข้าราชการผู้ใดเสพสุราในกรณีดังต่อไปนี้ อาจเข้าลักษณะเป็นความผิดฐานประพฤตชั่วอย่างร้ายแรงได้ คือ

- เสพสุราในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการ
- เมาสุราเสียราชการ
- เมาสุราในที่ชุมชนจนเกิดเรื่องเสียหายหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ

เกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวนี้ ได้มีแนวทางการพิจารณาของ ก.พ. ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๒๕๗ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ให้วางแนวทางว่า กรณีดังกล่าวควรพิจารณารายละเอียดข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ ความร้ายแรงแห่งกรณีเป็นเรื่อง ๆ ไป

เรื่องทุจริตการสอบ มติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. ๐๔๐๑/ว ๕๐ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๑๑ ได้วางแนวทางการลงโทษไว้ว่า ข้าราชการที่ทำการทุจริตหรือพยายามทุจริตในการสอบแข่งขัน หรือสอบคัดเลือกเพื่อเลื่อนตำแหน่งเป็นความผิดวินัยฐานประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง

เรื่องการเล่นการพนัน ก.ค.ศ. มีมติให้กวดขันในการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นว. ๒๐๘/๒๕๙๖ ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๙๖ แจ้งตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ ๐๒๐๖.๔/ว ๗ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๐ ได้ซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเล่นการพนันถือเป็นความผิดวินัย ฐานประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง ไว้ว่า

(๑) การพนันที่กฎหมายห้ามขาด ถ้าข้าราชการครูผู้ใดเล่นการพนันควรลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ

(๒) การพนันประเภทที่กฎหมายบัญญัติว่าจะเล่นได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากทางการ

- กรณีเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาต ถ้าผู้เล่นเป็นเจ้าของพนักงานซึ่งมีหน้าที่ปราบปรามโดยตรงหรือเป็นครู หรือเป็นเจ้าของหน้าที่เกี่ยวกับการวัฒนธรรม หรือเจ้าพนักงานอื่นใด ซึ่งมีข้อห้ามของกระทรวง ทบวง กรม วางไว้เป็นพิเศษ อาจพิจารณาลงโทษตามเกณฑ์ในข้อ ๑

- กรณีเล่นการพนันโดยได้รับอนุญาตแล้ว ถ้าผู้เล่นเป็นเจ้าของพนักงานซึ่งมีหน้าที่ปราบปรามโดยตรงหรือเป็นครู หรือเป็นเจ้าของหน้าที่เกี่ยวกับการวัฒนธรรม หรือเจ้าพนักงานอื่นใด ซึ่งมีข้อห้ามของกระทรวง ทบวง กรม วางไว้เป็นพิเศษ อาจพิจารณาลงโทษตามเกณฑ์ในข้อ ๑ ก็ได้

เรื่องการเบิกเงินค่าพาหนะเดินทางหรือเบี้ยเลี้ยงหรือเงินอื่นในทำนองเดียวกันเป็นเท็จ ก.พ. ได้มีมติตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๙๐๕/ว ๖ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๑๑ และหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ว ๘ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๖ ได้วางแนวทางการลงโทษไว้ว่า การกระทำในลักษณะดังกล่าวเป็นความผิดฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง โดยให้พิจารณารายละเอียดพฤติการณ์แห่งการกระทำผิดประกอบด้วย

เรื่องการเรียกเงินจากผู้สมัครสอบ ก.พ. ได้มีมติตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๑๐๐๖/ว ๑๕ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๑๖ ได้วางแนวทางการลงโทษกรณีข้าราชการเรียกและรับเงินจากผู้สมัครสอบแข่งขันหรือสอบคัดเลือก โดยอ้างว่าจะช่วยเหลือให้สอบได้ พฤติการณ์เป็นความผิดวินัยฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ควรลงโทษสถานหนักระดับเดียวกับความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ จะปรานีลดหย่อนโทษได้ ก็เพียงปลดออกจากราชการเท่านั้น

กรณีศึกษา ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่ผู้ฟ้องคดีรับราชการมาเป็นเวลานาน ย่อมรู้ดีว่าการเรียกและรับเงินจากผู้ซึ่งประสงค์จะเข้ารับราชการเพื่อเป็นค่าวิ่งเต้นให้ได้รับราชการ เป็นเรื่องที่ข้าราชการที่ดีไม่ควรปฏิบัติ พฤติการณ์จึงถือเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย และทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนทำให้เสียหายแก่ชื่อเสียงของราชการ ซึ่งแม้ผู้ฟ้องคดีจะได้นำเงินมาคืนให้แก่ผู้ร้องเรียนแล้วก็ตามก็ไม่อาจลบล้างความผิดที่ตนได้กระทำสำเร็จไปแล้ว การรับราชการมานาน มีความดีความชอบ และไม่เคยกระทำผิดวินัยมาก่อน ก็ไม่อาจใช้เป็นเหตุปลดออกจากราชการได้เช่นกัน อีกทั้งได้มีมติ ก.พ. ตามหนังสือเวียน ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ กรณีการลงโทษข้าราชการที่เรียกร้องเงินจากราษฎรเพื่อฝากเข้าทำงานในหน่วยงานที่ตนไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง และความร้ายแรงแห่งกรณีอยู่ในระดับเดียวกันกับกรณีความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ โดยให้ลงโทษไล่ออกจากราชการและเหตุอันควรปรานีใด ๆ ไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษลงเป็นปลดออกจากราชการ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๑๑๗/๒๕๕๘)

เรื่องการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ มติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๒/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ ได้วางแนวทางการลงโทษผู้กระทำความผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ควรไล่ออกจากราชการ การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืนหรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใด ไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษลงเป็นปลดออกจากราชการ

เรื่องการละทิ้งหน้าที่ราชการ มติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ ได้วางแนวทางการลงโทษข้าราชการที่ละทิ้งหน้าที่ราชการ ติดต่อกันเป็นเวลานานเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกเลย ว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ควรลงโทษไล่ออกจากราชการ การมีเหตุอันควรปรานีอื่นใดไม่เป็นเหตุ ลดหย่อนโทษลงเป็นปลดออกจากราชการ

เรื่องการปลอมแปลงลายมือชื่อผู้อื่น มติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๑๙๗ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ เรื่อง การปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีเรื่อง การพิจารณา การกระทำผิดวินัยของข้าราชการ ได้วางแนวทางการลงโทษข้าราชการที่ปลอมแปลงลายมือชื่อผู้อื่นเพื่อไปหา ประโยชน์ โดยให้ถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และลงโทษอย่างน้อยปลดออกจากราชการ

ข้อควรคำนึงในการสั่งลงโทษ

(๑) การสั่งลงโทษเกินอำนาจ ในกรณีที่ถูก ก.ค.ศ.ว่าด้วยอำนาจการลงโทษให้อำนาจผู้อำนวยการ สถานศึกษาสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ หรือตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ผู้นั้น ได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษเป็นเวลา ๑ เดือน ๒ เดือน หรือ ๓ เดือน ถ้าสั่งลงโทษเกินอำนาจที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น สั่งลงโทษลดเงินเดือนร้อยละ ๒ ของเงินเดือน ย่อมเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่มีผลใช้บังคับ เว้นแต่กรณีเป็นการสั่งลงโทษตามมติ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. ผู้บังคับบัญชาสามารถสั่งลงโทษได้ แม้โทษนั้นจะเกินอำนาจของตน ทั้งนี้ เนื่องจากการสั่งตามมติ มิได้เป็นการสั่งโดยอาศัยอำนาจของตนเอง

(๒) ต้องเป็นโทษตามที่กฎหมายกำหนด หมายถึง ผู้ที่ถูกลงโทษทางวินัย หรือหลักเกณฑ์การลงโทษ ทางวินัยต้องใช้บังคับแก่ผู้ใด ผู้นั้นย่อมต้องมีสิทธิได้รู้ว่ามิโทษใดบ้างที่จะนำมาใช้บังคับแก่การกระทำของตน เช่น โทษตัดเงินเดือนกฎหมายกำหนดให้ตัดเงินเดือนครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ผู้นั้น ได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษเป็นเวลา ๑ เดือน ๒ เดือน หรือ ๓ เดือน ตามอำนาจของผู้บังคับบัญชาแต่ละระดับ หรือ ลดเงินเดือนได้ครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละ ๒ และร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษ ไม่อาจ ลงโทษนอกเหนือกว่าที่กฎหมายกำหนดหรือเกินกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดได้ เช่น ลงโทษตัดเงินเดือน ๑๐% หรือลดเงินเดือน ๕ % ไม่อาจกระทำได้ เพราะกฎหมายมิได้กำหนดอัตราโทษดังกล่าวไว้ รวมถึงกรณีที่เป็น การสั่งตามมติก็เช่นเดียวกันแม้จะเป็นการสั่งตามมติก็ต้องเป็นโทษและอัตราโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว ไม่อาจมีมตินอกเหนือไปจากที่กฎหมายกำหนดไว้ได้

(๓) ผู้สั่งลงโทษมิใช่ผู้บังคับบัญชา ในการปฏิบัติงานอาจมีข้าราชการจากหลายหน่วยงานมาทำงาน ร่วมกัน เช่น ข้าราชการครูโรงเรียน ก. ไปช่วยราชการโรงเรียน ข. ผู้บริหารโรงเรียน ข. มิใช่ผู้บังคับบัญชาของ ผู้ไปช่วยราชการ จึงไม่มีอำนาจสั่งลงโทษมีเพียงอำนาจการมอบหมายงานควบคุมดูแลการปฏิบัติงานเท่านั้น

(๔) การสั่งลงโทษโดยไม่ได้ตั้งกรรมการสอบสวน เว้นแต่เป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ตาม กฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ. ๒๕๔๙ หรือมิได้นำเสนอองค์คณะพิจารณา ในกรณี ที่คณะกรรมการสอบสวนหรือผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่า เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๕) การสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการห้ามสั่งย้อนหลัง เว้นแต่กรณีที่มีการพักราชการ หรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน หรือเป็นกรณีที่ให้สั่งย้อนได้ตามระเบียบ ก.ค.ศ. ว่าด้วยวินัยออกจากราชการของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ และระเบียบ ก.ค.ศ. ว่าด้วยวิธีการออกคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษทางวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘

(๖) สภาพการเป็นข้าราชการ การส่งลงโทษผู้ซึ่งพ้นสภาพการเป็นข้าราชการไปแล้ว ไม่อาจกระทำได้ ยกเว้นสำหรับกรณีที่มีการกล่าวหาในเรื่องวินัยอย่างร้ายแรง หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา หรือถูกฟ้องคดีอาญา เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษอยู่ก่อนที่ผู้นั้นจะออกจากราชการ ซึ่งมาตรา ๑๐๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ให้อำนาจผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ดำเนินการทางวินัยแก่ผู้นั้นต่อไปได้ เว้นแต่จะเป็นการออกจากราชการเพราะตาย ถ้าผลการสอบสวนปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก็ยังมีอำนาจส่งลงโทษไล่ออก ปลดออกจากราชการย้อนหลังได้ เว้นแต่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง เมื่อผู้นั้นออกจากราชการไปแล้ว กฎหมายให้คงโทษเสียได้ (มาตรา ๑๐๒) สำหรับในกรณีที่ผู้นั้นตายในระหว่างการดำเนินการทางวินัยผู้บังคับบัญชาไม่อาจส่งลงโทษ หรือดำเนินการทางวินัยต่อไปได้อีก จะต้องส่งยุติการดำเนินการหรือยุติเรื่อง แล้วรายงานตามลำดับจนสิ้นสุดกระบวนการ

(๗) เมื่อส่งลงโทษแล้วจะต้องแจ้งคำสั่งให้ผู้ถูกลงโทษทราบภายใน ๗ วัน พร้อมทั้งแจ้งสิทธิการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษได้ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

(๘) การส่งลงโทษซ้ำในมูลความผิดเดียวกัน การส่งลงโทษซ้ำในมูลความผิดเดียวกันขัดต่อหลักกฎหมายทั่วไปที่ห้ามมิให้ลงโทษบุคคลใดบุคคลหนึ่งมากกว่าหนึ่งครั้งสำหรับความผิดที่บุคคลนั้นได้กระทำเพียงครั้งเดียว

กรณีศึกษา

๑. มติ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๖ วันพุธที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๖ การออกคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ ตามคำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ระบุแต่เพียงว่า ผู้อุทธรณ์ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรนั้น เป็นการออกคำสั่งลงโทษที่ไม่มีข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจการออกคำสั่งลงโทษจึงมีข้อความไม่สมบูรณ์ตามระเบียบ ก.ค.ศ. ว่าด้วยวิธีการออกคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษทางวินัย ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๓ จึงมีมติให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งโดยให้มีการระบุถึงข้อพิจารณา ข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจอย่างไร ในการลงโทษผู้อุทธรณ์ และให้ทำการแจ้งคำสั่งที่แก้ไขดังกล่าวให้ผู้อุทธรณ์ทราบเพื่อผู้อุทธรณ์สามารถใช้สิทธิโต้แย้งการใช้ดุลพินิจในการลงโทษได้อย่างถูกต้อง

๒. มติ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ครั้งที่ ๓/๒๕๕๗ วันพุธที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษทางวินัยจะต้องเป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับกำหนดไว้ โดยจะต้องมีหลักเกณฑ์ที่กำหนดวิธีดำเนินการเพื่อลงโทษหรือวิธีการบังคับโทษที่ชัดเจน เมื่อไม่มีหลักเกณฑ์เพื่อกำหนดวิธีดำเนินการเพื่อลงโทษหรือวิธีการบังคับโทษให้เป็นไปตามสถานโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมาย การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษทางวินัย ย่อมไม่อาจดำเนินการต่อไปได้ เมื่อตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่น ตามมาตรา ๓๘ ค. (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ไม่มีขึ้นเงินเดือน การจะใช้วิธีดำเนินการเพื่อลงโทษหรือวิธีการบังคับโทษด้วยการลดเงินเดือน จึงไม่อาจกระทำได้ จึงเห็นควรที่จะพิจารณาทบทวนการใช้ดุลพินิจในการลงโทษนาย ส. ใหม่ตามสถานโทษที่มีวิธีดำเนินการเพื่อลงโทษหรือวิธีการบังคับโทษที่ชัดเจนตามที่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับกำหนดไว้ และตามความเหมาะสมแก่ความผิดด้วย โดยเมื่อเทียบเคียง จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้เปลี่ยนแปลงการลงโทษนาย ส. จากโทษลดเงินเดือน ๑ ขั้นเป็นโทษตัดเงินเดือน ๕ % เป็นเวลา ๓ เดือน ซึ่งใกล้เคียงกับโทษลดเงินเดือน ๑ ขั้น และมีวิธีดำเนินการเพื่อลงโทษหรือวิธีการบังคับโทษชัดเจนตามที่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับกำหนดไว้ ทั้งยังเป็นคุณกับนาย ส. ด้วย

๓. ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๑ มาตรา ๙๒ และมาตรา ๙๓ ไม่ได้มีผลเป็นการยกเลิกหรือยกเว้นผลบังคับของหลักกฎหมายทั่วไปที่ห้ามมิให้ลงโทษบุคคลใดบุคคลหนึ่งมากกว่าหนึ่งครั้งสำหรับความผิดที่บุคคลนั้นได้กระทำให้เพียงครั้งเดียว และมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ห้ามมิให้จำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลเกินความจำเป็นแก่การรักษาไว้ซึ่งประโยชน์สาธารณะที่กฎหมายฉบับนี้ให้อำนาจจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นๆ มุ่งหมายจะให้ความคุ้มครองแต่อย่างใด ผู้ถูกฟ้องคดีจึงปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นได้ โดยดำเนินการเพิกถอนคำสั่งลงโทษ โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันออกคำสั่ง ตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เสียก่อน (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ที่ ๗/๒๕๕๗)

การดำเนินการระหว่างดำเนินการทางวินัย

มาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ให้อำนาจผู้บังคับบัญชาสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาพักราชการ หรือให้ออกจากราชการไว้ก่อนเพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณา กรณีถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

การให้พักราชการ

การให้พักราชการ คือ การสั่งให้ข้าราชการพ้นจากตำแหน่งระหว่างการสอบสวนพิจารณาทางวินัยเพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณา หรือระหว่างถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา และงดเบิกจ่ายเงินเดือนและเงินอื่น ๆ ที่จ่ายเป็นรายเดือน ตลอดจนเงินช่วยเหลือต่าง ๆ ไว้ก่อน ทั้งนี้ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะไม่ให้ผู้นั้นอยู่ปฏิบัติหน้าที่ราชการ เพื่อป้องกันมิให้ไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือเป็นอุปสรรคต่อการสอบสวนหรือพิจารณา หรือมิให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น หรือเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ราชการในประการอื่น และถ้าการสอบสวนพิจารณาฟังข้อเท็จจริงได้ว่า เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็จะได้สั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการตั้งแต่วันพักราชการ เป็นต้นไป

อนึ่ง กฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดว่า การสั่งพักงานหรือสั่งให้ออกจากงานไว้ก่อน เป็นคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง (๖) กล่าวคือ เป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่อยู่ในบังคับว่าเจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน

หลักเกณฑ์และวิธีการสั่งพักราชการ ตามกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน พ.ศ.๒๕๕๕ มีดังนี้

(๑) มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวน

แม้ว่าคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนจะเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้บังคับบัญชาจะต้องสั่งใหม่เพราะคำสั่งเดิมผิดพลาดบกพร่องนั้น ไม่ทำให้คำสั่งพักราชการ ที่ออกโดยถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดต้องเสียไปด้วยแต่ประการใด (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๒๘/๒๕๔๗ (ประชุมใหญ่))

(๒) มีกรณีถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

คำว่า “ต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา” หมายถึง ถูกพนักงานสอบสวนกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดอาญา โดยตกเป็นผู้ต้องหาแล้ว แต่ยังไม่ได้ถูกฟ้องศาล กรณีถูกแจ้งความร้องทุกข์โดยพนักงานสอบสวน ยังมีได้แจ้งข้อกล่าวหา ไม่อยู่ในความหมายนี้

เหตุที่จะสั่งพักราชการ

(๑) กรณีที่ถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา นั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือเกี่ยวกับความประพฤติ หรือพฤติกรรมอันไม่น่าไว้วางใจ และผู้มีอำนาจสั่งพักราชการพิจารณาเห็นว่า ถ้าให้ผู้นั้นคงอยู่ในหน้าที่ราชการอาจเกิดการเสียหายแก่ราชการ หรือ

(๒) มีพฤติการณ์ที่แสดงว่าถ้าให้ผู้นั้นคงอยู่ในหน้าที่ราชการจะเป็นอุปสรรคต่อการสอบสวนพิจารณา หรือจะก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น

(๓) ผู้นั้นอยู่ในระหว่างถูกควบคุมขัง หรือต้องจำคุกมาเป็นเวลาติดต่อกันเกินกว่า ๑๕ วันแล้ว

(๔) ผู้นั้นถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวน และต่อมามีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดอาญาในเรื่องที่สอบสวน หรือถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนภายหลังที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดอาญา และผู้มีอำนาจเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษาได้ความประจักษ์ชัดอยู่แล้วว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

นอกจากจะสั่งพักราชการเพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณาแล้ว ตามกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน พ.ศ.๒๕๕๕ ยังกำหนดให้สั่งพักราชการได้ ในกรณีมีเหตุถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ถ้าภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่หน่วยงานการศึกษาของผู้ถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพปฏิบัติงานอยู่ได้รับหนังสือแจ้งการพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และผู้บังคับบัญชาหน่วยงานการศึกษานั้นพิจารณาเห็นว่า ผู้นั้นไม่เหมาะสมที่จะเปลี่ยนตำแหน่งหรือย้ายไปตำแหน่งอื่นที่ไม่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ หรือผู้นั้นมีเหมาะสม แต่ไม่อาจเปลี่ยนตำแหน่งหรือย้ายไปตำแหน่งอื่นได้ หรือ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา (กศจ.) หรือ ก.ค.ศ. ไม่อนุญาต

ระยะเวลาการสั่งพักราชการ

การสั่งพักราชการจะต้องสั่งพักตลอดเวลาที่สอบสวนพิจารณา เว้นแต่กรณีที่มีการร้องทุกข์ และคำร้องทุกข์ฟังขึ้น ก็อาจสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการก่อนการสอบสวนพิจารณาเสร็จสิ้นได้

คำว่า “การสอบสวนพิจารณาเสร็จสิ้น” มีความหมาย ดังนี้

(๑) ในกรณีถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง หมายถึง คณะกรรมการสอบสวนได้เสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนได้มีคำสั่งลงโทษ หรือคำสั่งอย่างใดที่เป็นการวินิจฉัยแล้วว่าผู้นั้นกระทำความผิด หรือมิได้กระทำความผิดอย่างไร

(๒) ในกรณีต้องหาคดีอาญา หมายถึง การสอบสวนของพนักงานสอบสวนและการพิจารณาของพนักงานอัยการแจ้งคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง

(๓) ในกรณีถูกฟ้องคดีอาญา หมายถึง การพิจารณาของศาลจนคดีถึงที่สุด

ต้องพักทุกเรื่องทุกกรณี

กรณีที่ถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนหลายสำนวน หลายคดี หากมีการสั่งพักราชการต้องสั่งพักราชการทุกสำนวนทุกคดี ถ้าภายหลังปรากฏมีกรณีเพิ่มขึ้นก็ต้องสั่งพักราชการกรณีเพิ่มขึ้นนั้นด้วย

วันพักราชการ ห้ามมิให้สั่งพักราชการย้อนหลังไปก่อนวันออกคำสั่ง เว้นแต่

(๑) กรณีถูกควบคุม ชัง หรือต้องจำคุก ให้สั่งโดยมีผลย้อนไปถึงวันที่ถูกควบคุม ชัง หรือต้องจำคุก

(๒) กรณีที่สั่งพักราชการไว้แล้ว แต่ต้องสั่งใหม่ เพราะคำสั่งเดิมไม่ถูกต้องให้สั่งย้อนไปตามคำสั่งเดิม หรือวันที่ควรต้องพักราชการ (หมายถึงคำสั่งเดิมสั่งเรื่องวันพักราชการไว้ไม่ถูกต้อง)

ผู้มีอำนาจสั่งพักราชการ

ผู้มีอำนาจสั่งพักราชการ คือ ผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๓ ผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๑๐๐ วรรคหก นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีเจ้าสังกัด และผู้บังคับบัญชาที่ได้รับรายงานตามมาตรา ๑๐๔

คำสั่งพักราชการ คำสั่งต้องทำเป็นหนังสือระบุชื่อ กรณีและเหตุที่สั่งให้พักราชการ

การแจ้งคำสั่ง ต้องแจ้งและส่งสำเนาคำสั่งให้ผู้ถูกสั่งทราบโดยพลัน แต่ถ้าไม่อาจแจ้งหรือแจ้งแล้ว ไม่ยอมรับทราบให้ปิดสำเนาคำสั่งไว้ ณ ที่ทำการของผู้ขึ้น หรือแจ้งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก็ได้

ผลของการถูกสั่งพักราชการ

(๑) ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง แต่ไม่ขาดจากอัตราเงินเดือน

(๒) ไม่อาจสั่งย้ายไปดำรงตำแหน่งอื่นได้

(๓) มีสิทธิร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ.

การให้ออกจากราชการไว้ก่อน

การให้ออกจากราชการไว้ก่อน คือ การสั่งให้ข้าราชการผู้มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาออกจากราชการ ขาดจากตำแหน่งและอัตราเงินเดือนระหว่างการสอบสวนพิจารณา เพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณา

การให้ออกจากราชการไว้ก่อน เป็นผลให้ผู้ถูกสั่งพ้นจากตำแหน่งและอัตราเงินเดือน ซึ่งสามารถบรรจุแต่งตั้งผู้อื่นให้ดำรงตำแหน่งนั้นได้

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๑๖๒/๒๕๔๘ เมื่อผู้ฟ้องคดีถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง กรณีถูกกล่าวหาว่าข่มขืนกระทำชำเราพนักงานเรียน และมีพฤติกรรมข่มขู่ผู้เสียหาย ถือเป็นกรณีถ้าให้อยู่ในหน้าที่ราชการอาจเกิดความเสียหายแก่ราชการ และเมื่อปรากฏว่าการสอบสวนพิจารณาในเรื่องดังกล่าวอาจไม่แล้วเสร็จโดยเร็ว การมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการไว้ก่อน จึงเป็นไปโดยชอบด้วยข้อ ๕ (๑) และข้อ ๑๐ ของกฎ ก.ค.ศ. ฉบับที่ ๒๒ (พ.ศ. ๒๕๔๒) แล้ว

หลักเกณฑ์และวิธีการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

- (๑) มีเหตุที่อาจถูกสั่งพักราชการได้
- (๒) จะต้องเป็นกรณีที่ผู้มีอำนาจพิจารณาเห็นว่าการสอบสวนหรือพิจารณากรณีหรือคดีนั้นจะไม่แล้วเสร็จโดยเร็ว

ขั้นตอนและวิธีการเช่นเดียวกับการสั่งพักราชการ ในกรณีที่มีการสั่งพักราชการไว้แล้ว แต่มีเหตุอันควรต้องสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน จะสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนอีกชั้นหนึ่งก็ได้ โดยสั่งให้มีผลตั้งแต่วันพักราชการเป็นต้นไป

ผลของการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

- (๑) ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ย่อมพ้นสภาพการเป็นข้าราชการและต้องออกจากราชการไปชั่วคราว เป็นการออกจากราชการที่ไม่เด็ดขาด จะต้องมีการสั่งการอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อสอบสวนพิจารณาเสร็จแล้วอีกชั้นหนึ่ง
- (๒) ผู้นั้นมีสิทธิร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. ได้
- (๓) อาจบรรจุแต่งตั้งบุคคลอื่นดำรงตำแหน่งนั้นได้ แต่ผู้บังคับบัญชาต้องคำนึงด้วยว่าหากผลการสอบสวนพิจารณาเสร็จแล้วปรากฏว่าผู้นั้นมิได้กระทำผิดหรือกระทำผิดไม่ถึงต้องออกจากราชการจะมีตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่ารองรับหรือไม่

การสั่งให้ผู้ถูกพักราชการหรือผู้ถูกให้ออกจากราชการไว้ก่อนกลับเข้ารับราชการ

หมายถึง การสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือกลับเข้ารับราชการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอีกครั้งหนึ่ง หลังจากให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่หรือออกจากราชการไปชั่วคราว มาตรา ๑๐๓ บัญญัติว่า “...แต่ถ้าภายหลังปรากฏผลการสอบสวนพิจารณาว่าผู้นั้นมิได้กระทำผิดหรือกระทำผิดไม่ถึงกับจะถูกลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ และไม่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งและวิทยฐานะเดิม หรือตำแหน่งเดียวกับที่ผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งและวิทยฐานะนั้น ทั้งนี้ ให้นำมาตรา ๑๐๐ วรรคหก มาใช้บังคับโดยอนุโลม...” หมายความว่า การดำเนินการตามมาตรา ๑๐๓ นี้ ถ้าผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งไม่ดำเนินการกฎหมายให้อำนาจผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งได้

สำหรับการสั่งให้ผู้ถูกพักราชการ หรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ กลับเข้ารับราชการตามเดิมนั้น ต้องสั่งเป็นปัจจุบันนับแต่วันที่มิคำสั่งหรือสั่งให้มีผลไปข้างหน้า โดยอาจคำนึงถึงความสะดวกในการคิดคำนวณเงินเดือนด้วย เช่น สั่งให้มีผลตั้งแต่วันที่ ๑ หรือวันที่ ๑๕ ของเดือน กฎหมายไม่อนุญาตให้สั่งย้อนหลังได้เนื่องจากขัดกับข้อเท็จจริง (หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๘๙๓ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ตอบข้อหารือกรมบัญชีกลาง)

การพิจารณาภายหลังการสอบสวนเสร็จสิ้น กรณีที่มีการสั่งพักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน มีหลักเกณฑ์ สรุปได้ดังนี้

- (๑) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๐๐ วรรคสี่ หรือมาตรา ๑๓๔ แล้วแต่กรณี

กล่าวคือ ให้ลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่ห้ามลดโทษต่ำกว่าปลดออกจากราชการ สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาให้เสนอเรื่องให้ กศจ. พิจารณามีมติเมื่อ กศจ. มีมติเป็นประการใดให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุหรือผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนส่งไปตามนั้น

อนึ่ง กรณีคำสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ เป็นคำสั่งที่ออกโดยไม่ถูกต้องตามกระบวนการขั้นตอนของกฎหมายต้องยกเลิกเพิกถอนคำสั่งลงโทษดังกล่าว แล้วดำเนินกระบวนการใหม่ หรือต้องสั่งใหม่ให้ถูกต้องและเป็นกรณีที่มีการสั่งพักราชการไว้โดยชอบแล้ว นั้น ถือว่าคำสั่งพักราชการยังคงมีผลใช้บังคับอยู่

(๒) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง และไม่มีกรณีที่จะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้สั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการแล้วแต่กรณี ในตำแหน่งและวิทยฐานะเดิม หรือตำแหน่งเดียวกับที่ผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งและวิทยฐานะแล้วให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการตามมาตรา ๑๐๐ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๓๔ แล้วแต่กรณี

กล่าวคือลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือน ตามควรแก่กรณี

(๓) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง และไม่มีกรณีที่จะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการด้วยเหตุอื่น แต่ไม่อาจสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการได้เนื่องจากผู้ถูกสั่งพักราชการมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์และได้พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการแล้ว หรือผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ซึ่งต้องพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณนั้นแล้วแต่กรณี ก็ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งดโทษตามมาตรา ๑๐๒ โดยไม่ต้องสั่งให้กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการ และสำหรับผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนให้มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเพื่อให้ผู้นั้นเป็นผู้พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

(๔) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง แต่มีกรณีที่จะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งดโทษตามมาตรา ๑๐๒ แล้วสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการตามเหตุนั้น โดยไม่ต้องสั่งให้กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการ

(๕) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิดวินัย และไม่มีกรณีที่จะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้สั่งยุติเรื่อง และสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งและวิทยฐานะเดิม หรือตำแหน่งเดียวกับที่ผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งและวิทยฐานะ

(๖) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิดวินัย และไม่มีกรณีที่จะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการด้วยเหตุอื่น แต่ไม่อาจสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการได้เนื่องจากผู้ถูกสั่งพักราชการมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์และได้พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการแล้ว หรือผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ซึ่งต้องพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณนั้นแล้วแต่กรณี ก็ให้สั่งยุติเรื่อง และสำหรับผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนให้มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเพื่อให้ผู้นั้นเป็นผู้พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

(๗) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิดวินัย แต่มีกรณีที่จะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้สั่งให้ออกจากราชการตามเหตุนั้น โดยไม่ต้องสั่งให้กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการ

การจ่ายเงินเดือนของผู้ถูกสั่งพักราชการ หรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน พระราชบัญญัติเงินเดือนของข้าราชการผู้ถูกสั่งพักราชการ พ.ศ. ๒๕๐๒ ให้จ่ายดังนี้ เมื่อคดีหรือกรณีถึงที่สุด

- ๑) ไม่ผิดให้จ่ายเต็ม
 - ๒) ผิดแต่ไม่ถึงออกจ่ายครึ่งหนึ่ง
 - ๓) ผิดถึงออกไม่จ่าย
- คดีหรือกรณีถึงที่สุด มีนัยดังนี้

(๑) ถ้าเป็นคดีในศาล คดีถึงที่สุดเมื่อศาลฎีกาได้มีคำพิพากษา หรือคดีที่ไม่มีการอุทธรณ์หรือไม่มีการฎีกาต่อไป เมื่อพ้นระยะเวลาของการยื่นอุทธรณ์หรือยื่นฎีกา ถือว่าคดีถึงที่สุด แต่เพื่อให้ปรากฏหลักฐานประกอบสำนวนอาจขอให้พนักงานอัยการแจ้งยืนยันว่าคดีถึงที่สุดแล้ว

(๒) ถ้าเป็นการดำเนินการทางวินัย กรณีจะถึงที่สุดเมื่อมีการรายงานการดำเนินการทางวินัยจนสิ้นสุดกระบวนการ ตามระเบียบ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑

(๓) กรณีที่มีการอุทธรณ์/ร้องทุกข์คำสั่งลงโทษ หรือคำสั่งให้ออกจากราชการ กรณีจะถึงที่สุดเมื่อ ก.ค.ศ. ได้มีการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์/ร้องทุกข์แล้ว

มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการ

ตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีนโยบายสำคัญและเร่งด่วนในการป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบเพื่อปฏิรูประบบการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปอย่างโปร่งใสและเป็นที่เชื่อมั่นและไว้วางใจของประชาชน ซึ่งแม้ที่ผ่านมารัฐบาลจะได้กำหนดมาตรการในการขับเคลื่อนการดำเนินการเรื่องดังกล่าวให้เกิดผลมาอย่างต่อเนื่อง แต่จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏทั้งจากข้อร้องเรียนและผลการตรวจสอบการทุจริตในระบบราชการ แสดงให้เห็นว่ายังคงมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาและการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในระบบราชการอย่างจริงจังและเข้มงวด เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระบวนการยุติธรรม และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจแก่ประชาชน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน และการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับ มาตรา ๔๒ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในระบบราชการดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกรณีที่มีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ส่วนราชการต้นสังกัดดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นให้แล้วเสร็จภายใน ๗ วัน แล้วรายงานผลการพิจารณาต่อหัวหน้าส่วนราชการและรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเพื่อรับทราบทันที และให้พิจารณาดำเนินการทางวินัยหรือทางอาญาโดยเร็ว ซึ่งจะต้องให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน ในระหว่างนี้ให้รายงานความคืบหน้าในการดำเนินการต่อหัวหน้าส่วนราชการหรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเพื่อทราบเป็นระยะตามความเหมาะสม

กรณี que ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่า มีเหตุน่าเชื่อถือและเป็นกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการหรือทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน แม้ผลการตรวจสอบยังไม่อาจสรุปความผิดได้ชัดเจนถึงขั้นชี้มูลความผิด ให้พิจารณาปรับย้ายข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องไปดำรงตำแหน่งอื่นเป็นการชั่วคราวเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและป้องกันการกระทำที่อาจมีผลต่อการตรวจสอบโดยเร็ว และในกรณีที่เป็นเรื่องร้ายแรงหรือมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและไว้วางใจของประชาชนให้เสนอให้มีการย้ายหรือโอนไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในอัตรากำลังชั่วคราวเป็นกรณีพิเศษในสำนักนายกรัฐมนตรี และดำเนินการตามมาตรการที่กำหนดขึ้นตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๖/๒๕๕๘ เรื่อง มาตรการแก้ปัญหาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ระหว่างการถูกตรวจสอบ และการกำหนดกรอบอัตรากำลังชั่วคราว ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘ หรือคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๘/๒๕๕๙ เรื่อง มาตรการแก้ปัญหาเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่นของรัฐ และการกำหนดกรอบอัตรากำลังชั่วคราว ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๙ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๒ ในกรณีที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่า มีหลักฐานควรเชื่อได้ว่าสามารถสรุปความผิดได้ชัดเจนถึงขั้นชี้มูลความผิด ให้ส่วนราชการต้นสังกัดดำเนินการทางวินัยต่อข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาดโดยเร็ว และให้รายงานหัวหน้าส่วนราชการและรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเพื่อทราบความคืบหน้าและเร่งรัดการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ อาจพิจารณาให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นออกจากราชการไว้ก่อนหรือออกจากตำแหน่งก็ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม และในกรณีที่พบว่ามีมื่อเกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิดทางอาญาด้วย ให้ส่งเรื่องให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อพิจารณาดำเนินคดีโดยทันที

กระบวนการพิจารณาดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องตามปกติ แต่ให้เร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยพิจารณาจัดลำดับตามความสำคัญความสนใจของประชาชน และมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้น

ในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงแต่ไม่ถึงขั้นให้ปลดออกจากราชการหรือไล่ออกจากราชการ ให้ส่วนราชการต้นสังกัดดำเนินการปรับย้ายจากตำแหน่งเดิม และห้ามปรับย้ายกลับไปดำรงตำแหน่งหน้าที่ในลักษณะเดิม หรือแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้นภายในเวลา ๓ ปี นับแต่วันที่มีการลงโทษทางวินัย

ข้อ ๓ การปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล หรือคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ทำให้การปฏิบัติราชการเกิดความล่าช้าหรือไม่มีประสิทธิภาพซึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการหรือทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนให้ถือเป็นกรณีที่ต้องพิจารณาให้มีการย้ายหรือโอนไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นตามข้อ ๑ วรรคสองด้วย

ข้อ ๔ ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดให้มีมาตรการคุ้มครองพยานหรือผู้ให้ข้อมูลหรือเบาะแสในการตรวจสอบอย่างเหมาะสม เพื่อให้การได้รับข้อมูลและหลักฐานในการดำเนินการต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

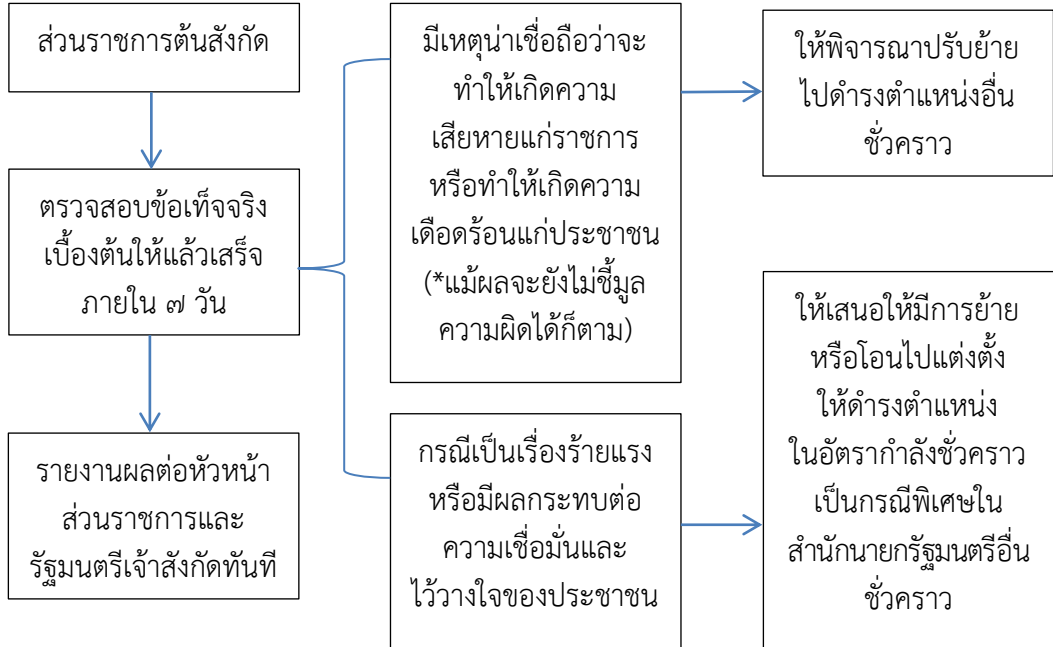
ในกรณีที่ตรวจสอบพบว่า มีการจงใจให้ข้อมูลเพื่อใส่ร้ายหรือบิดเบือนข้อมูลเพื่อให้มีการดำเนินการที่เป็นผลร้ายต่อบุคคลอื่น ให้พิจารณาดำเนินการลงโทษบุคคลดังกล่าวอย่างเด็ดขาดด้วย

ข้อ ๕ ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องยึดถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์นี้โดยเคร่งครัดตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

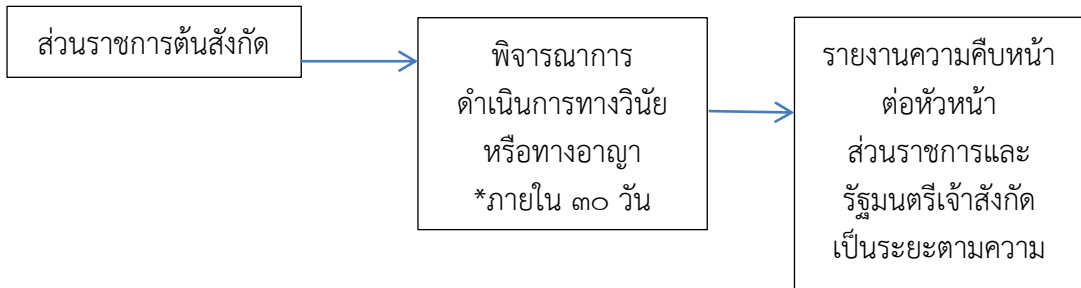
มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการ

๑. ในกรณีมีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ

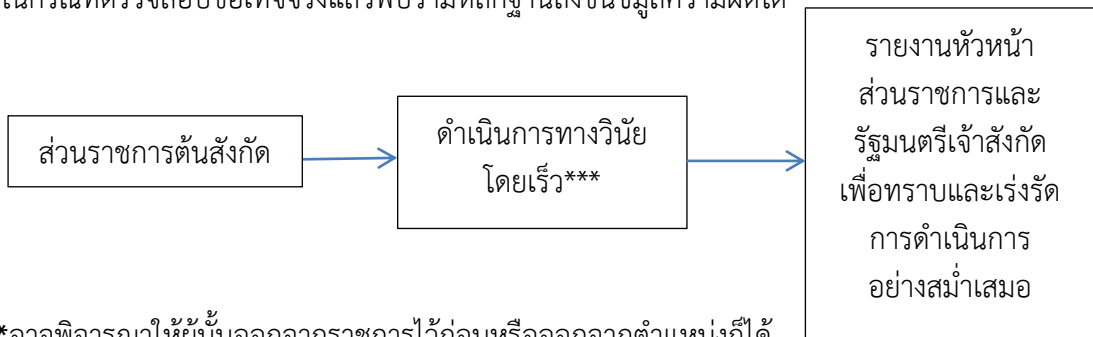
๑.๑

๑.๒

๒. ในกรณีที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่ามีหลักฐานถึงขั้นชี้มูลความผิดได้

***อาจพิจารณาให้ผู้พ้นออกจากราชการไว้ก่อนหรือออกจากตำแหน่งก็ได้

ตามความจำเป็นและเหมาะสม และหากมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

ทางอาญาด้วยให้ส่งเรื่องให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบพิจารณาดำเนินคดีทันที

ทั้งนี้ ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องตามปกติ

๓. การปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลหรือคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ทำให้การปฏิบัติราชการเกิดความล่าช้า หรือไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ หรือเกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน ต้องพิจารณาให้มีการย้ายหรือโอนไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่น

๔. ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดให้มีมาตรการคุ้มครองพยาน หรือผู้ให้ข้อมูล หรือเบาะแสอย่างเหมาะสม

๕. ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องยึดถือปฏิบัติ ตามหลักเกณฑ์นี้โดยเคร่งครัด

ผลดำเนินการทางวินัย

กรณีที่เป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือเป็นความผิดทางวินัยแต่ไม่ถึงขั้นปลดออกจากราชการ หรือไล่ออกจากราชการ ให้ส่วนราชการต้นสังกัดดำเนินการปรับย้ายจากตำแหน่งเดิมไปดำรงตำแหน่งอื่นเป็นการชั่วคราว และห้ามปรับย้ายกลับไปดำรงตำแหน่งหน้าที่ในลักษณะเดิมหรือแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้นภายในเวลา ๓ ปี

บทที่ ๔ การออกจากราชการ

การออกจากราชการ หมายถึง การพ้นจากสภาพการเป็นข้าราชการ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๗ มาตรา ๑๐๗ ได้บัญญัติให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
- (๓) ลาออกจากราชการและได้รับอนุญาตให้ลาออก หรือการลาออกมีผลตามมาตรา ๑๐๘
- (๔) สั่งให้ออกตามมาตรา ๔๙ มาตรา ๕๖ วรรคสอง วรรคสาม หรือวรรคห้า มาตรา ๑๐๓ มาตรา ๑๑๐ มาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๓ มาตรา ๑๑๔ หรือมาตรา ๑๑๕
- (๕) ถูกสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออก
- (๖) ถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เว้นแต่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นที่ไม่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๑๐๙

๑. การออกจากราชการเพราะตาย

เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดถึงแก่ความตาย ย่อมสิ้นสภาพบุคคล ทำให้สิ้นสภาพการเป็นข้าราชการไปด้วย เมื่อข้าราชการถึงแก่ความตายต้องมีการรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับ แล้วแจ้งการตายให้กรมบัญชีกลางและ ก.ค.ศ. ทราบ ทางราชการจะจ่ายเงินเดือนให้จนถึงวันที่ถึงแก่ความตาย และถ้าเป็นการตายก่อนหรือในวันที่ ๑ เมษายน หรือวันที่ ๑ ตุลาคม ก่อนที่จะมีคำสั่งเลื่อนเงินเดือน ให้ผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนเงินเดือนให้ผู้นั้นเพื่อประโยชน์ในการคำนวณบำเหน็จบำนาญ โดยให้มีผลในวันที่ผู้นั้นถึงแก่ความตาย

กรณีศาลมีคำสั่งให้เป็นผู้سابสูญถือเป็นการออกจากราชการเพราะตาย ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ป ๑๐๑๔ ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๙

๒. การพ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จ บำนาญข้าราชการ

การออกจากราชการเพราะเกษียณอายุ เมื่อมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ เป็นการพ้นจากราชการโดยผลของกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๕๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นเจ้าหน้าที่ควบคุมเกษียณอายุของข้าราชการครู โดยมีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ ก่อนสิ้นเดือนกันยายนของทุกปี กระทรวงศึกษาธิการจะสำรวจรายชื่อข้าราชการ ซึ่งจะมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณถัดไป แล้วแจ้งรายชื่อให้สำนักงาน ก.ค.ศ. ส่วนราชการเจ้าสังกัดและกระทรวงการคลังทราบ

๒.๒ ส่วนราชการจะตรวจสอบแล้วแจ้งให้ผู้จะครบเกษียณอายุทราบ

๒.๓ ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ต้องรับดำเนินการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนและออกคำสั่งเลื่อนเงินเดือนให้แก่ผู้ที่จะเกษียณอายุเพื่อประโยชน์ในการคำนวณบำเหน็จบำนาญโดยมีผลตั้งแต่วันที่ ๓๐ กันยายน ในกรณีเป็นผู้มีเงินเดือนยังไม่ถึงขั้นสูงสุดของอันดับ และมีผลการปฏิบัติงานสมควรได้รับการเลื่อนเงินเดือน

๓. การลาออกจากราชการ

การลาออกจากราชการเป็นเรื่องของความสมัครใจ โดยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ประสงค์จะลาออก จะต้องยื่นหนังสือขอลาออกต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ เป็นผู้พิจารณาอนุญาต ตามมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบระเบียบ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการลาออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ สรุปได้ดังนี้

๓.๑ การลาออกต้องทำเป็นหนังสือ ระบุวันที่ประสงค์ขอลาออก เหตุผลการลาออกลงลายมือชื่อ ยื่นต่อผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออก

๓.๒ ต้องยื่นล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงหยุดราชการไปได้

๓.๓ ยกเว้นกรณีลาออกเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเพื่อสมัครรับเลือกตั้ง ให้ยื่นต่อผู้บังคับบัญชาและให้การลาออกมีผลตั้งแต่วันที่ขอลาออก ทั้งนี้ต้องยื่นก่อนอย่างช้าในวันที่ขอลาออก

๓.๔ ผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออก คือผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓

๓.๕ กรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการ ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ อาจยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกได้ไม่เกิน ๙๐ วัน นับแต่วันขอลาออกก็ได้ ยกเว้นการลาออกตามข้อ ๓.๓

๓.๖ กรณีผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ มิได้ยับยั้งและมีคำสั่งอนุญาตการลาออก ให้การลาออกนั้นมีผลตั้งแต่วันที่ขอลาออก

๓.๗ หากยื่นล่วงหน้าน้อยกว่า ๓๐ วัน โดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้มีอำนาจอนุญาตการลาออกหรือมิได้ระบุวันขอลาออกให้ถือวันถัดจากวันที่ครบ ๓๐ วัน นับแต่วันที่ยื่นเป็นวันขอลาออก

๓.๘ การยับยั้งและการอนุญาตให้ลาออก ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ต้องมีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรแล้วแจ้งให้ผู้ขอลาออกทราบก่อนวันขอลาออก

๓.๙ ผู้ขอลาออกอาจเปลี่ยนใจ ถอนใบลาออกได้ แต่ต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร ยื่นต่อผู้มีอำนาจพิจารณาก่อนที่คำสั่งอนุญาตให้ลาออกจะมีผล

กรณีศึกษา

๑. กรณีเป็นหนี้สหกรณ์ออมทรัพย์ครูไม่เป็นเหตุที่จะยับยั้งการลาออก

๒. การที่ไม่ประสงค์จะรับราชการก็จะต้องดำเนินการยื่นหนังสือลาออกจากราชการให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนดไว้ และยังมีหน้าที่ที่จะต้องมาปฏิบัติราชการจนกว่าการออกจากราชการจะมีผลตามที่กฎหมายกำหนด หากขาดราชการไปก่อนได้รับอนุญาต ย่อมถือว่าเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการที่อาจต้องมีความผิดทางวินัย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๗๙๙/๒๕๕๕)

๔. การออกจากราชการเพราะถูกสั่งให้ออกจากราชการ

กรณีถูกสั่งให้ออกจากราชการ ซึ่งเป็นผลทำให้พ้นจากสภาพการเป็นข้าราชการ มิได้หลายกรณีดังนี้

๔.๑ ถูกสั่งให้ออกเพราะขาดคุณสมบัติทั่วไป หรือขาดคุณสมบัติตามมาตรฐานตำแหน่ง ตามมาตรา ๔๙

ผู้ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรา ๔๕ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ จะต้องมีความสมบูรณ์ตามมาตรฐานตำแหน่ง ตามมาตรา ๔๒ หรือคุณสมบัติพิเศษ ตามมาตรา ๔๘ ถ้าผู้ใดได้รับการบรรจุและแต่งตั้ง

โดยเป็นผู้ขาดคุณสมบัติอยู่ก่อน หรือมีกรณีต้องหายอยู่ก่อนและภายหลังปรากฏว่า เป็นผู้ขาดคุณสมบัติเนื่องจากกรณีต่อนั้น มาตรา ๔๘ บัญญัติให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้นั้น ออกจากราชการโดยพลัน การสั่งให้ออกจากราชการกรณีเป็นผู้ขาดคุณสมบัติไม่กระทบกระเทือน ถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ รวมถึงการรับเงินเดือนหรือผลประโยชน์อื่นใดที่ได้รับ หรือมีสิทธิจะได้รับจากทางราชการก่อนคำสั่งให้ออกจากราชการ และถ้าการเข้ารับราชการเป็นไปโดยสุจริต ให้ถือว่าเป็นการสั่งให้ออกเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน ตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

๔.๒ ถูกสั่งให้ออกเพราะไม่พันทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม ตามมาตรา ๕๖

ผู้ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด จะต้องทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการในตำแหน่งนั้น แต่ถ้าผู้ใดได้รับการบรรจุและแต่งตั้งในตำแหน่งครูผู้ช่วย ต้องเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มเป็นเวลา ๒ ปีก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครู การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการและการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด ถ้าในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ พิจารณาเห็นว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดมีความประพฤติไม่ดี หรือไม่มีความรู้ ความสามารถ ความเหมาะสม หรือมีผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด โดยไม่ควรให้รับราชการต่อไป ก็สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการได้ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด

การให้ออกในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม ให้ถือเสมือนว่าผู้นั้นไม่เคยเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามาก่อน แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติหน้าที่หรือการรับเงินเดือนหรือผลประโยชน์อื่นใดที่รับไปแล้ว หรือมีสิทธิจะได้รับจากทางราชการ

๔.๓ ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน เพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณาตามมาตรา ๑๐๓ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งอยู่ในระหว่างถูกสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน เพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณาได้ตามกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการสั่งพักราชการ และการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน พ.ศ. ๒๕๕๕ แต่สำหรับกรณีนี้ หากภายหลังปรากฏผลการสอบสวนว่า ผู้นั้นไม่ได้กระทำความผิดหรือกระทำความผิดแต่ไม่ถึงต้องให้ออกจากราชการ และไม่กรณีที่ต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ต้องสั่งให้กลับเข้ารับราชการในตำแหน่งและวิทยฐานะเดิม หรือตำแหน่งเดียวกับที่ผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งและวิทยฐานะนั้น และมาตรา ๑๐๓ ได้รับรองให้ผู้นั้นมีสถานภาพเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตลอดมา

๔.๔ ถูกสั่งให้ออกเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน ตามมาตรา ๑๑๐ การให้ออกตามมาตรา ๑๑๐ มิใช่เป็นกรณีกระทำความผิดหรือความไม่เหมาะสมแต่ประการใด แต่เป็นกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นไม่อยู่ในฐานะที่จะปฏิบัติราชการได้

๔.๔.๑ การสั่งให้ออกเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุรับราชการนาน ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ มีอำนาจสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการ เพื่อรับบำเหน็จบำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการได้ ในกรณีที่กฎหมายดังกล่าวบัญญัติให้ผู้ถูกสั่งให้ออกได้รับบำเหน็จบำนาญ แต่ในการสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุรับราชการนาน จะต้องมีการตีตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. ด้วย และพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ มาตรา ๑๔ บัญญัติว่า บำเหน็จบำนาญเหตุรับราชการนานนั้นให้แก่ข้าราชการซึ่งมีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญครบ ๓๐ ปี แล้ว

๔.๔.๒ การสั่งให้ออกเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน

บำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน ตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ กำหนดให้แก่ข้าราชการซึ่งออกจากประจำการ เพราะเลิกหรือยุบตำแหน่ง หรือซึ่งมีคำสั่งให้ออก โดยไม่มีความผิด และต้องมีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญครบ ๑ ปีบริบูรณ์โดยถ้ามีเวลาราชการไม่ถึง ๑๐ ปีบริบูรณ์ได้บำเหน็จ ตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไปมีสิทธิได้บำนาญ

ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ มีอำนาจสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนได้หลายกรณี ดังนี้

- ๑) กรณีเจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการได้โดยสม่ำเสมอ
- ๒) กรณีสมัครไปปฏิบัติงานใด ๆ ตามความประสงค์ของทางราชการ
- ๓) กรณีขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๓๐ (๑) (๔) (๕) (๗) (๘) หรือ (๙) ได้แก่
 - (๑) ไม่มีสัญชาติไทย
 - (๒) ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น
 - (๓) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคตามที่กำหนด

ในกฎ ก.ค.ศ.

(๔) เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี สำหรับการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

(๕) เป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง

(๖) เป็นบุคคลล้มละลาย

๔) กรณีถูกกล่าวหา หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติทั่วไปตาม มาตรา ๓๐ (๓) เป็นผู้ไม่เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่การที่จะสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดออกจากราชการตามกรณีนี้ ผู้บังคับบัญชาจะต้องสอบสวนก่อน ในกรณีที่เห็นว่ามิใช่ก็ต้องสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต้องแจ้งข้อกล่าวหา และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ เมื่อสอบสวนแล้วต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาด้วย เมื่อสอบสวนแล้วนำเสนอ กศจ. หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี พิจารณา เมื่อ กศจ. หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. พิจารณามีมติว่า ผู้นั้นขาดคุณสมบัติ ตามมาตรา ๓๐ (๓) ดังกล่าว ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ จึงสั่งให้ออกจากราชการได้

๕) กรณีที่ทางราชการเลิกหรือยุบตำแหน่งใด ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ออกจากราชการได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

๖) กรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดไม่สามารถปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล ในระดับอันเป็นที่พอใจของทางราชการได้ ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งให้ผู้นั้น ออกจากราชการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ออกจากราชการกรณีไม่สามารถปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล พ.ศ. ๒๕๕๓

๔.๕ ถูกสั่งให้ออกเพราะหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๑๑๑ ถ้าผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ เห็นว่าให้รับราชการต่อไป จะเป็นการเสียหายแก่ราชการ

การให้ออกตามมาตรา ๙๘ กฎหมายกำหนดให้ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ในกรณีที่มีการสอบสวนตามมาตรา ๙๘ ในเรื่องเดียวกันไว้แล้วผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ จะใช้สำนวนการสอบสวนทางวินัย ดำเนินการสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๙๘ ได้โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนในเรื่องนั้นอีก (มาตรา ๑๑๑ วรรคสาม และมาตรา ๑๑๖) การสั่งให้ออกในกรณีนี้เป็นการสั่งให้ออกเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน

๔.๖ ถูกสั่งให้ออกเพราะมีมลทินมัวหมองตามมาตรา ๑๑๒ เป็นกรณีที่ถูกลงโทษจากพระราชกฤษฎีกาเนื่องจากถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่ผลการสอบสวนไม่ได้ความว่ากระทำความผิดที่จะถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ แต่มีมลทินหรือมัวหมองในกรณีที่ถูกลงโทษนั้น ถ้าจะให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ และผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน เป็นการสั่งให้ออกจากราชการตามมาติ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี

๔.๗ ถูกสั่งให้ออกเพราะต้องรับโทษจำคุก ตามมาตรา ๑๑๓ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดต้องรับโทษจำคุกโดยคำสั่งของศาล หรือต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ จะสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ เพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน ตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการก็ได้

๔.๘ ถูกสั่งให้ออกเพื่อไปรับราชการทหาร ตามมาตรา ๑๑๔ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร หมายถึง การถูกเกณฑ์ไปเป็นทหารกองประจำการ ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ และต้องสงวนตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งเทียบเท่าไว้ให้ เมื่อผู้นั้นยื่นเรื่องขอกลับเข้ารับราชการภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันพ้นจากราชการทหาร โดยไม่มีความเสียหายและไม่เป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๓๐ และไม่ได้ถูกเปลี่ยนแปลงคำสั่งเป็นให้ออกจากราชการตามมาตราอื่น

๔.๙ มีกรณีสมควรให้ออกอยู่ก่อนวันโอน ตามมาตรา ๑๑๘ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งโอนมาจากพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือข้าราชการอื่นที่มีใช้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ หรือข้าราชการการเมือง ซึ่งมีกรณีที่เหมาะสมให้ออกจากงานหรือออกจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น หรือกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการนั้นอยู่ก่อนวันโอนมาบรรจุ ให้ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นมีอำนาจพิจารณาดำเนินการตามหมวดนี้ได้โดยอนุโลม และในกรณีที่จำเป็นต้องสั่งให้ออกจากราชการ ให้ปรับบทกรณีให้ออกจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นหรือกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการนั้นโดยอนุโลม

๕. ถูกสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ

การถูกลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ เป็นการพ้นจากสภาพการเป็นข้าราชการ เพราะกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ที่กฎหมายกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาจะต้องสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการตามความร้ายแรงแห่งกรณี โทษไล่ออกจากราชการไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ สำหรับโทษปลดออกจากราชการ มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนว่าเป็นผู้ลาออกจากราชการ ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา ๙๖

๖. ถูกสั่งให้ออกกรณีถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ตามมาตรา ๑๐๙

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใด ถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และไม่มีกรณี ถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตราอื่น ถ้าภายใน ๓๐ วันไม่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นที่ไม่ต้องมี ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ต้องสั่งให้ออกจากราชการ

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๔๓ บัญญัติให้ผู้ประกอบ วิชาชีพควบคุม คือ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ถ้าฝ่าฝืนมีโทษจำคุก ๑ ปี ปรับไม่เกิน ๒ หมื่นบาท

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งที่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ หากถูกเพิกถอน ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ จะเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรฐานตำแหน่งผู้บังคับบัญชาจึงต้องสั่งให้ออกจากราชการ เว้นแต่เปลี่ยนเป็นตำแหน่งอื่นที่ผู้นั้นมีคุณสมบัติ และเป็นตำแหน่งที่ไม่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพได้ ภายใน ๓๐ วัน และต้องเป็นผู้ที่ไม่มีกรณีที่จะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตราอื่น

บทที่ ๕

การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการ

เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการผู้ใด และส่งยุติเรื่อง งดโทษ ลงโทษ หรือสั่งให้ข้าราชการผู้ใดออกจากราชการไปแล้ว กฎหมายได้กำหนดให้มีการรายงานการดำเนินการทางวินัย หรือการสั่งให้ออกจากราชการนั้น ไปยังผู้บังคับบัญชาหรือองค์คณะบุคคลผู้ที่มีอำนาจตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อการตรวจสอบควบคุมมาตรฐานการดำเนินการทางวินัย การสั่งลงโทษ หรือการสั่งให้ออกจากราชการ ให้เป็นไปโดยถูกต้องเหมาะสมและเป็นธรรม

มาตรา ๑๐๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติว่า เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยหรือดำเนินการสอบสวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใด หรือสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการไปแล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) การรายงานการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรงของผู้บังคับบัญชาตั้งแต่หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลงมา เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยแล้ว ให้รายงานไปยังหัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แล้วแต่กรณี และเมื่อหัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับรายงานแล้วเห็นว่า การยุติเรื่อง การงดโทษ หรือการสั่งลงโทษ ไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสม ก็ให้มีอำนาจสั่งงดโทษ ลดสถานโทษ เพิ่มสถานโทษ เปลี่ยนแปลงและแก้ไขข้อความ ในคำสั่งเดิม หรือดำเนินการอย่างใดเพิ่มเติม เพื่อประกอบการพิจารณาให้ได้ความจริงและความยุติธรรมได้ตามควรแก่กรณี และหากเห็นว่ากรณีเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็ให้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนได้ หรือหากเห็นว่ากรณีที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนก็ให้แจ้งหรือรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจหน้าที่เพื่อดำเนินการตามควรแก่กรณีต่อไป เมื่อหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้พิจารณาตามอำนาจหน้าที่แล้ว ให้เสนอหรือรายงาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา เมื่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาได้พิจารณาแล้ว ให้รายงานไปยังหัวหน้าส่วนราชการพิจารณา แต่ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการซึ่งได้รับรายงานมีความเห็นขัดแย้งกับมติ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา ให้เสนอ ก.ค.ศ. พิจารณาต่อไป

(๒) การรายงานการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงของผู้บังคับบัญชาตั้งแต่หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลงมา เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยแล้ว ให้รายงานไปยังหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แล้วแต่กรณี และเมื่อหัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาตามอำนาจหน้าที่แล้ว ให้รายงาน อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา และ ก.ค.ศ. พิจารณาตามลำดับ

สำหรับการดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาที่มีตำแหน่งเหนือหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป และมีใช้เป็นการดำเนินการตามมติของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา ให้รายงาน ก.ค.ศ. พิจารณา

ในการดำเนินการตามมาตรานี้ เมื่อ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. พิจารณาและมีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้ที่มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ หรือหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แล้วแต่กรณี สั่งหรือปฏิบัติไปตามนั้น

การรายงานตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.ค.ศ. กำหนด”

มาตรา ๑๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ บัญญัติว่า ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับรายงานตามมาตรา ๑๐๔ (๑) หรือ (๒) แล้ว เห็นสมควรให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดออกจากราชการ ตามมาตรา ๑๑๐ (๔) หรือ มาตรา ๑๑๑ ก็ให้หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการตามมาตรา ๑๑๐ (๔) หรือ มาตรา ๑๑๑ แต่ถ้าเป็นกรณีที่ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามมาตราดังกล่าว หรือมาตรา ๙๘ วรรคสอง กรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรงไว้แล้ว ให้ส่งเรื่องให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี พิจารณา

ในกรณีที่จำเป็นต้องสั่งให้ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการกลับเข้ารับราชการ ให้ตามมาตรา ๑๐๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อผู้บังคับบัญชาได้สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการหรือ ดำเนินการตามมาตรา ๑๑๐ (๔) หรือมาตรา ๑๑๑ ให้รายงานไปยัง ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา ตามระเบียบว่าด้วยการรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๖๐ เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาค ของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐

ข้อ ๒ ให้มีศึกษาธิการภาคเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างในสำนักงาน ศึกษาธิการภาค มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการภาค และให้มี รองศึกษาธิการภาคจำนวนหนึ่งคน เพื่อช่วยเหลืองานศึกษาธิการภาค ทั้งนี้ ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งรองศึกษาธิการภาค ต้องเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ ตำแหน่งประเภทอำนวยการระดับสูง หรือศึกษาธิการจังหวัด อยู่ก่อนวันที่คำสั่งนี้ใช้บังคับ ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุศึกษาธิการภาค และสั่งบรรจุและ แต่งตั้งรองศึกษาธิการภาคจากข้าราชการในกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ ๓ ในแต่ละจังหวัด ให้มีคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “กศจ.” ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

(๒) ศึกษาธิการภาคในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และผู้แทนสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ

การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นกรรมการ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินหกคน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้ง โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการขับเคลื่อนตามข้อ ๒ โดยอย่างน้อยต้องมีผู้แทนองค์กรภาคเอกชน ผู้แทน องค์กรวิชาชีพ และผู้แทนภาคประชาชน ด้านละหนึ่งคน

(๕) ศึกษาธิการจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๖) รองศึกษาธิการจังหวัด เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

กศจ. อาจแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดจำนวนไม่เกินสองคนเป็น ผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้

ข้อ ๘ ให้ กศจ. มีอำนาจหน้าที่ในเขตจังหวัด ดังต่อไปนี้

(๑) อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

ข้อ ๑๒ ให้มีศึกษาธิการจังหวัด เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของศึกษาธิการภาค มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเฉพาะงานที่เกี่ยวข้องกับ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา และให้มีรองศึกษาธิการจังหวัด เพื่อช่วยเหลืองานศึกษาธิการจังหวัด จำนวนสามคน ให้ศึกษาธิการจังหวัด รองศึกษาธิการจังหวัด และข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้ ให้ศึกษาธิการจังหวัดดำรงตำแหน่งเทียบเท่ากับข้าราชการพลเรือนสามัญประเภทอำนวยการระดับสูง และผู้ที่จะดำรงตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัดต้องเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการประเภทผู้บริหารการศึกษาหรือเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่รองศึกษาธิการภาคอยู่ก่อนวันที่คำสั่งนี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ที่ ก.ค.ศ. กำหนด

ข้อ ๑๓ การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร ตามมาตรา ๕๓ (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้ศึกษาธิการจังหวัดโดยความเห็นชอบของ กศจ. เป็นผู้ที่มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

โดยที่หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๖๐ เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์การบริหารงานบุคคล ตำแหน่ง และอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบกับกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยอำนาจการส่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับแล้ว ก.ค.ศ. จึงมีการปรับปรุงระเบียบ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้สอดคล้องกับคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๖๐ เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐ โดยยกเลิกระเบียบ ก.ค.ศ. ดังกล่าว และออกระเบียบ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑

การรายงาน

ระเบียบ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดให้กระบวนการดำเนินการทางวินัย การรายงานการดำเนินการทางวินัย และการออกจากราชการสิ้นสุดที่หัวหน้าส่วนราชการ หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี โดยแยกเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา และไม่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑) การรายงานการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรงของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ให้รายงานไปยังผู้บังคับบัญชา และ กศจ. และให้รายงานไปยัง เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หากเห็นชอบเรื่องวินัยเป็นอันยุติ หากมีความเห็นขัดแย้งให้เสนอ ก.ค.ศ

สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ให้รายงานไปยังผู้บังคับบัญชา และ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หากเห็นชอบเรื่องวินัยเป็นอันยุติ หากมีความเห็นขัดแย้งให้เสนอ ก.ค.ศ

๒) การรายงานการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ให้เสนอหรือรายงาน กศจ. แล้วรายงาน ก.ค.ศ. เพื่อพิจารณาตามลำดับ

สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่ได้สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาให้เสนอหรือรายงาน อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง แล้วรายงาน ก.ค.ศ. เพื่อพิจารณาตามลำดับ

การรายงานการดำเนินการทางวินัย แบ่งได้เป็น ๓ กรณี ดังนี้

๑. การรายงานการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรง
๒. การรายงานการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง
๓. การรายงานการสั่งให้ออกจากราชการ

๑. การรายงานการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรง

ก. กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา

(๑) เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใด และได้สั่งยุติเรื่อง งดโทษ หรือลดโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือนแก่ผู้นั้นแล้ว ให้รายงานไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(๒) เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับรายงาน ตาม (๑) พิจารณาตามอำนาจหน้าที่ โดยพิจารณาตรวจสอบว่าการดำเนินการทางวินัยนั้นถูกต้องเหมาะสมแล้วหรือไม่ ในกรณีที่เห็นว่าการการสั่งยุติเรื่อง การงดโทษ หรือการสั่งลดโทษยังไม่เหมาะสม ก็มีอำนาจสั่งงดโทษ หรือลดโทษเป็นสถานโทษหรืออัตราโทษที่เบาลง เพิ่มโทษเป็นสถานโทษหรืออัตราโทษที่หนักขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงและแก้ไขข้อความในคำสั่งเดิม หรือดำเนินการอย่างใดเพิ่มเติม เพื่อประกอบการพิจารณาให้ได้ความจริงและความยุติธรรมได้ตามควรแก่กรณี หรือหากเห็นว่าไม่มีความผิดก็ให้สั่งยกโทษ

(๓) ในกรณีที่เห็นว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็ให้ดำเนินการเพื่อให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง มาตรา ๑๐๐ วรรคหก หรือมาตรา ๑๐๔ (๑) หรือดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง โดยอาจสั่งพักราชการ หรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน ตามมาตรา ๑๐๓ หรือกรณีที่เห็นว่าเป็นกรณีตามมาตรา ๑๑๐ (๔) หรือมาตรา ๑๑๑ ก็มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนได้

(๔) หากเห็นว่าไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่หรือเกินอำนาจหน้าที่ก็ให้แจ้งหรือรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจหน้าที่เพื่อดำเนินการตามควรแก่กรณีต่อไป

(๕) กรณีที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับรายงานตาม (๑) และพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ หรือได้ดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรงแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดแล้ว ให้รายงาน กศจ. พิจารณา

(๖) สำหรับกรณีที่มีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชา ตาม (๑) หรือ (๕) ให้เสนอ กศจ. พิจารณาอุทธรณ์ โดยต้องนำกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้ โดยไม่ต้องพิจารณารายงานการดำเนินการทางวินัย และให้ถือว่า การพิจารณาอุทธรณ์เป็นการพิจารณารายงานการดำเนินการทางวินัยด้วย

(๗) ในกรณีที่ไม่มี การอุทธรณ์ เมื่อ กศจ. พิจารณารายงานการดำเนินการทางวินัยแล้ว มีมติเป็นประการใด ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งหรือปฏิบัติไปตามนั้น และให้รายงานไปยังเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๘) เมื่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับรายงานการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา หากพิจารณาแล้วเห็นชอบกับ มติของ กศจ. ให้การรายงานการดำเนินการทางวินัยเป็นอันสิ้นสุด เว้นแต่กรณีเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเห็นขัดแย้งกับมติของ กศจ. โดยเห็นว่าการดำเนินการไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม การลงโทษไม่เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี หรือแนวทางที่ ก.ค.ศ. กำหนด ให้เสนอ ก.ค.ศ. พิจารณา พร้อมเหตุผลประกอบการพิจารณา เมื่อ ก.ค.ศ. พิจารณามีมติเป็นประการใดแล้ว เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงส่งไปตามนั้น

(๙) ในกรณีที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป ได้ดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรงแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อดำเนินการแล้วให้รายงาน ก.ค.ศ. เพื่อพิจารณา

ข. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา

(๑) เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรงแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ใด และได้สั่งยุติเรื่อง งดโทษ หรือลดโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือนแก่ผู้นั้นไปแล้ว ให้รายงานการดำเนินการทางวินัยไปยังหัวหน้าส่วนราชการ

(๒) เมื่อหัวหน้าส่วนราชการได้รับรายงานการดำเนินการทางวินัยต้องพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของการดำเนินการ ถ้าเห็นว่าการยุติเรื่อง การงดโทษ หรือการสั่งลงโทษไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสม ก็ให้สั่งงดโทษหรือลดโทษเป็นสถานโทษหรืออัตราโทษที่เบาลง เพิ่มโทษเป็นสถานโทษหรืออัตราโทษที่หนักขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงและแก้ไขข้อความในคำสั่งเดิม หรือดำเนินการอย่างใดเพิ่มเติม เพื่อประกอบการพิจารณาให้ได้ความจริง และความยุติธรรมได้ตามควรแก่กรณี หรือหากเห็นว่าไม่มีความผิด ก็ให้สั่งยกโทษ

(๓) ในกรณีที่เห็นว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก็ให้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง มาตรา ๑๐๐ วรรคหก หรือ มาตรา ๑๐๔ (๑) หรือดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง โดยอาจสั่งพักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อน ตามมาตรา ๑๐๓ หรือกรณีที่เห็นว่าเป็นกรณีตามมาตรา ๑๑๐ (๔) หรือมาตรา ๑๑๑ ก็ให้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้ว ดำเนินการตามกระบวนการขั้นตอนของกฎหมายต่อไป

(๔) ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการได้ดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรงแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใด หรือกรณีที่ได้รับรายงาน เมื่อได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่แล้วให้รายงาน อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง พิจารณา

(๕) สำหรับกรณีที่มีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชา ตาม (๑) หรือ (๔) ต้องเสนออุทธรณ์ให้ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง พิจารณา โดยต้องนำกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้ โดยไม่ต้องพิจารณารายงานการดำเนินการทางวินัย และให้ถือว่าการพิจารณาอุทธรณ์เป็นการพิจารณารายงานการดำเนินการทางวินัยด้วย

(๖) เมื่อ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง พิจารณามีมติเป็นประการใดแล้ว ให้หัวหน้าส่วนราชการสั่งและปฏิบัติไปตามนั้น และให้การรายงานการดำเนินการทางวินัยเป็นอันสิ้นสุด เว้นแต่ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการมีความเห็นขัดแย้งกับ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง โดยเห็นว่าการดำเนินการไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม การลงโทษไม่เป็นไปตามมติ คณะรัฐมนตรี หรือแนวทางที่ ก.ค.ศ. กำหนด ให้เสนอ ก.ค.ศ. พิจารณา พร้อมเหตุผลประกอบการพิจารณา เมื่อ ก.ค.ศ. พิจารณามีมติเป็นประการใดแล้วหัวหน้าส่วนราชการจึงส่งไปตามนั้น

๒. การรายงานการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง

ก. กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา

การรายงานการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ (ศึกษาธิการจังหวัดหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงหรือมีการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งแก่ผู้ใดแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนหรือผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่า เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้เสนอ กศจ. พิจารณา

(๒) ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนและผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่า เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง และผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ได้สั่งยุติเรื่อง งดโทษ หรือให้มีการสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนหรือลดเงินเดือนผู้ใดแล้ว ให้รายงานไปยัง กศจ.

ในกรณีที่เห็นว่าต้องสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือน ให้ส่งเรื่องไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสั่งลงโทษ แล้วส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ เพื่อรายงานการดำเนินการทางวินัยต่อไป

(๓) ในกรณีเรื่องที่ได้รับรายงานหรือได้ดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตาม (๒) มีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษให้นำเสนอ กศจ. พิจารณาอุทธรณ์ โดยไม่ต้องพิจารณารายงานการดำเนินการทางวินัย และให้ถือว่าการพิจารณาอุทธรณ์เป็นการพิจารณารายงานการดำเนินการทางวินัยด้วย

(๔) เมื่อ กศจ. มีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งหรือปฏิบัติไปตามนั้น และให้รายงาน ก.ค.ศ. เพื่อพิจารณาพร้อมสำนวนการสอบสวน

(๕) เมื่อ ก.ค.ศ. พิจารณามีมติเป็นประการใด ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งหรือปฏิบัติให้ เป็นไปตามนั้น และให้การรายงานการดำเนินการทางวินัยเป็นอันสิ้นสุด

(๖) ในกรณีที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป ได้ดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ให้เสนอ ก.ค.ศ. พิจารณาพร้อมสำนวนการสอบสวน เมื่อ ก.ค.ศ. พิจารณามีมติเป็นประการใดให้ผู้บังคับบัญชาสั่งหรือปฏิบัติไปตามนั้น

ข. กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา

การรายงานการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีได้สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ (หัวหน้าส่วนราชการ) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงหรือมีการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งแก่ผู้ใดแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนหรือผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้เสนอ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง พิจารณา

(๒) ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนและผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เห็นว่าเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง และผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ได้สั่งยุติเรื่อง งดโทษ หรือลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนหรือลดเงินเดือนผู้ใดแล้ว ให้รายงาน อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง

(๓) ในกรณีเรื่องที่ได้รับรายงานหรือได้ดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตาม (๒) มีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษให้นำเสนอ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง พิจารณาอุทธรณ์ โดยไม่ต้องพิจารณารายงานการดำเนินการทางวินัย และให้ถือว่าการพิจารณาอุทธรณ์เป็นการพิจารณารายงานการดำเนินการทางวินัยด้วย

(๔) เมื่อ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง พิจารณามีมติเป็นประการใดให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมติ แล้วรายงานไปยัง ก.ค.ศ. พร้อมสำนวนการสอบสวน

(๕) เมื่อ ก.ค.ศ. พิจารณามีมติเป็นประการใด ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งและปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น และให้การรายงานการดำเนินการทางวินัยเป็นอันสิ้นสุด

๓. การรายงานการสั่งให้ออกจากราชการ

ก. กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา

การรายงานการสั่งให้ออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา

(๑) เมื่อผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ได้สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดออกจากราชการ

๑.๑ ตามมาตรา ๔๙ ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ออกโดยพลัน กรณี

- ขาดคุณสมบัติทั่วไป ตามมาตรา ๓๐
- ขาดคุณสมบัติตามมาตรฐานตำแหน่ง ตามมาตรา ๔๒
- ขาดคุณสมบัติพิเศษ ตามมาตรา ๔๘

๑.๒ การสั่งให้ออกจากราชการกรณีไม่พ้นทดลองการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือไม่ผ่านการประเมินการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม ตามมาตรา ๕๖ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคห้า

๑.๓ การสั่งให้ออกตามมาตรา ๑๑๐ (๑) (๓) และ (๖) เพราะเหตุ

- เจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการได้โดยสม่ำเสมอ
- ไม่มีสัญชาติไทย
- เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น
- เป็นผู้ไร้ความสามารถ จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.

- เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดีสำหรับการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา
- เป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง
- เป็นบุคคลล้มละลาย
- ไม่สามารถปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลในระดับอันเป็นที่พอใจของทางราชการได้

๑.๔ การสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๑๑๓ กรณีต้องรับโทษจำคุกโดยคำสั่งของศาลหรือต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ ซึ่งยังไม่ถึงกับต้องถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ

๑.๕ การสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๑๑๘ กรณีมีเหตุที่สมควรให้ออกก่อนวันโอนมาบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(๒) เมื่อผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ มีคำสั่งแล้วให้รายงานไปยัง กศจ. เพื่อทราบ

(๓) ในกรณีที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้ดำเนินการตาม (๑) ให้รายงาน ก.ค.ศ. เพื่อทราบ

(๔) ในกรณีที่ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ได้ดำเนินการสอบสวนตามมาตรา ๑๑๐ (๔) กรณีเป็นผู้ไม่เลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือมาตรา ๑๑๑ กรณีหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ แล้วให้เสนอ กศจ. พิจารณา เมื่อมีการสั่งการตามมติแล้ว ให้รายงานไปยัง ก.ค.ศ. เพื่อพิจารณาด้วย

(๕) ในกรณีที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาผู้ใดออกจากราชการ ตาม (๔) แล้ว ให้เสนอ ก.ค.ศ. พิจารณา

อนึ่ง การให้ออกจากราชการตามมาตรา ๑๑๒ กรณีมีมลทินมัวหมองในกรณีที่ถูกสอบสวนอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะต้องรายงาน ก.ค.ศ. เนื่องจากมีมูลมาจากการมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง

ข. กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา

การรายงานการสั่งให้ออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีได้สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา

(๑) เมื่อผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ได้สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดออกจากราชการ ตามมาตรา ๔๙ มาตรา ๕๖ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคห้า มาตรา ๑๑๐ (๑) (๓) และ (๖) มาตรา ๑๑๓ หรือมาตรา ๑๑๘ แล้ว ให้รายงาน อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง เพื่อทราบ

(๒) ในกรณีที่ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ได้ดำเนินการสอบสวนตามมาตรา ๑๑๐ (๔) กรณีเป็นผู้ไม่เลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือมาตรา ๑๑๑ กรณีหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ แล้วให้เสนอ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง พิจารณามติ เมื่อสั่งการตามมติแล้วให้รายงานไปยัง ก.ค.ศ. เพื่อพิจารณาด้วย

(๓) กรณีที่เป็นการดำเนินการของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หรือปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ให้เสนอ ก.ค.ศ.หรือองค์การบริหารงานบุคคลที่ทำการแทน ก.ค.ศ. พิจารณา ทั้งนี้ การรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและการให้ออกจากราชการของผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ให้ส่งสำนวนการสอบสวนและเอกสารการพิจารณา บันทึกสรุปประวัติและข้อเท็จจริงพร้อมทั้งสำเนาคำสั่ง จำนวน ๒ ฉบับ ภายใน ๗ วันทำการ ในกรณีที่รายงานเลยกำหนดเวลา ให้รายงานเหตุที่พิจารณาดำเนินการไม่ทันตามกำหนดเวลานั้นไปด้วย

การรายงานการดำเนินการทางวินัย ก่อนนำเสนอ กศจ. หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง พิจารณาให้ตรวจสอบว่ามีการอุทธรณ์ในรายนั้นหรือไม่ หากมีการอุทธรณ์ให้พิจารณาอุทธรณ์ โดยไม่ต้องพิจารณา รายงานการดำเนินการทางวินัย

ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ที่ได้รับรายงาน พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้เสร็จและรายงานการดำเนินการทางวินัยหรือการให้ออกจากราชการนั้นต่อไปตามลำดับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน ในกรณีที่รายงานเลยกำหนดเวลา ให้รายงานเหตุที่พิจารณาดำเนินการไม่ทันตามกำหนดเวลานั้นไปด้วย

เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ได้มีคำสั่งใด ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย ให้ส่งสำเนาคำสั่งจำนวน ๒ ฉบับ ไปยังสำนักงาน ก.ค.ศ. ภายใน ๑๕ วันทำการ นับแต่วันที่มิคำสั่ง ให้ ก.ค.ศ. ตรวจสอบ

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสถานศึกษาที่สอนระดับปริญญา

การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการสั่งให้ออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสถานศึกษาที่สอนระดับปริญญา ให้รายงานไปยังหัวหน้าส่วนราชการ ตามข้อบังคับของสถานศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษานั้น ๆ โดยให้สถานศึกษาทำหน้าที่แทน ก.ค.ศ.

บทที่ ๖ การอุทธรณ์

เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำความผิดวินัยและถูกลงโทษ กฎหมายให้สิทธิข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นมีโอกาสร้องขอให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายได้ยกเรื่องที่ดำเนินการสั่งลงโทษขึ้นมาพิจารณาใหม่โดยการอุทธรณ์คำสั่งของผู้บังคับบัญชาได้ การอุทธรณ์จึงเป็นหลักประกันความเป็นธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การจัดให้มีหลักประกันเพื่อคุ้มครองหรือให้ความเป็นธรรมเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งในการบริหารงานบุคคล ทั้งนี้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองป้องกันมิให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องถูกกลั่นแกล้ง หรือได้รับการปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ

การอุทธรณ์สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ หมวด ๙ มาตรา ๑๒๑ - มาตรา ๑๒๖ ทั้งนี้ การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐

โดยที่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐ ข้อ ๗ ประกอบข้อ ๘ กำหนดให้ในแต่ละจังหวัด มีคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) มีอำนาจหน้าที่ในเขตจังหวัดนั้น ตามที่กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา มีผลทำให้มีการโอนอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ไปเป็นอำนาจของ กศจ. นอกจากนี้ ในข้อ ๑๓ ยังได้กำหนดให้ศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยความเห็นชอบของ กศจ. ดังนั้น จึงทำให้การอุทธรณ์ และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นอำนาจของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา เป็นอำนาจหน้าที่ของ กศจ.

ความหมายและวัตถุประสงค์

การอุทธรณ์ หมายถึง การที่ผู้ถูกลงโทษทางวินัยร้องขอให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดไว้ ยกเรื่องขึ้นพิจารณาใหม่ให้เป็นไปในทางที่เป็นคุณแก่ผู้ถูกลงโทษ

วัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชา โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกลงโทษทางวินัยได้ร้องขอความยุติธรรมจากการใช้อำนาจดังกล่าว ซึ่งมี กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัย

ผู้มีสิทธิอุทธรณ์

ผู้มีสิทธิอุทธรณ์ ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ที่ถูกลงโทษทางวินัย

๑. โทษวินัยไม่ร้ายแรง ได้แก่ โทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดเงินเดือน

๒. โทษวินัยอย่างร้ายแรง ได้แก่ โทษปลดออกจากราชการ ไล่ออกจากราชการ

การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรง

การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรง หมายถึงการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดเงินเดือน ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่งลงโทษ ตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยอำนาจการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนหรือลดเงินเดือน พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดให้ ผู้อำนวยการสถานศึกษามีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์หรือตัดเงินเดือนได้ครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละสองหรือร้อยละสี่ ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษเป็นเวลาหนึ่งเดือน สองเดือน หรือสามเดือน นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี เจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง เลขาธิการ อธิบดี อธิการบดี ศึกษาธิการจังหวัดหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหรือผู้ที่ดำรงตำแหน่งอย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า มีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์ หรือตัดเงินเดือนได้ครั้ง หนึ่ง ในอัตราร้อยละสองหรือร้อยละสี่ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับ ในวันที่มีคำสั่งลงโทษเป็นเวลาหนึ่งเดือน สองเดือน หรือสามเดือน หรือลดเงินเดือนครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละสองหรือร้อยละสี่ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับ ในวันที่มีคำสั่งลงโทษ ทั้งนี้ มาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ให้มีสิทธิอุทธรณ์ ต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา (ปัจจุบันคือ กศจ.) อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี

หลักเกณฑ์การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรง

๑. การอุทธรณ์โทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนหรือลดเงินเดือน ของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ที่นายกรัฐมนตรี้ รัฐมนตรีเจ้าสังกัด เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานเป็นผู้สั่งลงโทษ หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งตามมติของ กศจ. ให้อุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. และให้ ก.ค.ศ. เป็นผู้พิจารณา

๒. การอุทธรณ์โทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนหรือลดเงินเดือน ของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้อำนวยการ สถานศึกษา เป็นผู้สั่งลงโทษให้อุทธรณ์ ต่อ กศจ. และให้ กศจ. เป็นผู้พิจารณา

๓. การอุทธรณ์โทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนหรือลดเงินเดือน ของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา ที่มีได้สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ที่นายกรัฐมนตรี้ รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง เป็นผู้สั่งลงโทษ หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งตามมติของ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง ให้อุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. และให้ ก.ค.ศ. เป็นผู้พิจารณา

๔. การอุทธรณ์โทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนหรือลดเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา ที่มีได้สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ที่ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการ อธิบดี หรือผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นผู้สั่งลงโทษ ให้อุทธรณ์ ต่อ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง และให้ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง เป็นผู้พิจารณา

การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง

การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง หมายถึงการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ ปลดออกจากราชการ หรือไล่ออกจากราชการ ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่มีสิทธิอุทธรณ์ ต่อ ก.ค.ศ.

หลักเกณฑ์การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง

การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการ หรือไล่ออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา และมีได้สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาให้อุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. และให้ ก.ค.ศ. เป็นผู้พิจารณา

หลักการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ

การพิจารณาอุทธรณ์ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยเมื่อได้รับหนังสืออุทธรณ์คำสั่งลงโทษ แล้วในการพิจารณามีแนวดำเนินการ ดังนี้

๑. การพิจารณาตรวจสอบหนังสืออุทธรณ์

๑.๑ **อุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือ** การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต้องทำเป็นหนังสือต้องมีสาระและมีลายมือชื่อผู้อุทธรณ์

- การอุทธรณ์ให้อุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง
- การอุทธรณ์จะทำเป็นสิ่งอื่นใดที่ไม่ใช่หนังสือไม่ได้

๑.๒ **สาระในหนังสืออุทธรณ์**

- **ต้องมีข้อเท็จจริงและเหตุผลในการอุทธรณ์** ในหนังสืออุทธรณ์จะต้องมีข้อความแสดงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายหรือเหตุผลในการอุทธรณ์ให้เห็นว่า ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรมอย่างไร หรือมีข้อคัดค้าน ข้อโต้แย้งอย่างไร

- **ต้องปรากฏลายมือชื่อผู้อุทธรณ์** ผู้อุทธรณ์จะต้องลงลายมือชื่อในหนังสืออุทธรณ์ด้วยตนเอง ผู้อื่นจะลงลายมือชื่อแทนผู้อุทธรณ์ไม่ได้

- **ต้องปรากฏที่อยู่ของผู้อุทธรณ์** ผู้อุทธรณ์จะต้องระบุที่อยู่ของผู้อุทธรณ์ที่สามารถติดต่อได้ไว้ในหนังสืออุทธรณ์ (ข้อ ๔ วรรคสอง)

- **การขอแถลงการณ์ด้วยวาจา** ผู้อุทธรณ์สามารถที่จะแสดงความประสงค์ขอแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นพิจารณาของ กศจ. อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. ไว้ในหนังสืออุทธรณ์ หรือจะทำเป็นหนังสือต่างหากก็ได้ โดยต้องยื่นหรือส่งหนังสือขอแถลงการณ์ด้วยวาจานั้นต่อ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. โดยตรง ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้ยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ (ข้อ ๔ วรรคสาม)

๑.๓ **การยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์**

การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษวินัยไม่ร้ายแรงของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ต้องทำเป็นหนังสือถึงประธาน กศจ. หรือศึกษาธิการจังหวัด (ข้อ ๙ วรรคหนึ่ง) เนื่องจากศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาให้ยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ต่อประธาน กศจ. หรือศึกษาธิการจังหวัดที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตั้งอยู่ หรือส่งผ่านผู้บังคับบัญชา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แล้วแต่กรณี และให้ผู้บังคับบัญชาส่งหนังสืออุทธรณ์ไปยังศึกษาธิการจังหวัด

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาให้ยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ต่อประธาน กศจ. หรือศึกษาธิการจังหวัด ที่เป็นที่ตั้งของหน่วยงานการศึกษา ที่ผู้นั้นดำรงตำแหน่งอยู่ หรือส่งผ่านผู้บังคับบัญชา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แล้วแต่กรณี และให้ผู้บังคับบัญชาส่งหนังสืออุทธรณ์ไปยังศึกษาธิการจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของหน่วยงานการศึกษาที่ผู้นั้นดำรงตำแหน่งอยู่

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีได้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ต่อประธาน อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือหน่วยงานหรือส่วนราชการที่ทำหน้าที่เลขานุการของ อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง

สำหรับการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการ ไล่ออกจากราชการหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งตามมติของ กศจ. หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง แล้วแต่กรณี ทั้งที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา และมีได้สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาต้องยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ต่อประธาน ก.ค.ศ. หรือเลขาธิการ ก.ค.ศ. และยื่นที่สำนักงาน ก.ค.ศ.

ทั้งนี้ กรณียื่นอุทธรณ์ผ่านผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ส่งหนังสืออุทธรณ์ไปยังศึกษาธิการจังหวัด หน่วยงานหรือส่วนราชการที่ทำหน้าที่เลขานุการ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. ภายในสามวันทำการนับแต่วันที่ได้รับหนังสืออุทธรณ์ (ข้อ ๙ วรรคสาม)

๑.๔ การยื่นอุทธรณ์คำสั่งลงโทษเพิ่มเติม เมื่อผู้อุทธรณ์ได้ยื่นหนังสืออุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อ กศจ. อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. ไว้โดยชอบแล้ว หากผู้อุทธรณ์ยื่นเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมก่อนที่ กศจ. อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. เริ่มการพิจารณาอุทธรณ์ก็ให้ กศจ. อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. รับไว้พิจารณา (ข้อ ๙ วรรคหก)

๑.๕ การตรวจสอบเวลาและการนับเวลาในการยื่นอุทธรณ์

การตรวจสอบกำหนดเวลาในการยื่นอุทธรณ์ต้องตรวจสอบจากหลักฐานการได้รับแจ้งคำสั่งลงโทษว่าผู้อุทธรณ์ได้รับแจ้งคำสั่งลงโทษเมื่อใด และมีการแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อ กศจ. อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. ให้ผู้อุทธรณ์ทราบหรือไม่

- **กรณีมีการแจ้งสิทธิให้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อ กศจ.** ให้ดำเนินการตรวจสอบว่าผู้อุทธรณ์ได้ยื่นหนังสืออุทธรณ์คำสั่งลงโทษภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งลงโทษหรือไม่ (ข้อ ๓ วรรคหนึ่ง ของกฎ ก.ค.ศ.)

- **กรณีไม่มีการแจ้งสิทธิให้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อ กศจ.** กรณีผู้สั่งลงโทษทางวินัยไม่แจ้งสิทธิและระยะเวลาในการอุทธรณ์ให้ผู้อุทธรณ์ทราบ จะทำให้ระยะเวลาใช้สิทธิของการยื่นอุทธรณ์ขยายออกไปอีก ถ้ามีการแจ้งสิทธิให้อุทธรณ์ใหม่ก็ยอมทำให้ผู้อุทธรณ์มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งสิทธิครั้งใหม่ แต่ถ้าไม่มีการแจ้งสิทธิให้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษใหม่สิทธิการอุทธรณ์จะขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง (มาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๗)

๑.๖ การรับทราบคำสั่งและการนับระยะเวลาในการอุทธรณ์ (ข้อ ๓ และข้อ ๑๘ ของกฎ ก.ค.ศ.)

การรับทราบคำสั่ง ให้ถือวันที่ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษทางวินัยเป็นวันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษ แต่ได้มีการแจ้งคำสั่งลงโทษให้ผู้อุทธรณ์ทราบพร้อมกับมอบสำเนาคำสั่งลงโทษให้ผู้อุทธรณ์ รวมทั้งทำบันทึกลงวัน เดือน ปี เวลา และสถานที่ที่แจ้ง และลงลายมือชื่อผู้แจ้ง พร้อมทั้งพยานรู้เห็นไว้เป็นหลักฐานแล้ว ให้ถือวันที่แจ้งนั้น เป็นวันที่ผู้อุทธรณ์ได้รับแจ้งคำสั่ง

ในกรณีที่เมื่ออาจแจ้งให้ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษได้โดยตรง แต่ได้มีการแจ้งเป็นหนังสือโดยส่งสำเนาคำสั่งลงโทษทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกลงโทษ ณ ที่อยู่ของผู้ถูกลงโทษ ซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการ โดยส่งสำเนาคำสั่งลงโทษไปให้สองฉบับเพื่อให้ผู้ถูกลงโทษ เก็บไว้หนึ่งฉบับ และให้ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อ และวัน เดือน ปีที่รับทราบคำสั่งลงโทษส่งกลับคืนมาเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานหนึ่งฉบับในกรณีเช่นนี้ เมื่อล่วงพ้นระยะเวลาสิบห้าวัน นับแต่วันที่ปรากฏในใบตอบรับทางไปรษณีย์ลงทะเบียนว่าผู้ถูกลงโทษได้รับเอกสารดังกล่าวหรือมีผู้รับแทนแล้ว แม้ยังไม่ได้รับสำเนาคำสั่งลงโทษฉบับที่ให้ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบคำสั่งลงโทษกลับคืนมา ให้ถือว่าผู้ถูกลงโทษได้รับแจ้งคำสั่งแล้ว

การนับเวลาเริ่มต้น ให้เริ่มนับวันถัดจากวันที่ผู้อุทธรณ์ลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษเป็นวันเริ่มระยะเวลาอุทธรณ์

การนับเวลาสิ้นสุด ถ้าวันสุดท้ายแห่งการนับเวลาตรงกับวันหยุดราชการให้นับวันเริ่มเปิดทำการใหม่เป็นวันสุดท้ายแห่งการนับเวลานั้น

ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์นำหนังสืออุทธรณ์มายื่นด้วยตนเอง ให้ถือว่าวันที่ได้ประทับตรารับและลงทะเบียนไว้เป็นหลักฐานเป็นวันยื่นหนังสืออุทธรณ์ (ข้อ ๙ วรรคสี่) และหากผู้อุทธรณ์ส่งหนังสืออุทธรณ์ทางไปรษณีย์ต้องถือว่าวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางประทับตรารับที่ซองหนังสือเป็นวันส่งหนังสืออุทธรณ์ (ข้อ ๙ วรรคห้า)

เมื่อ ก.ค.จ. อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. ได้พิจารณาหนังสืออุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์แล้วเห็นว่าเป็นอุทธรณ์ที่ทำเป็นหนังสือ มีสาระสำคัญถูกต้องครบถ้วนและอยู่ในกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ก็ให้รับอุทธรณ์ดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย

หากหนังสืออุทธรณ์มีข้อบกพร่องหรือมีข้อความที่อ่านไม่เข้าใจหรือผิดพลาดอันเห็นได้ชัดว่าเกิดจากความไม่รู้หรือความเลินเล่อของผู้อุทธรณ์ ให้เจ้าหน้าที่แนะนำให้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้อง ตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗

๒. การพิจารณาอุทธรณ์

เมื่อตรวจสอบหนังสืออุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์ และเห็นว่าเป็นอุทธรณ์ที่รับไว้พิจารณาต่อไปได้แล้ว จะต้องพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายจากสำนวนการสืบสวน สำนวนการสอบสวน หรือสำนวนการไต่สวนของ ป.ป.ช. หรือองค์กรตรวจสอบตามกฎหมายอื่น รวมทั้งพิจารณาค่าอุทธรณ์ในประเด็นปัญหา ข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงของผู้อุทธรณ์ ดังต่อไปนี้ด้วย

๒.๑ ตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมาย

๒.๑.๑ ตรวจสอบกระบวนการดำเนินการทางวินัย

- ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยเป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายหรือไม่ เช่น หากเป็นการสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงในวันที่หรือหลังจากวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐ เป็นอำนาจของศึกษาธิการจังหวัด

- คณะกรรมการสอบสวนมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ เช่น ประธานกรรมการดำรงตำแหน่งและวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่ และมีผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมายเป็นกรรมการสอบสวนหรือไม่ เป็นต้น

- คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนระบุว่า เป็นวินัยไม่ร้ายแรงหรือวินัยอย่างร้ายแรง และมีสาระสำคัญครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด (แบบ สว. ๑) หรือไม่
- มีการแจ้งข้อกล่าวหาและอธิบายข้อกล่าวหาตามที่กฎหมายกำหนด (แบบ สว. ๒) หรือไม่
- มีการแจ้งข้อกล่าวหาและรับทราบข้อกล่าวหา และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา (แบบ สว. ๓) โดยระบุว่า เป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามมาตราใด รวมทั้งระบุวัน เวลา สถานที่ และการกระทำที่มีลักษณะเป็นการสนับสนุนข้อกล่าวหา พร้อมสรุปพยานบุคคล พยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาตามที่กฎหมายกำหนด หรือไม่
- การสอบปากคำพยานเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ เช่น การสอบปากคำพยานซึ่งเป็นเด็ก ต้องมีข้าราชการครูที่เป็นกลางและเชื่อถือได้ และบุคคลที่เด็กร้องขอหรือไว้วางใจเข้าร่วมในการสอบปากคำด้วย (ข้อ ๒๘ ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐)
- มีการประชุมกรรมการสอบสวนตามที่กฎหมายกำหนด หรือไม่
- คำสั่งลงโทษทางวินัยสั่งโดยผู้มีอำนาจตามที่กฎหมายกำหนด หรือไม่
- คำสั่งลงโทษระบุเหตุผล ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้อกฎหมายที่อ้างอิง ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจของผู้ออกคำสั่ง หรือไม่
- คำสั่งลงโทษทางวินัยเป็นเรื่องเดียวกับที่ได้มีการแจ้งข้อกล่าวหา และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา หรือไม่

๒.๑.๒ ตรวจสอบผู้พิจารณาทางปกครอง

ตรวจสอบกรณีที่มีเหตุทำให้เจ้าหน้าที่พิจารณาทางปกครองไม่ได้หรือมีเหตุอันมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาไม่เป็นกลาง ตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองนั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยอาจเกิดขึ้นได้ในหลายกรณี และหลายกระบวนการพิจารณาทางปกครอง เช่น กรรมการสืบสวนและกรรมการสอบสวนเป็นบุคคลคนเดียวกัน

๒.๑.๓ ตรวจสอบคำอุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมาย

๑) การคัดค้านผู้พิจารณา (กศจ.)

ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์มีการคัดค้านผู้พิจารณาอุทธรณ์ว่ามีเหตุที่จะทำให้ทำการพิจารณาทางปกครองไม่ได้ ตามข้อ ๖ ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ด้วยเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- รู้เห็นเหตุการณ์ในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษ
- มีส่วนได้เสียในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษ
- มีสาเหตุโกรธเคืองผู้อุทธรณ์
- เป็นผู้บังคับบัญชาผู้สั่งลงโทษ
- เป็นผู้กล่าวหาหรือคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา

หรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหา

โดยการคัดค้านอนุกรรมการหรือกรรมการผู้พิจารณาอุทธรณ์นั้น ผู้อุทธรณ์ต้องแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านไว้ในหนังสืออุทธรณ์ หรือแจ้งเพิ่มเติมเป็นหนังสือก่อนที่ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. เริ่มพิจารณาอุทธรณ์

เมื่อมีเหตุหรือมีการคัดค้านแล้ว อนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นจะขอถอนตัวไม่ร่วมพิจารณาอุทธรณ์นั้นก็ได้ ถ้าอนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นมิได้ขอถอนตัวให้อนุกรรมการหรือกรรมการที่เหลืออยู่นอกจากอนุกรรมการหรือกรรมการผู้ถูกคัดค้านพิจารณาข้อเท็จจริงที่คัดค้าน หากเห็นว่าข้อเท็จจริงนั้นน่าเชื่อถือ ให้แจ้งอนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นทราบ และมีให้ร่วมพิจารณาอุทธรณ์นั้น เว้นแต่จะพิจารณาเห็นว่า การให้อนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นร่วมพิจารณาอุทธรณ์ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า เพราะจะทำให้ได้ความจริงและเป็นธรรมจะให้อนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นร่วมพิจารณาอุทธรณ์นั้นก็ได้

๒) อุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมายอื่น

ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์มีการอุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมาย กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. จะต้องพิจารณาและมีความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายของผู้อุทธรณ์เป็นรายประเด็นด้วย

เมื่อ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. พิจารณาแล้วเห็นว่ากระบวนการดำเนินการทางวินัยชอบด้วยกฎหมายแล้ว จะต้องพิจารณาในข้อเท็จจริงต่อไป แต่หากเห็นว่า กระบวนการดำเนินการทางวินัยขั้นตอนใดไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือคำอุทธรณ์ฟังขึ้นในปัญหาข้อกฎหมายจะต้องพิจารณามีมติให้ไปดำเนินการใหม่ให้ถูกต้องต่อไป โดยในขั้นนี้ยังไม่จำเป็นต้องพิจารณาข้อเท็จจริง

๒.๒ การนั่งพิจารณา

องค์ประชุมในการนั่งพิจารณาอุทธรณ์ของ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. ต้องถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๖ โดยต้องไม่เป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามในการพิจารณาทางปกครอง และไม่มีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลางด้วย เช่น เคยเป็นคณะกรรมการสอบสวนวินัย หรือเคยเป็นคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงในกรณี ๆ นั้นมาก่อน

๒.๓ การพิจารณาวินิจฉัยข้อเท็จจริง

กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. จะต้องพิจารณาอุทธรณ์จากสำนวนการสืบสวนหรือการพิจารณาเบื้องต้นของผู้บังคับบัญชา สำนวนการสอบสวนทางวินัยหรือสำนวนของ ป.ป.ช. หรือองค์กรตรวจสอบตามกฎหมายอื่นที่ปรากฏในสำนวนและในกรณีจำเป็นอาจขอเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานอื่นหรือให้บุคคลใด หรือหน่วยงานใด มาชี้แจงเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาได้ โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับหนังสืออุทธรณ์นำมาพิจารณาหากล้างซังน้ำหนักพยาน (ข้อ ๑๓ วรรคหนึ่ง ของกฎ ก.ค.ศ.)

ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ขอแถลงการณ์ด้วยวาจาต่อที่ประชุม กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. ให้นัดให้ผู้อุทธรณ์มาแถลงการณ์ด้วยวาจาต่อที่ประชุม โดยให้แจ้งให้ผู้ส่งลงโทษทราบด้วยว่า ถ้าประสงค์จะแถลงแก้ก็ให้มาแถลงด้วยตนเองหรือมอบหมายเป็นหนังสือให้ข้าราชการที่เกี่ยวข้องเป็นผู้แทนมาแถลงแก้ต่อที่ประชุมครั้งนั้นได้ (ข้อ ๑๓ วรรคสาม) แต่อย่างไรก็ดี หาก กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งหรือ ก.ค.ศ. พิจารณาเห็นว่า การแถลงการณ์ด้วยวาจาไม่จำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์จะแจ้งงดการแถลงการณ์ด้วยวาจาก็ได้ (ข้อ ๑๓ วรรคสอง ของกฎ ก.ค.ศ.)

ทั้งนี้ หากให้ผู้อุทธรณ์แถลงการณ์ก็นำคำแถลงการณ์ด้วยวาจาไปประกอบการพิจารณาโดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของคำอุทธรณ์ด้วย

ในการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษจะต้องพิจารณาถึงการใช้ดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาในการพิจารณาความผิดนั้น ซึ่งประกอบด้วยเหตุผลที่ได้วินิจฉัยจากข้อเท็จจริงโดยละเอียดถี่ถ้วนจากพยานหลักฐานทั้งสองฝ่ายว่ามีน้ำหนักเพียงพอที่จะรับฟังได้ว่าผู้อุทธรณ์กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา ผู้บังคับบัญชาจะต้องวางตัวเป็นกลาง ไม่มีอคติหรือความลำเอียง และการสั่งลงโทษเหมาะสมกับความผิดตามที่กฎหมายกำหนดและตามมาตรฐานโทษ นอกจากนี้จะต้องนำหลักนิติธรรมและหลักมนุษยธรรมมาประกอบการพิจารณาด้วย กล่าวคือ

- **หลักนิติธรรม** ได้แก่ การพิจารณาโดยยึดกฎหมายเป็นหลัก การกระทำใดจะเป็นความผิดทางวินัยกรณีใด ต้องมีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดทางวินัย หากไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดทางวินัย ก็ไม่ถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัย ในการพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นความผิดวินัยกรณีใด ต้องพิจารณาให้เข้าองค์ประกอบของการกระทำความผิดกรณีนั้นด้วย ถ้าข้อเท็จจริงบ่งชี้ว่าเข้าองค์ประกอบความผิดตามมาตราใด ก็ปรับบทความผิดไปตามมาตรานั้น และลงโทษไปตามความผิดนั้น

- **หลักมนุษยธรรม** ได้แก่ การพิจารณาให้เป็นไปโดยถูกต้องเที่ยงธรรมตามความเป็นจริง และตามเหตุและผลที่ควรจะเป็น หมายถึง การพิจารณาความผิดไม่ควรคำนึงถึงแต่ความถูกผิดตามกฎหมายเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงความยุติธรรมด้วย โดยจะต้องคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงของเรื่องนั้น ๆ ว่าเป็นอย่างไรแล้วพิจารณาความผิดไปตามสภาพความเป็นจริง

๒.๔ การพิจารณามีมติ

เมื่อ กศจ. อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์วินัยไม่ร้ายแรงแล้วเสร็จ สามารถมีมติได้ตามข้อ ๑๔ ของ กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังนี้

- (๑) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษถูกต้องและเหมาะสมกับความผิดแล้ว ให้มีมติให้ยกอุทธรณ์
- (๒) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่าผู้อุทธรณ์ได้กระทำความผิด ควรได้รับโทษหนักขึ้น ให้มีมติให้เพิ่มโทษเป็นสถานโทษที่หนักขึ้น
- (๓) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่าผู้อุทธรณ์ได้กระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ควรได้รับโทษเบาลง ให้มีมติให้ลดโทษเป็นสถานโทษที่เบาลง
- (๔) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่าผู้อุทธรณ์ได้กระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ซึ่งเป็นการกระทำความผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรงดโทษ ให้มีมติให้สั่งงดโทษโดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้
- (๕) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้อง และเห็นว่าการกระทำของผู้อุทธรณ์ไม่เป็นความผิดวินัยหรือพยานหลักฐานยังฟังไม่ได้ว่าผู้อุทธรณ์กระทำความผิดวินัย ให้มีมติให้ยกโทษ
- (๖) ถ้าเห็นว่าข้อความในคำสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ให้มีมติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อความให้เป็นการถูกต้องเหมาะสม
- (๗) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิดและเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้อุทธรณ์กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้มีมติให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง และดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

(๘) ในกรณีที่เห็นว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. หรือเห็นว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงและได้มีการดำเนินการทางวินัยตามมาตรา ๙๘ วรรคสองแล้ว ให้มีมติให้เพิ่มโทษเป็นปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ

(๙) ถ้าเห็นว่าการส่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิดและเห็นว่า ผู้อุทธรณ์มีกรณีสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหรือให้ออกจากราชการตามมาตรา ๑๑๐ (๔) มาตรา ๑๑๑ หรือมาตรา ๑๑๒ ให้มีมติให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

(๑๐) ถ้าเห็นสมควรดำเนินการโดยประการอื่นใด เพื่อให้มีความถูกต้องตามกฎหมายและมีความเป็นธรรมให้มีมติให้ดำเนินการได้ตามควรแก่กรณี

ในกรณีที่ กศจ. อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. พิจารณาแล้วเห็นสมควรที่จะต้องสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์แห่งความถูกต้องและเหมาะสมตามความเป็นธรรม ก็มีอำนาจสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติมในเรื่องนั้นได้ตามความจำเป็น โดยจะสอบสวนเองหรือแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้สอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติมแทนก็ได้ หรือกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญที่ต้องการทราบส่งไปให้ผู้สอบสวนเดิมทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้ (ข้อ ๑๓ วรรคสี่ ของกฎ ก.ค.ศ.)

ในการสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติม ถ้า กศจ. อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. หรือคณะกรรมการสอบสวนที่ได้รับแต่งตั้งดังกล่าวข้างต้น เห็นสมควรส่งประเด็นหรือข้อสำคัญใดที่ต้องการทราบไปสอบสวนพยานหลักฐานซึ่งอยู่ต่างท้องที่หรือต่างเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีอำนาจกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญนั้นส่งไปเพื่อให้หัวหน้าส่วนราชการ หรือหัวหน้าหน่วยงานในท้องที่หรือเขตพื้นที่การศึกษานั้นทำการสอบสวนแทนได้ (ข้อ ๑๓ วรรคห้า ของกฎ ก.ค.ศ.)

๓. การแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์และการแจ้งสิทธิแก่ผู้อุทธรณ์

๓.๑ เมื่อ กศจ. อ.ก.ค.ศ.ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. ได้พิจารณาอุทธรณ์แล้วมีมติเป็นประการใดแล้วให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมต้องสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น (ข้อ ๑๕ ของกฎ ก.ค.ศ.)

๓.๒ แจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์พร้อมแจ้งสิทธิการฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายในกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองให้ผู้อุทธรณ์ทราบด้วย และผู้อุทธรณ์จะอุทธรณ์ต่อไปอีกไม่ได้ (กรณีที่ผู้อุทธรณ์ถูกตั้งกรรมการสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรง)

๓.๓ สำหรับกรณีที่ตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงแก่ผู้อุทธรณ์ และผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ส่งลงโทษวินัยไม่ร้ายแรง เมื่อ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษวินัยไม่ร้ายแรง แล้วเพิ่มโทษผู้อุทธรณ์จากโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือนเป็นโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ หรือให้ออกที่ไม่ใช่โทษทางวินัย ให้แจ้งสิทธิการอุทธรณ์หรือร้องทุกข์แล้วแต่กรณีต่อ ก.ค.ศ. ได้อีกครั้งหนึ่ง (ข้อ ๑๖ ของกฎ ก.ค.ศ.) ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์

๔. การขอลอนอุทธรณ์

เมื่อผู้อุทธรณ์ได้มีการยื่นอุทธรณ์ไว้แล้ว หากประสงค์จะถอนอุทธรณ์ สามารถขอลอนอุทธรณ์ก่อนที่จะมีการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อศึกษาธิการจังหวัด หรือประธาน กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. การพิจารณาอุทธรณ์ให้เป็นอันระงับ

หมายเหตุ

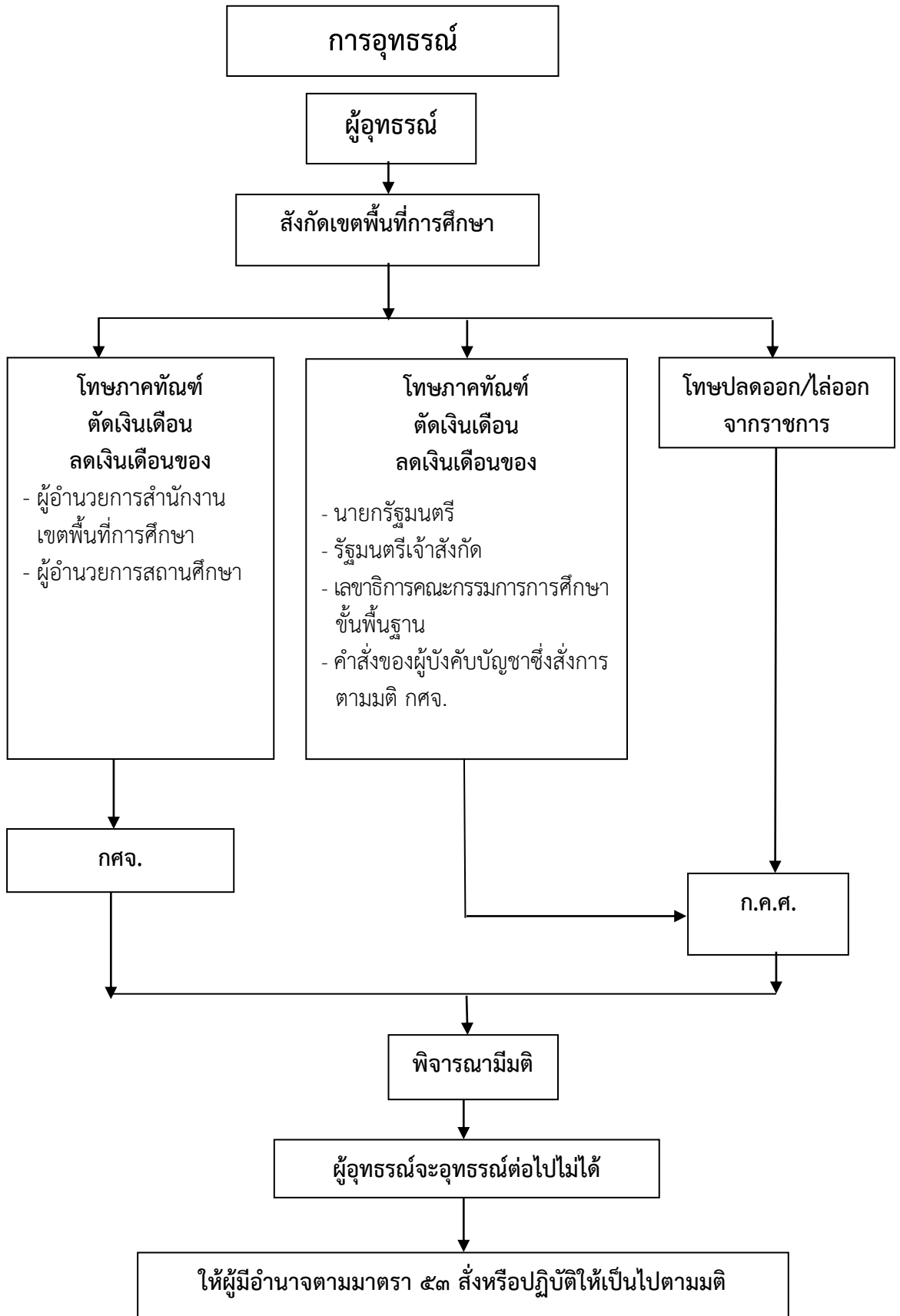
การพิจารณาอุทธรณ์กรณีผู้อุทธรณ์ย้ายจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเดิมไปสังกัดต่างเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของ กศจ. แห่งใหม่ ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๒ ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังนี้

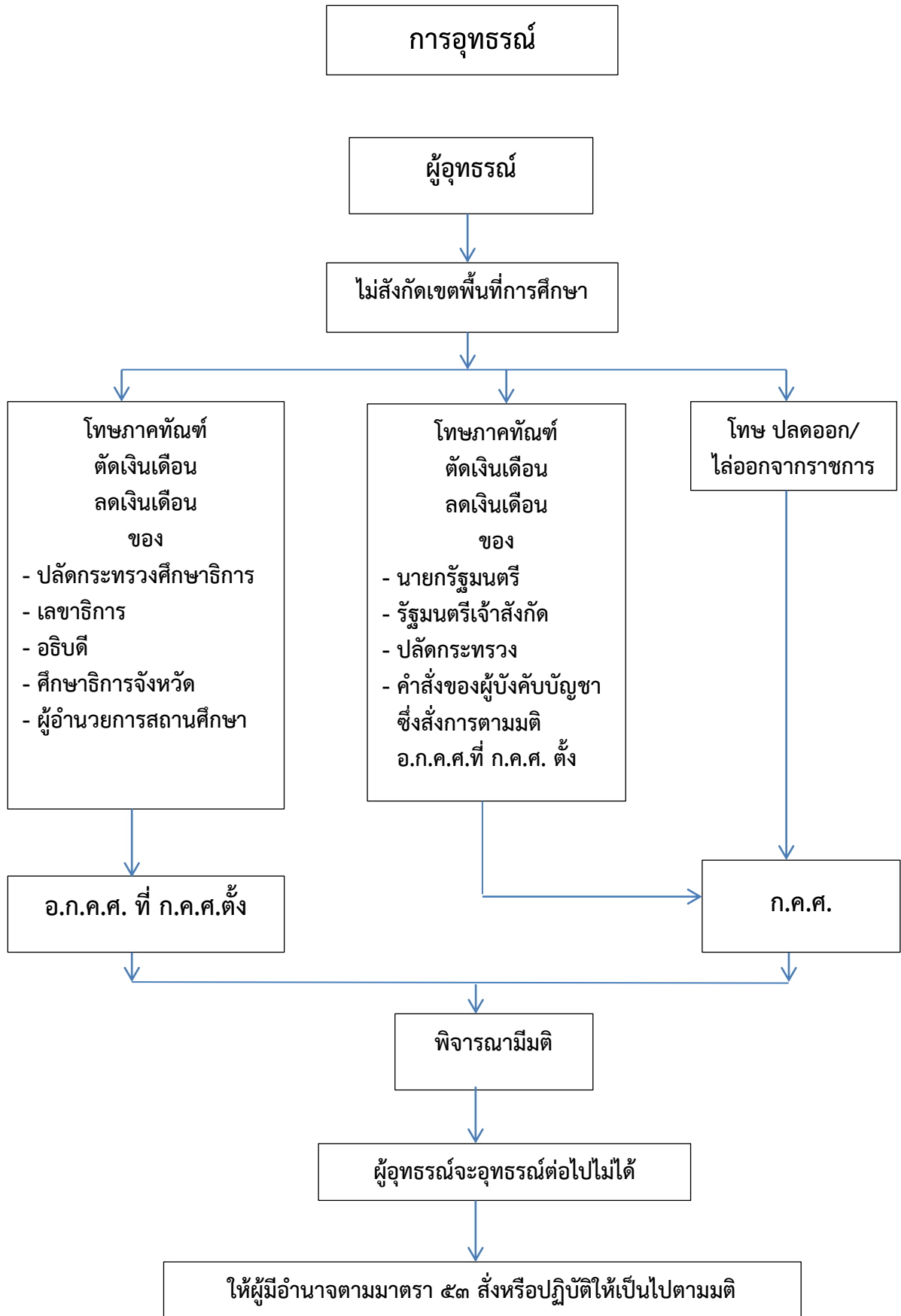
๑. กรณีที่ผู้ถูกลงโทษได้ย้ายไปสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งตั้งอยู่ต่าง กศจ. โดยยังไม่ได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ ให้ยื่นอุทธรณ์ต่อ กศจ. ที่หน่วยงานการศึกษาแห่งใหม่ของผู้อุทธรณ์ตั้งอยู่ในพื้นที่

๒. กรณีที่ผู้อุทธรณ์ได้ยื่นอุทธรณ์ไว้แล้ว ต่อมาได้ย้ายไปสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งตั้งอยู่ต่าง กศจ. และ กศจ. (อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา) เดิมนั้นยังมิได้มีมติให้ส่งเรื่องอุทธรณ์และเอกสารหลักฐานไปให้ กศจ. ที่หน่วยงานการศึกษาแห่งใหม่ของผู้อุทธรณ์ตั้งอยู่เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ต่อไป

๓. กรณีที่ผู้อุทธรณ์ได้ย้ายไปสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งตั้งอยู่ต่าง กศจ. หลังจาก กศจ. ได้มีมติแล้ว แต่ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจยังมิได้สั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมตินั้น ให้ส่งเรื่องอุทธรณ์และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งรายงานการประชุม และมีมติ กศจ. ไปให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจใหม่เป็นผู้สั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมตินั้น

ทั้งนี้ กรณีผู้อุทธรณ์ย้าย หรือโอนไปสังกัดส่วนราชการอื่น ให้ยื่นอุทธรณ์ ต่อ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งที่ผู้อุทธรณ์โอนหรือย้ายไปสังกัดนั้น

บทที่ ๗ การร้องทุกข์

การร้องทุกข์ เป็นวิธีการหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่เห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือมีความคับข้องใจในการปฏิบัติของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่ได้ปฏิบัติต่อตนว่า เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ได้ร้องขอให้ผู้บังคับบัญชาได้ทบทวนการปฏิบัติต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และแก้ไขในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง หรือชี้แจงเหตุผลความถูกต้องที่ได้ปฏิบัติไปให้ผู้ร้องทุกข์ทราบและเข้าใจ หรือให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย หรือผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปได้พิจารณาให้ความเป็นธรรมตามสมควร ซึ่งจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา โดยกระบวนการร้องทุกข์กำหนดให้มีการร้องทุกข์ด้วยวาจาเพื่อได้ทำความเข้าใจกันก่อน หากไม่เป็นที่พอใจจึงให้ร้องทุกข์เป็นหนังสือ ต่อองค์กรการบริหารงานบุคคล อันได้แก่ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งหรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี นอกจากนี้การร้องทุกข์ยังเป็นช่องทางให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจ ของผู้บังคับบัญชาให้เป็นไปโดยถูกต้องและเป็นธรรมด้วย

ความหมายและวัตถุประสงค์ของการร้องทุกข์

การร้องทุกข์ หมายถึง การร้องขอให้แก้ไขปัญหาที่เห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือมีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชาในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่ไม่ใช่การโต้แย้งคำสั่งลงโทษทางวินัย หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย

วัตถุประสงค์

- (๑) เพื่อตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชาให้เป็นไปโดยถูกต้อง
- (๒) เพื่อให้การบริหารราชการเกิดความโปร่งใสและเป็นธรรม ซึ่งเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติราชการและก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา
- (๓) เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาได้ทราบปัญหาของหน่วยงานและหาหนทางแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่

ผู้มีสิทธิร้องทุกข์

ผู้มีสิทธิร้องทุกข์ ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

- ๑) ไม่ได้รับความเป็นธรรม
- ๒) คับข้องใจ เนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา
- ๓) ถูกสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน
- ๔) ถูกสั่งพักราชการ
- ๕) ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- ๖) ถูกสั่งให้ออกจากราชการ

เหตุที่จะร้องทุกข์

เป็นกรณีที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๕๗ ได้กำหนดไว้ ดังนี้

๑. ไม่ได้รับความเป็นธรรม เช่น
 - การบรรจุและแต่งตั้ง
 - การช่วยราชการ
 - การย้าย หรือการโอน
 - การมีหรือเลื่อนวิทยฐานะ
 - การเลื่อนเงินเดือน ฯลฯ
๒. คับข้องใจจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา เช่น
 - การบริหารงานบุคคลโดยการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฯลฯ
 - ไม่มอบหมายให้ปฏิบัติงาน
 - ประวิงเวลา หรือหน่วงเหนี่ยวให้ไม่ได้ประโยชน์หรือรับสิทธิอันพึงมีพึงได้
๓. ถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ตามมาตรา ๙๘
๔. ถูกสั่งพักราชการ ตามมาตรา ๑๐๓ กรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
๕. ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ตามมาตรา ๑๐๓
๖. ถูกสั่งให้ออกจากราชการ
 - ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอาจถูกสั่งให้ออกจากราชการได้หลายกรณี เช่น
 - (๑) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะขาดคุณสมบัติทั่วไป หรือขาดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งอยู่ก่อนบรรจุ (มาตรา ๔๙)
 - (๒) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม แล้วปรากฏว่าไม่เหมาะสมที่จะให้รับราชการต่อไป เนื่องจากผลการประเมินการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด (มาตรา ๕๖)
 - (๓) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะเหตุรับราชการนาน (มาตรา ๑๑๐)
 - (๔) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน (มาตรา ๑๑๐)
 - (๕) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะเหตุเจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ (มาตรา ๑๑๐)
 - (๖) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะสมัครไปปฏิบัติงานใด ๆ ตามความประสงค์ของทางราชการ (มาตรา ๑๑๐)
 - (๗) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะขาดคุณสมบัติทั่วไปตามมาตรา ๓๐ (๑) (๔) (๕) (๗) (๘) หรือ (๙) (มาตรา ๑๑๐)
 - (๘) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะเหตุทางราชการเลิกหรือยุบตำแหน่ง (มาตรา ๑๑๐)
 - (๙) ถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๓๐ (๓) (มาตรา ๑๑๐)

(๑๐) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ (มาตรา ๑๑๑)

(๑๑) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะมีมลทินมัวหมองในกรณีที่ถูกลดเงินเดือน (มาตรา ๑๑๒)

(๑๒) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะต้องรับโทษจำคุกโดยคำสั่งศาล หรือโดยคำพิพากษาถึงที่สุด ให้จำคุก โดยศาลไม่รอการลงโทษในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ซึ่งยังไม่ถึงกับ จะต้องถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการเพื่อรับ บำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนได้ (มาตรา ๑๑๓)

(๑๓) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพื่อไปรับราชการทหาร (มาตรา ๑๑๔)

(๑๔) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะมีเหตุสมควรให้ออกจากราชการอยู่ก่อนวันโอนมาบรรจุ (มาตรา ๑๑๕)

(๑๕) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเพราะถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ตามมาตรา ๑๐๙

ร้องทุกข์ อย่างไร

๑. การร้องทุกข์กรณีถูกสั่งให้ออกจากราชการ มาตรา ๑๑๒ ให้ร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง โดยให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์ และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๒. การร้องทุกข์ตาม มาตรา ๑๑๓ ให้ร้องทุกข์ต่อ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งหรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑

วิธีการร้องทุกข์

ถ้าผู้ร้องทุกข์ไม่ประสงค์จะปรึกษาหารือ หรือปรึกษาหารือแล้วไม่เป็นที่พอใจก็อาจดำเนินการต่อไปได้ ดังนี้

๑. ทำหนังสือร้องทุกข์ลงลายมือชื่อพร้อมที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์
๒. หนังสือร้องทุกข์ต้องมีสาระสำคัญที่แสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลให้เห็นว่า ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมหรือมีความคับข้องใจอย่างไร และแจ้งความประสงค์ของการร้องทุกข์พร้อมพยานหลักฐานที่มี
๓. ยื่นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้ทราบหรือควรทราบเหตุแห่งการร้องทุกข์
๔. ร้องทุกข์ได้สำหรับตนเองเท่านั้น จะร้องทุกข์แทนผู้อื่นหรือให้ผู้อื่นร้องทุกข์แทนไม่ได้
๕. การยื่นหนังสือร้องทุกข์ ผู้ร้องทุกข์อาจนำไปยื่นเองหรือส่งทางไปรษณีย์ก็ได้ โดยถือวันที่ไปรษณีย์ประทับตรารับที่ซองเป็นวันส่งหนังสือร้องทุกข์
๖. ผู้ร้องทุกข์จะยื่นหรือส่งหนังสือร้องทุกข์ พร้อมกับสำเนารับรองถูกต้องหนึ่งฉบับผ่านผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ก็ได้ และให้ผู้บังคับบัญชานั้นส่งหนังสือร้องทุกข์พร้อมทั้งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง โดยให้มีคำชี้แจงประกอบด้วย เพื่อประกอบการพิจารณาของผู้มีอำนาจพิจารณาร้องทุกข์ ภายใน ๗ วันทำการ นับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องทุกข์

การยื่นหรือส่งหนังสือร้องทุกข์/ถอนคำร้องทุกข์

การยื่นหนังสือร้องทุกข์ต้องทำหนังสือถึงประธาน กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. หรือ ศึกษาธิการจังหวัด หรือส่วนราชการที่ทำหน้าที่เลขานุการ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. (ข้อ ๕ และข้อ ๖ วรรคหนึ่ง)

การร้องทุกข์เพิ่มเติม เมื่อได้ยื่นหนังสือร้องทุกข์ฉบับแรกต่อ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. ไว้โดยชอบแล้ว หากผู้ร้องทุกข์ยื่นเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมก่อนที่ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. เริ่มการพิจารณาร้องทุกข์ก็ให้ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. รับไว้พิจารณา (ข้อ ๖)

การขอถอนคำร้องทุกข์ ในกรณีที่ผู้ร้องทุกข์ไม่ประสงค์จะให้มีการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ต่อไป จะขอถอนเรื่องร้องทุกข์ก่อนที่ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. จะพิจารณาเสร็จสิ้นก็ได้ โดยทำเป็นหนังสือยื่นหรือส่งต่อ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. เมื่อได้ถอนเรื่องร้องทุกข์แล้ว การพิจารณาเรื่องร้องทุกข์นั้นเป็นอันระงับ (ข้อ ๑๐)

ผู้มีอำนาจพิจารณาร้องทุกข์

๑. การร้องทุกข์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ให้ร้องทุกข์ได้ ดังนี้

(๑) ในกรณีที่เหตุร้องทุกข์เกิดจากนายรัฐมนตรี รัฐมนตรี เลขาธิการ หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งการตามมติของ กศจ. หรือกรณีเหตุร้องทุกข์ เกิดจากการถูกสั่งพักราชการตามมาตรา ๑๐๓ ให้ร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. และให้ ก.ค.ศ. เป็นผู้พิจารณา

(๒) ในกรณีที่เหตุร้องทุกข์เกิดจากผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาลงมาให้ร้องทุกข์ต่อ กศจ. และให้ กศจ. เป็นผู้พิจารณา

๒. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีได้สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาให้ร้องทุกข์ได้ดังนี้

(๑) ในกรณีที่เหตุร้องทุกข์เกิดจากนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง หรือ คำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งการตามมติของ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือกรณีเหตุร้องทุกข์เกิดจากการถูกสั่งพักราชการตามมาตรา ๑๐๓ ให้ร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. และให้ ก.ค.ศ. เป็นผู้พิจารณา

(๒) ในกรณีที่เหตุร้องทุกข์เกิดจากปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการ อธิบดีหรือตำแหน่ง ที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า อธิการบดีหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า ให้ร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง และให้ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง เป็นผู้พิจารณา

กรณีการร้องทุกข์ของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนั้น ให้ร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง และให้ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง เป็นผู้พิจารณา เนื่องจากการร้องทุกข์ของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีได้สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา จึงไม่อยู่ในอำนาจการพิจารณาของ กศจ. (ข้อ ๘ (๒) ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑)

การคัดค้านกรรมการผู้พิจารณาร้องทุกข์ ผู้ร้องทุกข์มีสิทธิคัดค้านอนุกรรมการหรือกรรมการผู้พิจารณาร้องทุกข์ถ้าผู้นั้นมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- ๑) เป็นผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์
- ๒) มีส่วนได้เสียในการกระทำที่ทำให้เกิดการร้องทุกข์
- ๓) มีสาเหตุโกรธเคืองผู้ร้องทุกข์
- ๔) เป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์

การคัดค้านอนุกรรมการหรือกรรมการผู้พิจารณาร้องทุกข์นั้น ผู้ร้องทุกข์ต้องแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านไว้ในหนังสือร้องทุกข์ หรือแจ้งเพิ่มเติมเป็นหนังสือ ก่อนที่ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. เริ่มพิจารณาร้องทุกข์

เมื่อมีเหตุหรือมีการคัดค้านแล้ว อนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นจะขอถอนตัวไม่ร่วมพิจารณาร้องทุกข์นั้นก็ได้ ถ้าอนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นมิได้ขอถอนตัว ให้อนุกรรมการหรือกรรมการที่เหลืออยู่ นอกจากอนุกรรมการหรือกรรมการผู้ถูกคัดค้าน พิจารณาข้อเท็จจริงที่คัดค้านหากเห็นว่าข้อเท็จจริงนั้นน่าเชื่อถือ ให้แจ้งอนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นทราบและมีให้ร่วมพิจารณาร้องทุกข์นั้น เว้นแต่จะพิจารณาเห็นว่า การให้อนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นร่วมพิจารณาร้องทุกข์ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า เพราะจะทำให้ได้ความจริงและเป็นธรรม จะให้อนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นร่วมพิจารณาเรื่องร้องทุกข์นั้นก็ได้ (ข้อ ๙)

การพิจารณาร้องทุกข์

การพิจารณาร้องทุกข์ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑

ในการพิจารณาร้องทุกข์ของ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. ต้องถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๖ โดยต้องไม่เป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามในการพิจารณาทางปกครอง และไม่มีสภาพร้ายแรง อันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลางด้วย

เมื่อได้รับหนังสือร้องทุกข์ที่ยื่นต่อ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้ว ในการพิจารณา มีแนวดำเนินการ ดังนี้

๑. การพิจารณาตรวจสอบหนังสือร้องทุกข์

๑.๑ การร้องทุกข์ต้องทำเป็นหนังสือ

- จะร้องทุกข์ด้วยวาจาหรือจะร้องทุกข์ด้วยวิธีอื่นโดยไม่ทำเป็นหนังสือไม่ได้

๑.๒ สารในหนังสือร้องทุกข์

- ต้องเป็นการร้องทุกข์สำหรับตนเองเท่านั้นจะร้องทุกข์แทนผู้อื่นหรือมอบหมายให้ผู้อื่นร้องทุกข์แทนไม่ได้

- ต้องมีลายมือชื่อ ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้) และตำแหน่งของผู้ร้องทุกข์

- ต้องมีสาระสำคัญที่แสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลให้เห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือมีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ใดๆ มีข้อโต้แย้งคัดค้านอย่างไร และประสงค์ให้ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. มีมติอย่างไร

เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า หนังสือร้องทุกข์ของผู้ร้องทุกข์มีสาระสำคัญถูกต้องครบถ้วน และอยู่ภายในกำหนดระยะเวลาร้องทุกข์ก็ให้รับเรื่องร้องทุกข์ดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย

หากหนังสือร้องทุกข์มีสาระไม่ครบถ้วนและยังอยู่ในกำหนดระยะเวลาร้องทุกข์ ให้เจ้าหน้าที่แนะนำให้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗ มาตรา ๒๗

- การขอแถลงการณ์ด้วยวาจา ถ้าผู้ร้องทุกข์ประสงค์จะแถลงการณ์ด้วยวาจา ต่อที่ประชุมต้องแสดงความประสงค์ไว้ในหนังสือร้องทุกข์หรือจะเป็นหนังสือต่างหากก็ได้โดยยื่นหรือส่งตรงต่อ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. ก่อนเริ่มพิจารณาเรื่องร้องทุกข์

๒. การตรวจสอบกำหนดเวลาร้องทุกข์และการนับเวลาในการร้องทุกข์

การตรวจสอบกำหนดเวลาในการยื่นหนังสือร้องทุกข์และการนับเวลาในการร้องทุกข์ ต้องตรวจสอบจากหลักฐานการได้รับทราบคำสั่งหรือเรื่องอันเป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ว่าได้รับทราบคำสั่งหรือเรื่องอันเป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์เมื่อใด และมีการแจ้งสิทธิในการร้องทุกข์ต่อ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. หรือไม่

การร้องทุกข์ ผู้ร้องทุกข์ต้องร้องทุกข์ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบเรื่องอันเป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ (ข้อ ๕ วรรคหนึ่ง ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑)

๒.๑ กรณีมีการแจ้งสิทธิให้ร้องทุกข์ ต่อ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ.

ต้องตรวจสอบว่าผู้ร้องทุกข์ได้ยื่นหนังสือร้องทุกข์ภายในสามสิบวันนับแต่ได้รับแจ้งคำสั่งหรือทราบเรื่องอันเป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ หรือไม่

๒.๒ กรณีไม่มีการแจ้งสิทธิให้ร้องทุกข์ ต่อ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ.

กรณีผู้บังคับบัญชาไม่แจ้งสิทธิในการร้องทุกข์ให้ทราบจะทำให้ระยะเวลาในการใช้สิทธิร้องทุกข์ขยายออกไปอีก ถ้ามีการแจ้งสิทธิให้ร้องทุกข์ใหม่ ผู้ร้องทุกข์มีสิทธิร้องทุกข์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับแจ้งสิทธิครั้งใหม่ แต่ถ้าไม่มีการแจ้งสิทธิให้ร้องทุกข์ใหม่ให้สิทธิการร้องทุกข์ขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ ได้รับแจ้งคำสั่ง (มาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙)

๒.๓ การนับเวลาในการร้องทุกข์

- การนับเวลาเริ่มต้น ให้นับวันถัดจากวันที่ได้รับทราบเรื่องอันเป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์นั้น เป็นวันแรกหรือวันที่หนึ่งแห่งการเริ่มนับเวลา ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้ร้องทุกข์นำหนังสือร้องทุกข์มายื่นเอง ให้ถือวันที่รับหนังสือเป็นวันยื่นหนังสือร้องทุกข์ ส่วนกรณีที่ส่งหนังสือร้องทุกข์ทางไปรษณีย์ ให้ถือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางออกใบรับฝาก หรือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางประทับตรารับที่ซองหนังสือ เป็นวันส่งหนังสือร้องทุกข์

- การนับเวลาสิ้นสุด ถ้าวันสุดท้ายแห่งการนับเวลาตรงกับวันหยุดราชการให้นับวันเริ่มเปิดทำการใหม่เป็นวันสุดท้ายแห่งการนับเวลานั้น (ข้อ ๑๗)

๓. การดำเนินการพิจารณาร้องทุกข์

เมื่อตรวจสอบหนังสือร้องทุกข์ของผู้ร้องทุกข์ที่ยื่นต่อ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วเห็นว่า เป็นคำร้องทุกข์ที่รับไว้พิจารณาต่อไปได้แล้ว ให้ดำเนินการมีหนังสือแจ้งพร้อมส่งสำเนาหนังสือร้องทุกข์ให้ผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ทราบ และให้จัดส่งคำชี้แจงและเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. โดยเมื่อได้รับคำชี้แจงและเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องแล้ว จะต้องพิจารณาตรวจสอบคำร้องทุกข์ทั้งในประเด็นข้อกฎหมายและประเด็นข้อเท็จจริง

โดยการพิจารณาคำร้องทุกข์จะต้องพิจารณาข้อกฎหมายเป็นอันดับแรก เพราะการร้องทุกข์จะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด ได้แก่

(๑) ร้องทุกข์ภายในเวลาที่กำหนด หรือไม่

(๒) มีการลงลายมือชื่อผู้ร้องทุกข์ หรือไม่

(๓) หนังสือร้องทุกข์มีสาระสำคัญ หรือไม่

(๔) ระบุที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์ หรือไม่

(๕) มีการขอแถลงการณ์ด้วยวาจา หรือไม่

(๖) มีการคัดค้านผู้พิจารณาร้องทุกข์ หรือไม่ หรือเจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาร้องทุกข์เป็นผู้มีลักษณะต้องห้าม หรือมีส่วนได้เสียหรือมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาไม่เป็นกลาง หรือไม่

นอกจากนี้การพิจารณาคำร้องทุกข์ ให้ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. พิจารณาถึงเหตุแห่งการไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือเหตุแห่งความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา หรือเหตุแห่งการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย และมีอำนาจขอเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม รวมทั้งคำชี้แจงจากหน่วยงานหรือขอให้ผู้แทนหน่วยงาน หรือบุคคลใด ๆ มาชี้แจง เพื่อประกอบการพิจารณาได้ กรณีที่ผู้ร้องทุกข์ขอแถลงการณ์ด้วยวาจา หาก กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. เห็นว่าการแถลงการณ์ด้วยวาจาไม่จำเป็นแก่การพิจารณาเรื่องร้องทุกข์จะให้แถลงการณ์ด้วยวาจาก็ได้ ในกรณีที่นัดให้ผู้ร้องทุกข์มาแถลงการณ์ด้วยวาจาต่อที่ประชุม ให้แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ทราบด้วยว่า ถ้าประสงค์จะแถลงแก้ก็ให้มาแถลงหรือจะมอบหมายเป็นหนังสือให้ผู้แทนมาแถลงต่อที่ประชุมก็ได้ (ข้อ ๑๒)

การพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์

๑. ให้ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. พิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับหนังสือร้องทุกข์ และเอกสารหลักฐานคำชี้แจงจากผู้บังคับบัญชาแล้ว แต่ถ้ามีความจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเวลาดังกล่าว ให้ขยายเวลาพิจารณาได้อีกไม่เกิน ๓๐ วัน และให้บันทึกแสดงเหตุผลความจำเป็นที่ต้องขยายเวลาไว้ด้วย

๒. เมื่อครบกำหนดขยายเวลา ๓๐ วันแล้ว การพิจารณายังไม่แล้วเสร็จให้ขยายเวลาพิจารณาได้อีกไม่เกิน ๓๐ วัน แต่ทั้งนี้ให้พิจารณากำหนดมาตรการที่จะทำให้การพิจารณาแล้วเสร็จโดยเร็ว และบันทึกไว้เป็นหลักฐานในรายงานการประชุมด้วย

๓. การพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ ให้ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. พิจารณาถึงเหตุแห่งการไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือเหตุแห่งความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา หรือเหตุแห่งการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และ ในกรณีจำเป็นและสมควรอาจขอเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม รวมทั้งคำชี้แจงจากหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือบุคคลใด ๆ หรือขอให้ผู้แทนหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือชี้แจงข้อเท็จจริง เพื่อประกอบการพิจารณาได้

ผลการวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ เมื่อ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. พิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์แล้วเสร็จ สามารถมีมติได้ตามข้อ ๑๔ ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนี้

๑. ถ้าเห็นว่าเหตุที่ทำให้ไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือเหตุแห่งความคับข้องใจ หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยนั้น ผู้บังคับบัญชาได้ใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้ร้องทุกข์ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ให้มีมติยกคำร้องทุกข์

๒. ถ้าเห็นว่าเหตุที่ทำให้ไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือเหตุแห่งความคับข้องใจ หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยนั้น ผู้บังคับบัญชาได้ใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้ร้องทุกข์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้มีมติเพิกถอนหรือยกเลิกการปฏิบัติหรือให้ข้อแนะนำตามที่เห็นสมควรเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ

๓. ถ้าเห็นสมควรดำเนินการโดยประการอื่นใด เพื่อให้มีความถูกต้องตามกฎหมายและมีความเป็นธรรมให้มีมติให้ดำเนินการได้ตามควรแก่กรณี

๔. ถ้าเห็นว่าการร้องทุกข์ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในข้อ ๕ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หรือข้อ ๗ หรือข้อ ๘ ให้มีมติไม่รับคำร้องทุกข์

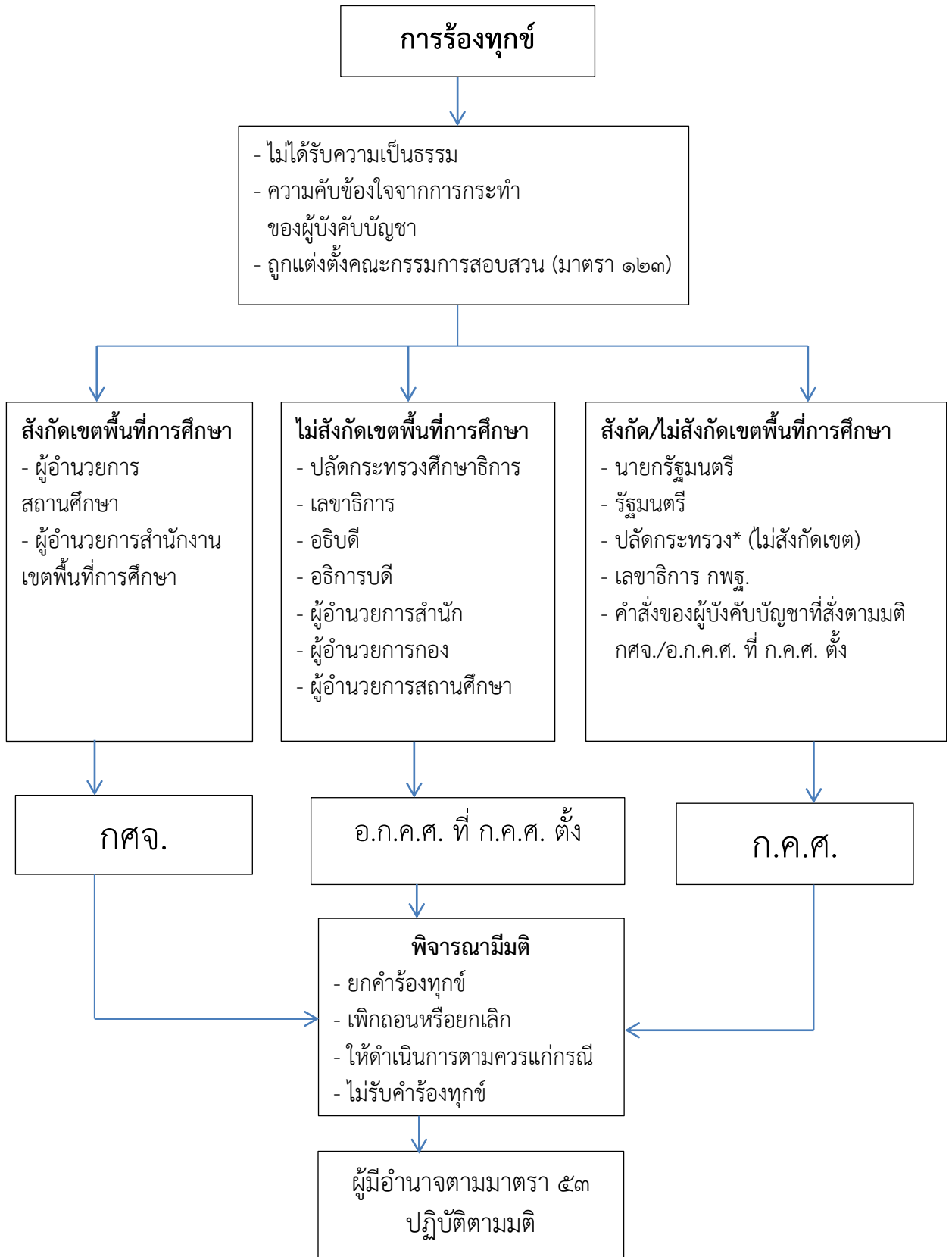
๕. การพิจารณามีมติเรื่องร้องทุกข์ดังกล่าวข้างต้น ให้บันทึกเหตุผลของการพิจารณาวินิจฉัยไว้ในรายงานการประชุมด้วย

๖. การแจ้งผลพิจารณาร้องทุกข์และการแจ้งสิทธิแก่ผู้ร้องทุกข์

- เมื่อ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. ได้พิจารณาร้องทุกข์แล้ว ให้แจ้งผลการพิจารณาร้องทุกข์ไปยังผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งทุกข์ หรือผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ของผู้ร้องทุกข์
- แจ้งผลการพิจารณาร้องทุกข์พร้อมทั้งแจ้งสิทธิการฟ้องคดีปกครองภายในกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองให้ผู้ร้องทุกข์ทราบ รวมถึงแจ้งด้วยว่าผู้ร้องทุกข์จะร้องทุกข์ต่อไปไม่ได้ (เป็นที่สุด)

การดำเนินการตามผลการพิจารณาร้องทุกข์

เมื่อ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. ได้พิจารณามีมติแล้ว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม สั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมตินั้นและมติของ กศจ. อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. ให้เป็นที่สุด (ข้อ ๑๕ และข้อ ๑๖)

*ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม หรือปลัดกระทรวงอื่นที่มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด

ภาคผนวก

กฎ ก.ค.ศ.

ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา

พ.ศ. ๒๕๕๐

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ (๔) และมาตรา ๕๘ วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ก.ค.ศ. โดยได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีออกกฎ ก.ค.ศ. ไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ เพื่อให้ได้ความจริงและความยุติธรรม การสอบสวนพิจารณาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยตามมาตรา ๕๘ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. นี้

หมวด ๑

การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

ข้อ ๒ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนจะกระทำได้อต่อเมื่อมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดกระทำผิดวินัยหรือได้มีการสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นตามมาตรา ๕๕ วรรคห้าแล้ว และผู้บังคับบัญชาเห็นว่าเป็นกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย

ข้อ ๓ คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้ระบุด้วยว่าเป็นคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนการกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงหรืออย่างร้ายแรง และให้แต่งตั้งจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือข้าราชการฝ่ายพลเรือนจำนวนอย่างน้อยสามคน ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการสอบสวนอย่างน้อยอีกสองคน โดยให้กรรมการสอบสวนคนหนึ่งเป็นเลขานุการ ในกรณีจำเป็นจะให้มิผู้ช่วยเลขานุการซึ่งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือข้าราชการฝ่ายพลเรือนด้วยก็ได้

ในกรณีแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ประธานกรรมการต้องดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา สำหรับตำแหน่งที่มีวิทยฐานะ ประธานกรรมการต้องดำรงตำแหน่งและมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา โดยกรรมการสอบสวนจะต้องมีผู้ดำรงตำแหน่งนิติกร หรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมาย หรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัยตามที่ ก.ค.ศ. กำหนดหรือรับรอง หรือผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัยอย่างน้อยหนึ่งคน และเมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้ว แม้ภายหลังประธานกรรมการจะดำรงตำแหน่งหรือตำแหน่งที่มีวิทยฐานะต่ำกว่าหรือเทียบได้ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา ก็ไม่กระทบถึงการที่ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการ

ข้อ ๔ คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต้องระบุชื่อ ตำแหน่ง หรือตำแหน่งและวิทยฐานะของผู้ถูกกล่าวหา เรื่องที่กล่าวหา ชื่อ ตำแหน่ง หรือตำแหน่งและวิทยฐานะของผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสอบสวนและผู้ช่วยเลขานุการ โดยมีสาระสำคัญตามแบบ สว. ๑ ที่ ก.ค.ศ. กำหนด

ข้อ ๕ เมื่อมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้ว ให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) แจ้งคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบเป็นหนังสือภายในสามวันทำการนับแต่วันที่ที่มีคำสั่ง โดยให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อ และวัน เดือน ปีที่รับทราบไว้เป็นหลักฐาน ในกรณีนี้ให้มอบสำเนาคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับด้วย ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ยอมรับทราบคำสั่งหรือไม่อาจแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบได้ ให้ส่งสำเนาคำสั่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหา ณ ที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการ ในกรณีเช่นนี้ เมื่อล่วงพ้นสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งสำเนาคำสั่งดังกล่าว ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้ว และให้ส่งหลักฐานการแจ้งคำสั่งให้คณะกรรมการสอบสวนรวมไว้ในสำนวน

(๒) ส่งสำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้คณะกรรมการสอบสวนทราบ ภายในสามวันทำการนับแต่วันที่ที่มีคำสั่ง สำหรับประธานกรรมการให้ส่งพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหา และให้ประธานกรรมการลงลายมือชื่อ และวัน เดือน ปีที่รับทราบไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๖ ภายใต้บังคับข้อ ๑ เมื่อได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้ว ถ้าผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่ามิเหตุอันสมควรหรือจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยน เพิ่ม หรือลดจำนวนผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบสวน ให้ดำเนินการได้โดยแสดงเหตุแห่งการสั่งนั้นไว้ด้วย และให้นำข้อ ๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การเปลี่ยนแปลงผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ไม่กระทบถึงการสอบสวนที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

หมวด ๒

สิทธิและหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหาและพยาน

ข้อ ๗ ในระหว่างการสอบสวน จะนำเหตุแห่งการถูกสอบสวนมาเป็นข้ออ้างในการดำเนินการใดให้กระทบต่อสิทธิของผู้ถูกสอบสวนไม่ได้ เว้นแต่กรณีถูกสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

ข้อ ๘ ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิคัดค้านผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบสวน ถ้าผู้นั้นมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) รู้เห็นเหตุการณ์ในขณะที่กระทำการในเรื่องที่กล่าวหา

(๒) มีประโยชน์ได้เสียในเรื่องที่สอบสวน

(๓) มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ถูกกล่าวหา

(๔) เป็นผู้กล่าวหา หรือเป็นคู่หมั้น คู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดา ลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้นหรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้นของผู้กล่าวหา

(๕) เป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ของผู้กล่าวหา

(๖) มีเหตุอื่นซึ่งน่าเชื่ออย่างยิ่งว่าจะทำให้การสอบสวนเสียความเป็นธรรมหรือไม่เป็นกลาง

การคัดค้านให้กระทำภายในเจ็ดวันทำการนับแต่วันรับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือนับแต่วันที่ทราบสาเหตุแห่งการคัดค้าน โดยทำเป็นหนังสือแสดงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านไว้ในหนังสือคัดค้านด้วยจะทำให้การสอบสวนไม่ได้ความจริงและความยุติธรรมอย่างไร ยื่นต่อผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหรือส่งทางไปรษณีย์ตอบรับก็ได้ และให้ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนส่งสำเนาหนังสือคัดค้านและแจ้งวันที่ได้รับหนังสือคัดค้านให้ประธานกรรมการทราบและรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ถูกคัดค้านทราบ ในกรณีนี้ ให้หยุดการสอบสวนไว้ก่อน

ในการพิจารณาเรื่องการคัดค้าน ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนมีอำนาจตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสม และให้สั่งการภายในสิบห้าวันทำการนับแต่วันที่ได้รับหนังสือคัดค้าน พร้อมทั้ง

แสดงเหตุผลในการพิจารณาสั่งการด้วย เมื่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินิจฉัยสั่งการอย่างใดแล้ว ให้แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบและส่งเรื่องให้ประธานกรรมการรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน

ในกรณีที่เห็นว่าการคัดค้านมีเหตุผลรับฟังได้ ให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนสั่งให้ผู้ถูกคัดค้านพ้นจากการเป็นกรรมการสอบสวน และสั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนขึ้นใหม่แทน ทั้งนี้ ให้นำข้อ ๓ และข้อ ๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้าเห็นว่าการคัดค้านไม่มีเหตุผลพอที่จะรับฟังได้ ให้สั่งยกการคัดค้านนั้น การสั่งยกการคัดค้านให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไม่พิจารณาสั่งการอย่างหนึ่งอย่างใดภายในสิบห้าวันทำการตามวรรคสาม ให้ถือว่ากรรมการสอบสวนที่ถูกคัดค้านพ้นจากการเป็นกรรมการสอบสวน และให้ประธานกรรมการรายงานไปยังผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อดำเนินการตามข้อ ๖ ต่อไป

การพ้นจากการเป็นกรรมการสอบสวนไม่กระทบถึงการสอบสวนที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

ข้อ ๕ ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีสิทธิคัดค้านผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ถ้าผู้นั้นมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดตามข้อ ๘ วรรคหนึ่ง

การคัดค้านตามวรรคหนึ่งให้กระทำได้ภายในเจ็ดวันทำการนับแต่วันรับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งชั้นของผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

ในการพิจารณาเรื่องการคัดค้าน ให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งชั้นของผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนมีอำนาจตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสม และให้สั่งการภายในสิบห้าวันทำการนับแต่วันที่ได้รับหนังสือคัดค้าน พร้อมทั้งแสดงเหตุผลในการพิจารณาสั่งการด้วย เมื่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งชั้นของผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินิจฉัยสั่งการอย่างใดแล้ว ให้แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบและส่งเรื่องให้ประธานกรรมการรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน

ในกรณีที่เห็นว่าการคัดค้านมีเหตุผลรับฟังได้ ให้สั่งให้ผู้นั้นพ้นจากการเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาสำนวนการสอบสวนตามข้อ ๔๐ และข้อ ๔๑ รวมทั้งการพิจารณาสั่งการตามผลการสอบสวนที่เสร็จสิ้นแล้ว และให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งชั้นของผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาหรือสั่งการแทน ถ้าเห็นว่าการคัดค้านไม่มีเหตุผลพอที่จะรับฟังได้ ให้สั่งยกการคัดค้านนั้น ทั้งนี้ การสั่งยกการคัดค้านให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ผู้พิจารณาการคัดค้านไม่พิจารณาสั่งการอย่างหนึ่งอย่างใดภายในสิบห้าวันทำการตามวรรคสาม ให้ถือว่าผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนที่ถูกคัดค้านพ้นจากการเป็นผู้มีอำนาจพิจารณา

สำนวนการสอบสวนตามข้อ ๔๐ และข้อ ๔๑ รวมทั้งการพิจารณาสั่งการตามผลการสอบสวนที่เสร็จสิ้นแล้ว และให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งชั้นของผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาดังกล่าว เป็นผู้ที่มีอำนาจพิจารณาหรือสั่งการแทน

การพ้นจากการเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาสำนวนการสอบสวนหรือสั่งการตามผลการสอบสวนที่เสร็จสิ้นแล้วตามวรรคสี่และวรรคห้า ไม่กระทบถึงการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหรือการสอบสวนที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

ข้อ ๑๐ ในการสอบสวน คณะกรรมการสอบสวนต้องให้ผู้ถูกกล่าวหามีโอกาสได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และมีโอกาสได้โต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน เว้นแต่จะมีผลทำให้ระยะเวลาที่กฎหมายหรือกฎ ก.ก.ศ. นี้กำหนดต้องล่าช้าออกไป หรือปรากฏโดยสภาพเห็นได้ชัดว่าการให้โอกาสดังกล่าวไม่อาจกระทำได้ รวมทั้งมีสิทธิขอตรวจดูเอกสารที่จำเป็นต้องรู้เพื่อการโต้แย้งหรือชี้แจงหรือป้องกันสิทธิของตนได้

การอ้างพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาจะนำพยานหลักฐานมาเองหรือจะอ้างพยานหลักฐานแล้วขอให้คณะกรรมการสอบสวนเรียกพยานหลักฐานนั้นมาก็ได้

ข้อ ๑๑ ในการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธินำทนายความหรือที่ปรึกษาของตนเข้าร่วมฟังการสอบสวนก็ได้ แต่จะให้ถ้อยคำหรือตอบคำถามแทนผู้ถูกกล่าวหา หรือเสนอความเห็นใดแก่คณะกรรมการสอบสวนไม่ได้

ข้อ ๑๒ ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเรียกบุคคลใดมาเป็นพยาน ให้บุคคลนั้นมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำตามวัน เวลา และสถานที่ที่คณะกรรมการสอบสวนกำหนด

ข้อ ๑๓ ในการสอบสวน ถ้ามีการอ้างเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นพยาน ให้ถือเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นที่จะต้องอำนวยความสะดวก ให้ความคุ้มครองพยานจากการถูกกดดันแก่งัดหรือการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมจากการปฏิบัติหน้าที่ของพยานนั้น และประสานงานกับสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อเป็นทนายแก้ต่างในกรณีที่ถูกฟ้องร้องในคดีแพ่งหรือคดีอาญา

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไปให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสอบสวนในฐานะพยาน ให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

ในกรณีที่พยานมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้คณะกรรมการสอบสวนหรือผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน อำนวยความสะดวกและให้ความคุ้มครองแก่พยานผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการอย่างเหมาะสมตามควรแก่กรณี

หมวด ๓

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวน

ข้อ ๑๔ คณะกรรมการสอบสวนมีหน้าที่สอบสวนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. นี้ เพื่อแสวงหาความจริงในเรื่องที่กล่าวหา โดยให้เริ่มการสอบสวนและดำเนินกระบวนการพิจารณาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม ทั้งนี้ ในการพิจารณาใช้ดุลพินิจจะต้องกระทำอย่างอิสระและเป็นกลาง โดยปราศจากอคติอย่างใด ๆ ต่อผู้ถูกกล่าวหา

ให้คณะกรรมการสอบสวนรวบรวมประวัติและความประพฤติของผู้ถูกกล่าวหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ที่กล่าวหาเท่าที่จำเป็น รวมทั้งข้อเท็จจริงที่ได้จากการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เพื่อประกอบการพิจารณา

ให้คณะกรรมการสอบสวนจัดทำบันทึกประจำวันที่มีการสอบสวนไว้ทุกครั้ง

ข้อ ๑๕ คณะกรรมการสอบสวนมีหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานที่เห็นว่าจำเป็น เพื่อที่จะ พิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา ในการนี้ ให้รวมถึงการดำเนินการดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) การแสวงหาพยานหลักฐานทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง
- (๒) รับฟังพยานหลักฐาน คำชี้แจง หรือความเห็นของผู้ถูกกล่าวหา พยานบุคคลหรือพยาน ผู้เชี่ยวชาญ เว้นแต่กรณีที่เห็นว่าเป็นการกล่าวอ้างที่ไม่จำเป็น ฟุ่มเฟือย หรือเพื่อประวิงเวลา
- (๓) ขอข้อเท็จจริงหรือความเห็นจากคู่กรณี พยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ ทั้งที่เป็นคุณและเป็นโทษแก่ผู้ถูกกล่าวหา
- (๔) ขอให้ผู้ครอบครองเอกสารส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- (๕) ออกไปตรวจสถานที่

ข้อ ๑๖ เมื่อประธานกรรมการได้รับเรื่องตามข้อ ๕ (๒) แล้ว ให้ประธานกรรมการดำเนินการ ประชุมคณะกรรมการสอบสวนเพื่อพิจารณาวางแนวทางการสอบสวนต่อไป

ข้อ ๑๗ การประชุมคณะกรรมการสอบสวนต้องมีกรรมการสอบสวนมาประชุมไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่การประชุมตามข้อ ๒๔ และ ข้อ ๓๘ ต้องมีกรรมการสอบสวนมาประชุมไม่น้อยกว่าสามคนและไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน กรรมการสอบสวนทั้งหมด

การประชุมคณะกรรมการสอบสวนต้องมีประธานกรรมการอยู่ร่วมประชุมด้วย แต่ในกรณีจำเป็นที่ประธานกรรมการไม่สามารถเข้าประชุมได้ ให้กรรมการสอบสวนที่มาประชุมเลือกกรรมการสอบสวนคนหนึ่งทำหน้าที่แทน

การนัดประชุมคณะกรรมการสอบสวนต้องทำเป็นหนังสือและแจ้งให้กรรมการสอบสวนทุกคนทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันทำการ เว้นแต่กรรมการสอบสวนนั้นจะได้ทราบการนัดในที่ประชุมแล้ว หรือมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนซึ่งประธานกรรมการจะนัดประชุมเป็นอย่างอื่นได้

การลงมติของที่ประชุมคณะกรรมการสอบสวนให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานกรรมการในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในการประชุมต้องมีรายงานการประชุมเป็นหนังสือ ถ้ามีความเห็นแย้งให้บันทึกความเห็นแย้งพร้อมทั้งเหตุผลไว้ในรายงานการประชุม

ข้อ ๑๘ คณะกรรมการสอบสวนมีหน้าที่ต้องแจ้งสิทธิและหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหาตามข้อ ๘ ข้อ ๙ ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑ ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบก่อนสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหา

ในกรณีที่คำขอหรือคำชี้แจงมีข้อบกพร่องหรือมีข้อความที่อ่านไม่เข้าใจหรือผิดพลาด อันเห็นได้ชัดว่าเกิดจากความไม่รู้ หรือความเลินเล่อของผู้กล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหา หรือพยาน แล้วแต่กรณี ให้คณะกรรมการสอบสวนแนะนำให้ผู้กล่าวหาแก้ไขเพิ่มเติมให้ผู้ถูกต้อง

ข้อ ๑๙ ในกรณีที่ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบสวนเห็นว่าตนมีเหตุอันอาจถูกคัดค้านตามข้อ ๘ วรรคหนึ่ง ให้ผู้นั้นรายงานต่อผู้แต่งตั้งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เพื่อพิจารณาว่าจะให้ผู้นั้นเป็นกรรมการสอบสวนตามคำสั่งต่อไปอีกหรือไม่

หมวด ๔

วิธีการสอบสวน

ข้อ ๒๐ การสอบสวนกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จโดยให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการประชุมตามข้อ ๑๖ โดยแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาตามข้อ ๒๓ ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบคำสั่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

(๒) รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กล่าวหาภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้อำนาจตาม (๑) แล้วเสร็จ

(๓) แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาตามข้อ ๒๔ ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้อำนาจตาม (๒) แล้วเสร็จ

(๔) รวบรวมพยานหลักฐานที่ผู้ถูกกล่าวหาอ้าง ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้อำนาจตาม (๓) แล้วเสร็จ

(๕) ประชุมพิจารณาลงมติและทำรายงานการสอบสวนเสนอต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้อำนาจตาม (๔) แล้วเสร็จ

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ได้ ให้ประธานกรรมการรายงานเหตุที่ทำให้การสอบสวนไม่แล้วเสร็จต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อขอขยายระยะเวลาการสอบสวน ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนสั่งขยายระยะเวลาดำเนินการได้ตามความจำเป็นครั้งละไม่เกินหกสิบวัน

การสอบสวนเรื่องใดที่คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวัน ให้ประธานกรรมการรายงานเหตุให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อรายงานให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี เพื่อมีมติให้เร่งรัดการสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. กำหนด ตามเหตุผลและความจำเป็น

ข้อ ๒๑ การสอบสวนกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ทั้งนี้ให้นำขั้นตอนการสอบสวนตามข้อ ๒๐ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานกรรมการรายงานเหตุที่ทำให้การสอบสวนไม่แล้วเสร็จต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อขอขยายระยะเวลาการสอบสวน ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนสั่งขยายระยะเวลาดำเนินการได้ตามความจำเป็นแต่ไม่เกินสามสิบวัน และเร่งรัดการสอบสวนให้แล้วเสร็จต่อไป

ข้อ ๒๒ การนำเอกสารหรือวัตถุมาใช้เป็นพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนให้กรรมการสอบสวนบันทึกไว้ด้วยว่าได้มาอย่างไร จากผู้ใด และเมื่อใด

เอกสารที่ใช้เป็นพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนให้ใช้ต้นฉบับ แต่ถ้าไม่อาจนำต้นฉบับมาได้จะใช้สำเนาที่กรรมการสอบสวนหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบรับรองว่าเป็นสำเนาถูกต้องก็ได้

ถ้าหาต้นฉบับเอกสารไม่ได้เพราะสูญหายหรือถูกทำลาย หรือโดยเหตุประการอื่น จะให้นำสำเนาหรือพยานบุคคลมาสืบก็ได้

เมื่อมีการอ้างพยานหลักฐานใดในการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา ให้คณะกรรมการสอบสวนอ่านหรือส่งต้นฉบับหรือพยานหลักฐานนั้นให้ผู้ถูกกล่าวหาตรวจดู ถ้าผู้ถูกกล่าวหาต้องการสำเนาให้คณะกรรมการสอบสวนส่งสำเนาให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาตามที่เห็นสมควร

คณะกรรมการสอบสวนอาจขอให้พยานผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นมาให้ความเห็นหรือทำความเข้าใจเป็นหนังสือประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการสอบสวนก็ได้

ข้อ ๒๓ เมื่อได้พิจารณาเรื่องที่ถูกกล่าวหาและวางแนวทางการสอบสวนตามข้อ ๑๖ แล้ว ให้คณะกรรมการสอบสวนเรียกผู้ถูกกล่าวหาามาเพื่อแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาที่ปรากฏตามเรื่องที่ถูกกล่าวหาให้ทราบว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร ในการนี้ ให้คณะกรรมการสอบสวนแจ้งสิทธิและหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหาตามข้อ ๑๘ วรรคหนึ่ง และแจ้งด้วยว่าผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะได้รับแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา และมีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ตลอดจนอ้างพยานหลักฐานหรือนำพยานหลักฐานมาสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ตามข้อ ๒๔

การแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งเฉพาะพฤติการณ์เท่าที่ปรากฏตามเรื่องที่ถูกกล่าวหาและตามพยานหลักฐาน โดยไม่ต้องแจ้งกรณีและมาตรการความผิด ทั้งนี้ ให้ทำเป็นบันทึกสองฉบับ ซึ่งมีสาระสำคัญตามแบบ สว. ๒ ที่ ก.ค.ศ. กำหนด เพื่อมอบให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับ และเก็บไว้ในสำนวนการสอบสวนหนึ่งฉบับโดยให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อ และวัน เดือน ปีที่รับทราบไว้เป็นหลักฐานด้วย

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้ว ให้คณะกรรมการสอบสวนถามผู้ถูกกล่าวหาว่า ได้กระทำการตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ อย่างไร

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำรับสารภาพว่าได้กระทำการตามที่ถูกกล่าวหา ให้คณะกรรมการสอบสวนแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่า การกระทำตามที่ถูกกล่าวหาดังกล่าวเป็นความผิดวินัยกรณีใด หากผู้ถูกกล่าวหายังคงยืนยันตามที่ได้รับสารภาพ ให้บันทึกถ้อยคำรับสารภาพรวมทั้งเหตุผลในการรับสารภาพ และสาเหตุแห่งการกระทำไว้ด้วย ในกรณีเช่นนี้ คณะกรรมการสอบสวนจะไม่ทำการสอบสวนต่อไปก็ได้ หรือถ้าเห็นเป็นการสมควรที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์อันเกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกล่าวหาโดยละเอียด จะทำการสอบสวนต่อไปตามควรแก่กรณีก็ได้ แล้วดำเนินการตามข้อ ๓๘ และข้อ ๓๙ ต่อไป

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหามิได้ให้ถ้อยคำรับสารภาพหรือรับสารภาพบางส่วน ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาแล้วดำเนินการตามข้อ ๒๔ ต่อไป

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบข้อกล่าวหา หรือไม่มารับทราบข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการสอบสวนส่งบันทึกซึ่งมีสาระสำคัญตามแบบ สว. ๒ ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหา ณ ที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการ หรือสถานที่ติดต่อของผู้ถูกกล่าวหาแจ้งให้ทราบ พร้อมทั้งมีหนังสือสอบถามผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำการตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ ในกรณีเช่นนี้ ให้ทำบันทึกซึ่งมีสาระสำคัญตามแบบ สว. ๒ เป็นสามฉบับเพื่อเก็บไว้ในสำนวนการสอบสวนหนึ่งฉบับ และส่งให้ผู้ถูกกล่าวหาสองฉบับ โดยให้ผู้ถูกกล่าวหาเก็บไว้หนึ่งฉบับและให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อ และวัน เดือน ปีที่รับทราบส่งกลับคืนมารวมไว้ในสำนวนการสอบสวนหนึ่งฉบับ เมื่อล่วงพ้นสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้อำนาจดำเนินการดังกล่าว หากไม่ได้รับแบบ สว. ๒ คืนมา ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้ทราบข้อกล่าวหาแล้ว และให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการตามวรรคห้าต่อไป

ข้อ ๒๔ เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ ๒๓ แล้ว ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการประชุมเพื่อพิจารณาว่ามีพยานหลักฐานใดสนับสนุนข้อกล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร และถ้าเห็นว่ายังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการตามที่ถูกกล่าวหา ก็ให้มีความเห็นยุติเรื่อง แล้วดำเนินการตามข้อ ๓๘ และข้อ ๓๙ โดยอนุโลม

ถ้าเห็นว่าเป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามมาตราใด ก็ให้คณะกรรมการสอบสวนเรียกผู้ถูกกล่าวหา มาพบเพื่อแจ้งข้อกล่าวหา โดยระบุข้อกล่าวหาที่ปรากฏตามพยานหลักฐานว่าเป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามมาตราใด และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ทราบ โดยระบุวัน เวลา สถานที่ และการกระทำที่มีลักษณะเป็นการสนับสนุนข้อกล่าวหา สำหรับพยานบุคคลจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ โดยคำนึงถึงหลักการคุ้มครองพยาน ทั้งนี้ การแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ให้แจ้งพยานหลักฐานฝ่ายกล่าวหาเท่าที่มีตามที่ปรากฏไว้ในสำนวนให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ แม้พยานหลักฐานจะฟังได้เพียงว่าเป็นการกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง

การแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาตามวรรคสอง ให้ทำบันทึกซึ่งมีสาระสำคัญตามแบบ สว. ๓ ที่ ก.ค.ศ. กำหนด โดยทำเป็นสองฉบับมอบให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับ และ

เก็บไว้ในสำนวนการสอบสวนหนึ่งฉบับ โดยให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อ และวัน เดือน ปีที่รับทราบไว้ เป็นหลักฐานด้วย

เมื่อได้ดำเนินการดังกล่าวแล้ว ให้คณะกรรมการสอบสวนถามผู้ถูกกล่าวหาว่าจะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือหรือไม่ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาประสงค์จะยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือ ให้คณะกรรมการสอบสวนให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงภายในเวลาอันสมควร แต่อย่างช้าไม่เกินสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะให้ถ้อยคำเพิ่มเติมรวมทั้งนำสืบแก้ข้อกล่าวหาด้วย ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ประสงค์จะยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือ ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาโดยเร็ว

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เสร็จแล้ว ให้ดำเนินการตามข้อ ๓๘ และข้อ ๓๙ ต่อไป

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบ หรือไม่มารับทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการสอบสวนส่งบันทึก ซึ่งมีสาระสำคัญตามแบบ สว. ๓ ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหา ณ ที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการหรือสถานที่ติดต่อที่ผู้ถูกกล่าวหาแจ้งให้ทราบ พร้อมทั้งมีหนังสือขอให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง นัดมาให้ถ้อยคำและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา ในกรณีเช่นนี้ ให้ทำบันทึกซึ่งมีสาระสำคัญตามแบบ สว. ๓ เป็นสามฉบับ เพื่อเก็บไว้ในสำนวนการสอบสวนหนึ่งฉบับ และส่งให้ผู้ถูกกล่าวหาสองฉบับ โดยให้ผู้ถูกกล่าวหาเก็บไว้หนึ่งฉบับและให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อ และวัน เดือน ปีที่รับทราบส่งกลับคืนมารวมไว้ในสำนวนการสอบสวนหนึ่งฉบับ เมื่อล่วงพ้นสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้นำดำเนินการดังกล่าว หากไม่ได้รับแบบ สว. ๓ คืนหรือไม่ได้รับคำชี้แจงจากผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหาไม่มาให้ถ้อยคำตามนัด ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้ทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาแล้ว และไม่ประสงค์ที่จะแก้ข้อกล่าวหา ในกรณีเช่นนี้ คณะกรรมการสอบสวนจะไม่สอบสวนต่อไปก็ได้ หรือถ้าเห็นเป็นการสมควรที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจะสอบสวนต่อไปตามควรแก่กรณีก็ได้ แล้วดำเนินการตามข้อ ๓๘ และข้อ ๓๙ ต่อไป แต่ถ้าผู้ถูกกล่าวหาขอให้ถ้อยคำ ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรือขอนำสืบแก้ข้อกล่าวหาก่อนที่คณะกรรมการสอบสวนจะเสนอสำนวนการสอบสวนตามข้อ ๓๙ โดยมีเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการสอบสวนให้โอกาสแก่ผู้ถูกกล่าวหาตามที่ผู้ถูกกล่าวหาร้องขอ

ข้อ ๒๕ เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานตามข้อ ๒๔ เสร็จแล้ว ก่อนเสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามข้อ ๓๙ ถ้าคณะกรรมการสอบสวน

เห็นว่า จำเป็นจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมก็ให้ดำเนินการได้ ถ้าพยานหลักฐานที่ได้เพิ่มเติมมานั้นเป็นพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการสอบสวนสรุปพยานหลักฐานดังกล่าวให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะให้ถ้อยคำหรือนำสืบแก้เฉพาะพยานหลักฐานเพิ่มเติมที่สนับสนุนข้อกล่าวหา นั้น ทั้งนี้ ให้นำข้อ ๒๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๖ ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งได้ยื่นคำชี้แจงหรือให้ถ้อยคำแก้ข้อกล่าวหาไว้แล้ว มีสิทธิยื่นคำชี้แจงเพิ่มเติม หรือขอให้ถ้อยคำหรือนำสืบแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติมต่อคณะกรรมการสอบสวนก่อนการสอบสวนแล้วเสร็จ หากคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่ามิเหตุผลอันสมควรก็ให้รับไว้พิจารณาต่อไป

เมื่อการสอบสวนแล้วเสร็จและยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือผู้บังคับบัญชาคนใหม่ตามข้อ ๓๗ ผู้ถูกกล่าวหาจะยื่นคำชี้แจงต่อบุคคลดังกล่าวก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้รับคำชี้แจงนั้นรวมไว้ในสำนวนการสอบสวนเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

ข้อ ๒๗ ในการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาและพยาน ต้องมีกรรมการสอบสวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมดจึงจะสอบสวนได้

ข้อ ๒๘ ก่อนเริ่มสอบปากคำพยาน ให้คณะกรรมการสอบสวนแจ้งให้พยานทราบว่ากรรมการสอบสวนมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา การให้ถ้อยคำอันเป็นที่จ่อกรรมการสอบสวนอาจเป็นความผิดตามกฎหมาย

ในการสอบปากคำผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็ก ให้สอบสวนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และให้มีข้าราชการครูที่เป็นกลางและเชื่อถือได้ และบุคคลที่เด็กร้องขอหรือไว้วางใจเข้าร่วมในการสอบปากคำนั้นด้วย หากผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็กตั้งรังเกียจข้าราชการครูดังกล่าวข้างต้นให้เปลี่ยนตัวบุคคลนั้น

ในกรณีผู้เสียหายหรือพยานเป็นคนหูหนวกหรือเป็นใบ้ หรือทั้งหูหนวกและเป็นใบ้ หรือมีความพิการทางกาย หรือไม่เข้าใจภาษาไทยและจำเป็นต้องใช้ล่าม ให้คณะกรรมการสอบสวนจัดหาล่ามที่เป็นกลางและเชื่อถือได้ให้แก่บุคคลดังกล่าว

ข้อ ๒๙ ในการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาและพยาน ห้ามมิให้กรรมการสอบสวนกระทำหรือจัดให้กระทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ เพื่อจูงใจให้บุคคลนั้นให้ถ้อยคำอย่างใด ๆ หรือกระทำให้ท้อใจ หรือใช้กลอุบายอื่นเพื่อป้องกันมิให้บุคคลใดให้ถ้อยคำหรือไม่ให้ถ้อยคำซึ่งอยากจะได้ด้วยความเต็มใจในเรื่องที่ถูกกล่าวหา นั้น

ข้อ ๓๐ ในการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาและพยาน ให้คณะกรรมการสอบสวนเรียกผู้ซึ่งจะถูกสอบปากคำเข้ามาในที่สอบสวนคราวละหนึ่งคน และห้ามมิให้บุคคลอื่นอยู่ในที่สอบสวน เว้นแต่ทนายความหรือที่ปรึกษาของผู้ถูกกล่าวหา หรือบุคคลตามข้อ ๒๘ วรรคสอง หรือวรรคสาม หรือบุคคลซึ่งคณะกรรมการสอบสวนอนุญาตให้อยู่ในที่สอบสวนเพื่อประโยชน์แห่งการสอบสวน

การสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาและพยาน ให้บันทึกถ้อยคำซึ่งมีสาระสำคัญตามแบบ สว. ๔ หรือแบบ สว. ๕ ที่ ก.ค.ศ. กำหนด แล้วแต่กรณี เมื่อได้บันทึกถ้อยคำเสร็จแล้วให้อ่านให้ผู้ให้ถ้อยคำฟังหรือจะให้ผู้ให้ถ้อยคำอ่านเองก็ได้ ถ้ามีการแก้ไข ทักท้วง หรือเพิ่มเติม ก็ให้แก้ไขให้ถูกต้อง หรือมีฉะนั้นก็ให้บันทึกไว้ เมื่อผู้ให้ถ้อยคำรับว่าถูกต้องแล้ว ให้ผู้ให้ถ้อยคำ ผู้เข้าร่วมฟังตามวรรคหนึ่งที่อยู่ในที่สอบสวน และผู้บันทึกถ้อยคำลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน และให้กรรมการสอบสวนทุกคนซึ่งร่วมสอบสวนลงลายมือชื่อรับรองไว้ในบันทึกถ้อยคำนั้นด้วยถ้าบันทึกถ้อยคำมีหลายหน้าให้กรรมการสอบสวนอย่างน้อยหนึ่งคนกับผู้ให้ถ้อยคำลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกหน้า

ในการบันทึกถ้อยคำ ห้ามมิให้บุคคลหรือบันทึกข้อความทับ ถ้าจะต้องแก้ไขข้อความที่ได้บันทึกไว้แล้ว ให้ใช้วิธีขีดฆ่าหรือตอกเติม และให้กรรมการสอบสวนผู้ร่วมสอบสวนอย่างน้อยหนึ่งคนกับผู้ให้ถ้อยคำลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกแห่งที่ขีดฆ่าหรือตอกเติม

ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำหรือผู้เข้าร่วมฟังตามวรรคหนึ่งที่อยู่ในที่สอบสวนไม่ยอมลงลายมือชื่อไว้บันทึกเหตุอันไว้ในบันทึกถ้อยคำนั้น และให้กรรมการสอบสวนทุกคนซึ่งร่วมสอบสวนลงลายมือชื่อรับรองไว้ด้วย

ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้นำมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่พยานไม่มาหรือมาแต่ไม่ให้อ่านถ้อยคำ หรือคณะกรรมการสอบสวนเรียกพยานไม่ได้ภายในเวลาอันสมควร คณะกรรมการสอบสวนจะไม่สอบสวนพยานนั้นก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุอันไว้ในบันทึกประจำวันที่มีการสอบสวนตามข้อ ๑๔ วรรคสาม และรายงานการสอบสวนตามข้อ ๑๕

ข้อ ๓๑ ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่า การสอบสวนพยานหลักฐานใดจะทำให้การสอบสวนล่าช้าโดยไม่จำเป็น หรือมิใช่พยานหลักฐานในประเด็นสำคัญ จะงดการสอบสวนพยานหลักฐานนั้นก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุอันไว้ในบันทึกประจำวันที่มีการสอบสวนตามข้อ ๑๔ วรรคสาม และรายงานการสอบสวนตามข้อ ๑๕

ข้อ ๓๒ ในกรณีที่จะต้องสอบสวนหรือรวบรวมพยานหลักฐานซึ่งอยู่ต่างท้องที่ ประธานกรรมการจะรายงานต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เพื่อดำเนินการมอบหมายให้หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้บริหารหน่วยงานการศึกษา ในท้องที่นั้นสอบสวนหรือรวบรวมพยานหลักฐานแทนก็ได้ โดยกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญที่จะต้องสอบสวนไปให้ ในกรณีเช่นนี้ ให้หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้บริหารหน่วยงานการศึกษาที่ได้รับมอบหมาย เลือกรับราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือข้าราชการฝ่ายพลเรือนที่เห็นสมควรอย่างน้อยอีกสองคน มาร่วมเป็นคณะทำการสอบสวน

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะทำการสอบสวนมีฐานะเป็นคณะกรรมการสอบสวน ตามกฎ ก.ค.ศ. นี้ และให้นำข้อ ๒๗ ข้อ ๒๘ ข้อ ๒๙ และข้อ ๓๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๓๓ ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่า กรณีมีมูลว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัย ไม่ร้ายแรงหรืออย่างร้ายแรง หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ ในเรื่องอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ให้ประธานกรรมการรายงานไปยังผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยเร็ว ถ้าผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย ไม่ร้ายแรงหรืออย่างร้ายแรง หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการตามที่รายงาน ก็ให้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน โดยจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนคณะเดิมเป็นผู้ทำการสอบสวน หรือแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนใหม่ก็ได้

ข้อ ๓๔ ในกรณีที่การสอบสวนพาดพิงไปถึงข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้อื่นว่ามีส่วนร่วมในการกระทำการในเรื่องที่ทำการสอบสวนนั้นด้วย ให้คณะกรรมการสอบสวนพิจารณาในเบื้องต้นว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นมีส่วนร่วมกระทำการในเรื่องที่สอบสวนด้วยหรือไม่ ถ้าเห็นว่าผู้นั้นมีส่วนร่วมกระทำการในเรื่องที่สอบสวนนั้นอยู่ด้วย ให้ประธานกรรมการรายงานไปยังผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อพิจารณาดำเนินการตามควรแก่กรณีโดยเร็ว

ในกรณีที่ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย อย่างร้ายแรง หรือเป็นความผิดกรณีอื่นตามที่รายงาน ก็ให้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน โดยจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนคณะเดิมเป็นผู้สอบสวน หรือจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนใหม่ก็ได้ ทั้งนี้

ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. นี้ ในกรณีเช่นนี้ ให้ใช้พยานหลักฐานที่ได้สอบสวนมาแล้วประกอบการพิจารณาได้

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนโดยแยกเป็นสำนวนการสอบสวนใหม่ให้นำสำเนาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องในสำนวนการสอบสวนเดิมรวมไว้ในสำนวนการสอบสวนใหม่หรือบันทึกให้ปรากฏด้วยว่านำพยานหลักฐานใดจากสำนวนการสอบสวนเดิม มาประกอบการพิจารณาในสำนวนการสอบสวนใหม่ด้วย

ข้อ ๓๕ ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อสอบสวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใด ในเรื่องที่ยุ้่นย่อ่นความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการบกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการตามมาตรา ๑๑๑ และผู้บังคับบัญชาเห็นว่า การสอบสวนเรื่องนั้นมิใช่เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงซึ่งผู้บังคับบัญชาเห็นควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อทำการสอบสวนผู้นั้นตามมาตรา ๕๘ ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. นี้ ในกรณีเช่นนี้คณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๕๘ จะนำสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๑๑๑ มาประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้

ข้อ ๓๖ ในกรณีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดหรือต้องรับผิดชอบในคดีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ถูกกล่าวหา ถ้าคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษาได้ความประจักษ์ชัดอยู่แล้ว ให้ถือเอาคำพิพากษานั้นเป็นพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา โดยไม่ต้องสอบสวนพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหา แต่ต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบและแจ้งข้อกล่าวหาพร้อมทั้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาตามที่ปรากฏในคำพิพากษาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ทั้งนี้ให้นำข้อ ๒๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๓๗ ในระหว่างการสอบสวน แม้จะมีการสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาไปอยู่นอกบังคับบัญชาของผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ให้คณะกรรมการสอบสวนทำการสอบสวนต่อไปจนเสร็จ แล้วทำรายงานการสอบสวนและเสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ ข้อ ๔๕ และข้อ ๔๖ และให้ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาคนใหม่ของผู้ถูกกล่าวหา เพื่อดำเนินการตามข้อ ๔๐ ต่อไป ทั้งนี้ ให้ผู้บังคับบัญชาคนใหม่มีอำนาจตรวจสอบความถูกต้องตามข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ ข้อ ๔๕ และข้อ ๔๖ ด้วย

หมวด ๕

การทำรายงานการสอบสวน

ข้อ ๓๘ เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เสร็จแล้ว ให้ประชุมเพื่อพิจารณาสำนวนการสอบสวน โดยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง ทั้งข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของการกระทำ ข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิงวินิจฉัย ข้อพิจารณา และข้อเสนอในการใช้ดุลพินิจ

ในการพิจารณาลงมติ ให้ประธานกรรมการตามกรรมการสอบสวนที่ละคน เพื่อให้ออกความเห็นทุกคนในทุกประเด็นที่พิจารณา ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัย ก็ให้ระบุด้วยว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามมาตราใด และสมควรได้รับโทษสถานใด

(๒) ในกรณีที่เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำผิดวินัย หรือการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาไม่มีความผิดวินัย ก็ให้มีความเห็นยุติเรื่อง

(๓) ผู้ถูกกล่าวหาอ่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับหน้าที่ราชการตามมาตรา ๑๑๑ หรือไม่อย่างไร

(๔) ในกรณีที่มิเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่การสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะรับฟังลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการตามมาตรา ๑๑๒ หรือไม่ อย่างไร ก็ให้มีความเห็นไปตามนั้น

ข้อ ๓๙ เมื่อได้ประชุมพิจารณาลงมติตามข้อ ๓๘ แล้ว ให้คณะกรรมการสอบสวนทำรายงานการสอบสวนซึ่งมีสาระสำคัญตามแบบ สว. ๖ ที่ ก.ค.ศ. กำหนด เสนอต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หากกรรมการสอบสวนผู้ใดมีความเห็นแย้ง ให้ทำความเห็นแย้งแนบไว้กับรายงานการสอบสวน โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการสอบสวนด้วย

รายงานการสอบสวนอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) สรุปข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญและพยานหลักฐาน ในกรณีที่มิได้สอบสวนพยานตามข้อ ๓๐ วรรคหก และข้อ ๓๑ ให้รายงานเหตุที่ไม่ได้สอบสวนนั้นให้ปรากฏไว้ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำรับสารภาพให้บันทึกเหตุผลในการรับสารภาพไว้ด้วย

(๒) วินิจฉัยเปรียบเทียบพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหากับพยานหลักฐานที่หักล้างข้อกล่าวหา

(๓) ความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยหรือไม่ อย่างไร ถ้าไม่ผิดให้เสนอความเห็นยุติเรื่อง ถ้าผิดให้ระบุว่าเป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามมาตราใด และสมควรได้รับโทษสถานใด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า หย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการตามมาตรา ๑๑๑ หรือไม่ อย่างไร หรือมีเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่การสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะรับฟังลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ และสมควรให้ออกจากราชการตามมาตรา ๑๑๒ หรือไม่ อย่างไร พร้อมทั้งขอสนับสนุนการใช้ดุลพินิจ

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ทำรายงานการสอบสวนแล้ว ให้เสนอสำนวนการสอบสวน พร้อมทั้งสารบาญต่อผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และให้ถือว่าการสอบสวนแล้วเสร็จ

หมวด ๖

การพิจารณาสั่งสำนวนการสอบสวน

ข้อ ๔๐ เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้เสนอสำนวนการสอบสวนมาแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตรวจสอบความถูกต้องของสำนวนการสอบสวนตามข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ ข้อ ๔๕ และข้อ ๔๖ แล้วดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิดหรือไม่มีเหตุที่จะให้ออกจากราชการตามมาตรา ๑๑๒ สมควรยุติเรื่อง หรือกระทำความผิดที่ยังไม่ถึงขั้นเป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้แต่งตั้งตั้งคณะกรรมการสอบสวนพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควรโดยเร็ว ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันได้รับสำนวนการสอบสวน

(๒) ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับหน้าที่ราชการตามมาตรา ๑๑๑ ให้ผู้แต่งตั้งตั้งคณะกรรมการสอบสวนพิจารณาสำนวนการสอบสวนดังกล่าว หากเห็นว่ามิเหตุตามที่คณะกรรมการสอบสวนมีความเห็นมา ให้ผู้แต่งตั้งตั้งคณะกรรมการสอบสวนดำเนินการตามมาตรา ๑๑๑

(๓) ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนมีความเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง สมควรลงโทษปลดออกหรือไล่ออกซึ่งจะต้องส่งเรื่องให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. พิจารณาตามมาตรา ๑๐๐ วรรคสี่ (๑) หรือ (๒) หรือเป็นกรณีตามมาตรา ๑๑๒ ให้ผู้มีอำนาจตามมาตราดังกล่าวดำเนินการโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันได้รับสำนวน

การสอบสวน และให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี พิจารณาให้แล้วเสร็จและมีมติโดยเร็ว และให้ผู้มีอำนาจสั่งการตามมติภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มติดังกล่าว

ข้อ ๔๑ ในกรณีที่ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๘๘ หรือมาตรา ๑๐๔ (๑) อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี เห็นสมควรให้สอบสวนเพิ่มเติมประการใด ให้กำหนดประเด็นพร้อมทั้งส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องไปให้คณะกรรมการสอบสวนคณะเดิม เพื่อดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมได้ตามความจำเป็น

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนคณะเดิมไม่อาจทำการสอบสวนได้ หรือผู้สั่งสอบสวนเพิ่มเติมเห็นเป็นการสมควรจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนคณะใหม่ขึ้นทำการสอบสวนเพิ่มเติมก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้นำข้อ ๓ และข้อ ๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้คณะกรรมการสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมให้แล้วเสร็จโดยเร็ว เมื่อสอบสวนเสร็จแล้ว ให้ส่งพยานหลักฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการสอบสวนเพิ่มเติม ไปให้ผู้สั่งสอบสวนเพิ่มเติมโดยจัดทำความเห็นเฉพาะที่ได้จากการสอบสวนเพิ่มเติมประกอบไปด้วยก็ได้

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสามแล้ว ให้นำข้อ ๔๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๔๒ การพิจารณาพยานหลักฐานว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยหรือไม่ อย่างไร ให้พิจารณาจากพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวน และต้องเป็นพยานหลักฐานที่ได้สรุปแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบแล้วเท่านั้น

หมวด ๗

การสอบสวนที่มีขอบและบทพร้อม

ข้อ ๔๓ ในกรณีที่ปรากฏว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไม่ถูกต้องตามข้อ ๓ ให้การสอบสวนทั้งหมดเสียไป ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๘๘ หรือมาตรา ๑๐๔ (๑) แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนใหม่ให้ถูกต้อง

ข้อ ๔๔ ในกรณีที่ปรากฏว่าการสอบสวนตอนใดทำไม่ถูกต้อง ให้การสอบสวนตอนนั้นเสียไป เฉพาะในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) การประชุมของคณะกรรมการสอบสวน มีกรรมการสอบสวนมาประชุมไม่ครบตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๗ วรรคหนึ่ง

(๒) การสอบปากคำบุคคลดำเนินการไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๑ ข้อ ๒๗ ข้อ ๒๘ วรรคสอง ข้อ ๒๙ ข้อ ๓๐ วรรคหนึ่ง หรือข้อ ๓๒ วรรคหนึ่ง

ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๘ หรือมาตรา ๑๐๔ (๑) อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี สั่งให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการตามกรณีดังกล่าวใหม่ให้ถูกต้องโดยเร็ว

ข้อ ๔๕ ในกรณีที่ปรากฏว่าคณะกรรมการสอบสวนไม่เรียกผู้ถูกกล่าวหามารับทราบ ข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา หรือไม่ส่งบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหา หรือไม่มีหนังสือขอให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงหรือนัดมาให้ถ้อยคำหรือนำสืบแก้ข้อกล่าวหาตามข้อ ๒๔ ให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๘ หรือมาตรา ๑๐๔ (๑) อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี สั่งให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการให้ถูกต้องโดยเร็ว และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะชี้แจง ให้ถ้อยคำและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๒๔ ด้วย

ในกรณีที่การสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนแตกต่างจากข้อกล่าวหาที่คณะกรรมการสอบสวนได้แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ แต่ในการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนนั้น ถ้าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้หลงข้อต่อสู้คดีได้แก้ข้อกล่าวหาในความคิดเห็นแล้วซึ่งไม่ทำให้เสียความเป็นธรรม ให้ถือว่าการสอบสวนและพิจารณานั้นใช้ได้ และให้ลงโทษผู้ถูกกล่าวหาได้ตามบทมาตราหรือกรณีความผิดที่ถูกต้อง

ข้อ ๔๖ ในกรณีที่ปรากฏว่าการสอบสวนตอนใดทำไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ก.ค.ศ. นี้ นอกจากที่กำหนดไว้ในข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ ถ้าการสอบสวนตอนนั้นเป็นสาระสำคัญอันจะทำให้เสียความเป็นธรรม ให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๘ หรือมาตรา ๑๐๔ (๑) อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี สั่งให้คณะกรรมการสอบสวนแก้ไขหรือดำเนินการตอนนั้นให้ถูกต้องโดยเร็ว แต่ถ้าการสอบสวนตอนนั้นมิใช่สาระสำคัญอันจะทำให้เสียความเป็นธรรม ผู้มีอำนาจดังกล่าวจะสั่งให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องหรือไม่ก็ได้

หมวด ๘

การนับระยะเวลา

ข้อ ๔๗ การนับระยะเวลาตามกฎหมาย ก.ค.ศ. นี้ สำหรับเวลาเริ่มต้นให้นับวันถัดจากวันแรกแห่งเวลานั้นเป็นวันเริ่มนับระยะเวลา แต่ถ้าเป็นกรณีขยายเวลาให้นับวันต่อจากวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาเดิมเป็นวันเริ่มระยะเวลาที่ขยายออกไป ส่วนเวลาสิ้นสุด ถ้าวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาตรงกับวันหยุดราชการให้นับวันเริ่มเปิดทำการใหม่เป็นวันสุดท้ายแห่งระยะเวลา

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๔๘ การดำเนินการสอบสวนก่อนที่กฎ ก.ค.ศ. นี้ใช้บังคับ ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ใช้อยู่ในขณะนั้นจนกว่าจะแล้วเสร็จ ส่วนการพิจารณาสั่งการของผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ มาตรา ๕๘ หรือมาตรา ๑๐๔ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ให้ดำเนินการตามกฎหมาย ก.ค.ศ. นี้

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

วิจิตร ศรีสอาน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ประธาน ก.ค.ศ.

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎ ก.ค.ศ. ฉบับนี้ คือ โดยที่การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยนั้น ต้องดำเนินการสอบสวนการสอบสวนพิจารณาโดยมิชักช้า มีความยุติธรรม และคุ้มครองสิทธิแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ถูกกล่าวหาหรือเป็นผู้เสียหาย ตลอดจนพยานที่ให้ข้อมูลในการสอบสวน อันจะทำให้กระบวนการสอบสวนได้ความจริงและมีความยุติธรรม ประกอบกับมาตรา ๕๘ วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ บัญญัติว่า การสอบสวนพิจารณาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. จึงจำเป็นต้องออกกฎ ก.ค.ศ. นี้

กฎ ก.ค.ศ.

ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์

พ.ศ. ๒๕๕๐

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ (๔) และมาตรา ๑๒๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ก.ค.ศ. โดยได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ออกกฎ ก.ค.ศ. ไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกฎ ก.ค.ศ. นี้ เว้นแต่ข้อความจะแสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น

“อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา” หมายความว่ารวมถึง อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งด้วย

“ปลัดกระทรวง” หมายความว่า ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม หรือปลัดกระทรวงอื่นที่มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดตามที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ ไม่รวมถึงปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ ๒ การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. นี้

ข้อ ๓ การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย ให้อุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งคำสั่ง

เพื่อประโยชน์ในการนับระยะเวลาอุทธรณ์ ให้ถือวันที่ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษทางวินัยเป็นวันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษทางวินัย แต่ได้มีการแจ้งคำสั่งลงโทษทางวินัยให้ผู้ถูกลงโทษทราบพร้อมกับมอบสำเนาคำสั่งลงโทษทางวินัยให้ผู้ถูกลงโทษ รวมทั้ง

ทำบันทึกลงวันเดือนปี เวลา และสถานที่ที่แข็งแรง และลงลายมือชื่อผู้แจ้ง พร้อมทั้งพยานรู้เห็นไว้เป็นหลักฐานแล้ว ให้ถือวันที่แจ้งนั้นเป็นวันที่ผู้ถูกลงโทษได้รับแจ้งคำสั่ง

ในกรณีที่ไม้อาจแจ้งให้ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษทางวินัยได้โดยตรง แต่ได้มีการแจ้งเป็นหนังสือโดยส่งสำเนาคำสั่งลงโทษทางวินัยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกลงโทษ ณ ที่อยู่ของผู้ถูกลงโทษ ซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการ โดยส่งสำเนาคำสั่งลงโทษทางวินัยไปให้สองฉบับเพื่อให้ผู้ถูกลงโทษเก็บไว้หนึ่งฉบับ และให้ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบคำสั่งลงโทษทางวินัยส่งกลับคืนมาเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานหนึ่งฉบับ ในกรณีเช่นนี้ เมื่อล่วงพ้นระยะเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในใบตอบรับทางไปรษณีย์ลงทะเบียนว่าผู้ถูกลงโทษได้รับเอกสารดังกล่าวหรือมีผู้รับแทนแล้ว แม้ยังไม่ได้รับสำเนาคำสั่งลงโทษทางวินัยฉบับที่ให้ผู้ถูกลงโทษลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบคำสั่งลงโทษทางวินัยกลับคืนมา ให้ถือว่าผู้ถูกลงโทษได้รับแจ้งคำสั่งแล้ว

ข้อ ๔ การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย ให้ผู้อุทธรณ์ได้สำหรับตนเองเท่านั้น จะอุทธรณ์แทนผู้อื่นหรือมอบหมายให้ผู้อื่นอุทธรณ์แทนไม่ได้

การอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือแสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลในการอุทธรณ์ให้เห็นว่าผู้ถูกลงโทษโดยไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรือไม่เป็นธรรมอย่างไร และลงลายมือชื่อและที่อยู่ของผู้อุทธรณ์

ในการอุทธรณ์ ถ้าผู้อุทธรณ์ประสงค์จะแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นพิจารณาของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ให้แสดงความประสงค์ไว้ในหนังสืออุทธรณ์ตามวรรคสอง หรือจะทำเป็นหนังสือต่างหากก็ได้ แต่ต้องยื่นหรือส่งหนังสือขอแถลงการณ์ด้วยวาจานั้นต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. โดยตรงภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้อ่านหรือส่งหนังสืออุทธรณ์

ข้อ ๕ เพื่อประโยชน์ในการอุทธรณ์ ผู้จะอุทธรณ์มีสิทธิขอตรวจหรือคัดร่างงาน การสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนหรือของผู้สอบสวนได้ ส่วนการขอตรวจหรือคัดบันทึก ถ้อยคำบุคคล พยานหลักฐานอื่น หรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาผู้สั่งลงโทษที่จะอนุญาตหรือไม่ โดยให้พิจารณาถึงประโยชน์ในการรักษาวินัยของข้าราชการ ตลอดจนเหตุผลและความจำเป็นเป็นเป็นเรื่อง ๆ ไป

ข้อ ๖ ผู้อุทธรณ์มีสิทธิคัดค้านอนุกรรมการ หรือกรรมการผู้พิจารณาอุทธรณ์ ถ้าผู้นั้นมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) รู้เห็นเหตุการณ์ในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษ
- (๒) มีส่วนได้เสียในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษ
- (๓) มีสาเหตุโกรธเคืองผู้อุทธรณ์
- (๔) เป็นผู้บังคับบัญชาผู้ส่งลงโทษ
- (๕) เป็นผู้กล่าวหา หรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหา

การคัดค้านอนุกรรมการ หรือกรรมการผู้พิจารณาอุทธรณ์นั้น ต้องแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านไว้ในหนังสืออุทธรณ์ หรือแจ้งเพิ่มเติมเป็นหนังสือก่อนที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. เริ่มพิจารณาอุทธรณ์

เมื่อมีเหตุหรือมีการคัดค้านตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง อนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นจะขอถอนตัวไม่ร่วมพิจารณาอุทธรณ์ก็ได้ ถ้าอนุกรรมการหรือกรรมการดังกล่าวมิได้ขอถอนตัวให้อนุกรรมการหรือกรรมการที่เหลืออยู่นอกจากอนุกรรมการหรือกรรมการผู้ถูกคัดค้านพิจารณาข้อเท็จจริงที่คัดค้าน หากเห็นว่าข้อเท็จจริงนั้นน่าเชื่อถือ ให้แจ้งอนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นทราบ และมีให้ร่วมพิจารณาอุทธรณ์ เว้นแต่จะพิจารณาเห็นว่า การให้อนุกรรมการ หรือกรรมการผู้นั้นร่วมพิจารณาอุทธรณ์ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า เพราะจะทำให้ได้ความจริงและเป็นธรรม จะให้อนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นร่วมพิจารณาอุทธรณ์ก็ได้

ข้อ ๗ การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ให้อุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. และให้ ก.ค.ศ. เป็นผู้พิจารณา

(๒) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนของนายกรัฐมนตรัฐมนตรีเจ้าสังกัด เลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งตามมติของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ให้อุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. และให้ ก.ค.ศ. เป็นผู้พิจารณา

(๓) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้อำนวยการสถานศึกษา ให้อุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา และให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา เป็นผู้พิจารณา

ข้อ ๘ การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีได้สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ให้อุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. และให้ ก.ค.ศ. เป็นผู้พิจารณา

(๒) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนของนายกรัฐมนตรัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวงหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งตั้งตามมติของ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งให้อุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. และให้ ก.ค.ศ. เป็นผู้พิจารณา

(๓) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือนของปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขานุการ อธิบดีหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าอธิการบดีหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า ให้อุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง และให้ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งเป็นผู้พิจารณา

ข้อ ๕ การอุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ให้ทำหนังสืออุทธรณ์ถึงประธาน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

การอุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. ให้ทำหนังสืออุทธรณ์ถึงประธาน ก.ค.ศ. หรือเลขานุการ ก.ค.ศ. และยื่นที่สำนักงาน ก.ค.ศ.

การยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์จะยื่นหรือส่งผ่านผู้บังคับบัญชาก็ได้ โดยให้ผู้บังคับบัญชานั้นส่งหนังสืออุทธรณ์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานหรือส่วนราชการที่ทำหน้าที่เลขานุการของ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือเลขานุการ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ภายในสามวันทำการนับแต่วันที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวได้รับหนังสืออุทธรณ์

ในกรณีที่นำหนังสืออุทธรณ์มายื่นเอง ให้ผู้รับออกใบรับประทับตรารับและลงทะเบียนไว้เป็นหลักฐานในวันที่ได้รับตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณ และให้ถือวันที่รับหนังสือตามหลักฐานดังกล่าวเป็นวันยื่นหนังสืออุทธรณ์

ในกรณีที่ส่งหนังสืออุทธรณ์ทางไปรษณีย์ ให้ถือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางออกใบรับฝากเป็นหลักฐานฝากส่ง หรือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางประทับตรารับที่ซองหนังสือเป็นวันส่งหนังสืออุทธรณ์

เมื่อได้ยื่นหรือส่งหนังสืออุทธรณ์ไว้แล้ว ผู้อุทธรณ์จะยื่นหรือส่งคำแถลงการณ์หรือเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมก่อนที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. เริ่มพิจารณาอุทธรณ์ก็ได้ โดยยื่นหรือส่งตรงต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๐ อุตสาหกรรมที่จะรับไว้พิจารณาได้ต้องเป็นอุตสาหกรรมที่ถูกต้องในสาระสำคัญตามข้อ ๔ และข้อ ๕ และได้อุตสาหกรรมภายในกำหนดเวลาตามข้อ ๓

ในกรณีที่มีปัญหาว่าอุตสาหกรรมรายใดเป็นอุตสาหกรรมที่จะรับไว้พิจารณาได้หรือไม่ ให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. มีมติไม่รับอุตสาหกรรมคำสั่งลงโทษไว้พิจารณา ให้เป็นที่สุดและแจ้งมตินั้นพร้อมสิทธิในการฟ้องศาลปกครองให้ผู้อุตสาหกรรมทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว

ข้อ ๑๑ ผู้อุตสาหกรรมจะขออนุญาตอุตสาหกรรมก่อนที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี พิจารณาวินิจฉัยอุตสาหกรรมเสร็จสิ้นก็ได้ โดยทำเป็นหนังสือยื่นหรือส่งตรงต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ.

เมื่อได้ขออนุญาตแล้ว การพิจารณาอุตสาหกรรมให้เป็นอันระงับ

ข้อ ๑๒ ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษได้ย้ายหรือโอนไปสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาหรือส่วนราชการอื่น ให้ยื่นอุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาที่ผู้อุตสาหกรรมได้ย้ายหรือโอนไปสังกัดนั้น

ในกรณีที่ผู้อุตสาหกรรมได้ย้ายหรือโอนไปสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาหรือส่วนราชการอื่น หลังจากที่ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาสังกัดเดิมไว้แล้ว และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา สังกัดเดิมนั้นยังมีมติตามข้อ ๑๔ ให้ส่งเรื่องอุตสาหกรรมและเอกสารหลักฐานตามข้อ ๑๓ ไปให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาตามวรรคหนึ่งเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ต่อไป

ในกรณีที่ผู้อุตสาหกรรมได้ย้ายหรือโอนไปสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาหรือส่วนราชการอื่น หลังจาก ที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาสังกัดเดิมยังมีมติตามข้อ ๑๔ แล้ว แต่ผู้บังคับบัญชายังมีคำสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมตินั้น ให้ส่งเรื่องอุตสาหกรรมและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งรายงานการประชุมและมติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาไปให้ผู้บังคับบัญชาใหม่เป็นผู้สั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมตินั้น

ข้อ ๑๓ การพิจารณาอุตสาหกรรมคำสั่งลงโทษทางวินัย ให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. พิจารณาจากสำนวนการสืบสวนหรือการพิจารณาในเบื้องต้นตามมาตรา ๕๕ และสำนวนการดำเนินการทางวินัยตามมาตรา ๕๘ หรือสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือ ตามกฎหมายอื่นที่บัญญัติให้ฟังข้อเท็จจริงตามนั้น และในกรณีจำเป็นและสมควรอาจขอเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม รวมทั้งคำชี้แจงจากหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือบุคคลใดๆ หรือขอให้ผู้แทนหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ

ห้างหุ้นส่วน บริษัท ข้าราชการหรือบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาได้

ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ขอแสดงการณ์ด้วยวาจา หาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. พิจารณาเห็นว่า การแสดงการณ์ด้วยวาจาไม่จำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ จะให้แจ้งการแสดงการณ์ด้วยวาจาก็ได้

ในกรณีที่นัดให้ผู้อุทธรณ์มาแสดงการณ์ด้วยวาจาต่อที่ประชุม ให้แจ้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งที่ส่งลงโทษหรือเพิ่มโทษทราบด้วยว่า ถ้าประสงค์จะแถลงแก้ก็ให้มาแถลงด้วยตนเองหรือมอบหมายเป็นหนังสือให้ข้าราชการที่เกี่ยวข้องเป็นผู้แทนมาแถลงแก้ต่อที่ประชุมครั้งนั้นได้ ทั้งนี้ ให้แจ้งล่วงหน้าตามควรแก่กรณี และเพื่อประโยชน์ในการแถลงแก้ดังกล่าว ให้ผู้ดำรงตำแหน่งที่ส่งลงโทษหรือเพิ่มโทษหรือผู้แทนเข้าฟังคำแถลงการณ์ด้วยวาจาของผู้อุทธรณ์ได้

ในการพิจารณาอุทธรณ์ ถ้า อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. เห็นสมควรที่จะต้องสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์แห่งความถูกต้องและเหมาะสมตามความเป็นธรรม ให้มีอำนาจสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติมในเรื่องนั้นได้ตามความจำเป็น โดยจะสอบสวนเองหรือแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้สอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติมแทนก็ได้ หรือกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญที่ต้องการทราบส่งไปให้ผู้สอบสวนเดิมทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้

ในการสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติม ถ้า อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. หรือคณะกรรมการสอบสวนที่ได้รับแต่งตั้งตามวรรคสี่ เห็นสมควรส่งประเด็นหรือข้อสำคัญใดที่ต้องการทราบไปสอบสวนพยานหลักฐานซึ่งอยู่ต่างท้องที่หรือต่างเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีอำนาจกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญนั้นส่งไปเพื่อให้หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานในท้องที่หรือเขตพื้นที่การศึกษานั้นทำการสอบสวนแทนได้

การสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติม หรือส่งประเด็นหรือข้อสำคัญไปเพื่อให้ผู้สอบสวนเดิมหรือหัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานซึ่งอยู่ต่างท้องที่หรือต่างเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการตามวรรคสี่และวรรคห้า ในเรื่องเกี่ยวกับกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๕๘ วรรคสอง หรือกรณีกล่าวหาตามมาตรา ๑๑๐ (๔) หรือมาตรา ๑๑๑ ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสอบสวนพิจารณาตามมาตรา ๕๘ วรรคหก หรือมาตรา ๑๑๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสาม แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๔ เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ได้พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรงที่อุทธรณ์ตามข้อ ๓ (๒) หรือ (๓) หรือตามข้อ ๘ (๒) หรือ (๓) แล้ว

(๑) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษถูกต้องและเหมาะสมกับความผิดแล้ว ให้มีมติให้ยกอุทธรณ์

(๒) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่าผู้อุทธรณ์ได้กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง แต่ควรได้รับโทษหนักขึ้น ให้มีมติให้เพิ่มโทษเป็นสถานโทษหรืออัตราโทษที่หนักขึ้น

(๓) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่าผู้อุทธรณ์ได้กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ควรได้รับโทษเบาลง ให้มีมติให้ลดโทษเป็นสถานโทษหรืออัตราโทษที่เบาลง

(๔) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่าผู้อุทธรณ์ได้กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ซึ่งเป็นการกระทำผิดวินัยเล็กน้อย และมีเหตุอันควรงดโทษ ให้มีมติให้สั่งงดโทษโดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

(๕) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้อง และเห็นว่าการกระทำของผู้อุทธรณ์ไม่เป็นความผิดวินัยหรือพยานหลักฐานยังฟังไม่ได้ว่าผู้อุทธรณ์กระทำผิดวินัย ให้มีมติให้ยกโทษ

(๖) ถ้าเห็นว่าข้อความในคำสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ให้มีมติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อความให้เป็นการถูกต้องเหมาะสม

(๗) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิด และเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้อุทธรณ์กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้มีมติให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๕๘ วรรคสอง และดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

(๘) ในกรณีที่เห็นว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. หรือเห็นว่าผู้อุทธรณ์กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและได้มีการดำเนินการทางวินัยตามมาตรา ๕๘ วรรคสอง แล้ว ให้มีมติให้เพิ่มโทษเป็นปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ

(๙) ถ้าเห็นว่าการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมกับความผิดและเห็นว่าผู้อุทธรณ์มีกรณีที่เหมาะสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหรือให้ออกจากราชการตามมาตรา ๑๑๐ (๔) มาตรา ๑๑๑ หรือมาตรา ๑๑๒ ให้มีมติให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

(๑๐) ถ้าเห็นสมควรดำเนินการโดยประการอื่นใด เพื่อให้มีความถูกต้องตามกฎหมายและมีความเป็นธรรม ให้มีมติให้ดำเนินการได้ตามควรแก่กรณี

การออกจากราชการของผู้อุทธรณ์ไม่เป็นเหตุที่จะยุติการพิจารณาอุทธรณ์ แต่จะมีมติตาม (๒) หรือ (๕) มิได้ หรือถ้าเป็นการออกจากราชการเพราะตายจะมีมติตาม (๗) หรือ (๘) มิได้

ในกรณีที่มิผู้ถูกลงโทษทางวินัยในความคิดที่ได้กระทำร่วมกัน และเป็นความผิดในเรื่องเดียวกันโดยมีพฤติการณ์แห่งการกระทำอย่างเดียวกัน เมื่อผู้ถูกลงโทษคนใดคนหนึ่งใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งลงโทษดังกล่าว และผลการพิจารณาเป็นคุณแก่ผู้อุทธรณ์ แม้ผู้ถูกลงโทษคนอื่นจะไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ หากพฤติการณ์ของผู้ไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์เป็นเหตุในลักษณะคดีอันเป็นเหตุเดียวกับกรณีของผู้อุทธรณ์แล้ว ให้มีมติให้ผู้ที่ไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ได้รับการพิจารณาการลงโทษให้มีผลในทางที่เป็นคุณเช่นเดียวกับผู้อุทธรณ์ด้วย

ข้อ ๑๕ เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. ได้มีมติตามข้อ ๑๔ แล้ว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมตินั้น และเมื่อได้สั่งหรือปฏิบัติตามมติดังกล่าวแล้ว ให้แจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบด้วย

ข้อ ๑๖ ในกรณีที่ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ได้สั่งตามข้อ ๑๕ แล้ว ผู้อุทธรณ์จะอุทธรณ์ต่อไปอีกมิได้ เว้นแต่ผู้มีอำนาจดังกล่าวสั่งเพิ่มโทษเป็นโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการตามข้อ ๑๔ (๘) หรือสั่งให้ออกจากราชการตามข้อ ๑๔ (๕) ผู้อุทธรณ์มีสิทธิอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ตามมาตรา ๑๒๒ ได้อีกชั้นหนึ่ง

ข้อ ๑๗ การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ในกรณีที่อุทธรณ์ต่อ ก.ค.ศ. ตามข้อ ๗ (๑) และข้อ ๘ (๑) ให้นำข้อ ๑๓ และข้อ ๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อ ก.ค.ศ. มีมติเป็นประการใด ผู้อุทธรณ์จะอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ต่อไปอีกมิได้ และให้แจ้งผู้อุทธรณ์ทราบพร้อมทั้งแจ้งสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง และให้แจ้งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบเป็นหนังสือ หรือดำเนินการให้เป็นไปตามมติ ก.ค.ศ. โดยเร็ว

ข้อ ๑๘ การนับระยะเวลาตามกฎหมาย ก.ค.ศ. นี้ สำหรับเวลาเริ่มต้น ให้นับวันถัดจากวันแรกแห่งเวลานั้นเป็นวันเริ่มนับระยะเวลา ส่วนเวลาสิ้นสุด ถ้าวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาตรงกับวันหยุดราชการให้นับวันเริ่มเปิดทำการใหม่เป็นวันสุดท้ายแห่งระยะเวลา

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

วิจิตร ศรีสอาน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ประธาน ก.ค.ศ.

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎ ก.ค.ศ. ฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๑๒๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ บัญญัติให้หลักเกณฑ์และวิธีการในเรื่องที่เกี่ยวกับการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ กรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกสั่งลงโทษทางวินัยหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. จึงจำเป็นต้องออกกฎ ก.ค.ศ. นี้

กฎ ก.ค.ศ.

ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์

พ.ศ. ๒๕๕๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ (๔) และมาตรา ๑๒๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ก.ค.ศ. โดยได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ออกกฎ ก.ค.ศ. ไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกฎ ก.ค.ศ. นี้ เว้นแต่ข้อความจะแสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น

“อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา” หมายความว่ารวมถึง อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้งด้วย

“ปลัดกระทรวง” หมายความว่า ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม หรือปลัดกระทรวงอื่นที่มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา แต่ไม่รวมถึงปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ ๒ การร้องทุกข์คำสั่งให้ออกจากราชการ ให้ร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. ภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับแจ้งคำสั่ง โดยให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๓ การร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์ ในกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือมีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. นี้

ข้อ ๔ เมื่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีกรณีร้องทุกข์ตามข้อ ๓ และแสดงความประสงค์ที่จะปรึกษาหารือ รับฟังหรือสอบถามกับผู้บังคับบัญชา ให้ผู้บังคับบัญชานั้นให้โอกาสและรับฟังหรือสอบถามเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวเพื่อทำความเข้าใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นต้น

ถ้าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาไม่ประสงค์จะปรึกษาหารือ หรือปรึกษาหารือแล้วไม่ได้รับคำชี้แจงหรือได้รับคำชี้แจงไม่เป็นที่พอใจ หรือผู้บังคับบัญชามีได้ดำเนินการใด ๆ หรือนำดำเนินการแล้วแต่ไม่เป็นที่พอใจ ก็ให้ร้องทุกข์ตามข้อ ๕

ข้อ ๕ การร้องทุกข์ ให้ทำเป็นหนังสือยื่นหรือส่งต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบเรื่องอันเป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ และให้ร้องทุกข์ได้สำหรับตนเองเท่านั้น จะร้องทุกข์แทนผู้อื่นหรือมอบหมายให้ผู้อื่นร้องทุกข์แทนไม่ได้

หนังสือร้องทุกข์ต้องลงลายมือชื่อ ที่อยู่ และตำแหน่งของผู้ร้องทุกข์ และต้องประกอบด้วยสาระสำคัญที่แสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลให้เห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือมีความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชา หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างใด และความประสงค์ของการร้องทุกข์

ถ้าผู้ร้องทุกข์ประสงค์จะแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นการพิจารณา ให้แสดงความประสงค์ไว้ในหนังสือร้องทุกข์ หรือจะทำเป็นหนังสือต่างหากก็ได้ โดยยื่นหรือส่งตรงต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. ก่อนเริ่มพิจารณาเรื่องร้องทุกข์

ข้อ ๖ การร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ให้ทำหนังสือร้องทุกข์ถึงประธาน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา พร้อมกับสำเนารับรองถูกต้องหนึ่งฉบับ ยื่นหรือส่งที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือส่วนราชการที่ทำหน้าที่เลขานุการของ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง

การร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. ให้ทำหนังสือร้องทุกข์ถึงประธาน ก.ค.ศ. หรือเลขาธิการ ก.ค.ศ. พร้อมกับสำเนารับรองถูกต้องหนึ่งฉบับโดยยื่นหรือส่งที่สำนักงาน ก.ค.ศ.

ผู้ร้องทุกข์จะยื่นหรือส่งหนังสือร้องทุกข์พร้อมกับสำเนารับรองถูกต้องหนึ่งฉบับผ่านผู้บังคับบัญชาหรือผ่านผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ก็ได้ และให้ผู้บังคับบัญชานั้นดำเนินการตามข้อ ๑๑

ในกรณีที่มีผู้นำหนังสือร้องทุกข์มาขึ้นเอง ให้ผู้รับออกใบรับ พร้อมทั้งประทับตรารับและลงทะเบียนไว้เป็นหลักฐานในวันที่รับตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณ และให้ถือวันที่รับหนังสือตามหลักฐานดังกล่าวเป็นวันยื่นหนังสือร้องทุกข์

ในกรณีที่ส่งหนังสือร้องทุกข์ทางไปรษณีย์ ให้ถือว่าวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางออกใบรับฝากเป็นหลักฐานฝากส่ง หรือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางประทับตรารับที่ของหนังสือ เป็นวันส่งหนังสือร้องทุกข์

เมื่อได้ยื่นหรือส่งหนังสือร้องทุกข์ไว้แล้ว ผู้ร้องทุกข์จะยื่นหรือส่งหนังสือร้องทุกข์หรือเอกสารและหลักฐานเพิ่มเติมก่อนที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. เริ่มพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ก็ได้ โดยยื่นหรือส่งตรงต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี

ข้อ ๓ การร้องทุกข์สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เหตุร้องทุกข์เกิดจากนายกรัฐมนตรี้ รัฐมนตรี เลขาธิการ หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งการตามมติของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือกรณีเหตุร้องทุกข์เกิดจากการถูกสั่งพักราชการตามมาตรา ๑๐๓ ให้ร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. และให้ ก.ค.ศ. เป็นผู้พิจารณา

(๒) ในกรณีที่เหตุร้องทุกข์เกิดจากผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลงมา ให้ร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา และให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้พิจารณา

ข้อ ๔ การร้องทุกข์สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีได้สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เหตุร้องทุกข์เกิดจากนายกรัฐมนตรี้ รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งการตามมติของ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือกรณีเหตุร้องทุกข์เกิดจากการถูกสั่งพักราชการตามมาตรา ๑๐๓ ให้ร้องทุกข์ต่อ ก.ค.ศ. และให้ ก.ค.ศ. เป็นผู้พิจารณา

(๒) ในกรณีที่เหตุร้องทุกข์เกิดจากปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการ อธิบดีหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า อธิการบดีหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า ให้ร้องทุกข์ต่อ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง และให้ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง เป็นผู้พิจารณา

ข้อ ๕ ผู้ร้องทุกข์มีสิทธิคัดค้านอนุกรรมการ หรือกรรมการผู้พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ ถ้าผู้นั้นมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์

(๒) มีส่วนได้เสียในเรื่องที่ร้องทุกข์

(๓) มีสาเหตุโกรธเคืองผู้ร้องทุกข์

(๔) เป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดา กับผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์

การคัดค้านอนุกรรมการหรือกรรมการผู้พิจารณาเรื่องร้องทุกข์นั้น ต้องแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านไว้ในหนังสือร้องทุกข์ หรือแจ้งเพิ่มเติมเป็นหนังสือก่อนที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี เริ่มพิจารณาเรื่องร้องทุกข์

เมื่อมีเหตุหรือมีการคัดค้านตามวรรคหนึ่ง อนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นจะขอถอนตัวไม่ร่วมพิจารณาเรื่องร้องทุกข์นั้นก็ได้ ถ้าอนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นมิได้ขอถอนตัวให้อนุกรรมการหรือกรรมการที่เหลืออยู่นอกจากผู้ถูกคัดค้านพิจารณาข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้าน หากเห็นว่าข้อเท็จจริงนั้นน่าเชื่อถือให้แจ้งอนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นทราบและมีให้ร่วมพิจารณาเรื่องร้องทุกข์นั้น เว้นแต่จะพิจารณาเห็นว่าทำให้อนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นร่วมพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า เพราะจะทำให้ได้ความจริงและเป็นธรรม จะให้อนุกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นร่วมพิจารณาเรื่องร้องทุกข์นั้นก็ได้

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่ผู้ร้องทุกข์ไม่ประสงค์จะให้มีการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ต่อไป จะขอถอนเรื่องร้องทุกข์ก่อนที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. พิจารณาเรื่องร้องทุกข์เสร็จสิ้นก็ได้ โดยทำเป็นหนังสือยื่นหรือส่งตรงต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. และเมื่อได้ถอนเรื่องร้องทุกข์แล้ว การพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ให้เป็นอันระงับ

ข้อ ๑๑ เมื่อได้รับหนังสือร้องทุกข์ตามข้อ ๖ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือส่วนราชการที่ทำหน้าที่เลขานุการของ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือสำนักงาน ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี มีหนังสือแจ้งพร้อมทั้งส่งสำเนาหนังสือร้องทุกข์ให้ผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ทราบโดยเร็ว และให้ผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์นั้นส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยให้มีคำชี้แจงประกอบด้วย เพื่อประกอบการพิจารณาภายในเจ็ดวันทำการนับแต่วันได้รับหนังสือ

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้รับหนังสือร้องทุกข์ที่ได้ยื่นหรือส่งตามข้อ ๖ วรรคสาม ให้ผู้บังคับบัญชานั้นส่งหนังสือร้องทุกข์พร้อมทั้งสำเนาต่อไปยังผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ภายในสามวันทำการนับแต่วันที่ได้รับหนังสือร้องทุกข์

เมื่อผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ได้รับหนังสือร้องทุกข์แล้ว หรือกรณีที่ผู้ร้องทุกข์ได้ยื่นหรือส่งหนังสือร้องทุกข์ผ่านผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์โดยตรงตามข้อ ๖ วรรคสาม ให้ผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์นั้นจัดส่งหนังสือร้องทุกข์พร้อมทั้งสำเนาและเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง โดยให้มีคำชี้แจงประกอบด้วย ไปยังประธาน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือหัวหน้าส่วนราชการที่ทำหน้าที่เลขานุการของ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง หรือประธาน ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ภายในเจ็ดวันทำการนับแต่ได้รับหนังสือร้องทุกข์

ข้อ ๑๒ การพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ ให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. พิจารณาถึงเหตุแห่งการไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือเหตุแห่งความคับข้องใจเนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชาหรือเหตุแห่งการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย และในกรณีจำเป็นและสมควรอาจขอเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม รวมทั้งคำชี้แจงจากหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือบุคคลใด ๆ หรือขอให้ผู้แทนหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาได้

ในกรณีที่ผู้ร้องทุกข์ขอแถลงการณ์ด้วยวาจา หาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. พิจารณาเห็นว่า การแถลงการณ์ด้วยวาจาไม่จำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ จะให้งดแถลงการณ์ด้วยวาจาก็ได้

ในกรณีที่นัดให้ผู้ร้องทุกข์มาแถลงการณ์ด้วยวาจาต่อที่ประชุม ให้แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ทราบด้วยว่า ถ้าประสงค์จะแถลงแก้ก็ให้มาแถลง หรือมอบหมายเป็นหนังสือให้ข้าราชการที่เกี่ยวข้องเป็นผู้แทนมาแถลงต่อที่ประชุมครั้งนั้นก็ได้ ทั้งนี้ ให้แจ้งล่วงหน้าตามควรแก่กรณี และเพื่อประโยชน์ในการแถลงแก้ดังกล่าว ให้ผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์หรือผู้แทนเข้าฟังคำแถลงการณ์ด้วยวาจาของผู้ร้องทุกข์ได้

ข้อ ๑๓ ให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. พิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับหนังสือร้องทุกข์และเอกสารหรือหลักฐานตามข้อ ๑๑

หรือข้อ ๑๒ แล้วแต่กรณี แต่ถ้ามีความจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเวลาดังกล่าว ให้ขยายเวลาพิจารณาได้อีกไม่เกินสามสิบวันและให้บันทึกแสดงผลความจำเป็นที่ต้องขยายเวลาไว้ด้วย

ในกรณีที่ขยายเวลาตามวรรคหนึ่งแล้วการพิจารณายังไม่แล้วเสร็จ ให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. ขยายเวลาพิจารณาได้อีกไม่เกินสามสิบวัน แต่ทั้งนี้ให้พิจารณากำหนดมาตรการที่จะทำให้การพิจารณาแล้วเสร็จโดยเร็วและบันทึกไว้เป็นหลักฐานในรายงานการประชุม

ข้อ ๑๔ เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. ได้พิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์แล้ว

(๑) ถ้าเห็นว่าเหตุที่ทำให้ไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือเหตุแห่งความคับข้องใจ หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยนั้น ผู้บังคับบัญชาได้ใช้อำนาจหน้าที่หรือปฏิบัติต่อผู้ร้องทุกข์โดยชอบด้วยกฎหมายแล้วให้มีมติยกคำร้องทุกข์

(๒) ถ้าเห็นว่าเหตุที่ทำให้ไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือเหตุแห่งความคับข้องใจหรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยนั้น ผู้บังคับบัญชาได้ใช้อำนาจหน้าที่หรือปฏิบัติต่อผู้ร้องทุกข์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้มีมติเพิกถอนหรือยกเลิกการปฏิบัติ หรือให้ขอแนะนำตามที่เห็นสมควรเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ

(๓) ถ้าเห็นสมควรดำเนินการโดยประการอื่นใด เพื่อให้มีความถูกต้องตามกฎหมายและมีความเป็นธรรม ให้มีมติให้ดำเนินการได้ตามควรแก่กรณี

(๔) ถ้าเห็นว่าการร้องทุกข์ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในข้อ ๕ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ข้อ ๗ หรือข้อ ๘ ให้มีมติไม่รับคำร้องทุกข์

การพิจารณามีมติตามวรรคหนึ่ง ให้บันทึกเหตุผลของการพิจารณาวินิจฉัยไว้ในรายงานการประชุมด้วย

ข้อ ๑๕ มติของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. ตามข้อ ๑๔ ให้เป็นที่สุด

ข้อ ๑๖ เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. ได้มีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๗ สั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามมตินั้นในโอกาสแรกที่ทำให้ ในกรณีที่มีเหตุผล

ความจำเป็นจะให้มีการรับรองรายงานการประชุมเสียก่อนก็ได้ และเมื่อได้สั่งหรือปฏิบัติตามมติดังกล่าวแล้ว ให้แจ้งให้ผู้ร้องทุกข์ทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว

ข้อ ๑๓ การนับระยะเวลาตามกฎหมาย ก.ค.ศ. นี้ สำหรับเวลาเริ่มต้น ให้นับวันถัดจากวันแรกแห่งเวลานั้นเป็นวันเริ่มนับระยะเวลา ส่วนเวลาสิ้นสุด ถ้าวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาตรงกับวันหยุดราชการ ให้นับวันเริ่มเปิดทำการใหม่เป็นวันสุดท้ายแห่งระยะเวลา

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

สมชาย วงศ์สวัสดิ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ประธาน ก.ค.ศ.

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎ ก.ค.ศ. ฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๑๒๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ บัญญัติให้หลักเกณฑ์และวิธีการในเรื่องที่เกี่ยวกับการร้องทุกข์และการพิจารณาเรื่องทุกข์ กรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกสั่งให้ออกจากราชการ หรือเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือมีความคับข้องใจ เนื่องจากการกระทำของผู้บังคับบัญชาหรือการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. จึงจำเป็นต้องออกกฎ ก.ค.ศ. นี้

กฎ ก.ค.ศ.

ว่าด้วยการสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

พ.ศ. ๒๕๕๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ (๔) มาตรา ๑๐๓ วรรคห้า และมาตรา ๑๑๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ก.ค.ศ. โดยได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีออกกฎ ก.ค.ศ. ไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ การสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาพักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อนกรณีรอฟังผลการสอบสวนพิจารณา และกรณีถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. นี้

ข้อ ๒ ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ มาตรา ๙๘ วรรคสอง วรรคสี่ และวรรคห้า มาตรา ๑๐๐ วรรคหก และผู้บังคับบัญชาที่ได้รับรายงานตามมาตรา ๑๐๔ แล้วแต่กรณี เป็นผู้สั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

ข้อ ๓ เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ผู้มีอำนาจตามข้อ ๒ จะสั่งให้ผู้นั้นพักราชการได้ต่อเมื่อมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้นั้นถูกตั้งกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาในเรื่องเกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือเกี่ยวกับความประพฤติหรือพฤติกรรมอันไม่น่าไว้วางใจ และผู้ที่ถูกฟ้องนั้นพนักงานอัยการมิได้รับเป็นทนายแก้ต่างให้ และผู้มีอำนาจตามข้อ ๒ พิจารณาเห็นว่าถ้าให้ผู้นั้นคงอยู่ในหน้าที่ราชการอาจเกิดความเสียหายแก่ราชการ

(๒) ผู้นั้นมีพฤติกรรมที่แสดงว่าถ้าคงอยู่ในหน้าที่ราชการจะเป็นอุปสรรคต่อการสอบสวนพิจารณา หรือจะก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น

(๓) ผู้นั้นอยู่ในระหว่างถูกควบคุมหรือขังโดยเป็นผู้ถูกจับในคดีอาญา หรือต้องจำคุกโดยคำพิพากษา และได้ถูกควบคุม ขัง หรือต้องจำคุก เป็นเวลาติดต่อกันเกินสิบห้าวันแล้ว

(๔) ผู้นั้นถูกตั้งกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงและต่อมามีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดอาญาในเรื่องที่สอบสวน หรือผู้นั้นถูกตั้งกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงภายหลังที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดอาญาในเรื่องที่สอบสวนนั้น และผู้มีอำนาจตามข้อ ๒ พิจารณาเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษาถึงที่สุด ได้รับความประจักษ์ชัดอยู่แล้วว่าการกระทำความผิดอาญาของผู้นั้นเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้อ ๔ การสั่งพักราชการตามข้อ ๓ ให้สั่งพักตลอดเวลาที่สอบสวนพิจารณา เว้นแต่กรณีที่ถูกสั่งพักราชการเพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณาได้ร้องทุกข์คำสั่งพักราชการและผู้มีอำนาจพิจารณาเห็นว่าคำร้องทุกข์ฟังขึ้น และสมควรสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการก่อนการสอบสวนพิจารณาเสร็จสิ้นเนื่องจากพฤติการณ์ของผู้ถูกสั่งพักราชการไม่เป็นอุปสรรคต่อการสอบสวนพิจารณา และไม่ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยต่อไป หรือเนื่องจากการดำเนินการทางวินัยได้ล่วงพ้นหนึ่งปีนับแต่วันพักราชการยังไม่แล้วเสร็จ และผู้ถูกสั่งพักราชการไม่มีพฤติกรรมการดองใจ ให้ผู้มีอำนาจสั่งพักราชการสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการก่อนการสอบสวนพิจารณาเสร็จสิ้นได้

ข้อ ๕ เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดมีกรณีถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ถ้าภายในสามสิบวันนับแต่วันที่หน่วยงานการศึกษาของผู้ถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพปฏิบัติงานอยู่ ได้รับหนังสือแจ้งการพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และผู้บังคับบัญชาหน่วยงานการศึกษานั้น พิจารณาเห็นว่า ผู้นั้นไม่เหมาะสมที่จะเปลี่ยนตำแหน่งหรือย้ายไปดำรงตำแหน่งอื่นที่ไม่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ หรือผู้นั้นมีความเหมาะสม แต่ไม่อาจเปลี่ยนตำแหน่งหรือย้ายไปดำรงตำแหน่งอื่นได้ หรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ ก.ค.ศ. แล้วแต่กรณี ไม่อนุมัติ ก็ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งให้ผู้นั้นพักราชการ

ข้อ ๖ การสั่งพักราชการตามข้อ ๕ ให้สั่งพักตลอดเวลาที่ถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ตามกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา เว้นแต่กรณีที่ผู้ถูกสั่งพักราชการเนื่องจากเหตุถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ร้องทุกข์คำสั่งพักราชการและผู้มีอำนาจพิจารณาเห็นว่าคำร้องทุกข์ฟังขึ้นและสมควรสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการก่อนกำหนดเวลาที่ถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เนื่องจากมีตำแหน่งอื่นที่ไม่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานการศึกษาพิจารณาเห็นว่าผู้นั้นมีความเหมาะสมที่จะบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ผู้มีอำนาจสั่งพักราชการอาจสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการก่อนกำหนดเวลาที่ถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพได้

ข้อ ๗ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวนหลายสำนวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำผิดอาญาหลายคดี เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือผู้ที่ถูกฟ้องนั้น พนักงานอัยการรับเป็นทนายแก้ต่างให้ ถ้าจะสั่งพักราชการให้สั่งพักทุกสำนวนและทุกคดี

ในกรณีที่ได้สั่งพักราชการในสำนวนใดหรือคดีใดไว้แล้ว ภายหลังปรากฏว่าผู้ถูกสั่งพักราชการนั้น มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวนในสำนวนอื่น หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาในคดีอื่นเพิ่มขึ้นอีกเว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือผู้ที่ถูกฟ้องนั้นพนักงานอัยการรับเป็นทนายแก้ต่างให้ ก็ให้สั่งพักราชการในสำนวนหรือคดีอื่นที่เพิ่มขึ้นนั้นด้วย

ข้อ ๘ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดมีเหตุพักราชการตามข้อ ๓ และพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามข้อ ๕ ถ้าจะสั่งพักราชการให้สั่งพักทุกสำนวนและทุกคดี

ในกรณีที่ได้สั่งพักราชการในสำนวนใดหรือคดีใดไว้แล้ว ภายหลังปรากฏว่าผู้ถูกสั่งพักราชการนั้น มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวนในสำนวนอื่น หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาในคดีอื่นเพิ่มขึ้นอีก เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือผู้ที่ถูกฟ้องนั้นพนักงานอัยการรับเป็นทนายแก้ต่างให้ หรือมีกรณีถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา ก็ให้สั่งพักราชการในสำนวนหรือคดีอื่นที่เพิ่มขึ้นนั้นด้วย

ข้อ ๙ การสั่งพักราชการหรือการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ห้ามมิให้สั่งย้อนหลังไปก่อนวันออกคำสั่ง เว้นแต่

(๑) ผู้ซึ่งจะถูกสั่งพักราชการหรือจะถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนอยู่ในระหว่างถูกควบคุมหรือขังโดยเป็นผู้ถูกจับในคดีอาญา หรือต้องจำคุกโดยคำพิพากษา การสั่งพักราชการหรือการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนในเรื่องนั้นให้สั่งย้อนหลังไปถึงวันที่ถูกควบคุม ขัง หรือต้องจำคุก

(๒) ในกรณีที่ได้มีการสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนแล้ว ถ้าจะต้องสั่งใหม่ เพราะคำสั่งเดิมไม่ชอบหรือไม่ถูกต้อง ให้สั่งพักหรือสั่งให้ออกตั้งแต่วันที่พักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามคำสั่งเดิม หรือตามวันที่ควรต้องพักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อนในขณะที่ออกคำสั่งเดิม

ข้อ ๑๐ คำสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนต้องระบุชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกสั่งพักหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ตลอดจนกรณีและเหตุที่สั่งให้พักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

เมื่อได้มีคำสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนแล้ว ให้แจ้งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบพร้อมทั้งส่งสำเนาคำสั่งให้ด้วยโดยพลัน

ในกรณีที่ผู้ถูกพักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อนไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่ง แต่ได้มีการแจ้งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบพร้อมกับมอบสำเนาคำสั่งให้ผู้นั้น รวมทั้งทำบันทึกลงวัน เดือน ปี เวลาและสถานที่ที่แจ้ง และลงลายมือชื่อผู้แจ้งพร้อมทั้งพยานรู้เห็นไว้เป็นหลักฐานแล้ว ให้ถือว่าวันที่แจ้งนั้นเป็นวันที่ผู้นั้นได้รับทราบคำสั่ง

ในกรณีที่ไม่อาจแจ้งให้ผู้ถูกพักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อนลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งได้โดยตรง แต่ได้มีการแจ้งเป็นหนังสือส่งสำเนาคำสั่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้นั้น ณ ที่อยู่ของผู้นั้น ซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการ โดยส่งสำเนาคำสั่งไปให้สองฉบับเพื่อให้ผู้นั้นเก็บไว้หนึ่งฉบับ และให้ผู้นั้นลงลายมือชื่อและวัน เดือน ปีที่รับทราบคำสั่งส่งกลับคืนมาเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานหนึ่งฉบับ ในกรณีเช่นนี้เมื่อล่วงพ้นสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในใบตอบรับทางไปรษณีย์ลงทะเบียนว่าผู้นั้นได้รับเอกสารดังกล่าวหรือมีผู้รับแทนแล้ว แม้ยังไม่ได้รับสำเนาคำสั่งฉบับที่ให้ผู้นั้นลงลายมือชื่อและวัน เดือน ปีที่รับทราบคำสั่งกลับคืนมา ให้ถือว่าผู้นั้นได้รับทราบคำสั่งให้พักราชการหรือคำสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนนั้นแล้ว

ข้อ ๑๑ เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดมีเหตุที่อาจถูกสั่งพักราชการและผู้มีอำนาจตามข้อ ๒ พิจารณาเห็นว่าการสอบสวนพิจารณา หรือการพิจารณาคดีที่เป็นเหตุที่อาจถูกสั่งพักราชการตามข้อ ๓ นั้นจะไม่แล้วเสร็จโดยเร็ว ผู้มีอำนาจดังกล่าวจะสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการไว้ก่อนก็ได้

ข้อ ๑๒ เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดมีเหตุที่อาจถูกสั่งพักราชการตามข้อ ๕ เป็นเวลาเกินหนึ่งปี ผู้มีอำนาจตามข้อ ๒ อาจสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการไว้ก่อนก็ได้

ข้อ ๑๓ ให้นำความในข้อ ๔ ข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ มาใช้บังคับกับการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนโดยอนุโลม

ข้อ ๑๔ เมื่อได้สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดพักราชการไว้แล้ว หากผู้มีอำนาจตามข้อ ๒ พิจารณาเห็นว่าเหตุตามข้อ ๑๑ หรือข้อ ๑๒ จะสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการไว้ก่อนอีกชั้นหนึ่งก็ได้

ข้อ ๑๕ ในกรณีที่จะสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามข้อ ๑๔ ให้สั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนตั้งแต่วันพักราชการเป็นต้นไป

ข้อ ๑๖ การสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีวิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ ผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าออกจากราชการไว้ก่อน ให้ดำเนินการนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันออกจากราชการไว้ก่อน

ข้อ ๑๗ เมื่อได้สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดพักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อนเพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณา ถ้าภายหลังปรากฏผลการสอบสวนพิจารณาเป็นประการใดแล้วให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๐๐ วรรคสี่หรือมาตรา ๑๓๔ แล้วแต่กรณี

(๒) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง และไม่มีกรณีที่จะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้สั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการ แล้วแต่กรณี ในตำแหน่งและวิทยฐานะเดิมหรือตำแหน่งเดียวกับที่ผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งและวิทยฐานะ แล้วให้ผู้นั้นบังคับบัญชาดำเนินการตามมาตรา ๑๐๐ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง หรือมาตรา ๑๓๔ แล้วแต่กรณี

(๓) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง และไม่มีกรณีที่จะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการด้วยเหตุอื่น แต่ไม่อาจสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการได้เนื่องจากผู้ถูกสั่งพักราชการมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์และได้พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการแล้ว หรือผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ซึ่งจะต้องพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณนั้น แล้วแต่กรณี ก็ให้ผู้นั้นบังคับบัญชาสั่งดโทษตามมาตรา ๑๐๒ โดยไม่ต้องสั่งให้กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการ และสำหรับผู้ที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนให้มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเพื่อให้ผู้นั้นเป็นผู้พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

(๔) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง แต่มีกรณีที่จะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ให้ผู้นั้นบังคับบัญชาสั่งดโทษตามมาตรา ๑๐๒ แล้วสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการตามเหตุนั้นโดยไม่ต้องสั่งให้กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการ

(๕) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิดวินัย และไม่มีกรณีที่จะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้สั่งยุติเรื่อง และสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการ ในตำแหน่งและวิทยฐานะเดิมหรือตำแหน่งเดียวกับที่ผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งและวิทยฐานะ

(๖) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิดวินัย และไม่มีกรณีที่จะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการด้วยเหตุอื่น แต่ไม่อาจสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการได้เนื่องจากผู้ถูกสั่งพักราชการมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์และได้พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการแล้ว หรือผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ซึ่งจะต้องพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณนั้น แล้วแต่กรณี ก็ให้สั่งยุติเรื่อง และสำหรับผู้ที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนให้มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเพื่อให้ผู้นั้นเป็นผู้พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

(๗) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิดวินัย แต่มีกรณีที่จะต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้สั่งให้ออกจากราชการตามเหตุนั้นโดยไม่ต้องสั่งให้กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการ

ข้อ ๑๘ เมื่อได้สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดพักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามข้อ ๕ หรือข้อ ๑๒ ถ้าภายหลังปรากฏผลการพิจารณาอุทธรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นประการใด หรือพ้นกำหนดเวลาที่ถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแล้วให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นไม่เป็นผู้ถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และไม่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้สั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการแล้วแต่กรณี ในตำแหน่งและวิทยฐานะเดิมหรือตำแหน่งเดียวกับที่ผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งและวิทยฐานะ

(๒) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นยังคงเป็นผู้ถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพต่อไปและไม่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้เป็นไปตามข้อ ๕ หรือข้อ ๑๒ แล้วแต่กรณี

(๓) ในกรณีที่ปรากฏว่าพ้นกำหนดเวลาที่ถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแล้ว และไม่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้สั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการ

(๔) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นไม่เป็นผู้ถูกพักใช้หรือพ้นกำหนดเวลาถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแล้ว และไม่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่น แต่ไม่อาจสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการได้ เนื่องจากผู้ถูกสั่งพักราชการมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์และได้พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการแล้ว หรือผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ซึ่งจะต้องพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณนั้น แล้วแต่กรณี ก็ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ สำหรับกรณีผู้ที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนให้มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเพื่อให้ผู้นั้นเป็นผู้พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

(๕) ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นั้นไม่เป็นผู้ถูกพักใช้ หรือพ้นกำหนดเวลาถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแล้ว แต่มีกรณีต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการตามเหตุนั้นโดยไม่ต้องสั่งให้กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการ

ข้อ ๑๙ คำสั่งพักราชการ คำสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน หรือคำสั่งให้กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการ ต้องทำเป็นหนังสือระบุชื่อ ตำแหน่ง และวิทยฐานะของผู้ถูกสั่งพักราชการ ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน หรือผู้กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการ ตลอดจนกรณีและเหตุที่สั่งดังกล่าว โดยให้มีสาระสำคัญตามแบบ พ. ๑ พ. ๒ พ. ๓ พ. ๔ หรือ พ. ๕ แล้วแต่กรณี
ท้ายกฎ ก.ค.ศ. นี้

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕

ศาสตราจารย์สุชาติ ธาดาธำรงเวช

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ประธาน ก.ค.ศ.

แบบ พ. ๑
(ให้พักราชการ)

คำสั่ง (ระบุชื่อส่วนราชการที่ออกคำสั่ง)
ที่/.....

เรื่อง ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาพักราชการ

ด้วย (นาย,นาง,นางสาว) ข้าราชการครู
และบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่ง/วิทยฐานะ.....โรงเรียน/
หน่วยงานการศึกษาสังกัด
ตำแหน่งเลขที่ รับเงินเดือนในอันดับ ชั้น บาท มีกรณี
..... (ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง จนถูก
ตั้งคณะกรรมการสอบสวน/ถูกฟ้องในคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา/ถูกพักใช้
ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา) ในเรื่อง
.....
.....
และมีเหตุให้พักราชการ ตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการ
ไว้ก่อน พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ คือ

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐๓ / มาตรา ๑๑๙ แห่งพระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบกฎ ก.ค.ศ. ดังกล่าว
ข้อ จึงให้ (นาย,นาง,นางสาว) พักราชการ
ทั้งนี้ ตั้งแต่ เป็นต้นไป
สั่ง ณ วันที่ พ.ศ.

(ลงชื่อ)
(.....ชื่อผู้สั่ง.....)
(.....ตำแหน่ง.....)

- หมายเหตุ
๑. การระบุชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกสั่งให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ตำแหน่ง หรือวิทยฐานะ (ถ้ามี)
 ๒. ให้ระบุเรื่องที่ถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา หรือถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา
 ๓. การระบุเหตุการณ์พักราชการตามกฎหมาย ก.ค.ศ. นี้ ถ้ามีหลายเหตุให้ระบุทุกเหตุ
 ๔. ข้อความใดหากไม่ใช่ให้ตัดออก

แบบ พ. ๒
(ให้ออกจากราชการไว้ก่อน)

คำสั่ง (ระบุชื่อส่วนราชการที่ออกคำสั่ง)
ที่/.....

เรื่อง ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการไว้ก่อน

ด้วย (นาย,นาง,นางสาว) ข้าราชการครู
และบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่ง/วิทยฐานะ..... โรงเรียน/
หน่วยงานการศึกษา สังกัด

ตำแหน่งเลขที่ รับเงินเดือนในอันดับ ชั้น บาท มีกรณี
..... (ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง จนถูกตั้ง
คณะกรรมการสอบสวน/ถูกฟ้องในคดีอาญา/ต้องการว่ากระทำคามผิดอาญา) ในเรื่อง
.....

และมีเหตุให้พักราชการ ตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการ
ไว้ก่อน พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ คือ

และได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การสอบสวนพิจารณา หรือการพิจารณาคดีที่เป็นเหตุให้สั่งพักราชการนั้น
จะไม่แล้วเสร็จโดยเร็ว เนื่องจาก (ระบุเหตุผลให้
ชัดเจน)..... /ถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเป็นเวลาเกินกว่าหนึ่งปี

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐๓/มาตรา ๑๑๙ แห่งพระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบกฎ ก.ค.ศ. ดังกล่าว
ข้อ จึงให้ (นาย,นาง,นางสาว) ออกจากราชการไว้ก่อน

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ พ.ศ.

(ลงชื่อ)

(.....ชื่อผู้สั่ง.....)

(.....ตำแหน่ง.....)

หมายเหตุ ๑. การระบุชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกสั่งให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ตำแหน่ง หรือวิทยฐานะ
(ถ้ามี)

๒. ให้ระบุเรื่องที่ถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องการว่ากระทำคามผิด
อาญา หรือถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเกินหนึ่งปี

๓. การระบุเหตุการณ์พิภราชาการตามกฎหมาย ก.ค.ศ. นี้ ถ้ามีหลายเหตุให้ระบุทุกเหตุ
๔. สำหรับกรณีการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนเพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณาให้ระบุเหตุผลที่อาจทำให้เห็นได้ว่าการสอบสวนพิจารณาหรือการพิจารณาคดีนั้นจะไม่แล้วเสร็จโดยเร็ว
๕. ข้อความใดหากไม่ใช่ให้ตัดออก

แบบ พ. ๓

(การสั่งกลับกรณีไม่มีความผิดวินัย)

คำสั่ง (ระบุชื่อส่วนราชการที่ออกคำสั่ง)

ที่/.....

เรื่อง ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการ

ตามคำสั่ง (ระบุชื่อส่วนราชการที่ออกคำสั่ง)
ที่/..... ลงวันที่ พ.ศ. สั่งให้ (นาย,นาง,นางสาว)
..... ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่ง/วิทยฐานะ
..... โรงเรียน/หน่วยงานการศึกษา
..... สังกัด ตำแหน่งเลขที่..... รับเงินเดือนใน
อันดับ ชั้น บาท พักราชการ/ออกจากราชการไว้ก่อนตั้งแต่วันที่
เป็นต้นไป นั้น

บัดนี้ ผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏว่า (นาย,นาง,นางสาว)
..... มิได้กระทำความผิดวินัย และไม่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่น
ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสั่ง
พักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ จึงให้ (นาย,นาง,นางสาว)
..... กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ/กลับเข้ารับราชการในตำแหน่ง/
วิทยฐานะ โรงเรียน/หน่วยงานการศึกษา
สังกัด ตำแหน่งเลขที่ โดยให้ได้รับเงินเดือนในอันดับ
..... ชั้น บาท
ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ เป็นต้นไป
สั่ง ณ วันที่ พ.ศ.

(ลงชื่อ)

(.....ชื่อผู้สั่ง.....)

(.....ตำแหน่ง.....)

หมายเหตุ ๑. การระบุชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกสั่งให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ตำแหน่ง หรือวิทยฐานะ
(ถ้ามี)

๒. ข้อความใดหากไม่ใช่ให้ตัดออก

แบบ พ. ๔

(การสั่งกลับกรณีมีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง)

คำสั่ง (ระบุชื่อส่วนราชการที่ออกคำสั่ง)

ที่/.....

เรื่อง ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการ

ตามคำสั่ง (ระบุชื่อส่วนราชการที่ออกคำสั่ง)
 ที่/..... ลงวันที่ พ.ศ. สั่งให้ (นาย,นาง,นางสาว)
 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่ง/วิทยฐานะ
 โรงเรียน/หน่วยงานการศึกษา
 สังกัด ตำแหน่งเลขที่
 รับเงินเดือนในอันดับ ชั้น บาท พักราชการ/ออกจากราชการไว้ก่อนตั้งแต่วันที่
 เป็นต้นไป นั้น

บัดนี้ ผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏว่า (นาย,นาง,นางสาว)
 กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงและไม่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่น
 ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบกับ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสั่ง
 พักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ จึงให้ (นาย,นาง,นางสาว)
 กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ/
 กลับเข้ารับราชการในตำแหน่ง/วิทยฐานะ โรงเรียน/หน่วยงานการศึกษา
 สังกัด ตำแหน่งเลขที่
 โดยให้ได้รับเงินเดือนในอันดับ ชั้น บาท
 ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ เป็นต้นไป
 สั่ง ณ วันที่ พ.ศ.

(ลงชื่อ)

(.....ชื่อผู้สั่ง.....)

(.....ตำแหน่ง.....)

- หมายเหตุ ๑. การระบุชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกสั่งให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ตำแหน่ง หรือ
 วิทยฐานะ (ถ้ามี)
 ๒. ข้อความใดหากไม่ใช่ให้ตัดออก

แบบ พ. ๕

(การสั่งกลับกรณีไม่เป็นผู้ถูกพักใช้/พ้นกำหนดเวลาถูกพักใช้)

คำสั่ง (ระบุชื่อส่วนราชการที่ออกคำสั่ง)

ที่/.....

เรื่อง ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือกลับเข้ารับราชการ

ตามคำสั่ง (ระบุชื่อส่วนราชการที่ออกคำสั่ง)
ที่/..... ลงวันที่ พ.ศ. สั่งให้ (นาย,นาง,นางสาว)
..... ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่ง/วิทยฐานะ
..... โรงเรียน/หน่วยงานการศึกษา
..... สังกัด ตำแหน่งเลขที่
รับเงินเดือนในอันดับ ชั้น บาท พักราชการ/ออกจากราชการไว้ก่อนตั้งแต่วันที่
..... เป็นต้นไป นั้น

บัดนี้ ผลการพิจารณาอุทธรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการ
ศึกษาปรากฏว่า (นาย,นาง,นางสาว)
..... (มิได้เป็นผู้ถูกพักใช้)/หรือพ้นกำหนดเวลาถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
และไม่มีกรณีที่จะต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่น

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบกับ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสั่ง
พักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ จึงให้ (นาย,นาง,นางสาว)
..... กลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ/กลับเข้ารับราชการ
ในตำแหน่ง/วิทยฐานะ โรงเรียน/หน่วยงานการศึกษา
..... สังกัด ตำแหน่งเลขที่
โดยให้ได้รับเงินเดือนในอันดับ ชั้น บาท
ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ เป็นต้นไป
สั่ง ณ วันที่ พ.ศ.

(ลงชื่อ)

(.....ชื่อผู้สั่ง.....)

(.....ตำแหน่ง.....)

หมายเหตุ ๑. การระบุชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกสั่งให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ตำแหน่ง หรือ
วิทยฐานะ (ถ้ามี)

๒. ข้อความใดหากไม่ใช่ให้ตัดออก

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎ ก.ค.ศ. ฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๑๐๓ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ บัญญัติให้หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ระยะเวลาให้พักราชการและให้ออกจากราชการไว้ก่อน และการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามผลการสอบสวนพิจารณา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. และมาตรา ๑๑๙ บัญญัติให้ภายใต้บังคับหมวด ๗ และหมวด ๘ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อาจถูกสั่งพักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนในกรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. ซึ่งได้กำหนดให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษาอาจถูกสั่งพักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนได้ จึงจำเป็นต้องออกกฎ ก.ค.ศ. นี้

กฎ ก.ค.ศ.

ว่าด้วยอำนาจการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือน

พ.ศ. ๒๕๖๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ (๔) และมาตรา ๑๐๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ก.ค.ศ. โดยได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ออกกฎ ก.ค.ศ. ไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยอำนาจการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือน พ.ศ. ๒๕๔๙

ข้อ ๒ ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง มีอำนาจสั่งลงโทษได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ภาคทัณฑ์

(๒) ตัดเงินเดือนได้ครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละสองหรือร้อยละสี่ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษเป็นเวลาหนึ่งเดือน สองเดือน หรือสามเดือน

ข้อ ๓ ให้นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง เลขาธิการ อธิบดีหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า อธิการบดีหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า ศึกษาธิการภาคหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า ศึกษาธิการจังหวัดหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง มีอำนาจสั่งลงโทษได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ภาคทัณฑ์

(๒) ตัดเงินเดือนได้ครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละสองหรือร้อยละสี่ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษเป็นเวลาหนึ่งเดือน สองเดือน หรือสามเดือน

(๓) ลดเงินเดือนได้ครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละสองหรือร้อยละสี่ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษ

ข้อ ๔ การส่งลงโทษตัดเงินเดือนหรือลดเงินเดือน ถ้าจำนวนเงินเดือนที่จะต้องตัดหรือลด มีเศษไม่ถึงสิบบาทให้ปัดเศษทิ้ง

ข้อ ๕ ในระหว่างที่ ก.ค.ศ. ยังมิได้ปรับอัตราเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเพื่อให้เข้าสู่อัตรา ตามบัญชีเงินเดือนขั้นต่ำขั้นสูง ให้ผู้มีอำนาจส่งลงโทษตามข้อ ๒ หรือข้อ ๓ แล้วแต่กรณี มีอำนาจ ส่งลงโทษลดเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด ทั้งนี้ จนกว่าจะมีการปรับอัตราเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาดังกล่าวเข้าสู่อัตราตามบัญชีเงินเดือนขั้นต่ำขั้นสูง

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ประธาน ก.ค.ศ.

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎ ก.ค.ศ. ฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้ปรับเปลี่ยน โครงสร้างบัญชีเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จากเดิมซึ่งเป็นแบบ “ขั้นเงินเดือน” มาเป็น “บัญชีเงินเดือนขั้นต่ำขั้นสูง” ประกอบกับคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๖/๒๕๖๐ เรื่อง การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดให้แก้ไขคำว่า “ขั้นเงินเดือน” ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นคำว่า “เงินเดือน” ทุกแห่ง และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๖๐ เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๓ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดให้มีสำนักงานศึกษาธิการภาค โดยมีศึกษาธิการภาคเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างในสำนักงานศึกษาธิการภาค และให้มีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด โดยมีศึกษาธิการจังหวัด เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สมควรปรับปรุง กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยอำนาจการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน พ.ศ. ๒๕๔๙ เพื่อให้ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าว รวมทั้งปรับปรุง อัตราลงโทษตัดเงินเดือนและลดเงินเดือนเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องออกกฎ ก.ค.ศ. นี้

ระเบียบ ก.ค.ศ.

ว่าด้วยการรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย
และการออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
พ.ศ. ๒๕๖๑

โดยที่หัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๖๐ เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์กรบริหารงานบุคคล ตำแหน่ง และอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบกับ กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยอำนาจการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับแล้ว จึงจำเป็นต้องปรับปรุงระเบียบ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้สอดคล้องกับคำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๖๐ เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ (๔) มาตรา ๑๐๔ วรรคสี่ และมาตรา ๑๑๖ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ก.ค.ศ. จึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“หัวหน้าส่วนราชการ” หมายความว่า ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการ อธิบดี อธิการบดี หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า

“ปลัดกระทรวง” หมายความว่า ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หรือปลัดกระทรวงอื่นที่มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา แต่ไม่รวมถึงปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ ๕ การรายงานการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรงของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ใดและได้สั่งยุติเรื่อง งดโทษ หรือลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือนแก่ผู้นั้นแล้ว ให้รายงานไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งและพิจารณา
ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ หรือได้ดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดแล้ว
ให้รายงาน กศจ. พิจารณา

เมื่อ กศจ. ได้รับรายงานตามวรรคสองและพิจารณามีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจ
ตามมาตรา ๕๓ สั่งหรือปฏิบัติไปตามนั้น และให้รายงานไปยังเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เมื่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับรายงานตามวรรคสาม และพิจารณาแล้ว
เห็นด้วยกับมติ กศจ. ให้การดำเนินการทางวินัยเป็นอันถึงที่สุด

ในกรณีที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเห็นขัดแย้งกับมติ กศจ.
โดยเห็นว่าการดำเนินการไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรือการลงโทษไม่เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีหรือแนวทาง
ที่ ก.ค.ศ. กำหนด ให้เสนอ ก.ค.ศ. พร้อมเหตุผลและความเห็นประกอบการพิจารณา

ในกรณีที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรง
แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาผู้ใดแล้ว ให้รายงาน ก.ค.ศ. พิจารณา

ข้อ ๖ การรายงานการดำเนินการทางวินัยไม่ร้ายแรงของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
ที่มีได้สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
ผู้ใดและได้สั่งยุติเรื่อง งดโทษ หรือลดโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือนแก่ผู้นั้นแล้ว ให้รายงานไปยัง
หัวหน้าส่วนราชการ

เมื่อหัวหน้าส่วนราชการได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งและพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่
หรือได้ดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดแล้ว ให้รายงาน อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง
พิจารณา

เมื่อ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง ได้รับรายงานตามวรรคสองและพิจารณามีมติเป็นประการใดแล้ว
ให้หัวหน้าส่วนราชการสั่งหรือปฏิบัติไปตามนั้น และให้การดำเนินการทางวินัยเป็นอันถึงที่สุด เว้นแต่ในกรณี
ที่หัวหน้าส่วนราชการมีความเห็นขัดแย้งกับมติ ของ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง โดยเห็นว่าการดำเนินการไม่ถูกต้อง
ไม่เหมาะสม หรือการลงโทษไม่เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี หรือแนวทางที่ ก.ค.ศ. กำหนด ให้เสนอ ก.ค.ศ.
พร้อมเหตุผลและความเห็นประกอบการพิจารณา

ข้อ ๗ เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับรายงานตามข้อ ๕ วรรคสอง หรือ
หัวหน้าส่วนราชการได้รับรายงานตามข้อ ๖ วรรคสอง แล้ว ให้พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว
ดังนี้

(๑) ในกรณีที่เห็นว่าการยุติเรื่อง การงดโทษ หรือการสั่งลงโทษไม่ถูกต้องหรือ ไม่เหมาะสม
ก็ให้สั่งงดโทษ หรือลดโทษเป็นสถานโทษหรืออัตราโทษที่เบาลง เพิ่มโทษเป็นสถานโทษหรืออัตราโทษที่หนักขึ้น
หรือเปลี่ยนแปลงและแก้ไขข้อความในคำสั่งเดิม หรือดำเนินการอย่างใดเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาให้ได้
ความจริงและความยุติธรรมได้ตามควรแก่กรณี หรือหากเห็นว่าไม่ได้กระทำผิดก็ให้สั่งยกโทษ

(๒) ในกรณีที่เห็นว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงก็ให้ดำเนินการเพื่อให้ผู้มีอำนาจ
ตามมาตรา ๕๓ สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง มาตรา ๑๐๐
วรรคหก หรือมาตรา ๑๐๔ (๑) หรือดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง กรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง โดยอาจ

สั่งพักราชการหรือให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามมาตรา ๑๐๓ หรือกรณีที่เห็นว่าเป็นกรณีตามมาตรา ๑๑๐ (๔) หรือมาตรา ๑๑๑ ก็ให้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนได้

(๓) ในกรณีตาม (๑) (๒) หรือกรณีอื่นใดที่เห็นว่าไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน ก็ให้แจ้งหรือรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจหน้าที่เพื่อดำเนินการตามควรแก่กรณีต่อไป

ในกรณีเรื่องที่ได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งที่มีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ ให้เสนอ กศจ. หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง แล้วแต่กรณี พิจารณาอุทธรณ์ โดยไม่ต้องพิจารณารายงานการดำเนินการทางวินัยนั้น และให้ถือว่าการพิจารณาอุทธรณ์เป็นการพิจารณารายงานการดำเนินการทางวินัย ของ กศจ. หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง แล้วแต่กรณีด้วย

ข้อ ๘ การรายงานการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง หรือมีการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งแก่ผู้ใดแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนหรือผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้เสนอ กศจ. พิจารณา และเมื่อ กศจ. มีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งหรือปฏิบัติไปตามนั้นและให้รายงาน ก.ค.ศ. พิจารณา

(๒) ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนและผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง และผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ได้สั่งยุติเรื่อง งดโทษ หรือให้มีการสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือนผู้ใดแล้ว ให้รายงาน กศจ. และเมื่อ กศจ. พิจารณามีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งหรือปฏิบัติไปตามนั้นและให้รายงาน ก.ค.ศ. พิจารณา ตามลำดับ

ในกรณีเรื่องที่ได้รับรายงานหรือได้ดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตาม (๒) มีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ ให้นำเสนอ กศจ. พิจารณาอุทธรณ์ โดยไม่ต้องพิจารณารายงานการดำเนินการทางวินัย และให้ถือว่าการพิจารณาอุทธรณ์เป็นการพิจารณารายงานการดำเนินการทางวินัยด้วย

ในกรณีที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เสนอหรือรายงาน ก.ค.ศ. พิจารณา

ข้อ ๙ การรายงานการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีได้สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง หรือมีการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งแก่ผู้ใดแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนหรือผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้เสนอ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง พิจารณา และเมื่อ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง มีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งหรือปฏิบัติไปตามนั้นและให้รายงาน ก.ค.ศ. พิจารณา

(๒) ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนและผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง และผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ได้สั่งยุติเรื่อง งดโทษ หรือลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือนผู้ใดแล้ว ให้รายงาน อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง และเมื่อ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง พิจารณามีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ สั่งหรือปฏิบัติไปตามนั้นและให้รายงาน ก.ค.ศ. พิจารณา ตามลำดับ

ในกรณีเรื่องที่ได้รับรายงานหรือได้ดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตาม (๒) มีการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ ให้นำเสนอ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง พิจารณาอุทธรณ์ โดยไม่ต้องพิจารณา รายงานการดำเนินการทางวินัย และให้ถือว่า การพิจารณาอุทธรณ์เป็นการพิจารณา รายงานการดำเนินการทางวินัยด้วย

ข้อ ๑๐ การรายงานการสั่งให้ออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ได้สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ใดออกจากราชการ ตามมาตรา ๔๙ มาตรา ๕๖ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคห้า มาตรา ๑๑๐ (๑) (๓) และ (๖) มาตรา ๑๑๓ หรือมาตรา ๑๑๘ แล้ว ให้รายงานไปยัง กศจ. เพื่อทราบ

ในกรณีที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้รายงาน ก.ค.ศ. เพื่อทราบ

ข้อ ๑๑ การรายงานการสั่งให้ออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีได้สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ได้สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ใดออกจากราชการ ตามมาตรา ๔๙ มาตรา ๕๖ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคห้า มาตรา ๑๑๐ (๑) (๓) และ (๖) มาตรา ๑๑๓ หรือมาตรา ๑๑๘ แล้ว ให้รายงานไปยัง อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง เพื่อทราบ

ข้อ ๑๒ ในกรณีที่ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ได้ดำเนินการสอบสวนตามมาตรา ๑๑๐ (๔) หรือ มาตรา ๑๑๑ แล้ว ให้เสนอ กศจ.หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง แล้วแต่กรณี พิจารณาแล้ว ให้รายงาน ก.ค.ศ. พิจารณา

ข้อ ๑๓ เมื่อนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือปลัดกระทรวงได้ดำเนินการทางวินัยหรือ ได้ดำเนินการสอบสวนตามมาตรา ๑๑๐ (๔) หรือมาตรา ๑๑๑ แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดแล้ว ให้เสนอ ก.ค.ศ. หรือองค์กรการบริหารงานบุคคล ที่ทำหน้าที่แทน ก.ค.ศ. พิจารณา แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๔ การรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและการให้ออกจากราชการของผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ แล้วแต่กรณี ตามระเบียบนี้ ให้ส่งสำนวนการสอบสวนและเอกสารการพิจารณา บันทึกรูปประวัติและข้อเท็จจริงพร้อมทั้งสำเนาคำสั่ง จำนวน ๒ ฉบับ ภายในเจ็ดวันทำการ

ในกรณีที่รายงานเลยกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้รายงานเหตุที่พิจารณาดำเนินการไม่ทัน ตามกำหนดเวลานั้นไปด้วย

การรายงานการดำเนินการทางวินัย ก่อนนำเสนอ กศจ. หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง พิจารณา ให้ตรวจสอบว่ามี การอุทธรณ์ในรายนั้นหรือไม่ หากมีการอุทธรณ์ ให้ดำเนินการตามข้อ ๘ วรรคสอง หรือข้อ ๙ วรรคสอง แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๕ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ แล้วแต่กรณี ที่ได้รับรายงานตามข้อ ๕ ข้อ ๖ ข้อ ๗ ข้อ ๘ ข้อ ๙ ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑ พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้เสร็จและรายงาน การดำเนินการทางวินัยหรือการให้ออกจากราชการนั้นต่อไปตามลำดับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน

ในกรณีที่รายงานเลยกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้รายงานเหตุที่พิจารณาดำเนินการไม่ทัน ตามกำหนดเวลานั้นไปด้วย

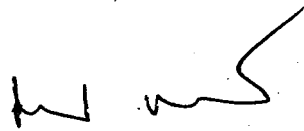
ข้อ ๑๖ การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการสั่งให้ออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสถานศึกษาที่สอนระดับปริญญา ให้รายงานไปยังหัวหน้าส่วนราชการตามข้อบังคับของสภาสถานศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษานั้น ๆ โดยให้สภาสถานศึกษาทำหน้าที่แทน ก.ค.ศ.

ข้อ ๑๗ เมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งใด ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยให้ส่งสำเนาคำสั่ง จำนวน ๒ ฉบับ ไปยังสำนักงาน ก.ค.ศ. ภายในสิบห้าวันทำการ นับแต่วันที่มิคำสั่ง ให้ ก.ค.ศ. ตรวจสอบ

ข้อ ๑๘ ในกรณีที่ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ ไม่มีอำนาจสั่งลงโทษให้เป็นไปตามข้อ ๘ (๒) ให้ส่งเรื่องไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแล้วแต่กรณีสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือน แล้วส่งเรื่องหรือสำนวนให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๕๓ เพื่อรายงานการดำเนินการทางวินัย ต่อไป

ข้อ ๑๙ ให้เลขาธิการ ก.ค.ศ. รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๑

(นายธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ประธาน ก.ค.ศ.

ด่วนที่สุด

ที่ ศธ ๐๒๐๖.๙/ ก ค ๕

สำนักงาน ก.ค.ศ.

กระทรวงศึกษาธิการ กทม. ๑๐๓๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง การเทียบให้บุคลากรทางการศึกษาอื่นตามมาตรา ๓๘ ค. (๒) ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้าราชการพลเรือนสามัญ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มีวิทยฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อประโยชน์แก่การดำเนินการทางวินัย

เรียน ปลัดกระทรวง เลขาธิการ อธิบดี อธิการบดี ผู้อำนวยการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตารางการเทียบตำแหน่งและวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กับ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรา ๓๘ ค. (๒) ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ เพื่อประโยชน์แก่การดำเนินการทางวินัย

ตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๓ กำหนดให้คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้แต่งตั้งจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือข้าราชการฝ่ายพลเรือน และกำหนดให้ประธานกรรมการต้องดำรงตำแหน่งและมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่า หรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา นั้น

ก.ค.ศ. พิจารณาแล้ว มีมติเทียบให้บุคลากรทางการศึกษาอื่นตามมาตรา ๓๘ ค. (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้าราชการพลเรือนสามัญ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มีวิทยฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อประโยชน์แก่การดำเนินการทางวินัย รายละเอียดตามตารางสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(นางศิริพร กิ่งแก้วกุล)

เลขาธิการ ก.ค.ศ.

ภารกิจกฎหมาย อุทธรณ์ และร้องทุกข์

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๒๘๒๔

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๒๘๓๔

ตารางการเทียบตำแหน่งและวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 กับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรา ๓๘ ค. (๒) ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗
 ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑
 และข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗
 เพื่อประโยชน์แก่การดำเนินการทางวินัย

วิทยฐานะ	ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรา ๓๘ ค. (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๗ และข้าราชการพลเรือนสามัญ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑	ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ.๒๕๕๗
	ระดับตำแหน่งประเภทรายการ	ตำแหน่งทางวิชาการ
เชี่ยวชาญพิเศษ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ศาสตราจารย์
เชี่ยวชาญ	เชี่ยวชาญ	รองศาสตราจารย์
ชำนาญการพิเศษ	ชำนาญการพิเศษ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ชำนาญการ	ชำนาญการ	-

ด่วนที่สุด

ที่ คสช(สธธ)/๗๕

ส่วนอำนวยการ สำนักเลขาธิการ
คณะรักษาความสงบแห่งชาติ
กองบัญชาการกองทัพก
ถนนราชดำเนินนอก เขตพระนคร
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

Lom มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการ

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี/หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักเกณฑ์การดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบป้องกันและปราบปรามการทุจริต
และประพฤติมิชอบในระบบราชการ

ด้วยคณะรักษาความสงบแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การผลักดันนโยบายในเรื่อง
การป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริม
ให้มีการปฏิรูปในเรื่องการบริหารราชการแผ่นดิน และมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤต
มิชอบในระบบราชการ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ประกอบกับมาตรา ๔๒ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗
คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีมติให้แจ้งคณะรัฐมนตรีรับทราบหลักเกณฑ์การดำเนินการเพื่อประโยชน์
ในการตรวจสอบป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการ เพื่อดำเนินการ
ตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(เฉลิมชัย สิทธิสาท)

ผู้บัญชาการทหารบก/เลขาธิการคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ส่วนอำนวยการ

(นางสาวบุษกร หวังวิไล)

ผู้วิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

แผนกนโยบายและแผน ส่วนอำนวยการฯ

โทร. ๐ ๒๒๘๒ ๐๑๑๖, ๐ ๘๙๙ ๙๑๑ ๑๓๕

28 มี.ค. 2561

มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการ

ตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีนโยบายสำคัญและเร่งด่วนในการป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบเพื่อปฏิรูประบบการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปอย่างโปร่งใสและเป็นที่ยึดมั่นและไว้วางใจของประชาชน ซึ่งแม้ที่ผ่านมารัฐบาลจะได้กำหนดมาตรการในการขับเคลื่อนการดำเนินการเรื่องดังกล่าวให้เกิดผลมาอย่างต่อเนื่อง แต่จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏทั้งจากข้อร้องเรียนและผลการตรวจสอบการทุจริตในระบบราชการ แสดงให้เห็นว่ายังคงมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาและการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในระบบราชการอย่างจริงจังและเข้มงวด เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระบวนการยุติธรรม และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจแก่ประชาชน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูประบบการบริหารราชการแผ่นดิน และการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับมาตรา ๔๒ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในระบบราชการดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกรณีที่มีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ส่วนราชการต้นสังกัดดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นให้แล้วเสร็จภายใน ๗ วัน แล้วรายงานผลการพิจารณาต่อหัวหน้าส่วนราชการและรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเพื่อรับทราบทันที และให้พิจารณาดำเนินการทางวินัยหรือทางอาญาโดยเร็วซึ่งจะต้องให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน ในระหว่างนี้ให้รายงานความคืบหน้าในการดำเนินการต่อหัวหน้าส่วนราชการหรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเพื่อทราบเป็นระยะตามความเหมาะสม

กรณีที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่ามีเหตุน่าเชื่อถือ และเป็นกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการหรือทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน แม้ผลการตรวจสอบยังไม่อาจสรุปความผิดได้ชัดเจนถึงขั้นชี้มูลความผิด ให้พิจารณาปรับย้ายข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องไปดำรงตำแหน่งอื่นเป็นการชั่วคราว เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและป้องกันการกระทำที่อาจมีผลต่อการตรวจสอบโดยเร็ว และในกรณีที่เป็นเรื่องร้ายแรงหรือมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและไว้วางใจของประชาชน ให้เสนอให้มีการย้ายหรือโอนไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในอัตรากำลังชั่วคราวเป็นกรณีพิเศษในสำนักนายกรัฐมนตรี และดำเนินการตามมาตรการที่กำหนดขึ้นตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๖/๒๕๕๘ เรื่อง มาตรการแก้ปัญหาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ระหว่างการถูกตรวจสอบ และการกำหนดกรอบอัตรากำลังชั่วคราว ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘ หรือคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๑๘/๒๕๕๘ เรื่อง มาตรการแก้ปัญหาเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่นของรัฐและการกำหนดกรอบอัตรากำลังชั่วคราว ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๘ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๒ ในกรณีที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่าหลักฐานควรเชื่อได้ว่าสามารถสรุปความผิดได้ชัดเจนถึงขั้นชี้มูลความผิด ให้ส่วนราชการต้นสังกัดดำเนินการทางวินัยต่อข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาดโดยเร็ว และให้รายงานหัวหน้าส่วนราชการและรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเพื่อทราบความคืบหน้าและเร่งรัดการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ อาจพิจารณาให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นออกจากราชการไว้ก่อนหรือออกจากตำแหน่งก็ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม และในกรณีที่พบว่ามีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญาด้วย ให้ส่งเรื่องให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อพิจารณาดำเนินคดีโดยทันที

กระบวนการพิจารณาดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องตามปกติ แต่ให้เร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็วโดยพิจารณาจัดลำดับตามความสำคัญ ความสนใจของประชาชน และมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้น

ในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง แต่ไม่ถึงขั้นให้ปลดออกจากราชการหรือไล่ออกจากราชการ ให้ส่วนราชการต้นสังกัดดำเนินการปรับย้ายจากตำแหน่งเดิม และห้ามปรับย้ายกลับไปดำรงตำแหน่งหน้าที่ในลักษณะเดิม หรือแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้นภายในเวลา ๓ ปี นับแต่วันที่มีการลงโทษทางวินัย

ข้อ ๓ การปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล หรือคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ทำให้การปฏิบัติราชการเกิดความล่าช้าหรือไม่มีประสิทธิภาพซึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ หรือทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน ให้ถือเป็นกรณีที่ต้องพิจารณาให้มีการย้ายหรือโอนไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นตามข้อ ๑ วรรคสองด้วย

ข้อ ๔ ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดให้มีมาตรการคุ้มครองพยาน หรือผู้ให้ข้อมูลหรือเบาะแสในการตรวจสอบอย่างเหมาะสม เพื่อให้การได้รับข้อมูลและหลักฐานในการดำเนินการต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ในกรณีที่ตรวจสอบพบว่าการจงใจให้ข้อมูลเพื่อใส่ร้ายหรือบิดเบือนข้อมูลเพื่อให้มีการดำเนินการที่เป็นผลร้ายต่อบุคคลอื่น ให้พิจารณาดำเนินการลงโทษบุคคลดังกล่าวอย่างเด็ดขาดด้วย

ข้อ ๕ ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ยึดถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์นี้โดยเคร่งครัดตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กฎหมาย

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/๒๕๕๙ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๙.

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๖/๒๕๖๐ เรื่อง การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและ
บุคลากรทางการศึกษา ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๐.

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๖๐ เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของ
กระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๐.

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑.

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม.

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม.

กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาเรื่องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑.

(๒๕๕๑. ๑๕ สิงหาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๙๔ ก ๗-๑๔.

กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๕๐. (๒๕๕๐.๑๒ กันยายน). **ราชกิจจานุเบกษา**,
เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๕๓ ก หน้า ๒๘-๔๘.

กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน พ.ศ. ๒๕๕๕.

(๒๕๕๕. ๒ มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม ๑๒๙ ตอนที่ ๒๒ ก ๑๒-๑๘.

กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐.

(๒๕๕๐. ๑๕ มกราคม). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๑๑ ก ๔๓-๕๒.

กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยอำนาจการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือน พ.ศ. ๒๕๖๑.

(๒๕๖๑. ๒๐ สิงหาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๖๑ ก ๑-๓.

ระเบียบ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและการออกจากราชการ
ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑. (๒๕๖๑. ๒๑ กันยายน).

คำพิพากษาศาลปกครอง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๒๘/๒๕๔๗

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๖๗/๒๕๔๗

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๑๕๓/๒๕๔๗

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๑๖๒/๒๕๔๘

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๑๙๗/๒๕๔๘

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๘๙/๒๕๔๙

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๑๔๒/๒๕๔๙

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๒๑/๒๕๕๐

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๑๑๘/๒๕๕๑

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๔๖๓/๒๕๕๑
คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๕๔๘/๒๕๕๔
คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๒๐๗/๒๕๕๗
คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๑๑๗/๒๕๕๘
คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๗๘๙/๒๕๕๘
คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๘๑๔/๒๕๕๘
คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ ฟ. ๓๕/๒๕๖๐

มติ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญ ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.

อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
ครั้งที่ ๔/๒๕๖๑ วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๑.

อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๖
วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๖

อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ครั้งที่ ๗/๒๕๕๖
วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๖

อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ครั้งที่ ๙/๒๕๕๖
วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖

อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ครั้งที่ ๓/๒๕๕๗
วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๕๗
วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗

อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒
วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่องเสร็จ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (๒๕๕๙). เรื่องเสร็จที่ ๓๒๒/๒๕๕๙ เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ
ในสหกรณ์ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดสวัสดิการภายในสวนราชการ พ.ศ. ๒๕๕๗.

_____ (๒๕๖๑). เรื่องเสร็จที่ ๙๔๔/๒๕๖๑ เรื่อง การดำเนินการของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ.

_____ (๒๕๖๑). เรื่องเสร็จที่ ๑๐๕๘/๒๕๖๑ เรื่องผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดร่วมกับบุคลากรทางการศึกษาอื่นในเขตพื้นที่การศึกษาในสังกัด.

หนังสือ

สำนักงาน ก.ค.ศ. (๒๕๕๓). คู่มือการดำเนินการทางวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
กรุงเทพฯ ; โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

_____ (๒๕๕๔). คู่มือการดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ของ
ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, กรุงเทพฯ ; โรงพิมพ์ สกสค.

_____ (๒๕๕๔). คู่มือการอุทธรณ์และการร้องทุกข์และแนววินิจฉัยของ
อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์, กรุงเทพฯ ; โรงพิมพ์ สกสค.

หนังสือราชการ

หนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นว ๒๐๘/๒๔๙๖ เรื่อง แนวทางลงโทษข้าราชการเล่นการพนันและเสพสุรา
ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๔๙๖.

หนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๔๐๑/ว ๕๐ เรื่อง การลงโทษข้าราชการที่กระทำผิดวินัย
กรณีทุจริตในการสอบ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๑๑.

หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ ๐๒๐๖.๔/ว ๗ เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการลงโทษข้าราชการครู
และบุคลากรทางการศึกษาเล่นการพนัน ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๐.

หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ด่วนที่สุด ๐๒๐๖.๙/ว ๒ เรื่อง การสอบสวนปากคำผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็ก
ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕.

หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๒๐๖.๙/ว ๕ เรื่อง การเทียบให้บุคลากรทางการศึกษาอื่น
ตามมาตรา ๓๘ ค. (๒) ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้าราชการพลเรือนสามัญ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑
และข้าราชการพลเรือน ในสถาบันอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
ในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มีวิทยฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษาเพื่อประโยชน์แก่การดำเนินการทางวินัย ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕.

หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/ล ๔๗ เรื่อง การสอบสวนความผิดทางวินัย ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖.

หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๑๙๗ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๘
เรื่อง การปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีเรื่อง การพิจารณาการกระทำผิดวินัยของข้าราชการ.

หนังสือส่วนอำนวยการสำนักเลขาธิการคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ คสช.(สธช)/๖๔
เรื่อง มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการ
ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑.